

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Kristina GERULYTĖ
Ekonomikos studijų programos studentė

**KOOPERATINĖS BENDROVĖS „RAVETA“ ŪKINĖS
VEIKLOS EKONOMINIO EFEKTYVUMO IR PLĖTROS
VERTINIMAS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2012

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA

Kristina GERULYTĖ

**KOOPERATINĖS BENDROVĖS „RAVETA“ ŪKINĖS
VEIKLOS EKONOMINIO EFEKTYVUMO IR PLĖTROS
VERTINIMAS**

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, Ekonomika (L100)

Darbo vadovas:

doc. dr. Henrikas KARPAVIČIUS

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu ..... studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Kristina Gerulytė (2012). Kooperatinės bendrovės „Raveta“ ūkinės veiklos ekonominio efektyvumo ir plėtros vertinimas. Ekonomikos magistrantūros studijų baigiamasis darbas / mokslinis vadovas doc.dr. Henrikas Karpavičius. Šiaulių universitetas, Ekonomikos katedra. – Šiauliai, 2012 – 149 psl.

SANTRAUKA

Magistro darbe teoriniu aspektu išanalizuota ekonominio efektyvumo ir jį lemiančių makroaplinkos ir mikroaplinkos veiksnių svarba bei investicijų įtaka įmonės plėtrai. Atlikus analitinę ir konstruktyviąją tyrimo dalis, patvirtinta hipotezė, kad naujų paslaugų teikimas turi lemiamą įtaką įmonės ekonominiam efektyvumui. 2007–2011 m. įmonės ekonominio efektyvumo tyrimas, parodė, kad efektyvesniam veikimui reikalingos investicijos. Todėl buvo suformuoti du investiciniai projektai 2012–2016 m. Tai testų *Hormonost-Microlab Farmertest* įsigijimas naujų paslaugų teikimui ir pačių testų pardavimas bei vaistinės atidarymas. Suformuotoms investicijoms sudaryti gryniesi pinigų srautai, apskaičiuotos grynosios dabartinės vertės, pelningumo indeksai ir sudaryta jautrumo analizė. Remiantis suformuotomis investicijomis, atliktas KB „Raveta“ ekonominio efektyvumo tyrimas 2012–2016 m., kuris parodė, kad įmonė investicinio laikotarpio metu veikia efektyviau.

SUMMARY

Kristina Gerulyte (2012). The estimation of economic activities and development of Cooperative Company „Raveta“. The Master’s work of Economics university studies / research adviser of Master’s work is doc. dr. Henrikas Karpavicius, University of Siauliai, department of Economics, – Siauliai, 2012 – 149 psl.

The theoretical point of master's work was analysis of economic efficiency, wich is affected by macroenvironment and microenvironment factors, and the importance of investment on enterprice growth. In the analitical and constructive part was confirmed the hypothesis, that new services should have a decisive impact on the economic efficiency of enterprice. The economic efficiency research of CC “Raveta” of 2007 – 2011 years determined, that more efficient activity requires new investments. The net cash flows, net present value, profitability index, sensitivity analysis of formed investment projects, like the acquisition and sales of the tests Hormonost – Microlab Farmertest and the opening of pharmacy, and the rezults of economic efficiency of CC “Raveta” of 2012 – 2016 years, showed, that the enterprice during the investment period is working more effective.

TURINYS

TURINYS.....	4
ĮVADAS.....	8
1. ĮMONIŲ ŪKINĖS VEIKLOS EKONOMINIO EFEKTYVUMO VERTINIMO TEORINIAI ASPEKTAI.....	12
1.1. Lietuvos žemės ūkio vystymosi ypatumai.....	12
1.2. Ekonominio efektyvumo koncepcijos palyginamoji analizė.....	13
1.3. Įmonės ekonominį efektyvumą įtakančių makroaplinkos ir mikroaplinkos veiksnių sąveikų teorinė analizė.....	15
1.4. Ekonominio efektyvumo vertinimo teoriniai aspektai	18
1.4.1. Pelningumo rodiklių sistema	19
1.4.2. Mokumo rodiklių sistema.....	21
1.4.3. Turto apyvartumo rodiklių sistema	23
1.4.4. Bankroto tikimybės diagnostikos metodai	25
1.5. Veiklos ekonominio efektyvumo didinimo galimybių teorinės prielaidos	28
1.5.1. Investicinių projektų ekonominio efektyvumo svarba	29
1.6. KB „Raveta“ ūkinės veiklos ekonominio efektyvumo ir plėtros vertinimo metodologija.....	32
2. KB „RAVETA“ VEIKLOS EFEKTYVUMO ANAZLIZĖ IR VERTINIMAS 2007–2011 M. ..	34
2.1. KB „Raveta“ finansinių straipsnių horizontalioji ir vertikalioji analizė.....	34
2.1.1. KB „Raveta“ turto horizontalioji ir vertikalioji analizė.....	34
2.1.2. KB „Raveta“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų horizontalioji ir vertikalioji analizė ...	37
2.1.3. KB „Raveta“ pelno (nuostolio) horizontalioji ir vertikalioji analizė.....	41
2.2. KB „Raveta“ veiklos efektyvumo tyrimas	44
2.2.1. KB „Raveta“ pelningumo rodiklių analizė.....	44
2.2.2. KB „Raveta“ mokumo rodiklių analizė.....	48
2.2.3. KB „Raveta“ turto apyvartumo rodiklių analizė	51
2.2.4. Bankroto tikimybės tyrimas	56
2.3. KB „Raveta“ makroaplinkos ir mikroaplinkos analizė	57
3. KB „Raveta“ ekonominio efektyvumo pokyčių ir plėtros galimybių vertinimas įgyvendinant investicinius projektus	60
3.1. KB „Raveta“ investicinių projektų suformavimo ir vertinimo analizė	61
3.2. KB „Raveta“ efektyvumo rodiklių pokyčių analizė 2012 m. – 2016 m.....	66
3.2.1. KB „Raveta“ pelningumo rodiklių pokyčių tyrimas 2012 m. – 2016 m.	66
3.2.2. KB „Raveta“ mokumo rodiklių pokyčių tyrimas 2012 m. – 2016 m.....	70

3.2.3. KB „Raveta“ turto apyvartumo rodiklių pokyčių tyrimas 2012 m. – 2016 m.	73
3.2.4 Bankroto tikimybės tyrimas 2012 – 2016 m.	76
3.2.5 KB „Raveta“ stabilaus augimo koeficiento nustatymas 2007–2016 m.	78
IŠVADOS	80
REKOMENDACIJOS	83
LITERATŪRA	84
PRIEDAI	88

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav: Lietuvos žemės ūkio klasifikacija.....	13
2 pav: Išorinės aplinkos veiksniai.....	16
3 pav: Pelningumo rodikliai	20
4 pav: Veiklos ekonominio efektyvumo rodiklių schema.....	23
5 pav. Naujų paslaugų diegimo tikslingumo pagrindimo modelis	28
6 pav: KB „Raveta“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto kitimas 2007 – 2011 m.....	35
7 pav: KB „Raveta“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto proporcijos įmonės turte 2007 – 2011 m.	36
8 pav: KB „Raveta“ kapitalo ir įsipareigojimų kitimas 2007 – 2011 m.....	38
9 pav: KB „Raveta“ kapitalo, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų proporcijos 2007 – 2011 m.	39
10 pav. KB „Raveta“ pajamų ir išlaidų kitimas 2007 – 2011 m.	41
11 pav: Pardavimų pelningumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.	66
12 pav: Turto pelningumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.....	67
13 pav: Kapitalo pelningumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.....	68
14 pav: Ilgalaikio mokumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.	71
15 pav: Išlaidų lygio rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.....	73
16 pav: KB „Raveta“ bankroto tikimybės kitimas 2007 – 2016 m.	77

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Makroaplinkos komponentų apskaičiavimo principai	17
2 lentelė. Mokumo rodiklių teorinis identifikavimas	22
3 lentelė. Pagrindiniai išlaidų rodikliai.....	24
4 lentelė. E. Altman formulės finansiniai koeficientai	26
5 lentelė. Investicinių vertinimo metodų privalumų ir trūkumų teorinė analizė	30
6 lentelė. KB „Raveta“ turto komponentų proporcijų kitimas turte 2007 – 2011 m., %.....	37
7 lentelė. KB „Raveta“ nuosavo kapitalo, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų struktūra 2007 – 2011 m., %.....	40
8 lentelė. KB „Raveta“ pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnių lyginamieji svoriai 2007 – 2011 m., %.....	43
9 lentelė. KB „Raveta“ pardavimų pelningumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.	44
10 lentelė. KB „Raveta“ turto pelningumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.	46
11 lentelė. KB „Raveta“ kapitalo pelningumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.	47
12 lentelė. KB „Raveta“ trumpalaikio mokumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.	48
13 lentelė. KB „Raveta“ ilgalaikio mokumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.	50
14 lentelė. KB „Raveta“ išlaidų lygio rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.	51
15 lentelė. KB „Raveta“ trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m.	53
16 lentelė. KB „Raveta“ ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m.	55
17 lentelė. KB „Raveta“ pajėgumo indeksų ir bankroto tikimybės analizė 2007 – 2011 m.	56
18 lentelė. KB „Raveta“ sunkiai realizuotinių aktyvų analizė 2007 – 2011 m.	57
19 lentelė. KB „Raveta“ makroaplinkos ekspertinė analizė.....	59
20 lentelė. KB „Raveta“ pirmojo investicinio projekto pinigų srautai 2012 – 2016 m., Lt.	62
21 lentelė. KB „Raveta“ antrojo investicinio projekto pinigų srautai 2012 – 2016 m.	64
22 lentelė. KB „Raveta“ NPV jautrumo analizė investiciniams projektams.....	65
23 lentelė. KB „Raveta“ trumpalaikio mokumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m., Lt.	70
24 lentelė. KB „Raveta“ trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.	74
25 lentelė. KB „Raveta“ ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių kitimas 2007 – 2016 m.	75
26 lentelė. KB „Raveta“ sunkiai realizuotinių aktyvų analizė 2007 – 2011 m.	78
27 lentelė. KB „Raveta“ STAG analizė 2007 – 2016 m.	78

IVADAS

Tyrimo aktualumas ir naujumas. Mažėjantis ūkininkų, auginančių galvijus, skaičius, ypatingai 2009 m., mažina veterinarijos paslaugas teikiančių įmonių pelną. Dėl šių veiksmų nemažai veterinarijos įmonių žlugo, kitos restruktūrizavosi arba susijungė ir įkūrė kooperatyvus, tam, kad įmonės dirbtų operatyviai ir pelningai. Kaip rodo KB (Kooperatinė bendrovė) „Raveta“ patirtis, techniniai modernūs sprendimai gali ženkliai padidinti įmonės pajamas ir leisti kooperatyvui dirbti pelningai.

Kiekvienos įmonės tikslas yra gerinti produkcijos, teikiamų paslaugų kokybę, modernizuoti veiklą ir taip didinti konkurencingumą bei atlaikyti konkurenčių įmonių įtaką. Darbo aktualumą lemia tai, jog priėmus konkrečius ekonominius, organizacinius sprendimus, galima užtikrinti įmonės efektyvią veiklą 2012–2016 metais.

Tyrimo rezultatai leistų optimizuoti praktinius verslo sprendimus. Įmonės vadovai turėdami išsamią informaciją apie įmonės veiklos ekonominį efektyvumą, gali realiai įvertinti esamą situaciją bei priimti teisingus sprendimus dėl investicinės plėtros įgyvendinimo.

KB „Raveta“, pagal juridinį statusą, yra vienintelė tokio pobūdžio kooperatinė bendrovė veterinarijos paslaugų įmonė Lietuvoje, sėkmingai pradėjusi savo veiklą 2007 m. Pradžioje įmonė aptarnavo Kalnujų, Sujainių rajonus. 2010 m. įmonė pradėjo plėstis ir šiuo metu jos aptarnaujama sritis apima beveik visą Raseinių rajoną. Pagrindiniai įmonės, kurioje dirba kvalifikuoti veterinarijos specialistai, klientai yra stambūs Raseinių rajono ūkininkai, kuriems reikia kokybiškų veterinarijos bei komercinių paslaugų, tokių kaip profilaktinio gydymo, gyvulių vakcinavimo prieš mastitus, chirurginių procedūrų, įvairių morfologinių ir biocheminių tyrimų, karvių sėklinimo, veršelių supirkimo. KB „Ravetai“ tai sudaro galimybes aktyviai plėsti savo veiklą.

Problema. KB „Raveta“ yra įmonė, teikianti įvairias veterinarijos bei komercines paslaugas vartotojams, užsiimantiems gyvulininkyste. Didžioji dalis įmonės klientų yra Raseinių rajone, kurie turi alternatyvą pasirinkti, kas bus šių paslaugų tiekėjas.

Mažėjančios pieno supirkimo kainos ar didėjanti pieno gamybos savikaina yra tiesioginiai veiksniai, apsprendžiantys smulkių ir stambių ūkių veiklos pajamas. KB „Raveta“ klientų užsakymai lemia įmonės ūkinės veiklos rezultatus. Tik įgyvendinus įmonės strateginį planavimą, identifikuojant veiksmus, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai turi įtakos įmonės veiklos efektyvumui, galima kooperatinės bendrovės veiklą sustiprinti ir modernizuoti, padėti pritaikyti prie rinkos pokyčių ir dirbti pelningai. Todėl tyrimo problema yra veiklos efektyvumą užtikrinančių veiksmų identifikavimas ir plėtros galimybių, lemiančių įmonės konkurencingumą veterinarijos paslaugų rinkoje ir garantuojančių veiklos pelningumą, nustatymas.

Tyrimo objektas yra KB „Raveta“ 2007–2011 m. ūkinės veiklos finansiniai duomenys, paslaugų realizavimo, rinkos pokyčių duomenys.

Darbo dalykas. KB „Raveta“ ekonominį efektyvumą įtakojuojantys faktoriai.

Magistro darbo tikslas. Įvertinti įmonės ūkinės veiklos ekonominį efektyvumą ir prognozuoti plėtros galimybes.

Šiam tikslui pasiekti keliami **uždaviniai**:

- išanalizuoti ir susisteminti mokslinėje literatūroje pateiktus ekonominio efektyvumo, įmonės veiklos plėtros ir investavimo teorinius aspektus;
- atlikti KB „Raveta“ 2007–2011 m. ūkinės veiklos ekonominio efektyvumo analizę.
- ištirti makroaplinkos poveikį efektyvumui, nustatyti pagrindinius mikroaplinkos veiksnius ir apskaičiuoti bankroto tikimybę;
- įvertinti investicinių projektų ekonominį efektyvumą ir prognozuoti plėtros galimybes 2012–2016 m.

Tyrimo hipotezė. Naujų paslaugų teikimas turi reikšmingą įtaką įmonės ūkinės veiklos ekonominiam efektyvumui.

Tyrimo metodologija. Tyrimas pradedamas nuo konkretaus darbo tikslo formavimo ir uždavinių iškelimo numatytam tikslui pasiekti. Teorinėje dalyje lyginamos ir sisteminamos ekonominio efektyvumo koncepcijos ir skaičiavimo metodologijos. Analizuojama efektyvumą lemiančių veiksnių kiekybinio vertinimo, bankroto tikimybės skaičiavimo, plėtros galimybių įvertinimo ir investicinių projektų vertinimo metodai. Remiantis teorijoje ištirtomis ir tinkamiausiomis tyrimui atrinktomis metodikomis, išanalizuotas KB „Raveta“ ūkinės veiklos efektyvumas 2007–2011 m. laikotarpiu, atskleistos ir įvertintos bendrovės veiklos efektyvumo didinimo tendencijos 2012–2016 metais.

Tyrimo metodai. Darbe atliekama mokslinės literatūros sisteminė, lyginamoji ir loginė analizė. Analitinėje dalyje taikomi aprašomosios statistinės analizės metodai, santykinių rodiklių analizė, koreliacinė analizė ir kompleksinis apibendrinimas. Tyrime gauti rezultatai vaizduojami naudojant grafinį duomenų vaizdavimo būdą. Koreliacinė analizė atliekama naudojant Microsoft Exel programą.

Tyrimo strategija. Magistro darbe yra suformuojamas detalus tyrimo planas, kurio laikantis pasiekiami numatyti tikslai ir įgyvendinami uždaviniai tam tikrais laikotarpiais.

1. 2010 m. 09 mėn. 01 d. iki 2011 m. sausio mėn. 31 d. magistro darbo rašymo etapas apėmė tokius aspektus:
  - Magistro darbo įvado parašymas.
  - Tyrimo strategijos formavimas.
  - Teorinės tyrimo dalies turinio sudarymas.

- Mokslinės literatūros sąrašo sudarymas.
2. Nuo 2011 m. sausio mėn. 01 d. iki 2011 m. 06 mėn. 28 d. mokslinės literatūros analizė ir teorinės dalies parengimas, remiantis žemiau pateiktais etapais:
- Pirmoje magistro darbo dalyje atliekama teorinė analizė įmonių ūkinės veiklos efektyvumui iširti. Teoriniu aspektu apžvelgiamas Lietuvos žemės ūkis, siekiant nustatyti aplinką ir ekonominę situaciją, kurioje veikia KB „Raveta“.
  - Kitame teorinės analizės etape, aptariant ekonomikos mokslininkų literatūrą, atliekama palyginamoji analizė tarp ekonomino efektyvumo koncepcijos ir kitų sąvokų, siekiant detaliam iširti ekonominio efektyvumo sampratą.
  - Įmonės ekonominis efektyvumas yra veikiamas mikroaplinkos ir makroaplinkos veiksnių, todėl toliau tirimi jų teoriniai aspektai.
  - Detalesniam ekonomio efektyvumo tyrimui, teoriniais principais analizuojama skaičiavimo metodika, kuri išskiriama į pelningumo, mokumo ir turto apyvartumo.
  - Kitame poskyryje analizuojami ir sisteminami mokslinėje literatūroje pateikti galimi bankroto analizės metodai.
  - Teorinėje tyrimo dalyje išskiriamas veiklos ekonominio efektyvumo didinimo galimybių aspektas, kuriame akcentuojamas naujų prekių ir paslaugų pristatymas rinkai.
  - Svarbiausias tyrime yra ne tik ekonominis efektyvumas bet ir plėtra, formuojant investicinius projektus, kurių teoriniai aspektai bei skaičiavimo metodologija analizuojama teorinėje darbo dalyje.
3. Nuo 2011 m. 09 mėn. 01 d. iki 2012 m. sausio mėn. 28 d. rengiama analitinė ir konstruktyvioji tyrimo dalys.
- Antroje magistro darbo dalyje, surinkta ir susiteminta KB „Raveta“ finansinių ataskaitų informacija. Remiantis horizontaliosios ir vertikaliosios analizės principais, išanalizuotas balanso ir pleno (nuostolio) straipsnių kitimas. Taip pat renkama Lietuvos statistikos departamente pateikta statistika, lėmusi KB „Raveta“ pardavimo pajamų kitimą. Ryšys nustatomas koreliacine analize.
  - Kitame poskyryje tiriamas ūkinės veiklos ekonominis efektyvumas, o bendraujant su bendrovės vadove nustatomi ekonominiam efektyvumui įtakos turėję veiksniai. Taip pat, atliekama veiksnių analizė, lėmusi apskaičiuotų finansinių rodiklių kitimus.
  - Milnerio mikroaplinkos klasifikavimo modeliu, identifikuojami pagrindiniai mikroaplinkos veiksniai, turintys įtaką KB „Raveta“ ūkinei veiklai.
  - Remiantis A. Žvirblio pateikta metodologija, analizuojama KB „Raveta“ makroaplinka, siekiant iširti, kaip dėl makroekonominių veiksnių yra veikiamas ekonominis efektyvumas.

- Teorinėje analizėje atrinkus tinkamiausius modelius įmonės bankroto tikimybei nustatyti, kitame praktinės analizės poskyryje analizuojama bankroto tikimybė.
- Kita magistro darbo dalis – investicinių projektų formavimas. Įvertinus planuojamas pajams ir išlaidas sudaryti gryniesi pinigų srautai, apskaičiuojama diskonto vertė, projektų grynoji dabartinė vertė ir pelningumas, ir rizikos nustatymas, ekonomistų rekomenduojamu modeliu.
- Detalesniam investicijų projekto ekonominio efektyvumo vertinimui, remiantis finansinėmis ataskaitomis 2007–2011 m., investicinių projektų pinigų srautais ir įmonės atstovų planais, suformuojami KB „Raveta“ balansai ir pelno (nuostolio) ataskaitos 2012–2016 m.
- Remiantis investicinio laikotarpio duomenimis, atliekama veiklos ekonominio efektyvumo analizė 2012–2016 m., remiantis veiksmų analizės rezultatais, nustatomos efektyvumo pokyčių priežastys ir įvertinama bankroto tikimybė.
- Apskaičiuojamas stabilaus augimo koeficientas 2007–2016 m.
- Nuo 2012 m. 01 mėn. 28 d. iki 2012 m. 04 mėn. 20 d. remiantis atliktu tyrimu, apibrėžiamos išvados ir pateikiamos rekomendacijos.

Magistro darbo struktūra ir apimtis. Darbą sudaro trys pagrindinės dalys. Pirmojoje dalyje išnagrinėti ir susisteminti įvairių autorių teoriniai ir praktiniai veiklos efektyvumo aspektai, juos lemiantys makroaplinkos ir makroaplinkos veiksniai, išanalizuoti bankroto tikimybės ir investicinių projektų efektyvumo nustatymo principai. Analitinėje-tiriamosioje dalyje pateikta veiksmų įtakos analizė, taip pat atlikta KB „Raveta“ ūkinės veiklos finansinės analizė. Trečiojoje (konstruktyviojoje) dalyje analizuojami įmonės veiklos efektyvumo pokyčiai įgyvendinus investicinius projektus. Taip pat apskaičiuojama KB „Raveta“ bankroto tikimybė investicinių projektų vykdymo laikotarpiu.

Tyrimo rezultatai. Gauti tyrimo rezultatai naudingi praktiniu požiūriu, kadangi iki šiol KB „Raveta“ nebuvo atlikta ekonominio efektyvumo analizė. Remiantis atlikto tyrimo rezultatais, KB „Raveta“ ir kitų įmonių vadovai galės priimti tinkamus sprendimus investiciniams projektams įgyvendinti ir įmonių veiklos ekonominiam efektyvumui gerinti.

1. ĮMONIŲ ŪKINĖS VEIKLOS EKONOMINIO EFEKTYVUMO VERTINIMO TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Lietuvos žemės ūkio vystymosi ypatumai

Baigiamajame magistriniame darbe yra analizuojama KB „Raveta“, kurios veiklos specifika yra veterinarinių paslaugų teikimas, jos yra neatsiejamos nuo gyvulininkystės šakos. Todėl yra ypatingai aktualu ištirti Lietuvos žemės ūkį teoriniais analizės principais.

L. Juozaitienė ir J. Staponkienė (2008) ekonominę veiklą, pagal tarptautinę šalies klasifikaciją, skirsto į tris lygius:

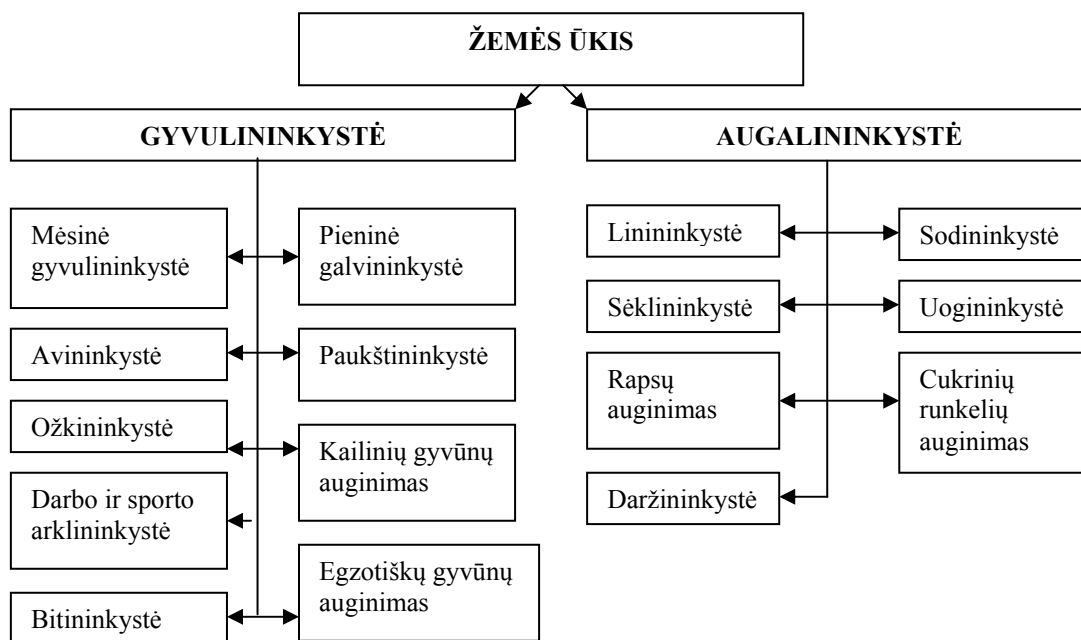
1. Pirminis lygis – veikla, susijusi su žemės ūkio produktų bei gamtinių išteklių gavyba.
2. Antrinis lygis – gaminami daiktai, medžiagos, žaliavos, pusgaminiai ir kt.
3. Tretinis lygis – teikiamos paslaugos, pvz., komercinės, finansinės, gydymo ir kt.

KB „Raveta“, pagal veiklos specifiką, yra priskiriama tretiniam lygiui, tačiau jos ūkinė veikla, rezultatai priklauso nuo kitų ūkinių subjektų, kurių ekonominės veiklos priklauso pirmajam lygiui.

Pasak V. Vasiliauskienės (2010), kaimas ir žemės ūkis šimtmečių kaitoje Lietuvoje buvo ir šiandien yra pirmapradis kultūros šaltinis ir jos išraiška. Žemės ūkis yra vienas prioritetinių sektorių, atliekančių svarbų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį vaidmenį. I. Skurdenienės, (2010) ir V. Vasiliauskienės (2010) nuomone, Lietuvoje žemės ūkis yra prioritetinė Lietuvos ūkio šaka. Kaimą pradedama vis labiau vertinti kaip šalies infrastruktūrą, nuo kurios priklauso kaime ir mieste gyvenančių žmonių pragyvenimo lygis. Dėl kai kurių savo bruožų, pavyzdžiui, sezoniškumo ar jo produktų būtinybės žmonių egzistencijai, žemės ūkis dažnai laikomas specifine ūkio šaka.

K. Ališausko (2006) nuomone, geros gamtinės sąlygos Lietuvoje sudaro galimybę žemės ūkiui plėtotis. Šiandien, kitaip nei anksčiau, ūkininkų sumažėjo ir jie nedirba vieni. Tam, kad paruoštų, perdirbtų ir parduotų savo produkciją, jiems reikalingos paslaugos visose verslo srityse. Žemės ūkis Lietuvoje, kaip ir ES bei daugelyje pasaulio valstybių, yra ir toliau liks valstybės remiama ūkio šaka.

Žemės ūkis Lietuvoje yra išskiriamas į gyvulininkystės ir augalininkystės šakas. I. Skurdenienė (2010) analizuodama žemės ūkį, pabrėžia, kad gyvulininkystė yra žemės ūkio šaka, apimanti gyvulių, paukščių, kailinių žvėrelių veisimą ir genetinį tobulinimą, auginimą ir naudojimą gyvulinei produkcijai gauti. Lietuvos palankios gamtinės sąlygos, pašarų atsargos, gyvulininkystės, pieno ir mėsos produktų gamybos tradicijos ir patirtis – tvirtas pagrindas Lietuvos gyvulininkystei vystyti. Tačiau gyvulininkystė yra ne vienintelė žemės ūkio šaka, taip pat svarbi Lietuvoje yra ir augalininkystė, kurios detalus grafinis vaizdavimas pateiktas 1 paveiksle.

1 pav. Lietuvos žemės ūkio klasifikacija.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis, statistikos departamento duomenimis (2011), Skurdenienė, I. (2010). ES direktyvų įgyvendinimas gyvulininkystės ūkiuose, Andrijauskienė, A., (2004). Įmonių ekonomika. Vilnius: Presvika.

Tiriant žemės ūkio klasifikaciją ir ypatumus, nustatyta, kad gyvulininkystės sektorius – tai žemės ūkio šaka, kurioje dominuoja pieno ir mėsos gamyba. Gyvulininkystės sektoriuje sukuriama didesnės pridėtinės vertės produktas, šio sektoriaus plėtrai naudojama daugiau perteklinės augalininkystės produkcijos. Gyvulininkystė šalies ūkiui yra ypatingai svarbi, todėl jos efektyviam plėtojimui užtikrinti yra reikalinga veterinarija. Tačiau, pirmiausia, yra tiriama ekonominis efektyvumas, siekiant tinkamai įvertinti žemės ūkio rinkoje veikiančių dalyvių efektyvumą.

1.2. Ekonominio efektyvumo koncepcijos palyginamoji analizė

Šiame magistrinio darbo poskyryje atliekama įmonės veiklos ekonominio efektyvumo sampratos analizė bei sąryšiai su kitomis sąvokomis. Lietuvių ir užsienio mokslinėje ekonominėje literatūroje ūkinės veiklos ekonominio efektyvumo samprata yra traktuojama skirtingai. Kiekvienos įmonės tikslas yra pasiekti ekonominį efektyvumą, jo didinimas turi būti suvokiamas, kaip būtinas ir labai svarbus veiklos plėtroje, todėl visų pirma tikslinga apibrėžti veiklos efektyvumo sampratą.

Efektyvumas – tai sudėtinga ekonominė kategorija, todėl pastaruoju metu jam skiriamas vis didesnis dėmesys. Bendriausia prasme „efektyvumas“ suprantamas kaip santykis tarp pagaminto produkto ir paslaugų apimtys ir jiems panaudotų išteklių (Deksniene, J., Rudytė, D., Šimaitienė, K., Šimaitytė, D. (2007)). Efektyvumas – tai išteklių ir rezultato koncepcija. Efektyvumas yra svarbus ūkio subjekto veiklos sėkmę identifikuojantis matas, svarbus, atliekant ne tik esamos būklės analizę, bet ir nagrinėjant perspektyviniu požiūriu, atskleidžiant papildomus rezervus ir veiklos gerinimo

galimybes (Deksniënė, J., Rudytė, D., Šimaitienė, K., Šimaitytė, D. (2007)). Ekonominis efektyvumas įvardijamas kaip išteklių panaudojimo veiksmingumas, kai norimas rezultatas pasiekiamas mažiausiomis įmanomomis sąnaudomis arba naudojant turimus išteklius pasiekimas maksimalus įmanomas rezultatas (Ekonomikos terminų žodynas, (2005)).

Ekonominis efektyvumas mokslinėje literatūroje aiškinamas kaip rezultatų ir išlaidų palyginimas (Bagdanavičius, J. (2002)). Tuo tarpu veiklos efektyvumas yra apibrėžiamas kaip gauto rezultato pridėtinės vertės santykis su panaudotų išteklių kaina (Jasinavičius, R. (2006)). Ekonomikos teorijoje ekonominis efektyvumas apibrėžiamas kaip produktyviųjų pastangų naudojimo lygis, užtikrinantis maksimalų rezultatą (Wonnacott, P., Wonnacott, R. (1997)). V. Boguslauskas ir G. Jagelavičius (2002) teigia, kad ekonominis efektyvumas vertinamas, išreiškiant veiklos rezultato kiekį, kuris palyginamas su tai veiklai reikalingais ištekliais ir tos veikos apimtimi. Ekonominis veiklos efektyvumas dažnai suprantamas, kaip siekimas gauti kuo daugiau naudos, kuo geriau naudojant turimus ribotus išteklius (Rastėnienė, A. (2005)).

J. Mackevičius ir D. Poškaitės (1998), teigia, jog ekonominis efektyvumas gali būti suprantamas kaip racionalus lėšų veiklos procese cirkuliavimas, duodantis teigiamą rezultatą. D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000) teigia, kad ekonominis veiklos efektyvumas garantuojamas, jeigu veiklos rezultatai gerėja sparčiau nei didėja veiklos išlaidos ir sąnaudos. R. Urniežiaus (2004) nuomone, ekonominis efektyvumas – kai tam tikram produkcijos ar paslaugų kiekiui nustatomas mažiausias išteklių sąnaudų derinys.

Efektyvumas – tai racionalus išteklių panaudojimas, pozityvus organizacijos filosofijos ir organizacinės kultūros įtvirtinimas (Puškorius, S., Raipos, A. (2002)). Efektyviai veiklą vykdančios įmonės pasiekia numatytus tikslus. Tikslai dažnai būna sukoncentruoti į išteklius, procesus ir veiklas, rezultatus ar socialines rezultatų pasekmes. Todėl K. Lukoševičiaus, B. Martinkaus ir R. Piktčio (2005) nuomone, sąvoka „efektyvumas“ dažniausiai naudojama tuo atveju, kai norima įvardinti užsibrėžtus tikslus bei teigiamą rezultato pasiekimą. S. Puškorius (2004) teigia, kad efektyvumas yra pageidautinų veiklos rezultatų ir panaudotų tiems rezultatams pasiekti kompleksinių išteklių, indėlių, kaštų bei kitų resursų santykis.

M. Išoraitės (2005) teigimu, ekonominis efektyvumas – tai tikslo įgyvendinimo rodiklis. Į tokį platų efektyvumo apibrėžimą įeina technologinis, ekonominis, lokacinis (paskirstymo) ir ekologinis efektyvumo tipai. (Lukaševičius, K., Martinkus, B., Piktys, R. (2005)).

Apibendrinat, įvairių autorių nuomones, galima teigti, kad ūkinės veiklos efektyvumo sąvoka gali būti apibrėžiama įvairiai, tačiau visais atvejais yra akcentuojama, jog turi būti vykdomos veiklos gaunamo ar gautino rezultato (efekto) palyginimas su tam rezultatui gauti reikalingoms sąnaudomis.

Daugelis autorių analizuojant efektyvumą, tiria ir tokias koncepcijas kaip „efektas“, „rezultatyvumas“. K. Lukoševičius, B. Martinkus, R. Piktys (2005) teigia, kad efektas ekonominiu požiūriu yra įmonės ūkinės veiklos poveikių rezultatas, kuris dažniausiai išreiškiamas vertine išraiška – litais. A. Andrijauskienės (2004) nuomone, veikloje pasiekti rezultatai matuojami efektu ir efektyvumu, kurie tarpusavyje glaudžiai susiję.

Rezultatyvumas, reiškiamas ta veikla pasiekto rezultato ir sąnaudų jam pasiekti santykiu. Kitaip tariant, efektyvumas yra gamybos išteklių panaudojimo lygis, garantuojantis maksimalų rezultatą. Tačiau galima dirbti efektyviai, o norimo rezultato nepasiekiami. Todėl reikia skirti efektyvumą nuo rezultatyvumo. Rezultatyvumas susijęs su tikslų, t.y. to, ką rengiamasi daryti, pasiekimu (Lukaševičius, K., Martinkus, B., Piktys, R. (2005)). Efektyvumas gali būti ir yra matuojamas atskiros operacijos, padalinio, įmonės, ekonomikos šakos ar net visos ekonomikos mastu. Galima suskaičiuoti konkrečios technologijos ar darbo organizavimo priemonės įdiegimo efektyvumą; taip pat galima suskaičiuoti rodiklius, nusakančius įmonės veiklos efektyvumą ir vertinti ekonomikos šakos ar visos ekonomikos efektyvumą.

Įmonių ekonominio efektyvumo didinimas yra siekis gauti kuo daugiau naudos geriau panaudojus turimus išteklius. R. Jewell (2002) ekonominį efektyvumą siūlo padidinti remiantis racionalizavimu, kapitalo investicijomis, geresne medžiagų kontrole ir planavimu panaudojant įmonės įrenginius, priimant mažiau, bet aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų, efektyviau išdėstant darbo aplinką, vykdant organizacinius pokyčius ir pasirinkti išorinius tiekimo šaltinius.

Įmonės ekonominio efektyvumo vertinimui naudojami finansiniai ir nefinansiniai rodikliai, susieti su įmonės gamybine, investicine ir kita veikla. Veiklos efektyvumas didėja, kai sugebama naudojant tuos pačius išteklius padidinti gaunamą rezultatą, kai sugebama tą patį rezultatą gauti mažinant naudojamų išteklių sąnaudas ir, kai sugebama kartu ir didinti gaunamą rezultatą, ir mažinti naudojamų išteklių sąnaudas.

Išanalizavus ekonominio efektyvumo koncepciją, jos palyginimus su kitomis sąvokomis galima teigti, kad įmonės veiklos ekonominis efektyvumas – jos gebėjimas efektyviai paskirstyti išteklius ekonomikoje, sudarant prielaidas tolimesniam vertės didėjimui. Jo vertinimas svarbus atliekant esamos finansinės būklės analizę, nagrinėjant verslo perspektyvas ir veiklos gerinimo galimybes.

1.3. Įmonės ekonominį efektyvumą įtakančių makroaplinkos ir mikroaplinkos veiksnių sąveikų teorinė analizė

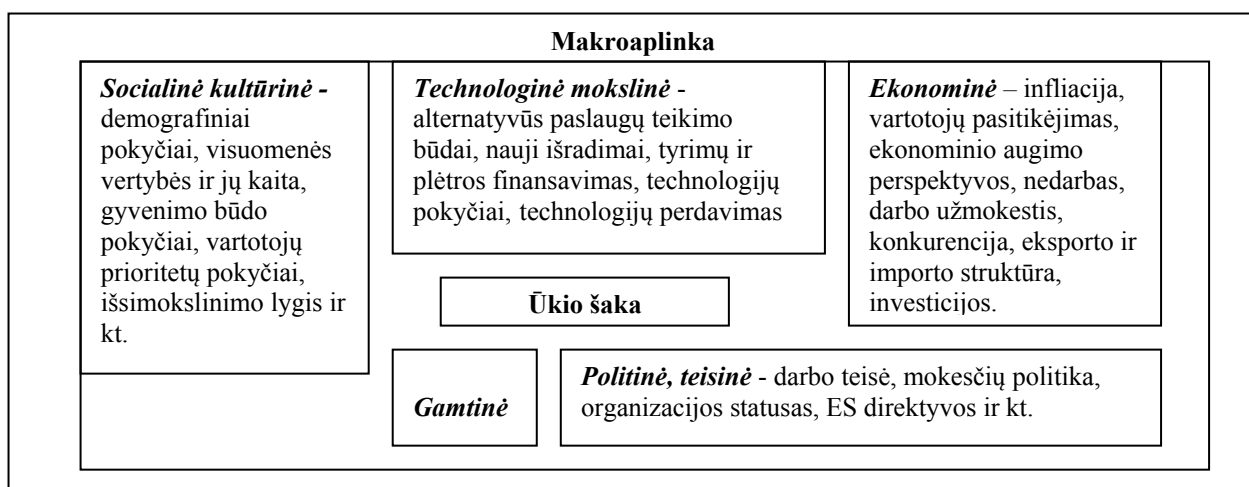
Vienas iš prioritetų, siekiant objektyviai ir išsamiai įvertinti efektyvumą, yra ne tik rodiklių nustatymas, bet ir rodiklių rezultatą įtakančių veiksnių, lemiančių įmonės veiklą, identifikavimas.

Todėl norint įvertinti veiklos efektyvumą, pirmiausiai reikia nustatyti, kokie veiksniai turi didžiausią įtaką įmonės veiklai.

Įmonę supa tam tikra aplinka, kurią galima suskirstyti į mikroaplinką ir makroaplinką. Sėkmingas įmonių veiklos organizavimas ir valdymas vis modernėjančios ekonomikos sąlygomis neįmanomas be išsamios įmonių išorės ir vidaus aplinkos veiksnių analizės. (Žvinklys, J., Vabalas, E. (2006)). Todėl yra svarbi detalesnė veiksnių analizė.

A. Vasiliausko (2005) nuomone, išorės veiksniai yra tokie, kurie veikia įmonės išorinę aplinką ir tiesiogiai daro poveikį įmonės veiklos rezultatams. Jie formuoja veiklos galimybes ir apribojimus.

Šiuolaikinės įmonės vis labiau įsitraukia į tarptautinę verslo erdvę: daugelis įmonių parduoda savo produktus įvairiose užsienio valstybėse, konkuruoja su jų produktais ir paslaugomis, importuoja įvairias prekes, žaliavas bei medžiagas ir pan. Labai svarbu organizuoti, tvarkyti ir valdyti įmonės veiklą, kad ji atitiktų ne tik dabartinius, bet ir būsimus rinkos plėtojimosi ir tarptautinės integracijos reikalavimus, kartu sukuriant gebėjimą konkuruoti pasaulio rinkose (Mackevičius, J. (2007)). Išoriniai veiksniai kyla už įmonės ribų ir kiekybiškai tiesiogiai daro poveikį įmonės veiklos rezultatams. (Juozaitienė, L., Staponkienė J. (2004)). Atliekant įmonės aplinkos tyrimus, turi būti siekiama, kad tyrimų apimtis, turinys, metodai ir rezultatai padėtų analizuojamai įmonei didinti pridėtinės vertės kūrimo efektyvumą.

2 pav. Išorinės aplinkos veiksniai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Išskiriamos tik dvi išorinės aplinkos dalis: *vartotojus* ir *konkurentus*. Išorės aplinkos veiksniai nėra pastovūs, jie nuolat kinta, tai ir įmonė veikia kintančioje aplinkoje (Mackevičius, J. (2007)). A. Šalčius (1998) visus išorės aplinkos veiksnius suskirsto pagal tai, koks yra jų poveikis, t.y. į tiesioginio ir šalutinio poveikio veiksnius:

- *Tiesioginio poveikio veiksniai:* akcininkai, tiekėjai, vartotojai, prekybos įmonės, valstybės ir vietinės valdžios organai, konkurentai, įvairios sąjungos ir draugijos.

- Šalutinio poveikio veiksniai: ekonomika, politika, teisė, ekologija, technologija, geografinės sąlygos, institucinės organizacinės ir techninės sąlygos, socialiniai ir kultūriniai veiksniai.

Atliekant kiekvienos įmonės makroaplinkos analizę, A. Žvirblis (2007) rekomenduoja vadovautis trijų pakopų kiekybinio vertinimo sistema:

1. makroaplinkos komponentus nulemiančių pirminių veiksnių vertinimas, kuriam gali būti sudaroma ekspertų grupė. Įvertinamas kiekvienas analizuojamos aplinkos komponentas šimtabalėje sistemoje.
2. makroaplinkos komponentų vertinimas pagal juos nulemiančius pirminius veiksnius nustatant integrinį matą.

1 lentelė

Makroaplinkos komponentų apskaičiavimo principai

Politinė aplinka $P = \sum_{i=1}^{i=4} a_{pi} P_i; (1)$	Ekonominė aplinka $E = \sum_{i=1}^{i=5} a_{Ei} E_i; (4)$
Įstatyminė teisinė aplinka $I = \sum_{i=1}^{i=4} a_{Ii} I_i; (2)$	Technologinė aplinka $T = \sum_{i=1}^{i=3} a_{Ti} T_i; (5)$
Socialinė-kultūrinė aplinka $S = \sum_{i=1}^{i=4} a_{Si} S_i; (3)$	Gamtinė aplinka $A = \sum_{i=1}^{i=4} a_{Ai} A_i; (6)$

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Žvirblis, A. (2007). Verslo makroaplinkos komponentų ir veiksnių kompleksinis vertinimas. *Ekonomika*, 112 p.

3. Kompleksinis makroaplinkos vertinimas nustatant kompleksinį matą.

$$\text{Bendrasis makroaplinkos matas } M = \sum_{i=1}^{i=6} k_i M_i; (7)$$

Makroaplinkos vertinimui J. A. Verdu (2006) ir J. F. Hair (2003) siūlo taikyti makroaplinkos komponentų sudėtingumo laipsnio, makroaplinkos komponentų ir veiksnių naujoviškumo lygio, veiksnių pokyčio tempo ir prognozavimo rodiklius.

Siekiant ekonominio efektyvumo, svarbesni yra vidiniai veiksniai, nes jie labiausiai įtakoja įmonės viduje vykstančius procesus ir reiškinius. Tai materialiniai, darbo ir finansiniai ištekliai, perspektyvumas, kuris apibūdinamas kaip gebėjimas lanksčiai ir operatyviai prisitaikyti prie kintančių rinkos sąlygų bei siekti užsibrėžtų ilgalaikių veiklos tikslų, diegiant naujas technologijas, įtraukiant į rinką naujus produktus.

Mikroaplinkos veiksniai gali būti skirstomi:

- a) Pagrindiniai (gamybiniai, negamybiniai). Atspindi visų įmonės veiklos sričių rezultatus.
- b) Nepagrindiniai (darbo drausmės pažeidimai, struktūros pakeitimai, strategijos pakeitimai).

B. Milneris (2003) vidinę organizacijos aplinką suskirsto į valdymo objektą (personlą, technines ir technologines sistemas), valdymo subjektą (socialines organizacines sistemas, organizacijos valdymo ir kitas struktūras) ir kapitalą (finansavimo šaltinius, išteklius, tikslus ir uždavinius.)

Organizacijos veiklos sėkmė priklauso nuo to, kokie yra jos tikslai, kaip racionaliai koordinuojama veikla ir vykdomos užduotys, kokie dirba žmonės, ar jie yra skatinami dirbti, ar optimaliai parinkta organizacijos struktūra, kokia yra technologija, t.y. nuo to, kokia yra organizacijos vidinė aplinka. Taigi, organizacijos vidinę aplinką apibūdina šie veiksniai: tikslai, užduotys, technologija, struktūra ir žmonės.

Ekonominis efektyvumas apibūdinamas, kaip geresnių rezultatų pasiekimas mažesnėmis sąnaudomis ir rodo gamybinių jėgų rezultatyvumą įmonės veikloje. Įmonės ekonominis efektyvumas yra veikiamas tiek vidinių, tiek išorinių veiksnių. Jis apskaičiuojamas remiantis finansiniais rodikliais, todėl kitame poskyryje analizuojami veiklos efektyvumo vertinimo metodologiniai aspektai.

1.4. Ekonominio efektyvumo vertinimo teoriniai aspektai

Vertinant įmonės ekonominį efektyvumą yra svarbu atlikti ne tik buvusios, esamos būklės analizę, bet ir išnagrinėti jos perspektyvas. Ekonomikos mokslinėje literatūroje nėra vieningos nuomonės, kokiais rodikliais reikia remtis, kad galėtume kuo tiksliau įvertinti įmonės ekonominį efektyvumą.

Nagrinėjant efektyvumą galima išskirti du aspektus: *kaštų efektyvumą*, kai rezultatai siejami su finansinių išteklių panaudojimu, ir *darbo efektyvumą*, kai rezultatai palyginami su reikšmingiausiu produktyvumo veiksniu – personalo dydžiu (Puškorius, S. (2004)).

D. Šlekienė ir I. Klimavičienė (2000) teigia, kad įmonės ekonominį efektyvumą galima nagrinėti įvairiais aspektais: atsargų formavimo bei panaudojimo požiūriu, veiklos išlaidų apimties ir pagrįstumo požiūriu, investicijų pagrįstumo ir tikslingumo požiūriu ir pan.

Įmonės, norėdamos pasiekti ekonominį efektyvumą turi stebėti ir valdyti finansinius rodiklius, juos planuoti, kontroliuoti planų vykdymą, analizuoti planų vykdymą, analizuoti finansų būklę ir jos susidarymo priežastis. V. Bagdžiūnienė (2005) išskiria įmonių finansų valdymo tikslus: *pelningumas* - tai sėkmingos įmonės veiklos kriterijus, rodantis, kad jos veiklos kaštai mažesni už pajamas; *stabilumas* - tai įmonės sugebėjimas išlaikyti tokią finansų struktūrą, kad ji nebūtų reikšmingai priklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių ir neatsirastų bankroto galimybė; *likvidumas (mokumas)* - tai gebėjimas įvykdyti įsipareigojimus; *plėtra* - tai reiškia, kad įmonė didėja ir turi tolesnės plėtros perspektyvas; *efektyvumas*.

Analizuojant įmonių ekonominį efektyvumą yra naudojami įvairūs ekonominiai analizės būdai,

kurie padeda nustatyti įmonės buvusią, esamą padėtį bei numatyti bendros įmonės plėtros tendencijas. *Absoliučių dydžių analizė* yra kai lyginami absoliutūs įmonės padalinių rodikliai su vidutiniais šakos, šalies ar konkurentų rodikliais. P. J. Adelman ir A. M. Marks (2007) nuomone dar vienas iš svarbiausių analizės būdų yra horizontali ir vertikali analizė. *Horizontalioji analizė* parodo absoliučių ar santykinų dydžių pokytį laiko atžvilgiu, jo dinamiką. *Trendo analizė* – horizontaliosios analizės atmaina. Jos dėka atskleidžiamos įmonės rodiklių kitimo tendencijos, dėsningumai. *Vertikali* arba struktūrinė analizė rodo analizuojamo objekto struktūrą. *Santykinė analizė* rodo analizuojamo objekto absoliučių dydžių santykius bei tarpusavio ryšius ir padidina absoliučių dydžių analizės galimybes (Davis, Ch. (2002)). Taip pat išskiriama *veiksnių analizė*, kuri leidžia nustatyti atskirų veiksnių įtaką įmonės veiklai ir įvertinti įvairių pokyčių priežastis.

Santykiniai finansiniai rodikliai - finansiniai koeficientai, naudojami finansinių ataskaitų analizėje, yra geras pagrindas įmonės finansiniam stabilumui įvertinti. Iš finansinės atskaitomybės dokumentų galima apskaičiuoti gana daug santykinų rodiklių, todėl tikslinga juos susisteminti (Block, S. B., Hirt, G. A. (2002)). Santykinė finansinių rodiklių analizė gali padėti įvertinti veiklos sėkmes, nesėkmes, veiklos vystimosi pažangą ar nuosmukius. Santykiniai rodikliai leidžia nustatyti veiklos tendencijas ir nustatyti verslo silpnąsias ir stipriąsias vietas. Jų naudojimas padeda išvengti absoliutinių rodiklių trūkumų, nes veiksniai įtakoja abi santykių puses, tiek skaitiklį, tiek vardiklį.

J. Mackevičius (2007) teigia, kad norint atlikti detalizuotą įmonės ekonominio efektyvumo įvertinimą ir pateikti išsamias išvadas, reikia papildomai ir detalizuotai išsiaiškinti atskirų įmonės efektyvumą atskleidžiančių rodiklių esmę ir jų klasifikaciją. Efektyvumui matuoti siūlomus metodus reikėtų pasirinkti atsižvelgiant į nagrinėjamą situaciją, tikslus.

Galima teigti, kad nėra vieningos sistemos, kaip išmatuoti įmonės ekonominį efektyvumą, todėl įmonės ekonominio efektyvumo vertinimui naudojami tiek finansiniai, tiek ir nefinansiniai rodikliai, susieti su įmonės gamybine, investicine ir kita veikla. Sekančiame poskyryje yra detalai apibūdinti vieni pagrindinių ekonominių rodiklių, atsižvelgiant į magistriniame darbe analizuojamos įmonės specifinę veiklą, kurie padės apskaičiuoti įmonės ekonominį efektyvumą.

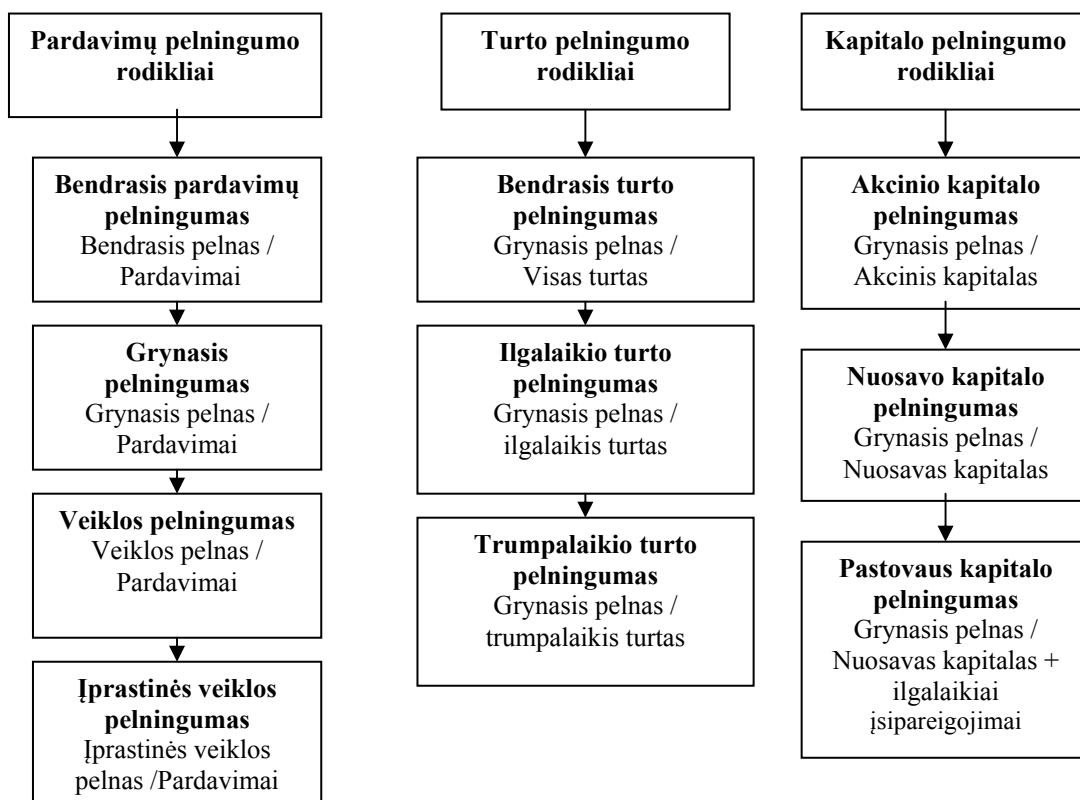
1.4.1. Pelningumo rodiklių sistema

Įmonėje vieni iš reikšmingiausių veiklos efektyvumą atskleidžiančių santykinų rodiklių yra pelningumo rodikliai. Tarptautiniuose apskaitos standartuose pabrėžta, kad pelnas dažnai naudojamas įmonių veiklai įvertinti.

Pelnas – pridėtosios vertės dalis, kurią uždirba įmonė pardavusi savo produkciją. B. Martinkaus, S. Žičkienės, V. Žilinsko (2002) nuomone, pelnas – bendrųjų pajamų ir bendrųjų išlaidų skirtumas; tai pajamos, kurios lieka atėmus gamybos išlaidas, o pelningumas – įmonės turto, kapitalo, aktyvo, finansavimo šaltinių panaudojimo efektyvumo rodiklis.

Anot L. Juozaitienės (2000), A. Andrijauskienės (2004), V. Sūdžiaus (1997) svarbiausias įmonės veiklos ekonominį efektyvumą apibūdinantis kriterijus yra grynasis pelnas. Pelningumo rodikliai apibūdina galutinius įmonės veiklos rezultatus, iš kurių yra sprendžiama, kokią realią naudą gauna akcininkai rizikuodami investuoti savo kapitalą (Block, S. B., Hirt, G. A. (2002)).

Literatūroje išskiriamos svarbiausios pelningumo rodiklių grupės, kurios pateiktos 3 paveiksle.

3 pav. Pelningumo rodikliai

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Įprastinės veiklos pelningumas parodo finansinės, investicinės bei kitos veiklos efektyvumą. Analizės metu svarbu įvertinti bendrąjį pelningumą, kuris parodo pardavimų ribinį pelningumą (Mackevičius, J., Molienė, O., Poškaitė, D. (2008)). Kuo aukštesnis bendrasis pelningumas, tuo įmonės veikla yra efektyvesnė. Bendrasis pelningumas ilgu laikotarpiu paprastai būna stabilus, ne daugiau kaip 5 % ribose (Urnėžius, R. (2004)).

Grynojo pelningumo rodiklis parodo kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimų litui. Didesnė rodiklio reikšmė rodo aukštesnį įmonės pelningumą. Įmonės veikla labai efektyvi, jei grynasis pelningumas viršija 25 %, gera veikla, jei >10 %, patenkinama veikla, jei <10 %, mažai pelninga veikla, jei <5 % ir blogai vertinama veikla, kai rodiklio reikšmė yra neigiama.

Statistikos departamento finansinės būklės vertinimo rodiklių metodikoje nurodoma, kad veiklos pelningumo rodiklis rodo įmonės vadovų gebėjimą kontroliuoti veiklos sąnaudų

formavimąsi ir veiklos pelningumą. Kaip teigia L. Juozaitienė (2007), svarbiausios yra administracinės ir pardavimo sąnaudos, kurias įmonėje reikia nuolat stebėti.

Turto pelningumas parodo įmonės ilgalaikio ir trumpalaikio turto naudojimo efektyvumą, vadovų sugebėjimą jį valdyti ir kontroliuoti. Pagal šios grupės rodiklius galima daryti išvadas apie vadovų sugebėjimą racionaliai panaudoti turtą.

Turto pelningumas parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam turto litui. Didesnė rodiklio reikšmė rodo, kad efektyviau naudojamas turtas. Jei grynasis turto pelningumas yra didesnis kaip 20%, įmonės būklė vertinama kaip labai gera, gera - kai $>15\%$, patenkinama - kai $>8\%$ (Mackevičius, J., Poškaitė, D. (2005)). Turto pelningumas, kuris Vakarų šalyse vadinamas Du Ponto (ROE), arba turto gražos rodikliu, rodo, ar įmonė efektyviai vartoja savo turtą ir yra apskaičiuojamas kaip grynojo pelno santykis su visu turtu.

Kapitalo pelningumo rodiklių grupė ypač aktuali investuotojams, nes jie atskleidžia investicijų pelningumą bei galimybę užsidirbti dividendus. Akcinio kapitalo pelningumas parodo, kiek įmonė uždirbo grynojo pelno vienam akcininkų investicijų litui. Nuosavo kapitalo pelningumas rodo grynąjį pelną, tenkantį vienam nuosavo kapitalo vertės vienetui ir iš šio rodiklio galima spręsti, ar pelningos akcininkų investicijos. Pastovaus kapitalo pelningumas parodo įmonės funkcionavimo ir plėtros lygį. Šis rodiklis rodo, kaip vadovybė geba panaudoti nuosavą kapitalą ir ilgalaikių įsipareigojimų lėšas, ar vyksta įmonės plėtros procesas (Juozaitienė, L. (2007)). Nuosavo kapitalo pelningumas įvertina įmonės kapitalo struktūrą (Berstein modelis). Tačiau nuosavo kapitalo pelningumo veiksnių įtakos analizei galima naudoti ir Du Ponto analizės modelį. Pelningumo rodiklių išskaidymas į naujus rodiklius, kurie parodo pagrindines pelningumo priežastis yra *Du Ponto analizė*. Toks rodiklių išskaidymas padeda nustatyti, kokie veiksniai priemonė, padedanti valdyti įmonės finansinius procesus, o ypač kritinius veiksnius.

Investuotojai ir kiti verslo atstovai pirmiausia vertina įmonės pelningumą, kuris parodo pardavimų pelningumą, turimo turto panaudojimo efektyvumą, kapitalo struktūrą bei plėtros galimybes. Tačiau detaliau ir išsamiau analizuojant įmonę svarbus kriterijus yra mokumas ir likvidumas, kurie analizuojami sekančiame skirsnyje.

1.4.2. Mokumo rodiklių sistema

Sąvokos „likvidumas“ ir „mokumas“ labai dažnai tapatinamos, tačiau jas reikia skirtingai traktuoti. *Likvidumas* skaičiuojamas kaip atitinkamos trumpalaikio turto dalies ir trumpalaikių įsiskolinimų santykis. Jis padeda atsakyti į klausimą ar įmonė turi pakankamai likvidaus turto, kad atsiskaitytų su savo tiekėjais. *Mokumas* skaičiuojamas kaip nuosavybės ir atitinkamos įsiskolinimų sumos santykis. Jis atsako į klausimą kiek įmonės nuosavas kapitalas ar jo dalis padengia

įsipareigojimus. Moki įmonė turi turėti pakankamai likvidaus trumpalaikio turto, kad galėtų padengti trumpalaikius įsipareigojimus.

M. Schlosseer (2002) mokumą apibūdina, kaip gebėjimą laiku ir visiškai įvykdyti savo skolinius įsipareigojimus. J. Mackevičiaus (2005) teigia, jog mokumas svarbus tuo, kad nuo priklauso įmonės finansinė būklė, jos veiklos rezultatai, tolesnė veikla, perspektyvos, taktika, strategija, investiciniai sprendimai ir kita. O turto likvidumas, kaip teigia amerikiečių autoriai M. Mayer, J. Duesenberry ir R. Aliber, priklauso nuo šių veiksnių: kaip greitai galima turtą pirkti ir parduoti; pirkimo ir pardavimo operacijų išlaidų; ar stabilios ir prognozuojamos to turto kainos.

Taigi, jei turtas yra likvidus, įmonė turi mokėjimo priemonių skoloms sumokėti, bet, kai įmonė turi nelikvidų turtą, ji gali tapti nemoki. Įmonės nemokumas, kaip teigia L. Juozaitienė (2007), gali sukelti pasekmes tiek trumpalaikiams, tiek ilgalaikiams įsipareigojimams, tiek akcininkų nuosavybei. Ekonominėje literatūroje išskiriami trumpalaikiai ir ilgalaikiai mokumo rodikliai.

2 lentelė

Mokumo rodiklių teorinis identifikavimas

<i>Rodiklis</i>	<i>Formulė</i>	<i>Reikšmė</i>
<i>Trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis</i>	Trumpalaikis turtas - trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodiklis geriausiai apibūdina įmonės finansinę būklę. Parodo įmonės galimybę plėsti gamybą ir vykdyti įsipareigojimus. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo įmonės padėtis yra geresnė
<i>Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas</i>	<u>Trumpalaikis turtas</u> Trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodiklis parodo, kiek kartų trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Saugi rodiklio reikšmė, kai jis yra daugiau už 1,2.
<i>Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas</i>	<u>Trumpalaikis turtas – Atsargos</u> Trumpalaikiai įsipareigojimai	Rodiklis parodo, kaip greitai įmonė gali padengti turimus finansinius įsipareigojimus mobiliomis mokėjimo priemonėmis.
<i>Absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas</i>	<u>Pinigai ir pinigų ekvivalentai</u> Trumpalaikių įsipareigojimų	Per didelė rodiklio reikšmė gali būti interpretuojama ne tik kaip teigiamas rodiklis, bet kaip ir įmonės nesugebėjimas pinigų įtraukti į apyvartą.
<i>Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas</i>	<u>Trumpalaikiai įsipareigojimai</u> Turtas	Rodiklis parodo, kokia įmonės turto dalis finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Labai gerai, jei <5%; gerai – jei <30%; patenkinamai – jei <60%; blogai, jei > 60%.
<i>Ilgalaikis įsiskolinimas</i>	<u>Ilgalaikiai įsipareigojimai</u> Visas turtas	Rodiklis parodo įmonės finansinę riziką. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnė rizika. Įsiskolinusiomis laikomos tos įmonės, kurių rodiklis siekia 0,5, o optimali kapitalo struktūra - 50 % ilgalaikių įsipareigojimų ir 50% nuosavo kapitalo.
<i>Bendrasis skolos rodiklis</i>	<u>Visi įsipareigojimai</u> Visas turtas	Rodiklis parodo, kiek vienam nuosavo kapitalo litui tenka skolintų lėšų. Kuo mažesnis rodiklis, tuo geresnė įmonių finansinė būklė. Priimtina rodiklio reikšmė yra nuo 0.30 iki 0.50, jei rodiklio dydis didesnis kaip 0.70 tokia įmonė yra rizikos grupėje, galima net bankroto tikimybė
<i>Finansinio svorto koeficientas</i>	<u>Skolintas kapitalas</u> Nuosavas kapitalas	Rodiklis parodo kapitalo struktūrą. Rinkos ekonomikos šalyse rimtai įsiskolinusiomis laikomos tokios įmonės, kurių finansinis svortas yra didesnis 0.5
<i>Auksinės balanso taisyklės koeficientas</i>	<u>Ilgalaikis turas</u> Nuosavas kapitalas + Ilgalaikiai įsipareigojimai	Rodiklis parodo, kokia dalimi ilgalaikis turtas finansuojamas pastoviu kapitalu. Auksinės balanso taisyklės koeficientas neturėtų nukrypti nuo 1: geriausias variantas, kai koeficientas yra lygus 1.0, arba nedaug mažesnis.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronkskas, V. (2005). *Ekonominė analizė*. Kaunas: Technologija.

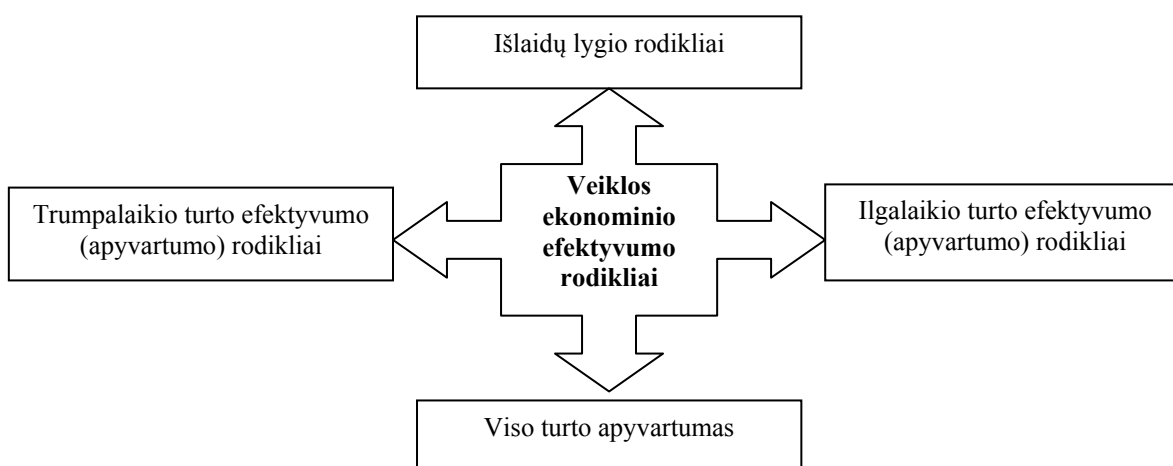
➤ Trumpalaikio mokumo rodikliai. Trumpalaikis turtas susideda iš atsargų, išankstinių apmokėjimų, nebaigtų vykdyti sutarčių, per vienus metus gautinų sumų, pinigų ir pinigų ekvivalentų bei kito trumpalaikio turto.

➤ Ilgalaikio mokumo rodikliai. Ilgalaikis turtas skirstomas į materialųjį, nematerialųjį ir finansinį turtą. Ilgalaikio materialiojo turto elementai yra žemė, pastatai ir statiniai, mašinos ir įrenginiai, transporto priemonės, kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai, nebaigta statyba, kitas ilgalaikis materialusis turtas. Nematerialųjį turtą sudaro: plėtros darbai, prestižas, patentai, licenzijos, programinė įranga, kitas nematerialusis turtas. Finansinį turtą sudaro: po vienerių metų gautinos sumos ir kitas finansinis turtas. Ilgalaikio mokumo rodikliai rodo įmonės gebėjimą nustatytais terminais įvykdyti ilgalaikius įsipareigojimus.

Mokumo rodiklių analizė parodo, kaip greitai įmonė gali padegti savo įsipareigojimus, kaip sugeba turimas lėšas įtraukti į apyvartą, kokia turto dalis yra finansuojama skolintomis lėšomis ir kokia įmonės finansinė rizika. Tačiau siekiant detaliai iširti įmonės efektyvumą, būtina iširti teorinius veiklos ekonominio efektyvumo principus.

1.4.3. Turto apyvartumo rodiklių sistema

Analizuojant ekonominę mokslinę literatūrą pastebima, kad dauguma autorių veiklos efektyvumo rodikliams priskiria skirtingus rodiklius, iš kurių dažniausiai yra minimi turto apyvartumo rodikliai. Rodikliai, apibūdinantys lėšų judėjimą iš vieno apytakos etapo į kitą vadinami įmonės veiklos efektyvumo rodikliais. Kaip teigia J. Mackevičius (2007), iš finansinės atskaitomybės galima apskaičiuoti daugiau kaip 20 turto apyvartumo rodiklių, kurie yra vertinami kartais ir dienomis. Įmonės veiklos ekonominį efektyvumą geriausiai apibūdina šie rodikliai (Gronskas, V. (2005)):

4 pav. Veiklos ekonominio efektyvumo rodiklių schema

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Viso turto apyvartumas parodo, kaip efektyviai (neefektyviai) įmonė panaudoja visą turimą turtą, gamindama ir realizuodama produkciją. Kuo didesnis (greitesnis) turto apyvartumas, tuo įmonės veikla paprastai vertinama geriau. Trumpalaikio turto apyvartumo rodiklis parodo šio turto panaudojimo efektyvumą uždirbant pajamas, t.y. kiek pajamų tenka vienam trumpalaikio turto litui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo efektyviau naudojamas trumpalaikis turtas. Koeficientas parodo, ar įmonei netrūksta savų apyvartinių lėšų. Ilgalaikio turto apyvartumas parodo, kiek kiekvienam ilgalaikio turto litui tenka parduotos produkcijos litų. Parodo, kiek pajamų tenka kiekvienam ilgalaikio turto litui. Atsargų apyvartumo rodiklis apibūdina atsargų valdymo efektyvumą. Aukštas atsargų apyvartumo lygis yra didelio įmonės veiklos aktyvumo lygis, nes rodo, kad įmonė „neįšaldo“ atsargų, o sugeba gana greitai jas parduoti, taip paversdama trumpalaikį turtą pinigais, už kuriuos vėliau gali pirkti veiklai reikalingas vertybes. Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas (Pardavimai/Gautinos sumos) rodo gautinų sumų surinkimo efektyvumą, t.y. kiek kartų per metus įmonė surenka savo lėšas atsiskaitymų procese. Šis rodiklis informuoja apie įmonės mokėjimų politiką vartotojų atžvilgiu. Laisvos rinkos šalyse neišieškoto įsiskolinimo ribos yra 1-2 mėnesiai. Iš kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo (Pirkimai/Mokėtinos sumos) nustatoma per kiek laiko vidutiniškai įmonė atsiskaito su kreditoriais. Taigi, šis rodiklis rodo, kiek kartų įmonė metų bėgyje surenka savo lėšas.

Prie trumpalaikio turto apyvartumo (efektyvumo) rodiklių siūloma skaičiuoti kapitalo apytakos ciklą dienomis, kuris parodo, per kiek dienų kapitalas pereina visas apytakos stadijas. Jis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$\text{Kapitalo apytakos ciklas dienomis} = \text{Atsargų apyvartumas dienomis} + \text{Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis} - \text{Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis}.$$

Ilgalaikio turto apyvartumo kartais (Pardavimai/Ilgalaikis turtas) kitimas labiau siejamas su pardavimų apimtys kitimu, o didelis rodiklio pasikeitimas dažniausiai priklauso nuo ilgalaikio turto vertės pasikeitimo. Viso turto apyvartumas kartais (Pardavimai/Visas turtas) parodo, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą realizacijos procesui garantuoti.

Išlaidas taip pat galima apibūdinti, kaip įmonės efektyvumo veiklos rezultata (žr. 3 lentelė).

3 lentelė

Pagrindiniai išlaidų rodikliai

Veiklos sąnaudos vienam pardavimų litui	Šis rodiklis rodo ne vien tik administracinių, bet ir pardavimo sąnaudų bei bendrųjų sąnaudų vienam pardavimų litui lygį.
Pardavimų savikainos lygis	Rodiklis parodo įmonės ūkininkavimo efektyvumą, tai taupumo matas. Rodiklio kitimo ribos yra nuo 50 iki 90 proc. Jei rodiklis sudaro daugiau kaip 90 proc., tai įmonė turi tam tikrų sunkumų apmokėdama išlaidas. Jei rodiklis sudaro 50 proc. ir mažiau – įmonė ūkininkauja efektyviai ir pelningai.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Pagrindiniu sąnaudų lygio rodikliu laikomas pardavimo savikainos lygis. Kitas svarbus rodiklis yra veiklos sąnaudos vienam pardavimo pajamų litui (Mackevičius, J. (2007)). Sąnaudų lygio rodikliai, kurie parodo kiek įmonės veiklos tam tikrų sąnaudų tenka vienam pardavimo litui, t.y. jie netiesiogiai parodo tos veiklos pelningumą. Tuo tarpu turto apyvartumo rodikliai parodo, kiek kartu per nagrinėjamą laikotarpį atnaujinamas tam tikras turtas (Mackevičius, J., Poškaitė, D. (2005)).

J. Mackevičius (2003) teigia, kad išlaidas galima apibūdinti kaip įmonės veiklos efektyvumo matą. Išlaidų duomenys naudojami įmonės ir jos padalinių veiklos rezultatams išaiškinti, organizacinių techninių priemonių, plėtojant ir tobulinant gamybą, ekonominiam efektyvumui nustatyti, taip pat planuojant ir analizuojant įmonės ūkinę veiklą. J. Mackevičius, D. Poškaitė (1998), išlaidas skirsto pagal jų elgesį arba priklausomybę nuo veiklos apimties, t. y. į kintamas ir pastovias. J. Mackevičius (2005) kiekvienos įmonės išlaidas siūlo analizuoti tokiu nuoseklumu:

1. visų išlaidų apimties analizė;
2. išlaidų analizė pagal padalinius ar atsakomybės cechus;
3. išlaidų analizė pagal veiklos sritis;
4. išlaidų ir pajamų lyginimo analizė;
5. konkrečių išlaidų straipsnių analizė.

V. Bagdžiūnienė (2005) nuomone, visų siekiančių pelno įmonių veiklos tikslas – uždirbti kuo daugiau pelno. Didesnio pelno siekimas priklauso nuo dviejų svarbiausių veiksnių – pardavimo savikainos ir pardavimo pajamų.

Remiantis išanalizuota literatūra, galima teigti, kad turto apyvartumas parodo kaip racionaliai cirkuliuoja įmonės valdomos lėšos gamybos procese. Tai parodo, kaip greitai gali būti sukuriamas pelnas ar pinigų srautai. Tai yra svarbu, nes įmonės vadovybė turi numatyti tokius ekonominius aspektus, siekiant planuoti įvairias įmonės išlaidas.

1.4.4. Bankroto tikimybės diagnostikos metodai

Įmonės veiklos perspektyvos ir tęstinumas rūpi ne tik pačiai įmonei, bet ir su ja susijusiems subjektams. Todėl svarbu, kad kiekviena įmonė turėtų savo veiklos stabilumo ir tęstinumo vertinimo modelį. Taikydamos jį, įmonės galėtų ne tik anksčiau nustatyti bankroto tikimybę, kitus gresiančius pavojus ir riziką, bet ir imtis veiksmingų strateginių sprendimų įmonės veiklai gerinti.

Kiekviena įmonė susiduria su gamybos efektyvumo didinimo, racionalaus išteklių naudojimo, produkcijos kokybės gerinimo ir išlaidų mažinimo problemomis. Todėl dėl neišspręstų šių problemų įmonė gali bankrutuoti, o tai yra neišvengiamas rinkos ekonomikos reiškinys.

Vienos įmonės neišsilaikiusios konkurencinėje kovoje bankrutuoja, o kitos užima jų vietą. Galima skirti du priešingus požiūrius į bankrotą. Vienu ekonomistų ir politikų požiūriu, įmonių

bankrotas neatsiejamas rinkos santykių atributas, skatinantis technikos, gamybos ir visuomenės pažangą. Kitų požiūriu, bankrotas yra nuostolingas ne tik pačiai įmonei, bet ir visai visuomenei.

Bankroto tikimybės analize yra siekiama šių tikslų: išsiaiškinti įmonės stabilumo analizę; užtikrinti savalaikį bankroto aibės galimos krizės galimybę; laiku nustatyti įmonės finansinės būklės mastus; išsiaiškinti finansinės krizės veiksnius.

Bankroto užuomazgas bei jo grėsmę galima pastebėti analizuojant finansinių ataskaitų duomenis, rodiklių dinamiką, finansinių rezultatų absoliučius pakitimus, taikant santykinius finansinius rodiklius. Finansinių santykinų rodiklių taikymas yra vienas iš paprasčiausių ir tiksliausių būdų įmonių bankroto tikimybei apskaičiuoti.

Įmonių bankroto grėsmės įvertinimas yra būdas kiekybiniais parametrais įvertinti įmonių būklę, nustatyti negatyvias įmonių būklės tendencijas ir jų bankroto tikimybę. Pagal būklės įvertinimo rodiklius galima ieškoti būdų sumažinti ar net pašalinti bankroto grėsmę.

Didžiausią indėlį į bankroto prognozavimą įnešė E. Altman, modifikavęs jau kitų ekonomistų sukurtą Z modelį. Altmano modelyje išskiriami trys finansinės būklės prognozavimo metodai, kurie geriausiai padėtų atlikti finansinę veiklos analizę. Tai kreditinio pajėgumo indeksavimo skaičiavimo, formalizuotų ir neformalizuotų kriterijų panaudojimo, mokumo prognozavimo. E. I. Altman (1968) buvo bankroto tikimybės apskaičiavimo teorijos pradininkas. Altmano modelis buvo išbandytas praktikoje, pasiektas tikslumas viršijo 95%.

4 lentelė

E. Altman formulės finansiniai koeficientai

X	Finansinio koeficiento apibūdinimas	Finansinio koeficiento apskaičiavimas
X1	Trumpalaikio mokumo rizika	Grynasis apyvartinis kapitalas/ Turtas
X2	Nepaskirstyto pelno panaudojimas nuosavo kapitalo didinimui ir trumpalaikio turto finansavimui	Nepaskirstytas pelnas/ Turtas
X3	Turto panaudojimo efektyvumas (pelningumas)	Pelnas prieš apmokestinimą/ Turtas
X4	Ilgalaikio mokumo rizika	Nuosavas kapitalas/ Įsipareigojimai
X5	Viso įmonės turto panaudojimas pardavimų pajamoms uždirbti	Pardavimai/ Turtas

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Jei pagal šią formulę apskaičiuota Z reikšmė: yra mažesnė už 1,8 - tai bankroto tikimybė labai didelė; patenka į intervalą 1,8-2,71, bankroto tikimybė didelė; patenka į intervalą 2,71-2,99, galimas bankrotas; yra didesnė už 2.99 -tai bankroto tikimybė labai maža.

Pirmasis Altmano modelis skirtas įmonių, registruotų vertybinių popierių biržose, bankroto tikimybei nustatyti. Antrasis Altmano modelis (1983) buvo skirtas įmonėms, kurių akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje, bankrotui prognozuoti. Trečiasis Altmano modelis skirtas paslaugų ir individualių įmonių bankrotui prognozuoti (1983).

Magistriniame darbe remiamasi E. Altman modeliu, skirtu apskaičiuoti bankroto tikimybę įmonėms, kurių akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje:

$$Z = 0,717 * X_1 + 0,847 * X_2 + 3,107 * X_3 + 0,42 * X_4 + 0,998 * X_5; (8)$$

I. A. Blank (1999, 2003) ir K. Gaškaitė (2002) išskiria sunkiai realizuotinių aktyvų modelį, kuris dar ekonomikos moksluose apibūdinamas kaip Blanko modeliu. I. A. Blankas analizavo įmonę galinčias ištikti krizes, kurios įmonei gali grėsti bankrotu. I. A. Blanko nuomone, krizė galima, kai sumažėja įmonės rinkos vertė, sumažėja grynieji pinigų srautai, auga finansinio sveto koeficiento reikšmė, kintamosios išlaidos ir trumpalaikiai įsipareigojimai. Sunkiai realizuotinių aktyvų modeliu nustatoma bankroto tikimybė, kurios palyginamojoje analizėje palyginamas materialus turtas ir atsargos su nuosavu kapitalu ir įsipareigojimais. Modelio detalizacija gali būti užrašoma taip:

$$\begin{aligned} & \text{Neapyvartinių aktyvų (materialaus turto) vidutinė metinė vertė} + \text{atsargų vidutinė metinė vertė} \\ & < \text{Nuosavo kapitalo vidutinė suma} \\ & \text{(Bankroto tikimybė maža)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{Neapyvartinių aktyvų (materialaus turto) vidutinė metinė vertė} + \text{atsargų vidutinė metinė vertė} \\ & < \text{Nuosavo kapitalo vidutinė suma} + \text{banko ilgalaikių kreditų vidutinė suma} \\ & \text{(Bankroto tikimybė galima)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{Neapyvartinių aktyvų (materialaus turto) vidutinė metinė vertė} + \text{atsargų vidutinė metinė vertė} \\ & < \text{Nuosavo kapitalo vidutinė suma} + \text{banko trumpalaikių kreditų vidutinė suma} + \text{banko ilgalaikių} \\ & \text{kreditų vidutinė suma} \\ & \text{(Bankroto tikimybė didelė)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{Neapyvartinių aktyvų (materialaus turto) vidutinė metinė vertė} + \text{atsargų vidutinė metinė vertė} \\ & > \text{Nuosavo kapitalo vidutinė suma} + \text{banko trumpalaikių kreditų vidutinė suma} + \text{banko ilgalaikių} \\ & \text{kreditų vidutinė suma} \\ & \text{(Bankroto tikimybė labai maža)} \end{aligned}$$

J. Mackevičius ir J. Rakštekienė (2005) atlikę šios srities žymiausių autorių lyginamąją analizę rekomenduoja naudoti E. Altman modelį. Taip pat pažymėtini Blanko, Tafler, Lis, Springeit, Fulmer modeliai.

Lietuvos ir užsienio šalių praktika rodo, kad kiekvieno aptarto modelio patikimumas ir veiksmingumas priklauso nuo įmonės sugebėjimo rinkti ir kaupti informaciją apie savo veiklą, objektyviai ir laiku šią informaciją analizuoti, panaudoti. Tačiau išsamesniam bankroto tyrimui būtina taikyti keletą modelių, tokių kaip Altman ir sunkiai realizuotinių aktyvų modelius.

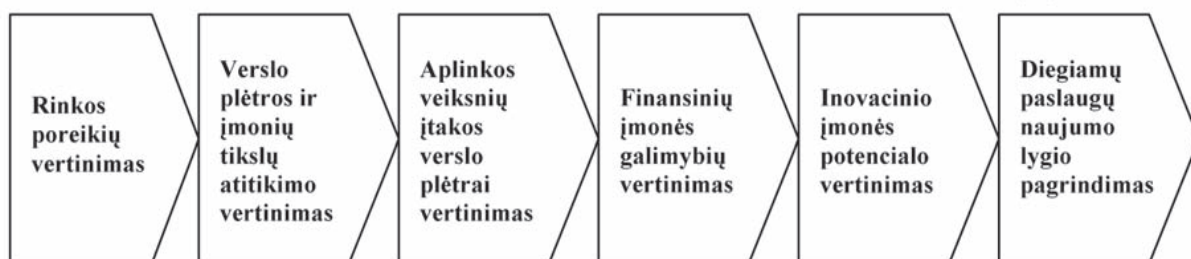
1.5. Veiklos ekonominio efektyvumo didinimo galimybių teorinės prielaidos

Veiklos plėtra yra kiekvieno subjekto, siekiančio išlikti konkurencingu pasirinktoje verslo srityje, sąlyga. Spartus rinkos ekonomikos vystimasis ir plėtra, vis didėjanti ir aštrėjanti konkurencija verčia Lietuvos verslininkus labiau domėtis jų įmonių veiklos efektyvumo didinimu ir perspektyvomis. Įmonės ekonominės efektyvumo prognozavimo tikslas – tai įmonės veiklos plėtros numatymas, naudojant įvairius būdus ir metodus.

J. Mackevičius (2007) teigia, kad įmonės plėtra turi būti iš anksto gerai suplanuota, tinkamai valdoma. Planuojant plėtrą svarbu numatyti plėtros metu išskylančius pavojus, kuo objektyviau įvertinti veiksnius, darančius įtaką plėtrai. Kiekviena įmonė privalo nuolat tobulinti visas savo veiklos sritis, diegti naujoves. Tai daryti verčia nuolat besikeičianti įmonės aplinka. J. Žutautienė (2007), J. Žvinklys ir E. Vabalas (2006) teigia, kad įmonių plėtra yra privaloma dėl to, kad nuolat kinta gyventojų skaičius ir jų poreikių; mokslo ir technikos plėtra; konkurencija; didėjantys reikalavimai produkcijos kokybei; augančios aplinkos apsaugos išlaidos. Tyrimai rodo, kad trys pagrindiniai veiksniai, turintys realią įtaką įmonės plėtrai, tai – rinkodara, valdymas ir finansiniai ištekliai. (J. Mackevičius, 2005). Autoriai R. Anandan, M. Baghai, S. Coley (1999) mano, kad viena iš veiksmingiausių sistemų, įgalinančių atskleisti svarbiausias įmonės plėtros galimybes, yra septynių laisvės lygių sistema. O. James, C. James, I. Roffe (2000) pagal veiklos galimumą skirtingose rinkose, išskiria tokias plėtros alternatyvas: 1) teikiamų paslaugų pardavimo esamose rinkose efektyvumo didinimas; 2) naujų paslaugų kūrimas ir pardavimas esamose rinkose; 3) teikiamų paslaugų pardavimas naujose rinkose; 4) naujų paslaugų pardavimas naujose rinkose.

Anot J. Stravinsko (2000), teisingas rinkodaros, valdymo ir finansinių išteklių įvertinimas ir panaudojimas užtikrina įmonės sėkmę sudėtingu plėtros laikotarpiu. Pasak P. Guptos (2004), sunkiausia yra tai, kad reikia augti diegiant naujoves ir meistriškumą, išlaikant ir didelį pelningumą.

Išanalizavus ekonominę literatūrą paslaugų tikslingumui pagrįsti, galima sudaryti šešių komponentų sistemą:

5 pav. Naujų paslaugų diegimo tikslingumo pagrindimo modelis

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Įmonė siekdama pelningumo ir efektyvumo privalo nuolat domėtis naujovėmis, kad galėtų

atnaujinti siūlomų prekių ar paslaugų spektrą. Todėl plėtros perspektyva priklauso nuo gerai apsvarstytų sprendimų rinkai pasiūlyti naujas paslaugas ar prekes.

J. Bivainis ir R. Drejeris (2007) teigia, kad didėjanti konkurencija skatina ieškoti būdų, kaip geriau aptarnauti vartotojus, patenkinti jų poreikius. Naujų paslaugų diegimo sėkmė priklauso nuo vadybinių gebėjimų ir technologinių kompetencijų. Nauji ir patobulinti produktai, paslaugos didina įmonės konkurencingumą, kuria didesnę įmonės ekonominę efektyvumą.

V. Pranulis, A. Pajuodis, S. Urbonavičius ir R. Virvilaitė (2008) aiškiai apibūdina gyvavimo ciklo stadijas. *Įvedimas* – tai prekės gyvavimo ciklo stadija, kai naujos rinkoje pasirodžiusios prekės pardavimas po truputį didėja. *Augimas* – tai prekės gyvavimo ciklo stadija, kai jos pardavimai sparčiai didėja. *Branda* – tai prekės gyvavimo ciklo stadija, kai jos pardavimai stabilizuojasi ir ima po truputį mažėti. *Smukimas* – tai prekės gyvavimo ciklo stadija, kai jos pardavimai nuolat mažėja.

E. Vitkienė (2008) teigia, kad paslaugos, kaip ir prekės, turi savo gyvavimo ciklą. Paslaugų, kaip ir prekių gyvavimo ciklui, būdingi keli etapai: kūrimas, įvedimas, branda, smukimas, bet yra ir dar vienas – tai vadinamasis smukimo išvengimo etapas. Paslaugų gyvavimo ciklas turi esminius skirtumus ir išimtis, kurios apsunkina paslaugos kūrimo ir jos įvedimo į rinką procesą. Kita vertus, paslaugos yra lankstesnės už prekes, todėl lengviau gali išvengti nuosmukio ir pratęsti savo gyvavimą. Paslaugos kūrimas ir įvedimas į rinką yra labai rizikingas, nes:

1. paslauga yra nematerialus daiktas, o procesų ir veiksmų sistema, kurioje be teikėjo aktyviai dalyvauja ir jos vartotojas, tarpininkai ir kiti paslaugos teikimo ir vartojimo subjektai;
2. paslaugą, kaip procesą, sunku prognozuoti ir valdyti;
3. paslaugos kokybė, vartotojo lūkesčių tenkinimas daugiausia priklauso nuo vartotojo požiūrio į paslaugos kokybę (Kotler, P., Keller, K. L. (2007)).

Apibendrinant galima teigti, kad plėtra yra kiekvienos įmonės, siekiančios išlikti konkurencinga pasirinktoje verslo srityje, sąlyga. Planuojant įmonės plėtrą būtina kuo tiksliau iširti investavimo principus ir jų apskaičiavimo metodikas, siekiant tinkamai įvertinti galimas rizikas.

1.5.1. Investicinių projektų ekonominio efektyvumo svarba

Kiekviena įmonė, siekianti tapti pelningiausia ir labiausiai vertinama verslo pasaulyje, privalo investuoti. Todėl atlikus įmonės finansinę analizę ir turint rezultatus galima nuspręsti, kokius investicinius projektus įmonė gali vykdyti. Tai yra labai svarbu, nes tik investuojanti į plėtrą ir naujoves įmonė bus pelninga ateityje ir vertinama investuotojų. Todėl yra aktualu iširti, kokiais metodais galima nustatyti investicijų efektyvumą.

S. Šidlauskas (2005, 2006) teigia, kad šiuo metu nėra bendros investicinių projektų efektyvumo vertinimo sistemos, efektyvumo rodiklių visumai apibrėžti naudojamos skirtingos sąvokos bei skirtingi skaičiavimo metodai ir nevienodai traktuojama investicinių projektų įgyvendinimo

įvertinimo metodika. S. Šidlauskas (2005, 2006) akcentuoja, kad investicinių projektų efektyvumas vertinamas šiais pagrindiniais metodais: viso kapitalo, arba tradiciniu metodu, nuosavo kapitalo metodu, ekspertiniu vertinimu, kompleksiniu vertinimu ir sinergetiniu vertinimu.

V. Tomaševič (2010) analizuoja investicinių projektų efektyvumą grynosios dabartinės vertės metodu, kuris ir bus taikomas, vertinant KB „Raveta“ investicinius projektus. Autorius teigia, kad grynosios dabartinės vertės metodas yra pagrindinis rodiklis rodantis projekto įgyvendinimo efektyvumą. Tai vienas patikimiausių metodų, vertinant investicinių projektų efektyvumą, kuris turi aiškiai pagrįstą, logišką ir metodologiškai korektišką struktūrą. Jo skaičiavimai remiasi investicinio projekto generuojamais pinigų srautais ir pasirinkta diskonto norma, atitinkančia alternatyvių investicijų pelningumo lygį.

5 lentelė

Investicinių vertinimo metodų privalumų ir trūkumų teorinė analizė

<i>Investicijų vertinimo metodai</i>	<i>Privalumai</i>	<i>Trūkumai</i>
Diskontuotų pinigų srautų metodas	Aiškus algoritmas, padedantis įvertinti alternatyvius investicinius projektus kiekybiškai ir pagrįstai, nes nėra įtakojama subjektyvumų. Gauti rezultatai yra mažiau priklausomi nuo apskaitos duomenų, nes remiasi ateities duomenimis. Taip pat metodas vertinamas dėl savo paprastumo.	Naudojamas tik paprastiems – tiesiniams investiciniams sprendimams, kur užtikrinami pastovūs pinigų srautai. Metodas neatsižvelgia į projektą supančią aplinką. NPV metodo atveju visą riziką įvertina diskonto norma, nors verslo rizika ir nukrypimo priežastys yra įvairios. Nelankstus.
IRR metodas	Metodas naudojamas ne tik tada, kai yra periodiniai analoginio dydžio investavimai bei ir esant daugybei skirtingų ir nevienodais laiko tarpais vykdomų investicijų bei gaunamų pinigų srautų. Šia metodika galima apskaičiuoti vidinę grąžos normą bet kuriam norimam laikotarpiui.	Lankstumo nevertinimas – negali įvertinti būtino lankstumo, keičiant sprendimus, besikeičiant rinkos situacijai. Projekto metu gautos lėšos reinvestuojamos su ta pačia kaip ir IRR pelningumo norma.
Atsipirkimo laikotarpio metodas	Metodas vertinamas dėl savo paprastumo. Akcentuoja ankstesnį uždarbį, kurio prognozės tikslesnės už ilgalaikes. Greita atranka.	P pinigų srautai analizuojami tik iki atsipirkimo laikotarpio pabaigos. Neatsižvelgia į makroekonominę aplinką, todėl iškreipia rezultatus
Diferencinių lygčių metodika	Matematiškai vertina investicijų vertę, įvertinant pinigų srautų nepastovumą, kintamumą ir kitus faktorius.	Nėra tinkama išsamiems skaičiavimams. Black – Scholes modelį (priskiriamas diferencinių lygčių metodikai) sunku pritaikyti vertinant sudėtingus finansinius instrumentus.
Pelningumo tarifas, apskaičiuotas pagal apskaitos duomenis	Lengvai suprantamas ir apskaičiuojamas. Atsižvelgia į viso laikotarpio metų pelningumo rodiklį.	Neatsižvelgia į konkretų pelningumo laikotarpį.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis, Jewell, R. (2002). *Investicijų vertės nustatymas*. Integruotos verslo studijos. Vilnius, p. 297–308; Mackevičius, J. (2007). *Įmonių veiklos analizė: monografija*. Vilnius: TEV; Tamoševič, V. (2010). *Investicinių projektų efektyvumo vertinimas grynosios dabartinės vertės metodu*. Verslas: teorija ir praktika. T. 11, Nr. 4, p. 362 – 369; Jakutis, A. (2008). Inovatyvusis Black – Scholes ir tradiciniai investicijų vertinimo metodai, jų panaudojimo galimybės. Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai. T. 2, Nr. 2, p.81 – 96.

G. Kanceravyčius (2009) diskonto normą apibūdina kaip pajamas, kurias uždirba investicija, išreiškiant jas kaip metinę procentinę investicijos nominalios vertės dalį. Diskonto norma skaičiuojama nuo nominalios vertės, kurią gauna investuotojas termino pabaigoje, diskonto norma visada mažesnė už atitinkamo termino pelningumą. V. Tomaševič (2010) pateikia tokią NPV skaičiavimo formulę:

$$NPV = \sum_{t=t_n}^T \frac{CF(t)}{(1+d)^t} - \sum_{t=0}^{t_c} \frac{I(t)}{(1+d)^t}; \quad (9)$$

čia: CF(t) – pinigų srautas laikotarpiu t;

I(t) - investicinės išlaidos laikotarpiu t;

d – diskonto norma;

T – investicinio projekto gyvavimo laikotarpis;

t_n – gamybos pradžios laikotarpis;

t_c – investicijų pabaigos laikotarpis.

Siekiant įvertinti investicinius projektus, taip pat svarbu nustatyti galimą projekto riziką. Valentinavičius S. (2010) teigia, kad investicijų riziką galima matuoti šiais dažnai naudojamais statistiniais rodikliais: variacija, standartiniu nuokrypiu ir variacijos koeficientu.

Aleknevičienė V. (1997), Norvaišienė R., Bagdzevičienė R. (1999), Moyer R. C., Kretlow W. (1997) išskiria *Lūžio taško* analizės metodą, *jautrumo* analizės metodą, kuris bus naudojamas KB „Raveta“ projekto rizikai įvertinti, nes tai tinkamiausias kokybinis metodas, taip pat išskiriami *scenarijų* analizė, *Monte Karlo* imitacinis modeliavimas bei sprendimų medžio modelis.

Simonavičienė R. ir Ustinovičius L. (2011) analizuodami jautrumo analizę pabrėžia jos naudingumą priimant sprendimą, identifikuojant kritinę vertę, nustatant sprendimo stabilumą ir rizikingumą. Atliekant jautrumo analizės eksperimentą vieno parametro atžvilgiu, visi parametrai yra fiksuoti. Tai yra vienas iš galimų variantų, kai dviejų ar daugelio parametų sąveika yra ignoruojama, ir jų jungtinis poveikis nėra analizuojamas. Antras jautrumo analizės variantas yra, kai keičiamos visų parametų reikšmės jų neapibrėžtumo diapazone.

Remiantis investicinių projekto ekonominio efektyvumo teorine analize, galima teigti, kad tiek vertinant investicinius projektus, tiek metodus jų rizikai nustatyti, nėra suformuoto vieningo modelio. Tik remiantis ekonomistų suformuotais modelių privalumais ir trūkumais galima atsirinkti projektui tinkamiausius metodus. KB „Raveta“ investicinio projekto ekonominis efektyvumas bus vertinamas remiantis NPV metodu, o jautrumo analizės metodas bus naudojamas projekto rizikai nustatyti. Šie metodai pasirinkti dėl patikimumo siekiant tinkamai įvertinti projekto atsiperkamumą.

1.6. KB „Raveta“ ūkinės veiklos ekonominio efektyvumo ir plėtros vertinimo metodologija

Siekiant iširti KB „Raveta“ plėtros galimybes ir ekonominį efektyvumą, būtina suformuoti tyrimo modelį, kuriuo remiantis, bus atliekama įmonės analizė. Atlikus užsienio ir Lietuvos ekonomikos mokslininkų ekonominio efektyvumo ir investicijų, lemiančių plėtros galimybes, tyrimų sisteminimą, lyginimą ir loginę analizę, suformuojama analitinės dalies metodologija. Suformuota metodologija skirstoma į šiuos etapus:

1. KB „Raveta“ ūkinės veiklos ekonominio efektyvumo tyrimas;
2. KB „Raveta“ plėtros vertinimas.

Pirmajame etape, remiantis KB „Raveta“ turimomis 2007 – 2011 m. finansinėmis ataskaitomis, nustatoma įmonės finansinė būklė ir ekonominis efektyvumas. Pastarasis tyrimas atliekamas šiais metodais:

- Taikant aprašomosios statistinės analizės metodus, tiriami Lietuvos statistikos departamente pateikti statistiniai rodikliai ir KB „Raveta“ balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos straipsniai.
- Įmonės balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitų straipsniai tiriami ir horizontaliosios ir vertikaliosios analizės principais.
- KB „Raveta“ finansinė būklė ir ekonominis efektyvumas tiriamas remiantis santykinų rodiklių analize.
- Milnerio mikroaplinkos klasifikacijos modeliu identifikuojami vidiniai veiksniai, lemiantys įmonės efektyvumą.
- A. Žvirblio makroaplinkos veiksnių nustatymo modeliu identifikuojami išorinės aplinkos veiksniai ir jų įtaka įmonės efektyvumui.
- Nustatoma bankroto galimybė, remiantis E. Altman modeliu ir sunkiai realizuotinių aktyvų analize.
- Nustačius veiksnius, lemiančius KB „Raveta“ veiklos efektyvumą, tiriamas ryšių stiprumas koreliacine analize ir determinacijos koeficientu.

Antrajame etape, remiantis KB „Raveta“ pajininkų ir vadovės planais, suformuojamai du investiciniai projektai 2012 – 2016 m., siekiant įvertinti įmonės plėtros galimybes.

- Pirmiausia suformuojami pinigų srautai, numatytiems projektams. Įvertinus tai, kad projektai vydomi iš turimų, ne skolintų lėšų.
- Apsakaičiuojama diskonto vertė, projektų grynoji dabartinė vertė ir pelningumas.
- Ekonomikos mokslininkų rekomenduojamu modeliu, įvertinama projektų rizika, remiantis jautrumo analize.

- Remiantis KB „Raveta“ pajininkų ir vadovės planais ir suformuotais pinigų srautais, sudaromi balansai ir pelno (nuostolių) ataskaitos 2012 – 2016 m.
- Įvertinama galima įmonės finansinė būklė ir ekonominis efektyvumas, įmonės plėtros vykdymo metu, remiantis santykiniais rodikliais.
- Nustatoma, kaip investicijos įtakoja santikinius rodiklius, remiantis koreliacine analize ir determinacijos koeficientu.
- Kitoje antrojo etapo dalyje nustatoma įmonės bankroto tikimybė investiciniu laikotarpiu, remiantis E. Altman modeliu ir sunkiai realizuotinių aktyvų analize.
- Apskaičiuojamas stabilaus augimo koeficientas 2007–2016 m.

Siekiant ištirti KB „Raveta“ ūkinės veiklos efektyvumą ir plėtros galimybes naudojami aprašomosios statistinės analizės metodai, santykinų rodiklių analizė, koreliacinė analizė, kompleksinis apibendrinimas, grafinis duomenų vaizdavimas naudojant Microsoft Exel programą.

2. KB „RAVETA“ VEIKLOS EFEKTYVUMO ANAZLIZĖ IR VERTINIMAS 2007–2011 M.

2.1. KB „Raveta“ finansinių straipsnių horizontalioji ir vertikalioji analizė

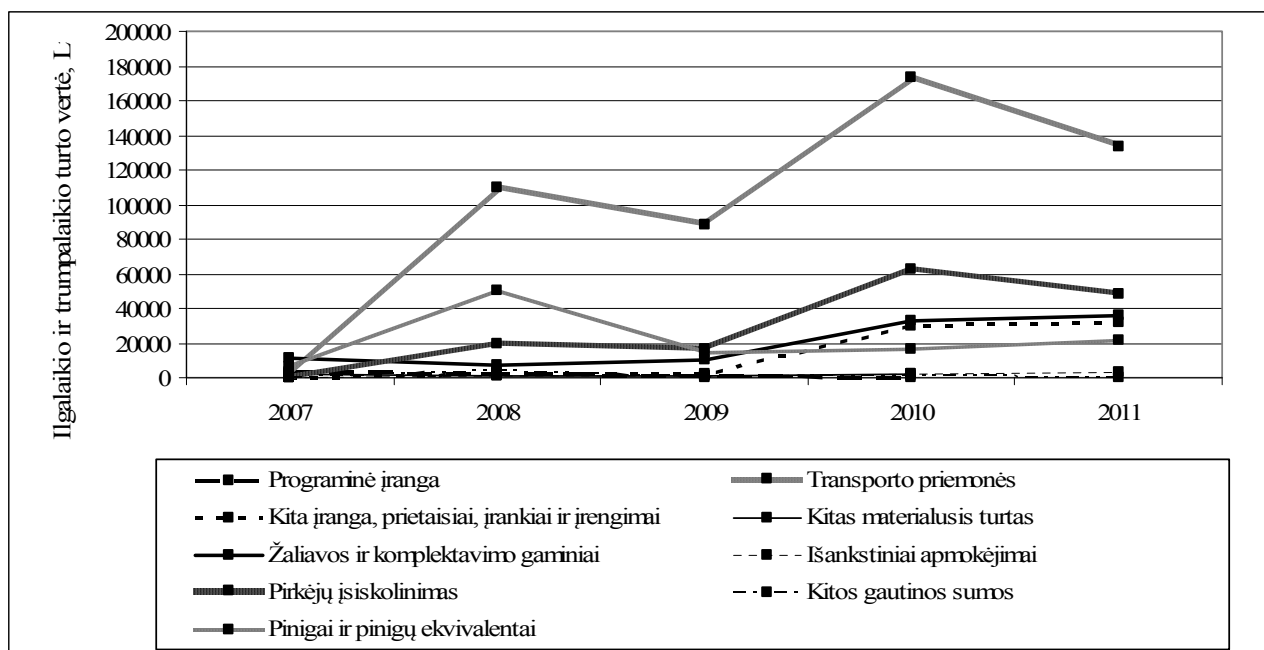
Siekiant įvertinti įmonės finansinę būklę vadovai ir finansininkai atsižvelgia į įmonės valdomą turtą. KB „Raveta“ turto kitimas yra ypač aktualus nuo jos įsikūrimo laikotarpio iki 2011 m.

2.1.1. KB „Raveta“ turto horizontalioji ir vertikalioji analizė

Turto dinamiką 2007-2011 m. laikotarpiu galima tirti analizuojant turto horizontaliąją analizę, kuria ir pradedamas bendrovės veiklos efektyvumo vertinimo tyrimas. Remiantis 3 priedu, galima teigti, kad KB „Raveta“ įsikūrusios 2007 m. tiek trumpalaikio, tiek ilgalaikio turto vertės buvo mažiausios per visą analizuojamą laikotarpį. Todėl didžiausias turto padidėjimas ir buvo 2008 m. Bendrovės valdomo ilgalaikio turto vertė 2008 m. palyginus su 2007 m. padidėjo 21 kartą dėl investicijų į transporto ūkį, o trumpalaikis turtas išaugo 5 kartus. 2009 m. trumpalaikio ir ilgalaikio turto sumažėjimui daugiausia įtakos turėjo veterinarinių paslaugų paklausos sumažėjimas, dėl sumažėjusio finansavimo ūkininkams. Taip pat naujų investicijų į ilgalaikį turtą nebuvo dėl finansinio stabilumo palaikymo. Ilgalaikio turto sumažėjimą 20% nulėmė ir turto nusidėvėjimas, o trumpalaikis turtas sumažėjo 49%. Atsigaunančio šalies ūkio požymius buvo galima pastebėti KB „Raveta“ 2010 m. balanse. 2010 m. ilgalaikis turtas išaugo 2 kartus palyginus su 2009 m., nes KB „Raveta“ dalyvaudama projekte gavo lėšų įsigyti kraujo tyrimo, antibiotikų jautrumo aparatams ir mikroskopą trichineliozei nustatyti. 2011 m. trumpalaikis ir ilgalaikis turtas sumažėjo 1% ir 14% atitinkamai, palyginus su 2010 m. Ilgalaikis turtas sumažėjo dėl nusidėvėjimo, o trumpalaikio turto sumažėjimas buvo mažesnis, nes sumažėjo tik per vienerius metus gautinos sumos, kai kiti trumpalaikio turto straipsniai tik didėjo. Per visą analizuojamą laikotarpį įmonės turtas padidėjo 13 kartų. Ilgalaikis turtas nuo 2007 m. iki 2011 m. išaugo 170895 Lt., t.y. 33 kartus. Trumpalaikis turtas per tiriamą laikotarpį išaugo 95747 Lt., t.y. 7 kartus. Siekiant detaliau ištirti turto kitimą, būtina detaliai išanalizuoti turto straipsnius 2007–2011 m., kurie pateikti 6 paveiksle.

2007 m. daugiausia lėšų buvo skiriama programinės įrangos įsigijimui, tačiau mažiausia neinvestuojama 2008 m. Programinės įrangos vertė 2011 m. siekė 3 Lt. dėl įvertinto nusidėvėjimo, kai įsigijimo vertė siekė 2590 Lt. 2008 m. nusipirkta transporto priemonių, kurios lėmė viso ilgalaikio turto padidėjimą per tiriamąjį laikotarpį. Transporto priemonės buvo svarbiausia investicija. Turint daugiau transporto priemonių, įmonės veikla tapo efektyvesnė ir pelningesnė, dėl galimybės greičiau pasiekti ūkius teikiant veterinarines paslaugas. Transporto priemonių buvo daugiausia įsigyta 2008 m. Pastaruosius metus palyginus su 2007 m. transporto priemonių buvo

įsigyta už 109156 Lt. 2009 m. į transporto ūkį nebuvo investuojama. Tačiau 2010 m. vėl investuota į transporto priemones 84841 Lt., nes valstybė finansavo smulkaus verslo įmones 65%. Per visą analizuojamą laikotarpį įmonės transporto priemonių vertė padidėjo 132539 Lt., t.y. 164 kartus. Taip pat nuolat buvo investuojama į įrangą, įrengimus bei kitus prietaisus reikalingus įmonės veiklai. Per analizuojamą laikotarpį analizuojamo straipsnio vertė padidėjo 31882 Lt.

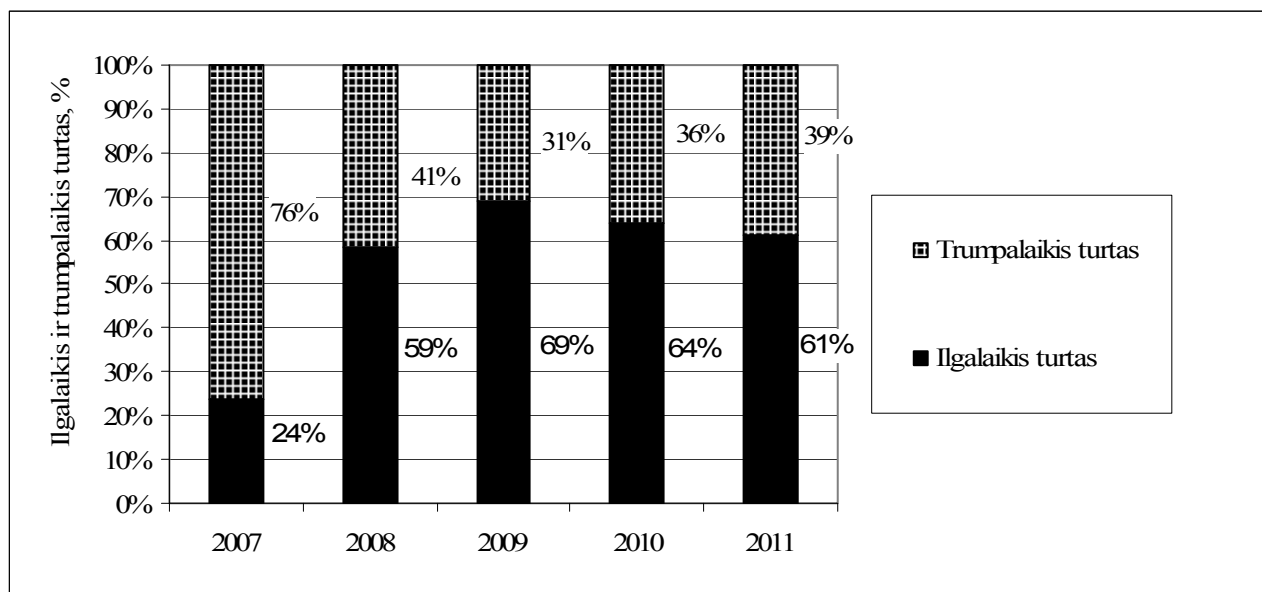

6 pav. KB „Raveta“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto kitimas 2007–2011 m., Lt.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

KB „Raveta“ įsikūrimo pradžioje daugiausia trumpalaikio turto sudarė žaliavos ir komplektavimo gaminiai, kurie buvo reikalingi įmonės veiklai plėtoti. Žaliavų kiekis 2008 m. sumažėjo 38% palyginus su 2007 m. 2011 m. žaliavų padidėjimas siekė 3 kartus nuo 2007 m., t.y. 24735 Lt. Išankstinių apmokėjimų per analizuojamą laikotarpį taip pat daugėjo. Išankstinių apmokėjimų sumažėjo 2009 m., tačiau 2010 m. išankstinių apmokėjimų suma išaugo 2 kartus. 2007–2011 m. išankstinių apmokėjimų padaugėjo 2613 Lt. Daugiausia trumpalaikio turto sudarė pirkėjų įsiskolinimas, kuris 2009 m. sumažėjo 16% palyginus su 2008 m. Tačiau nuo 2009 m. iki 2010 m. padidėjo 4 kartus, o per visą analizuojamą laikotarpį išaugo 48630 Lt. Kitos gautinos sumos didžiausios buvo 2008 m., tačiau 2009 m. sumažėjo 99%. Kitos gautinos sumos kaip ir visi trumpalaikio turto straipsniai padidėjo 2010 m., palyginus su 2009 m. KB „Raveta“ daugiausia pinigų ir pinigų ekvivalentų turėjo 2008 m. – 49925 Lt., t.y. 9 kartus daugiau nei 2007 m. Pinigų kiekis išaugo dėl to, kad KB „Raveta“ veikti pradėjo 2007 m. rugpjūčio mėnesį, o pinigus už atliktas paslaugas įmonė gavo gruodžio mėnesį. Dėl nepilnų metų veikimo 2007 m., KB „Raveta“ grynujų pinigų turėjo mažiausiai per 2007–2011 m. Per analizuojamąjį laikotarpį pinigai ir pinigų ekvivalentai įmonėje išaugo 4 kartus.

Taip pat yra svarbu išanalizuoti turtą, remiantis *vertikaliosios* analizės principais. Atlikus turto rodiklio lyginamųjų svorių skaičiavimus, sudarytas 7 paveikslas, remiantis 6 priedu.

7 pav. KB „Raveta“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto proporcijos įmonės turte 2007 – 2011 m., %.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Analizuojant 7 paveikslą galima nustatyti ilgalaikio ir trumpalaikio turto proporcijas įmonės valdomame turte 2007–2011 m. 2007 m. 24% viso turto sudarė trumpalaikis turtas, nes tik įkurta įmonė neturėjo pakankamai investicinių lėšų ilgalaikiam turtui. 2008 m. ilgalaikio turto kiekis bendrame įmonės turte sudarė 59%, o 2009 m. – 69%, kas parodo įmonės investavimą į ilgalaikį turtą. 2010 m. ilgalaikis turtas sudarė 64% bendro bendrovės turto, kai trumpalaikis turtas sudarė 36%. Ilgalaikio turto proporcija turte 2011 m. sumažėjo 3%, dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo, tuo pačiu laipsniu padidindama trumpalaikio turto dydį bendrame įmonės turte. Didžiausią dalį turto trumpalaikis turtas sudarė 2007 m. – 76%, įmonės veiklai plėtoti, ir iki 2009 m. mažėjo vidutiniškai po 23% kiekvienais metais. Tačiau jau 2010 m. padidėjo 5%. Nuo 2007 m. iki 2011 m. ilgalaikis turtas padidėjo 37% turte, kai trumpalaikis turtas tokiu pačiu procentiniu dydžiu sumažėjo.

Remiantis *vertikaliosios* analizės principais analizuojama, kurie turto straipsniai nulėmė trumpalaikio ir ilgalaikio turto proporcijų kitimą per tiriamąjį laikotarpį. 6 lentelėje pateiktas detalizuotas įmonės turtas kiekvienais analizuojamais metais.

Analizuojant KB „Raveta“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto proporcijų kitimus, nustatyta, kad daugiausia ilgalaikio turto 2007 m. sudarė programinė įranga – 48%. Tačiau kitais laikotarpiais ilgalaikio turto proporcijos pakito, nes dėl gautos valstybinės paramos įmonė investavo į transporto priemonių bei veterinarinės įrangos įsigijimą

KB „Raveta“ turto komponentų proporcijų kitimas turte 2007–2011 m., %

		2007	2008	2009	2010	2011
<i>Ilgalaikis turtas</i>	Programinė įranga	48,25	1,41	0,70	0,00	0,00
	Transporto priemonės	15,18	95,43	95,74	84,66	75,66
	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrengimai	0,00	1,95	2,64	14,56	18,09
	Kitas materialusis turtas	36,57	1,22	0,91	0,78	6,25
<i>Trumpalaikis turtas</i>	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	64,97	8,60	24,44	28,87	31,82
	Išankstiniai apmokėjimai	2,31	0,96	1,54	1,38	2,67
	Pirkėjų įsiskolinimas	0,00	23,86	39,45	54,56	46,84
	Kitos gautinos sumos	0,00	5,34	0,10	1,04	0,00
	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	32,71	61,24	34,46	14,15	18,67

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Transporto priemonės 2008–2011 m. viso ilgalaikio turto sudarė 87% vidutiniškai kiekvienais metais. Didžiausią trumpalaikio turto dalį 2007 m. sudarė žaliavos ir komplektavimo gaminiai – 65%. Tačiau pradėjusi aktyviau veikti KB „Raveta“ suteikė galimybę didesnam klientų skaičiui apmokėjimą suteikti su atidėjimu, dėl šios priežasties išaugo pirkėjų įsiskolinimas, 2008–2011 m. viso trumpalaikio turto vidutiniškai kiekvienais metais pirkėjų įsiskolinimas sudarė 41%, o pinigai ir pinigų ekvivalentai – 32%.

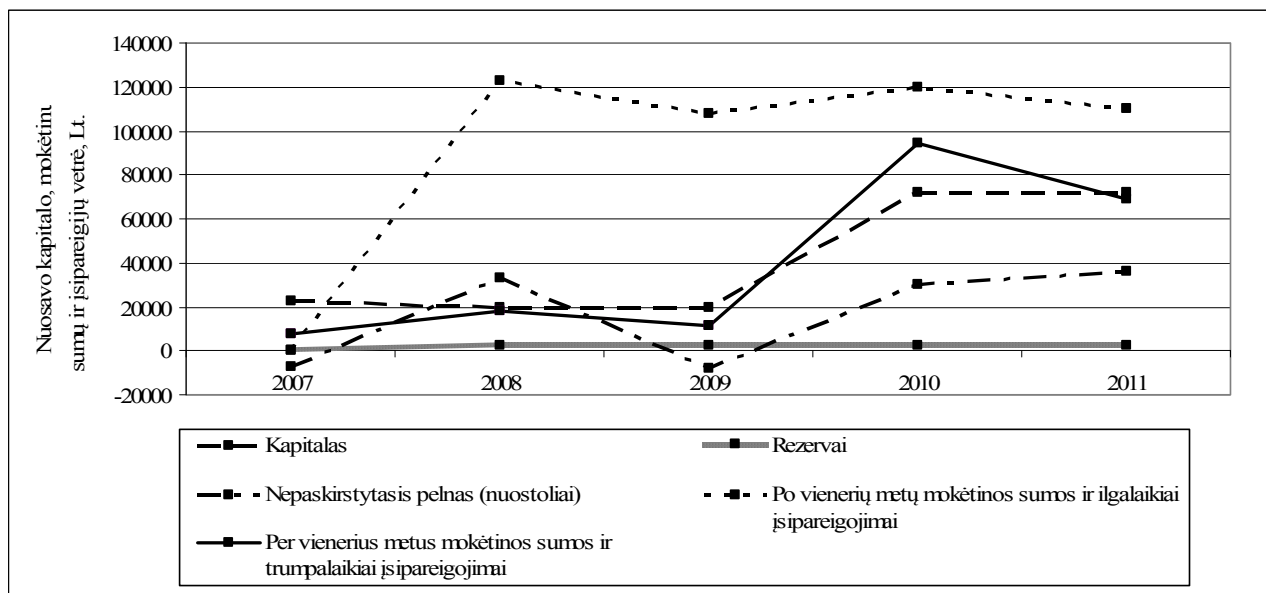
Remiantis vertikaliąja ir horizontaliąja turto analize nustatyta, kad didžiausią įmonės valdomą turtą 2007 m. sudarė trumpalaikis turtas, kurio didžiausią vertę sudarė žaliavos ir komplektavimo gaminiai. Tačiau kitais laikotarpiais didžiausią turto dalį sudarė ilgalaikis turtas, nes padidėjo investicijos į transporto priemones ir į veterinarijos aparatus bei mikroskopus, kurių įmonė galėjo įsigyti dėl skiriamos valstybės paramos. Per 2007–2011 m. turtas išaugo 4 kartus.

2.1.2. KB „Raveta“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų horizontalioji ir vertikalioji analizė

Atlikus KB „Raveta“ turto horizontaliąją ir vertikaliosią analizę svarbu iširti įmonės nuosavą kapitalą, mokėtinas sumas bei įsipareigojimus. Pastarieji straipsniai nulemia turto kiekį, įmonės likvidumą bei kitus svarbius finansinius aspektus įmonės ekonominėje būklėje.

Remiantis 4 priede pateiktais skaičiavimų rezultatais nustatyta, kad per analizuojamą laikotarpį KB „Raveta“ mažiausiai, t.y. 14528 Lt., nuosavo kapitalo turėjo 2009 m. 2008 m. KB „Raveta“ nuosavas kapitalas buvo 74% didesnis. 2010 m. įmonės nuosavas kapitalas išaugo 7 kartus ir buvo didžiausiais per visą analizuojamą laikotarpį – 104329 Lt. Nuosavas kapitalas išaugo dėl pajininkų įnašų įstatiniam kapitalui didinti. Įstatinis kapitalas buvo didinamas dėl apyvartinių lėšų trūkumo.

Per visą tiriamą laikotarpį įmonės valdomas kapitalas padidėjo taip pat 7 kartus. Tačiau mokėtinos sumos ir įsipareigojimai augo didesniu tempu ir sumažėjimas buvo tik 2009 m. ir 2011 m., 16% ir 17% atitinkamai. Didžiausias įsipareigojimų padidėjimas buvo 2008 m. t.y. 18 kartų, (133194 Lt.) palyginus su 2007 m. Per tiriamą laikotarpį įmonės mokėtinos sumos ir įsipareigojimai išaugo 23 kartus. Detalesnę nuosavo kapitalo ir mokėtinų sumų bei įsipareigojimų analizę galima atlikti remiantis 8 paveikslu.

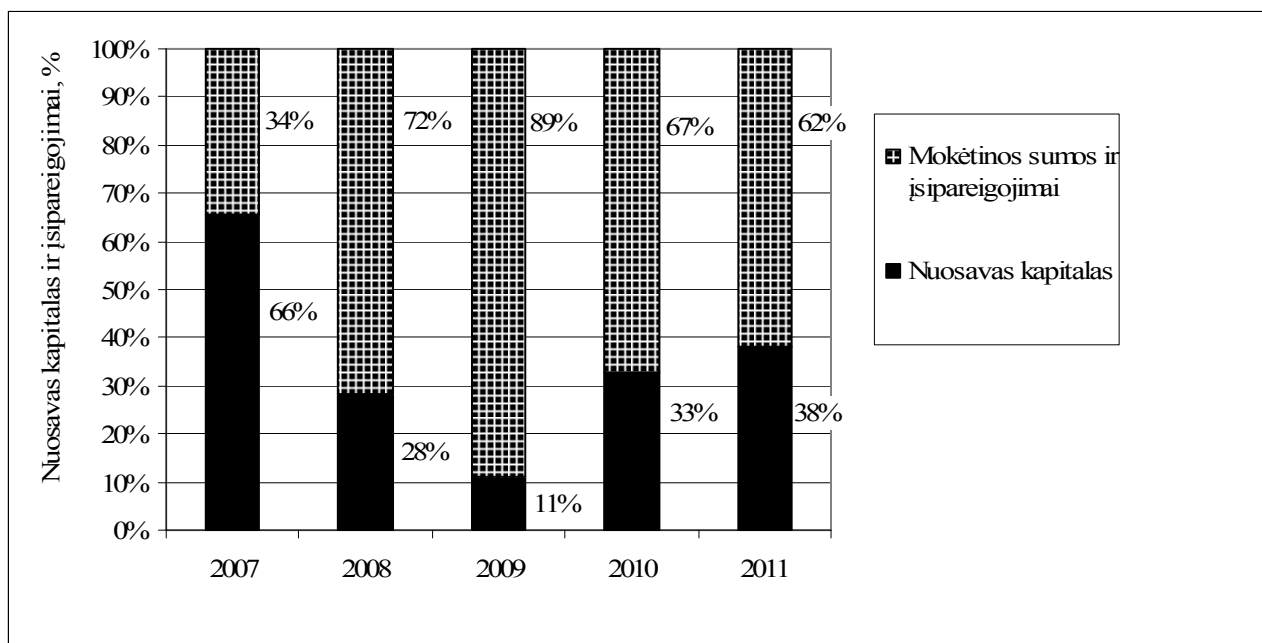
8 pav. KB „Raveta“ kapitalo ir įsipareigojimų kitimas 2007–2011 m., Lt.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Įstatinis kapitalas per analizuojamąjį laikotarpį padidėjo 3 kartus. 2007 m. įstatinis kapitalas siekė 22500 Lt., 2008 m. sumažėjo 11% ir 2009 m. – nepakito, siekdamas 20000 Lt. 2010 m. ir 2011 m. pagerėjusi įmonės finansinė padėtis atsispindėjo ir įmonės įstatinio kapitalo straipsnyje, kurio vertė palyginus su 2009 m. padidėjo 4 kartus ir siekė 72000 Lt. KB „Raveta“ rezervas buvo suformuotas 2008 m. ir siekė 2500 Lt. Tačiau 2007 m. įmonė patyrė 7608 Lt. nuostolį, dėl to, kad nauja ir nežinoma įmonė turėjo investuoti į marketingą, transporto išlaidas ir kitas sąnaudas, reikalaujančias pristatyti ir plėsti įmonę veterinarijos rinkoje. 2008 m. Lietuvos ekonominiai rodikliai buvo geri (9 priedas), todėl padidėjus KB „Raveta“ žinomumui ir išaugus veiklos apimtims įmonė turėjo vieną iš didesnių pelnų per analizuojamą laikotarpį, t.y. 33283 Lt. Tačiau 2009 m. žemės ūkiams teikiamos finansinės paramos mažinimas turėjo neigiamos įtakos veterinarines paslaugas teikiantiems ūkio objektams. Ūkininkams mažinant išlaidas veterinarinėms paslaugoms ir nutraukus žemės ūkio veiklas, KB „Raveta“ dirbo nuostolingai. 2010 m. įmonė dirbo pelningai ir nepaskirstyto pelno turėjo 29829 Lt., o 2011 m. nepaskirstyto pelno straipsnis išaugo 20%. Galima teigti, kad nuosavo kapitalo kitimui didžiausią reikšmę turėjo įstatinio kapitalo, ypač 2010 m., bei nepaskirstyto pelno ar nuostolio kitimas.

Didžiausiu tempu 2007–2011 m. išaugo po vienerių metų mokėtinos sumos bei ilgalaikiai įsipareigojimai. Įmonė plėtrai bei transporto investicijoms sudarė finansinės nuomos sutartis, dėl ko įgijo ilgalaikius finansinius įsipareigojimus 2008 m., kurių suma siekė 122729 Lt. Įsiskolinimas lizingo bendrovėms per 2010 m. padidėjo 2 kartus (60332 Lt). 2011 m. įmonė visiškai padengė lizingo įsipareigojimus, tačiau įsigijo 100000 Lt. paskolą ir padidino 10000 Lt. kitas ilgalaikes finansines skolas, siekiant padengti įsipareigojimus lizingo bendrovėms. 2011 m. KB „Raveta“ po vienerių metų mokėtinas sumas ir ilgalaikius įsipareigojimus sumažino 8%. 2007–2011 m. skolos tiekėjams išaugo 10 kartų. 2010 m. trumpalaikius įsipareigojimus padidino trumpalaikės skolos finansų įstaigoms, dėl to per vienerius metus mokėtinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų nuo 2009 m. iki 2010 m. išaugo 8 kartus.

Siekiant nustatyti kapitalo bei įsipareigojimų proporcijas, reikia vadovautis *vertikaliąja* analize, kurios principais apskaičiuotos reikšmės pateiktos 7 priede, ir juo remiantis sudarytas 9 paveikslas.

9 pav. KB „Raveta“ kapitalo, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų proporcijos 2007–2011 m., %

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

2007 m. nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų 66% sudarė nuosavas kapitalas, nes mokėtinų sumų ir įsipareigojimų buvo tik tiekėjams, todėl įsipareigojimai sudarė 34%. Jau kitais metais įsipareigojimai padidėjo 38% dėl padidėjusio įsiskolinimo tiekėjams, taip sumažindamas nuosavo kapitalo proporciją iki 28%. Nuosavo kapitalo proporcija tarp kapitalo ir įsipareigojimų mažėjo ir 2009 m. ir siekė 11%, dėl padidėjusių ilgalaikių finansinių skolų. Nuosavo kapitalo proporcijos padidėjo 22% 2010 m., tokiu pačiu dydžiu sumažinusi mokėtinas sumas ir įsipareigojimus. 2011 m. apmokėtos skolos lizingo įmonėms, tačiau įsigytos mažesnės paskolos iš kitų kredito įstaigų, ir

padidėjęs nepaskirstytas pelnas, padidino nuosavo kapitalo proporcijas 5%. Kokie nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų straipsniai nulėmė tokias proporcijas, nustatoma analizuojant 7 lentelę.

7 lentelė

KB „Raveta“ nuosavo kapitalo, mokėtinų sumų ir įsipareigojimų struktūra 2007 – 2011 m., %

		2007	2008	2009	2010	2011
NUOSAVAS KAPITALAS	Įstatinis (pasirašytasis) kapitalas	151,09	35,85	137,67	69,01	65,28
	Privalomasis rezervas	0,00	4,48	17,21	2,40	2,27
	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	(51,09)	59,67	(54,87)	28,59	32,46
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	<i>Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai (Finansinės skolos)</i>					
	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	-	60,89	55,46	100,00	0,00
	Kredito įstaigoms	-	39,11	44,54	0,00	90,91
	Kitos finansinės skolos	-	0,00	0,00	0,00	9,09
	<i>Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>					
	Kitos skolos	0,00	0,00	0,00	34,91	0,00
	Skolos tiekėjams	84,55	39,87	53,69	58,62	90,56
	Pelno mokesčio įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	5,94	1,53
	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0,00	0,00	(0,01)	0,00	0,00
	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	15,45	60,13	46,32	0,53	7,91

Saltinis: sudaryta darbo autorės.

2007 m. daugiausia nuosavo kapitalo sudarė pasirašytasis kapitalas, tačiau 2007 m. jį sumažino nepaskirstyti nuostoliai. 2008 m. KB „Raveta“ dirbo pelningai, todėl nuosavo kapitalo net 60% sudarė nepaskirstytas pelnas. 2009–2011 m. nepaskirstyto pelno (nuostolių) proporcijos nuosavame kapitale sumažėjo, tačiau išaugo įstatinio kapitalo proporcijos. Įstatinis kapitalas išaugo dėl pajininkų įnašų apyvartinėms lėšoms. Analizuojant ilgalaikius įsipareigojimus, galima teigti, kad didžiausią jų dalį 2008–2010 m. sudarė lizingo įsipareigojimai – 61%, 55%, 100% atitinkamai. 2011 m. situacija pasikeitė, ir įmonės ilgalaikius finansinius įsipareigojimus sudarė mokėtinos sumos kredito įstaigoms (91%) ir kitos finansinės skolos (9%). Būtina pastebėti, kad 2007 m. KB „Raveta“ ilgalaikių finansinių įsipareigojimų neturėjo. Tačiau skolos tiekėjams sudarė net 85% trumpalaikių įsipareigojimų. 2008–2010 m. analizuojamo straipsnio proporcijos trumpalaikiuose įsipareigojimuose sumažėjo iki 40%, 54% ir 59% atitinkamai. Dėl apyvartinių lėšų stygiaus skolos tiekėjams 2011 m. sudarė 91% trumpalaikių įsipareigojimų.

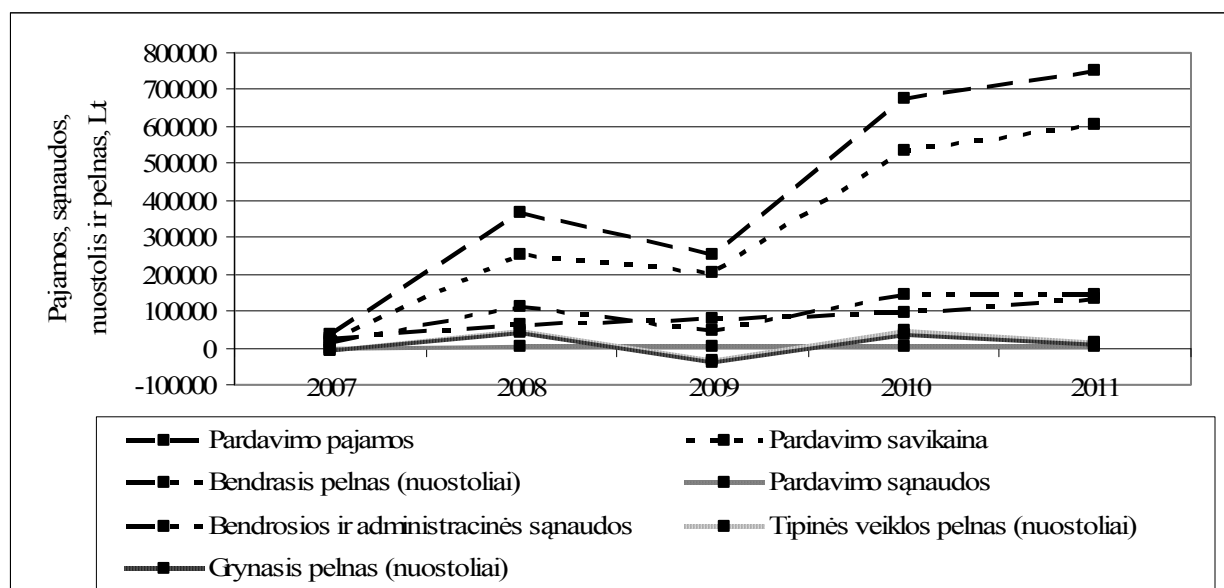
Ištyrus nuosavą kapitalą, mokėtinas sumas bei įsipareigojimus nustatyta, kad per analizuojamą laikotarpį didžiausią nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalį sudarė finansinės skolos, skirtos transporto ūkio plėtrai. Nuosavą kapitalą labiausiai įtakojo įstatinis kapitalas, kurį įtakojo įmonės pajininkai, ir nepaskirstytas pelnas (nuostoliai). Mokėtinas sumas bei įsipareigojimus lėmė lizingo

įsipareigojimai, įsipareigojimai kredito įstaigoms ir tiekėjams. Kokią įtaką pateikti veiksniai turėjo pelno (nuostolio) ataskaitos straipsniams, analizuojama kitame skirsnyje.

2.1.3. KB „Raveta“ pelno (nuostolio) horizontalioji ir vertikalioji analizė

Analizuojant KB „Raveta“ turtą, mokėtinas sumas, įsipareigojimus, nuosavą kapitalą, horizontaliosios ir vertikaliosios analizės principais, nustatyta, kad įmonės investicijos į transportą suformuotos iš skolintų lėšų, kurios didesnės nei nuosavas kapitalas. Kokį poveikį toks nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų pasiskirstymas turėjo pelnui, analizuojama remiantis 10 paveikslu, sudarytu *horizontaliosios* analizės principais, kurios apskaičiuotos reikšmės pateiktos 5 priede.

10 pav. KB „Raveta“ pajamų ir išlaidų kitimas 2007–2011 m., Lt.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

2007 m. KB „Raveta“ gavo nemažas pajamas palyginus su kitais metais, kurios siekė 36843 Lt., tačiau 2008 m. pardavimo pajamų padaugėjo 10 kartų. Padidėjimas buvo dėl transporto investicijų, dėl ko išsiplėtė paslaugų suteikimo regionas, taip pat įmonė tapo labiau žinoma savo paslaugų pirkėjams. Buvo daugiau pasirašoma bendradarbiavimo sutarčių su vietiniais ūkininkais, kurių veterinarijos paslaugų pirkimas buvo finansuojamas valstybės. Finansavimas buvo taikomas gyvulių profilaktiniams tyrimams, dėl ko įmonės paslaugų paklausa išaugo (10 priedas). 2009 m. sumažėjus paslaugų paklausai, dėl valstybės finansavimo sumažinimo 50%, įmonės pardavimo pajamos sumažėjo 32% palyginus su 2008 m. 2010 m., atsigauančios ekonomikos metais, pardavimo pajamos išaugo 3 kartus iki 674787 Lt., dėl valstybės skirtos paramos transporto ūkiui praplėsti, dėl ko dar padidėjo ir paslaugų suteikimo teritorija. 2011 m. pardavimo pajamos išaugo 11%, kas paskatino įmonę naujoms investicijoms į veterinarijai reikalingą aparatūrą. Remiantis *horizontaliąja* analize, galima teigti, kad pardavimo pajamos per tiriamą laikotarpį išaugo 20 kartų.

Siekiant detaliau iširti pardavimo pajamas lemiančius veiksnius, atlikta koreliacijos analizė, kurios rezultatai pateikti 25 priede. Remiantis rezultatais, galima teigti, kad galvijų skaičiaus Raseinių rajone ir KB „Raveta“ pardavimo pajamų ryšys yra neigiamas, tačiau stiprus (0,79). Dėl to, kad įmonės pajamos per tiriamą laikotarpį didėjo, nors galvijų skaičius rajone mažėjo. Vidutinio stiprumo (0,39) koreliacinis ryšys yra tarp įmonės pardavimo pajamų ir įmonės prižiūrimų bandų skaičiaus. Determinacijos koeficientas parodo, kad pardavimo pajamas 15,21% lemia įmonės prižiūrimų bandų skaičius, o kiti lemiantys veiksniai sudaro 84,79%.

Bendrasis pelnas per analizuojamą laikotarpį išaugo 10 kartų. Kaip ir pardavimo pajamos taip ir bendrasis pelnas sumažėjo 2009 m. Bendrojo pelno sumažėjimas (57%) buvo didesnis už pardavimo pajamų sumažėjimą. Tačiau 2010 m. padidėjo 93157 Lt., o 2011 m. bendrasis pelnas padidėjo 3%. Tipinė veikla buvo pelninga 2008 m., 2010 m. ir 2011 m. atitinkamai 46392 Lt., 45651 Lt. ir 11931 Lt., tačiau nuostolinga 2007 m. ir 2009 m. KB „Raveta“ finansinė ir investicinė veikla pelninga buvo 2007 m., o 2008 m. – 2011 m. - nuostolinga. Remiantis grynuoju pelnu nustatyta, kad įmonė „Raveta“ dirbo pelningai 2008 m., 2010 m. ir 2011 m., uždirbdama atitinkamai 40892 Lt., 37802 Lt. ir 5970 Lt.

2007 m. pardavimo savikaina turėjo svarbios įtakos grynajam pelnui, nes siekė 21626 Lt. 2008 m. pardavimo savikaina padidėjo 12 kartų, tačiau įmonė dirbo pelningai, nes savikaina buvo mažesnė už pardavimo pajamas. 2009 m. pardavimo savikaina sumažėjo 21%, tačiau sumažėjo ir pardavimų pajamos, dėl ko įmonės veikla buvo nuostolinga. Bendrasis pelnas sumažėjo dėl paslaugų antkainio sumažinimo 50%. Tačiau 2010 m. KB „Raveta“ buvo pelningi, nors savikaina padidėjo 331555 Lt. 2011 m. pardavimų savikaina išaugo 13%, dėl 11% išaugusių pardavimo pajamų. 2007 m. pardavimo sąnaudų analizuojama įmonė nepatyrė, todėl neturėjo įtakos pelningumui. 2008 m. įmonė pardavimo sąnaudų patyrė už 4117 Lt., kitais metais pardavimo sąnaudos išaugo 9%, 2010 m. sumažėjo 68%, o 2011 m. išaugo 24%. Nors pardavimo sąnaudos buvo nedidelės, to nebūtų galima pasakyti apie bendrąsias ir administracines sąnaudas, kurios buvo didesnės. Mažiausios bendrosios ir administracinės sąnaudos per tiriamą laikotarpį buvo 2007 m. ir siekė 22843 Lt. Šios sąnaudos buvo nedidelės dėl mažesnio darbuotojų skaičiaus ir mažesnių veiklos apimčių. Padidėjus minėtiems veiksniams, lemiantiems sąnaudų kitimą, išaugo ir tiriamos sąnaudos. Jau 2008 m. bendrosios ir administracinės sąnaudos išaugo 3 kartus, t.y. 37561 Lt. 2009 m. bendrosios ir administracinės sąnaudos išaugo mažesniu tempu – 28%, 2010 m. – 22%, o 2011 m. padidėjo 41%. Per visą analizuojamą laikotarpį bendrųjų ir administracinių sąnaudų padidėjo 6 kartus, t.y. 110035 Lt. Galima teigti, kad po 2009 m. – įmonei nuostolingų metų, sąnaudų nebuvo patiriama mažiau nei įmonės įsikūrimo metais, nors jos didėjo mažesniu tempu, nei 2008 m. Analizuojamų sąnaudų didėjimas buvo dėl KB „Raveta“ sudarytos taupymo strategijos. Finansinės ir investicinės veiklos pelnas buvo nežymus, tačiau sąnaudos didelės, kurios grynajam pelnui turėjo

neigiamos įtakos. 2007 m. įmonė finansinių ir investicinių sąnaudų neturėjo, tačiau 2008 m. patyrė 5511 Lt. analizuojamų sąnaudų, 2009 m. – 7601 Lt., 2010 m. 2250 Lt., o 2011 m. 2 kartus daugiau. Pelno mokesčio sąnaudas įmonė patyrė 2010 m. ir 2011 m., atitinkamai 5610 Lt. ir 1054 Lt.

Tiriant sąnaudas ir savikainą nustatyta, kad labiausiai įmonės pelningumas buvo įtakojamas bendrųjų ir administracinių išlaidų bei pardavimo savikainos per 2007–2011 m. Tačiau kiek procentų jos sudarė visas pardavimo pajamas per tiriamą laikotarpį nustatoma lyginamųjų svorių skaičiavimais, kurių rezultatai pateikti 8 lentelėje, remiantis 8 priedu.

8 lentelė

KB „Raveta“ pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnių lyginamieji svoriai 2007 – 2011 m., %

	2007	2008	2009	2010	2011
Pardavimo pajamos	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pardavimo savikaina	58,67	69,63	80,73	79,05	80,56
Veiklos sąnaudos	62,00	17,66	32,72	14,18	17,85
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos	0,00	1,51	3,04	0,33	0,65
Pelno mokestis	0,00	0,00	0,00	0,83	0,14
Grynasis pelnas (nuostoliai)	(20,70)	11,20	(16,50)	5,60	0,80

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Pardavimo savikaina 2007 m. sudarė 59% pardavimo pajamų ir kitais metais proporcijos pardavimo savikainos tik didėjo: 2008 m. ir 2009 m. išaugo po 11%, 2010 m. sumažėjo 2%, o 2011 m. padidėjo 1%. Veiklos sąnaudos sudarė vieną iš didesnių proporcijų pardavimo pajamų, 2007 m. – 62%, būtent dėl to įmonės pirmaisiais metais dirbo nuostolingai. 2008 m. bendrosios ir administracinės sąnaudos sudarė 18% pardavimo pajamų, 2009 m. 14% daugiau, 2010 m. 19% mažiau, o 2011 m. padidėjo 4%, palyginus su 2010 m. Analizuojant veiklos sąnaudas galima teigti, kad didžiausią įtaką įmonės grynajam pelnui turėjo bendrosios ir administracinės išlaidos. Grynąjį pelną sumažino ir nuostolinga finansinė bei investicinė veikla, kurios sąnaudos sudarė 2%, 3% ir 0,66% pardavimo pajamų 2008 m., 2009 m. ir 2011 m. atitinkamai. Kaip jau buvo nustatyta 2007 m. ir 2009 m. KB „Raveta“ buvo nuostolingi, tačiau 2008 m., 2010 m. ir 2011 m. pelningi. Grynasis pelnas sudarė 11%, 6% ir 1% pardavimo pajamų atitinkamai 2008 m., 2010 m. ir 2011 m.

Atlikus pelno ir nuostolio *vertikaliąją* ir *horizontaliąją* analizes, nustatyta, kad 2007 m. KB „Raveta“ buvo nuostolingi dėl įmonės patirtų išlaidų, siekiant įvesti naują įmonę į veterinarijos rinką patiriant marketingo, paslaugų suteikimo ir prekių pardavimo išlaidas. 2009 m. įmonei buvo nuostolingi dėl 50% sumažinto antkainio teikiamoms paslaugoms. Taip pat įmonės grynajam nuostoliui 2009 m. įtakos turėjo Lietuvos Respublikos finansavimo sumažinimas ūkiams, profilaktinėms veterinarijos paslaugoms (10 priedas). 2008 m. KB „Raveta“ buvo pelningi dėl valstybės ir Europos Sąjungos teikiamo finansavimo regiono ūkininkams. Taip pat įmonė prižiūrėjo daugiau bandų, (25 priedas) kas užtikrino stabilų įmonės užimtumą. 2010 m. dėl suteiktos valstybės finansinės paramos buvo įsigyta pažangi įranga užtikrinanti patikimesnį gyvūnų gydymą. Dėl šių

pokyčių 2011 m. buvo užtikrintas pelningumas. Detalus įmonės veiklos efektyvumo vertinimas atliekamas remiantis *efektyvumo* analize, kurios principais įmonės finansiniai rodikliai tiriami kitame poskyryje.

2.2 KB „Raveta“ veiklos efektyvumo tyrimas

2.2.1. KB „Raveta“ pelningumo rodiklių analizė

Vienas iš svarbiausių aspektų, analizuojant įmonės finansinę būklę, yra pelningumas. Investuotojai, kreditoriai, tiekėjai ir kiti su įmonės veikla susiję asmenys domisi kaip pelningai veikia juos dominanti įmonė. Išanalizavus kiekvieną balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnį *horizontaliosios* ir *vertikaliosios* analizės principais, svarbu ištirti įmonės pelningumą ir jos galimybes dirbti pelningai. 9 lentelėje pateikti KB „Raveta“ pardavimų pelningumo rodikliai, apskaičiuoti, remiantis įmonės 2007–2011 m. finansinėmis ataskaitomis (11 priedas)

9 lentelė

KB „Raveta“ pardavimų pelningumo rodiklių analizė 2007 – 2011 m., Lt.

<i>Pardavimų pelningumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Bendrasis pardavimų pelningumas	0,41	0,30	0,19	0,21	0,19
Grynasis pelningumas	-0,21	0,11	-0,16	0,06	0,01
Veiklos pelningumas	-0,21	0,13	-0,13	0,07	0,02
Įprastinės veiklos pelningumas	-0,21	0,11	-0,16	0,06	0,01

Saltinis: sudaryta darbo autorės.

Bendrojo pelningumo rodiklis parodo, kiek vienam pardavimo litui tenka bendrojo pelno. Daugiausia, t.y. 0,41 Lt. bendrojo pelno vienam pardavimo litui teko 2007 m. 2007 m. – įsikūrimo metais įmonė dirbo nuostolingai, tačiau turėjo bendrąjį pelną dėl mažiausios pardavimų savikainos per visą analizuojamą laikotarpį. Jau 2008 m. bendrasis pelningumas sumažėjo 0,11 Lt. vienam pardavimo litui dėl išaugusios pardavimų savikainos. Tokiu pačiu tempu įmonės bendrasis pelningumas sumažėjo ir 2009 m., dėl sparčiai sumažėjusių pardavimų ir didelės savikainos. Bendrasis pelningumas nuolat mažėjęs padidėjo 0,02 Lt. 2010 m. – vienam pardavimų litui teko 0,21 Lt. bendrojo pelno. Toks padidėjimas parodo, kad įmonė galėjo leisti sau padidinti suteikiamų paslaugų antkainį klientams ir pelnas dėl to nenukentėjo. 2011 m. KB „Raveta“ bendrasis pelningumas sumažėjo 0,02 Lt. vienam pardavimo litui. Palyginus su 2007 m., apskaičiuota, kad bendrasis pelningumas vienam pardavimo litui sumažėjo 0,22 Lt. Tai parodo, kad įmonė įsikūrė sunkiu laikotarpiu ir stengdamasi likti rinkoje privalėjo nustatyti tokią kainų politiką. Remiantis 12 priede pateikta veiksmų analize pelningumo rodikliams, galima teigti, kad didžiausią įtaką bendrajam pelningumui turėjo padidėjusi savikaina, kuri analizuojamą rodiklį sumažino 78%. Tačiau pardavimo pajamų didėjimas padidino bendrąjį pelningumą 56%. Pardavimus užtikrino stabilus verslių ženklėjimas, kurių per metus KB „Raveta“ vidutiniškai suženklina apie 500, kai

vieno veršelio ženklėjimas kainuoja 30 Lt. Taip pat sveikos bandos statuso privalumai paskatino veterinarinių paslaugų augimą.

Grynasis pelningumas nusako, kiek grynojo pelno tenka vienam pardavimo litui. 2007 m. KB „Raveta“ dirbo nuostolingai, vienam pardavimo litui teko 0,21 Lt. grynojo nuostolio. Tokia rodiklio reikšmė parodo, kad įmonė nebuvo tinkamai pasiruošusi įeiti į rinką, kad nepatirtų nuostolių, todėl per didelės administracinės išlaidos buvo lemtingos įmonės nuostoliams. Patirti nuostoliai taip pat įrodė, kad įmonei reikia efektyvinti veiklą, investuoti į naujoves. Todėl 2008 m. KB „Raveta“ skyrė didžiausią dalį investicijų transporto ūkio padidėjimui, kas atnešė pelną. 2008 m. vienam pardavimo litui teko 0,11 Lt. grynojo pelno, t.y. 0,32 Lt. daugiau nei 2007 m. 2009 m. dėl sumažėjusios perkamosios galios šalyje, sumažėjo ir tiriamos įmonės pardavimai. Tačiau didelė savikaina ir administracinės bei kredito įstaigoms išlaidos sumažino grynąjį pelningumą 0,28 Lt, kuris 2009 m. siekė 0,16 Lt. grynojo nuostolio vienam pardavimo litui. 2010 m. grynasis pelningumas vienam pardavimo litui išaugo 0,22 Lt., o 2011 m. sumažėjo 0,05 Lt. 2007–2011 m. įmonės grynasis pelningumas padidėjo 0,22 Lt. vienam pardavimo litui. Remiantis veiksmų įtakos analize grynajam pelningumui (12 priedas), galima teigti, kad pardavimų apimtys augimas 2007–2011 m. grynąjį pelningumą padidino 20%, dėl ūkininkų valstybinio finansavimo. O grynojo pelno augimas grynąjį pelningumą padidino 2%.

Veiklos pelningumas parodo, kaip KB „Raveta“ sugeba kontroliuoti veiklos sąnaudas. 2007 m. ir 2009 m. bendrosios ir administracinės sąnaudos buvo pernelyg išaugusios, kad veiklos pelningumas būtų teigiamas, ypač 2009 m. Todėl tiriamas rodiklis buvo 0,21 Lt. ir 0,13 Lt. veiklos nuostolio vienam pardavimo litui atitinkamiems metams. 2008 m., 2010 m. ir 2011 m. įmonės veiklos pelningumas padidėjo dėl išaugusių pardavimo pajamų ir siekė atitinkamai 0,13 Lt., 0,07 Lt. ir 0,02 Lt. vienam pardavimo litui. Per analizuojamąjį laikotarpį veiklos pelningumas išaugo 0,23 Lt. vienam pardavimo litui. Rodiklio reikšmių didėjimas įrodo įmonės gebėjimą teigiama linkme kontroliuoti veiklos sąnaudas.

Įprastinės veiklos pelningumas, nusakantis pardavimo pelningumą iki mokesčių, parodo, kad KB „Raveta“ įprastinės veiklos pelningumą pasiekė 2008 m., 2010 m. ir 2011 m. atitinkamai pasiekdama 0,11 Lt., 0,06 Lt. ir 0,01 Lt. įprastinės veiklos pelną vienam pardavimo litui. Kaip ir veiklos pelningumas taip ir įprastinės veiklos pelningumas neigiamas buvo 2007 m. ir 2009 m. Pastarojo rodiklio reikšmės buvo 0,21 Lt. ir 0,16 Lt. įprastinės veiklos nuostolio vienam pardavimo litui. Tiriamojo rodiklio reikšmės įrodo, kad įmonė kontroliavo veiklos sąnaudas, tačiau ekonominiai trikdžiai žemės ūkio rinkoje, turėjo neigiamų padarinių ir KB „Raveta“ pardavimo pajamoms. Išanalizavus tiriamos įmonės pelningumą, vienas iš svarbiausių analizės aspektų, yra nustatyti, ar KB „Raveta“ efektyviai naudoja savo turtą. Pardavimų pelningumo atžvilgiu

nuostolingi metai įmonei buvo 2007 m. ir 2009 m. Ar pastaraisiais metais turto pelningumas buvo neigiamas, nustatoma analizuojant 10 lentelę (13 priedas).

10 lentelė

KB „Raveta“ turto pelningumo rodiklių analizė 2007–2011 m., Lt.

<i>Turto pelningumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Bendrasis turto pelningumas	-0,34	0,21	-0,31	0,12	0,02
Ilgalaikio turto pelningumas	-1,42	0,35	-0,45	0,18	0,03
Trumpalaikio pelningumas	-0,44	0,50	-1,00	0,33	0,05

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Analizuojant KB „Raveta“ valdomą turtą, nustatyta, kad 2007 m. vienam viso turto litui teko 0,34 Lt. grynojo nuostolio. Tai parodo, kad įmonės turimas turtas nebuvo efektyviai naudojamas. 2008 m. bendrasis turto pelningumas išaugo 0,54 Lt. 2009 m. buvo nuostolingi įmonei dėl sumažėjusių pardavimų ir didelės savikainos, dėl ko bendrasis turto nuostolis buvo 0,31 Lt. vienam turto litui. Tačiau, efektyviau naudojant turimą turtą 2010 m. įmonės rodiklio reikšmė pasiekė 0,12 Lt. 2011 m. bendrasis turto pelningumas sumažėjo 0,10 Lt. vienam turto litui. Per tiriamą laikotarpį bendrasis turto pelningumas padidėjo 0,36 Lt. vienam turto litui. Remiantis veiksmų analize turto pelningumui, galima teigti, kad grynasis pardavimų pelningumas labiausiai įtakojo turto pelningumo augimą, padidinusi jį net 49,5%. Turto vertės kitimas turto pelningumą padidino 31%, o turto apyvartumo pokyčiai turto pelningumą sumažino 13,25%. Grynojo pelno dydis teigiamai veikė analizuojamą rodiklį, padidinusi jį 5%. (14 priedas).

Ilgalaikio turto pelningumas per analizuojamą laikotarpį išaugo net 1,45 Lt. vienam ilgalaikio turto litui. Tai yra dėl to, kad tiriama veterinarijos įmonė įsikūrimo metais ilgalaikio turto, palyginus su trumpalaikiu turtu, turėjo ženkliai mažiau. Todėl ilgalaikio turto pelningumas buvo neigiamas 2007 m., t.y. vienam ilgalaikio turto vienetui teko 1,42 Lt. grynojo nuostolio. Tačiau dėl padidėjusių pardavimo pajamų ir praplėsto ilgalaikio turto, 2008 m. vienam ilgalaikio turto litui teko net 0,35 Lt. grynojo pelno. Efektyviausiai pastaraisiais metais buvo naudojamos transportu, kurio ūkis ir buvo praplėstas 2008 m. Tačiau dėl sumažėjusių pardavimo pajamų 2009 m. ilgalaikio turto pelningumas sumažėjo 0,80 Lt. Ilgalaikio turto efektyvumas matomas 2010 m. kai ilgalaikio turto pelningumas išaugo 0,63 Lt. ir siekė 0,18 Lt. grynojo pelno vienam ilgalaikio turto vienetui, o 2011 m. - 0,03 Lt. Ilgalaikio turto pelningumo mažėjimui įtakos turėjo transporto priemonių vertės sumažėjimas dėl nusidėvėjimo, o trumpalaikio turto pelningumą sumažino grynojo pelno sumažėjimas 2011 m.

Dėl sumažėjusių pardavimų 2007 m. ir 2009 m. trumpalaikio turto pelningumas buvo neigiamas – 0,44 Lt. ir 1,00 Lt. grynojo nuostolio vienam trumpalaikio turto vienetui atitinkamais metais. Trumpalaikis turtas buvo efektyviau naudojamas veikloje nei ilgalaikis 2008 m., 2010 m. ir 2011 m.

Vienam trumpalaikio turto litui 2008 m. teko 0,50 Lt., 2010 m. – 0,33 Lt., o 2011 m. – 0,05 Lt. grynojo pelno.

Ar per analizuojamą laikotarpį didėjo kapitalo pelningumas, tirama atsižvelgiant į 11 lentelėje pateiktus kapitalo pelningumo rodiklių rezultatus. (15 priedas)

11 lentelė

KB „Raveta“ kapitalo pelningumo rodiklių analizė 2007–2011 m., Lt.

<i>Kapitalo pelningumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Nuosavo kapitalo pelningumas	-0,51	0,73	-2,84	0,36	0,05
Pastovaus kapitalo pelningumas	-0,51	0,23	-0,34	0,17	0,03

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Kapitalo pelningumo rodikliais siekiama ištirti, ar investicijos į šią verslo rūšį buvo pelningos. Nuosavo ir pastovaus kapitalo pelningumo rodikliai buvo neigiami 2007 m., nes įmonė dirbo nuostolingai – nuosavo ir pastovaus kapitalo vienam vienetui teko po 0,51 Lt. grynojo nuostolio. Analizuojant pirmuosius įmonės veiklos metus būtų galima spręsti, kad investicija į šią verslo rūšį yra nepelninga, tačiau 2008 m. padidėjus pardavimo pajamoms, nuosavo kapitalo pelningumas išaugo 1,24 Lt. o pastovaus kapitalo pelningumas padidėjo 0,74 Lt. 2009 m. kapitalo pelningumo rodikliai buvo neigiami, nuosavo ir pastovaus kapitalo vienam litui teko 2,84 Lt. ir 0,34 Lt. grynojo nuostolio atitinkamai. Tačiau 2010 m. nuosavo kapitalo ir pastovaus kapitalo pelningumai padidėjo iki 0,36 Lt. ir 0,17 Lt. grynojo pelno atitinkamai. Dėl sumažėjusio pelno 2011 m. kapitalo pelningumo rodikliai taip pat sumažėjo, nuosavo kapitalo pelningumas siekė 0,05 Lt., o pastovaus kapitalo pelningumas buvo lygus 0,03 Lt.

16 priede pateikta veiksnių analizė kapitalo pelningumui, parodo, kad nuosavo kapitalo pelningumas nuo 2008 m. iki 2011 m. sumažėjo 68%. Sumažėjimui įtakos turėjo nuosavo kapitalo vertės sumažėjimas 36% ir grynojo pelno sumažėjimas 32%. Pastovaus kapitalo pelningumo padidėjimą 91% lėmė grynojo pelno padidėjimas, tačiau dėl nuosavo kapitalo vertės kitimo analizuojamas rodiklis sumažėjo 35%. Pastovaus kapitalo pelningumui įtakos turėjo ir ilgalaikių įsipareigojimų kitimas, dėl ko pastovaus kapitalo pelningumas sumažėjo 2%. Dėl šių veiksnių kapitalo pelningumas išaugo 54%.

Tiriant pelningumo rodiklius, galima teigti, kad 2007 m. ir 2009 m. tiek turto pelningumo rodikliai, tiek pardavimo pelningumo rodikliai ir kapitalo pelningumo rodikliai buvo neigiami, nes kiekvieno rodiklio vienetui teko grynasis nuostolis. 2009 m. buvo sumažintas valstybinis finansavimas ūkininkams, dėl ko sumažėjo veterinarinių paslaugų perkamumas. Tačiau kitais metais dėl išaugusios aptarnavimo teritorijos, padidėjusio pardavimo sutarčių kiekio ir įsigytų technologijų KB „Raveta“ pelningumai padidėjo. Pelningumų augimas parodo, kad turtas buvo efektyviai naudojamas, investicijos pelningos ir vertos investuotojų dėmesio.

2.2.2. KB „Raveta“ mokumo rodiklių analizė

Analizuojant įmonės mokumą, galima ištirti, ar KB „Raveta“ turimomis mokėjimo priemonėmis yra pajėgi padengti trumpalaikius ir ilgalaikius įsipareigojimus. Siekiant įvertinti analizuojamos bendrovės mokumą yra apskaičiuojami trumpalaikio mokumo rodikliai, kurių apskaičiuotos reikšmės pateiktos 12 lentelėje, remiantis 17 priede atliktais skaičiavimais.

12 lentelė

KB „Raveta“ trumpalaikio mokumo rodiklių analizė 2007-2011 m., Lt.

<i>Trumpalaikio mokumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis	9524	63275	30072	19921	44036
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	2,22	4,47	3,69	1,21	1,64
Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas	0,78	4,09	2,79	0,86	1,05
Absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas	0,73	2,74	1,27	0,17	0,31
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	0,34	0,09	0,08	0,29	0,24

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis parodo, ar įmonės apyvartinės lėšos yra naudojamos efektyviai, ar KB „Raveta“ neturi didelių įsipareigojimų, kurių jau nepakanka padengti apyvartinėmis lėšomis. Trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis kiekvienais analizuojamais metais buvo teigiamas, t.y. įmonės apyvartinės lėšos buvo naudojamos efektyviai. Analizuojamo rodiklio reikšmė 2007 m. siekė 9524 Lt., o pelningais metais – 2008 m. padidėjo net 7 kartus dėl padidėjusių atsargų ir neaukštų trumpalaikių įsipareigojimų. Tačiau 2009 m. trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis sumažėjo 52%, dėl mažesnių apyvartinių lėšų. 2010 m. tiriamo rodiklio reikšmė sumažėjo dar 34% ir siekė 19921 Lt. Trumpalaikis turtas išaugo net 3 kartus, tačiau 33000 Lt. padidėjo trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai ir 10 kartų išaugo įsiskolinimas tiekėjams. 2011 m. analizuojamo rodiklio reikšmė išaugo 2 kartus, nes įmonė pradėjo perpardavinėti prekes, dėl ko patyrė prekių pardavimo sąnaudas. Per 2007–2011 m. laikotarpį trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis išaugo 5 kartus, kas įrodo įmonės apyvartinių lėšų panaudojimo efektyvumą.

Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas parodo, kiek kartų įmonės trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus. Kuo turimo trumpalaikio turto daugiau už trumpalaikius įsipareigojimus, tuo KB „Raveta“ ateitis numatoma saugesnė. Vakarų Europos šalyse manoma, kad bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas yra patenkinamas, kai svyruoja nuo 1,00–1,20. Analizuojamas rodiklis 2007 m. buvo 2,22, o 2008 m. išaugo 2 kartus ir trumpalaikis turtas buvo net 4 kartus didesnis už trumpalaikius įsipareigojimus. Tačiau 17% sumažėjusi rodiklio reikšmė 2009 m. situacijos nepablogino, nes rodiklio kitimas buvo geresnis, nei patenkinamas. 2010 m. dėl smarkiai išaugusių finansinių įsipareigojimų ir įsiskolinimo tiekėjams bendro trumpalaikio mokumo koeficientas sumažėjo 67% palyginus su 2009 m., bet siekė 1,21 ir buvo patenkinamas. Dėl 27%

sumažėjusių trumpalaikių įsipareigojimų, analizuojamo rodiklio reikšmė 2011 m. išaugo 35%. Per analizuojamą laikotarpį tiriamas rodiklis buvo aukštas ir KB „Raveta“ ateičiai suteikė saugumo.

Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas turi būti lygus 1,00 ar net mažesnis. Geriausios reikšmės nustatytos 2007 m., 2010 m. ir 2011 m., kai analizuojamo rodiklio reikšmės siekė 0,78, 0,86 ir 1,05 atitinkamai. Tai parodo, kad įmonė turi pakankamai daug likvidaus turto. 2008 m. ir 2009 m. greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas siekė 4,08 ir 2,79 atitinkamai. Pastarosios reikšmės yra dėl gana didelių pinigų ir pinigų ekvivalentų tiriamaisiais metais. Tai parodo, kad KB „Raveta“ yra pajėgi greitai padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Per visą tiriamą laikotarpį įmonės greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas padidėjo 35%, kas parodo įmonės pajėgumą trumpalaikiu likvidžiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus.

Absoliutus trumpalaikio mokumo koeficientas geriausias, kai siekia ne mažiau 0,20–0,25. 2007 m. ir 2011 m. rodiklio reikšmė buvo gera ir siekė 0,73 ir 0,31 atitinkamai. Turimais pinigais bei jų ekvivalentais galėjo padengti turimus trumpalaikius įsipareigojimus. Tačiau 2008 m., kai rodiklis siekė net 2,74, galima teigti, kad KB „Raveta“ neefektyviai naudojo turimus grynuosius pinigus bei bankines lėšas. Tačiau 2010 m. absoliutus trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmė sumažėjo iki nepatenkinamo lygio ir siekė 0,17. Tokią rodiklio reikšmę nulėmė smarkiai padidėję įsiskolinimai tiekėjams bei 33000 Lt. trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai automobiliui įsigyti. Per 2007–2011 m. analizuojamas rodiklis sumažėjo 58%. Šį sumažėjimą nulėmė išaugę trumpalaikiai finansiniai įsiskolinimai. Tačiau šis veiksnys gali būti traktuojamas kaip teigiamas, nes įmonės finansiniai įsipareigojimai yra dėl veiklos plėtimo bei investavimo į įmonės efektyvumą.

Analizuojant trumpalaikio mokumo rodiklius taip pat būtina iširti trumpalaikio įsiskolinimo koeficientą per analizuojamąjį laikotarpį, kuris parodo, kokia KB „Raveta“ turto dalis yra finansuojama trumpalaikėmis skolomis. 2007 m. trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas siekė 0,34 ir vertinamas kaip patenkinamas. 2008 m. koeficiento reikšmė sumažėjo 73% ir siekė 0,09, dėl ko vertinama gerai, nes gana maža turto dalis yra finansuojama trumpalaikiais įsipareigojimais. Tačiau rodiklio reikšmė buvo dar palankesnė 2009 m., kai sumažėjo 10% ir siekė 0,08. Nors 2010 m. padidėjo trumpalaikiai įsiskolinimai, analizuojamojo rodiklio reikšmė siekė 0,29 ir yra vertinama gerai.

Per tiriamą laikotarpį trumpalaikio įsiskolinimo rodiklio reikšmė sumažėjo 30% ir buvo gana gera, kas parodo, kad maža turto dalis yra finansuojama trumpalaikėmis skolomis. Kokia turto dalis yra finansuojama ilgalaikiais įsiskolinimais tiriama kitame įmonės mokumo tyrimo etape.

Įmonės vadovybė yra orientuota į ilgalaikę įmonės veiklą, todėl 13 lentelėje, remiantis 18 priedo skaičiavimais, pateiktos ilgalaikio mokumo rodiklių reikšmės.

KB „Raveta“ ilgalaikio mokumo rodiklių analizė 2007–2011 m., Lt.

<i>Ilgalaikio mokumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis	0,00	0,62	0,81	0,38	0,38
Bendrasis skolos rodiklis	0,34	0,72	0,89	0,67	0,62
Finansinio svėro koeficientas	0,52	2,53	8,19	2,06	1,62
Auksinės balanso taisyklės koeficientas	0,36	0,65	0,75	0,91	0,80

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis parodo KB „Raveta“ finansinį rizikos lygį. Palankiausia įmonės finansinė padėtis ilgalaikių įsiskolinimų atžvilgiu buvo 2007 m., kai ilgalaikių įsipareigojimų neturėjo. Taip pat ilgalaikio įsiskolinimo atžvilgiu palanki įmonės padėtis buvo 2010 m. ir 2011 m., kai ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis siekė 0,38, dėl smarkiai išaugusio turto bei nežymiai padidėjusių ilgalaikių įsipareigojimų. 2008 m. įmonė buvo laikoma įsiskolinusia, nes tiriamojo rodiklio reikšmė siekė daugiau nei 0,50, t.y. 0,62. Pastaraisiais metais įmonė įsipareigojo finansų įstaigoms, dėl veiklos efektyvinimo, investuojant į transportą, todėl ilgalaikio koeficiento reikšmė nebuvo palanki. Tačiau 2009 m. įmonės padėtis ilgalaikių įsipareigojimų atžvilgiu suprastėjo, nes rodiklis išaugo net 29%. 2009 m. įmonės turtas sumažėjo dėl nusidėvėjimo ir mažesnių pardavimų, dėl ko buvo mažesnis ir ilgalaikis turtas. Per tiriamą laikotarpį ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis sumažėjo 40%, kas parodo sumažėjusią KB „Raveta“ finansinę riziką.

Kuo bendrasis skolos rodiklis yra mažesnis, tuo KB „Raveta“ finansinė padėtis yra geresnė. Priimtinas rodiklio lygis siekia 0,30–0,50. Remiantis apskaičiuotais rezultatais, galima teigti, kad palankiausia įmonės padėtis remiantis bendros skolos rodikliu buvo 2007 m. ir siekė 0,34. Tačiau 2008 m. rodiklio reikšmė išaugo 2 kartus ir siekė 0,72 dėl įsigytų ilgalaikių finansinių paskolų. 2009 m. įmonės bendrasis skolos rodiklis padidėjo dar 24% ir siekė 0,89. 2008 m. ir 2009 m. bendrasis skolos rodiklis įspėjo apie didelę finansinę riziką ir galėjo reikšti bankrotą. Mažėjantis rodiklis 2010–2011 m. 24% ir 8% atitinkamai, sumažino įmonės finansinę riziką.

Finansinio svėro koeficiento reikšmė per analizuojamąjį laikotarpį mažiausia buvo 2007 m. – 0,52. Tačiau rodiklis nebuvo patenkinamas, nes jo reikšmė parodė, kad įmonė yra rimtai įsiskolinusi, nors analizuojamais metais skolintą kapitalą sudarė tik trumpalaikės skolos. Tačiau 2008 m. įsigijus ilgalaikių įsipareigojimų finansinis svėras padidėjo 5 kartus ir siekė 2,53. Įsiskolinimas buvo gana didelis, todėl įmonės finansinė padėtis buvo vertinama kaip rizikinga ir su galimu bankrotu. Tačiau analizuojamais metais įmonė dirbo pelningai, nes už ilgalaikes paskolas praplėtė transporto ūkį, kas padėjo įmonei veikti efektyviau. 2009 m. finansiniu atžvilgiu įmonė dirbo nepelningai ir rizikingai. Finansinio svėro reikšmė taip pat išaugo 3 kartus ir siekė 8,82. Išaugęs nuosavas kapitalas 2010 m. sumažino finansinį svėrą 75% ir 2011 m. – 21%. Per visą

analizuojamąjį laikotarpį finansinis svertas išaugo 3 kartus, kas parodo KB „Raveta“ priklausomumą nuo finansinių įsiskolinimų.

Auksinės balanso taisyklės koeficientas parodo, kokia dalimi ilgalaikis turtas finansuojamas pastoviu kapitalu. Idealu, kai koeficiento reikšmė lygi 1, tačiau KB „Raveta“ tokio koeficiento lygio nepasiekė. Arčiausiai 1 auksinės balanso taisyklės koeficientas buvo 2010–2011 m. ir siekė 0,91 bei 0,80 atitinkamai, t.y. 2 kartus daugiau nei įmonės įsikūrimo metais – 2007 m. Tokie koeficiento rezultatai buvo dėl ilgalaikio turto pokyčių. 2007 m. KB „Raveta“ neturėjo daug ilgalaikio turto. Tačiau jau 2008 m. skolintas lėšas investavus į ilgalaikį turtą, auksinės balanso taisyklės koeficientas išaugo 79%. Todėl kasmet didėjanti koeficiento reikšmė įrodo įmonės gebėjimą investuoti į ilgalaikį turtą ir siekimą efektyviai veikti.

Išanalizavus trumpalaikius ir ilgalaikius mokumo rodiklius, paaiškėjo, kad trumpalaikis turtas per analizuojamąjį laikotarpį buvo naudojamas efektyviai ir trumpalaikius įsipareigojimus įmonė gebėjo padengti greitai. Ilgalaikio mokumo rodikliai patenkinami buvo 2007 m. dėl nulinių ilgalaikių įsipareigojimų, o 2010 m. dėl išaugusio turto ir neženkiai padidėjusių ilgalaikių įsipareigojimų. Tačiau ilgalaikio mokumo rodikliai 2008 m. ir 2009 m. dėl didelio ilgalaikio įsiskolinimo įmonei pranašavo didelę finansinę riziką ir net bankrotą. Tačiau ar tokius pačius rezultatus galima įžvelgti ir analizuojant turto apyvartumo rodiklius, tirama kitame skirsnyje.

2.2.3. KB „Raveta“ turto apyvartumo rodiklių analizė

Svarbu išanalizuoti, kaip turimos lėšos cirkuliuoja gamybos procese, nes racionali lėšų cirkuliacija įmonės veiklą apibūdina kaip efektyvią. Ar KB „Raveta“ lėšų judėjimas iš vienos stadijos į kitą buvo efektyvus, analizuojama apskaičiuojant turto apyvartumo rodiklius. Turto apyvartumo rodikliai yra išskiriami trimis lygiais: išlaidų, ilgalaikio bei trumpalaikio turto. 14 lentelėje pateikti apskaičiuotos veiklos efektyvumo rodiklių išlaidų lygiu reikšmės 2007–2011 m. (19 priedas).

14 lentelė

KB „Raveta“ išlaidų lygio rodiklių analizė 2007–2011 m., Lt.

<i>Išlaidų lygio rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis	0,62	0,17	0,31	0,14	0,18
Parduotų prekių savikaina viena pardavimų litui	0,59	0,69	0,81	0,79	0,81
Veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui	0,62	0,18	0,33	0,14	0,18

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis 2007 m. buvo didžiausias – vienam pardavimo litui teko 0,62 Lt. pagrindinės veiklos išlaidų. Tačiau kitais metais dėl išaugusių pardavimų analizuojamas

rodiklis sumažėjo 73%. 2009 m. dėl sumažėjusių pardavimo pajamų ir vis didėjančių pagrindinės veiklos išlaidų rodiklio reikšmė išaugo 87% ir siekė 0,31 Lt. 55% sumažėjęs pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis 2010 m. buvo dėl 3 kartus išaugusių pardavimo pajamų. 2011 m. tiriamo rodiklio reikšmė padidėjo iki 0,18 Lt., dėl 41% išaugusių bendrųjų ir administracinių sąnaudų. Per visą laikotarpį pagrindinių veiklos išlaidų rodiklis sumažėjo 71%, dėl augančių pardavimo pajamų.

Rodiklis - parduotų prekių savikaina vienam pardavimo litui buvo patenkinamas, tačiau nesiekė 0,50 ir mažiau, todėl vertinant įmonės efektyvumą šiuo aspektu, galima teigti, kad įmonės veikla nebuvo visiškai efektyvi. Palankiausia rodiklio reikšmė buvo 2007 m. ir siekė 0,59 Lt. Tačiau 2008 m. išaugo 19% ir siekė 0,70 Lt. 2009 m. – parduotų prekių savikaina vienam pardavimo litui išaugo 16%. Sumažėjus ūkių ir veterinarinių paslaugų poreikiui 2009 m., KB „Raveta“ siekdama neprarasti klientų, pardavimams taikė mažesnę antkainį, todėl analizuojamo rodiklio reikšmė siekė 0,81 Lt. 2010 m. įmonės veikla tapo efektyvesnė, nes parduotų prekių savikaina vienam pardavimo litui sumažėjo 2% ir siekė 0,79 Lt. 2011 m. rodiklio reikšmė siekė 0,81 Lt., dėl 11% išaugusių pajamų ir 13% išaugusių pardavimo savikainos. Remiantis 20 priede pateiktais veiksmų analizės rezultatais, galima teigti, kad per analizuojamąjį laikotarpį parduotų prekių savikaina vienam pardavimo litui sumažėjo 56% dėl pardavimo apimties pokyčių, tačiau rodiklis išaugo 78% dėl pardavimo savikainos pokyčių.

Vertinant veiklos sąnaudas vienam pardavimo litui, yra svarbu atsižvelgti ir į pardavimo sąnaudas. Dėl mažesnių pardavimo pajamų 2007 m. veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui buvo aukščiausios ir siekė 0,62 Lt. Tačiau jau 2008 m. analizuojamas rodiklis sumažėjo 72% ir siekė 0,18 Lt. Padidėjusios veiklos išlaidos ir patirtos pardavimo sąnaudos buvo mažiau įtakingesnės rodiklio reikšmei nei 10 kartų išaugusios pardavimo pajamos. Tačiau augančios pardavimo ir administracinės sąnaudos bei mažėjančios pardavimo pajamos, 2009 m. padidino tiriamą rodiklį 85%. Sumažėjusios pardavimo sąnaudos ir padidėjusios administracinės sąnaudos nepadidino 2010 m. veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui, nes 3 kartus išaugo pardavimo pajamos, todėl analizuojamas rodiklis sumažėjo 57% ir siekė 0,14 Lt. 2011 m. rodiklio reikšmė siekė 0,18 Lt. Per tiriamąjį laikotarpį rodiklio reikšmė sumažėjo 71%, įrodydama veiklos efektyvumą išlaidų lygiu, atsižvelgiant į veiklos sąnaudas vienam pardavimo litui. Remiantis veiksmų analize, galima teigti, kad veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui padidėjo 15% dėl pardavimo savikainos pasikeitimo, o rodiklio sumažėjimas 59% buvo lemiamas pardavimo apimties pokyčių.

Ar KB „Raveta“ veikė efektyviai, remiantis trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių reikšmėmis, tiriami 15 lentelėje pateikti apskaičiuoti rodikliai, kurių detalizacija pateikta 21 priede.

Trumpalaikio turto apyvartumas yra svarbus įmonės finansinės būklės aspektas, todėl siekiant iširti lėšų cirkuliaciją trumpalaikiame turte reikia iširti debitorinį, kreditorinį ir atsargų apyvartumą kartais ir dienomis.

KB „Raveta“ trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių analizė 2007–2011 m.

<i>Trumpalaikio turto apyvartumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011.</i>
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis	0	24	24	34	24
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis	77	18	16	51	34
Atsargų apyvartumas dienomis	111	7	15	18	20
Trumpalaikio turto apyvartumas dienomis	171	81	60	62	55
Kapitalo apytakos ciklas dienomis	34	13	22	1	10

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais 2007 m. nebuvo skaičiuojamas, nes KB „Raveta“ neturėjo per metus gautinų sumų, tačiau 2008 m. analizuojamas rodiklis siekė 15,34 kartų. 2009 m. rodiklis sumažėjo neženkliai, nes mažėjo ir per vienerius metus gautinos sumos, ir pardavimų pajamos, todėl debitorinis įsiskolinimo apyvartumas kartais siekė 15,33. Net 4,73 kartus rodiklio reikšmė sumažėjo 2010 m., kam įtakos turėjo ne tik 3 kartus išaugę pardavimai, bet ir 4 kartus išaugusios per vienerius metus gautinos sumos. Rodiklio reikšmė išaugo iki 15,43 kartų 2011 m. Tokius pokyčius analizuojamose finansinėse ataskaitose lėmė debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis. 2008 m. ir 2009 m. klientai įsiskolinimą gebėjo padengti per 24 dienas, tačiau jau 2010 m. rodiklio reikšmė padidėjo 10 dienų, dėl didesniu tempu išaugusių per vienerius metus gautinų sumų. Nors 2011 m. klientai įsiskolinimus galėjo padengti per 24 dienas. Per analizuojamąjį laikotarpį debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis išaugo 24 dienomis, nes 2007 m. įmonė per vienerius metus gautinų sumų neturėjo. Atsižvelgiant į ištirtus debitorinio įsiskolinimo rodiklius, galima teigti, kad įmonė gana sėkmingai išieško skolas, tačiau yra pakankamai lankstūs klientams apmokėjimo atidėjimo atžvilgiu. Ar KB „Raveta“ greitai geba padengti įsiskolinimus tiriama apskaičiuojant kreditorinio įsiskolinimo apyvartumą.

Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais mažiausias buvo 2007 m. ir siekė 4,74. Tačiau dėl padidėjusių įsipareigojimų 2008 m. rodiklis išaugo 15,28 punktais. Dar 2,40 punktais rodiklio reikšmė padidėjo 2009 m. nes pardavimai sumažėjo, tačiau įsipareigojimai iki 2007 m. lygio nesumažėjo. Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais 2010 m. sumažėjo 15,28 ir siekė 7,14 karto. O 2011 m. išaugo iki 10,8 kartų. Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis didžiausias buvo 2007 m. (77 dienos) dėl gana aukštų per vienerius metus mokėtinų sumų, tačiau mažesnių pardavimų pajamų nei 2008 m. KB „Raveta“ analizuojamas rodiklis labiausiai sumažėjo 2008 m. – 59 dienomis ir siekė 18 dienų. Dar 2 dienomis rodiklis sumažėjo 2009 m. dėl mažėjančių mokėtinų sumų ir mažesniu tempu mažėjančių pardavimo pajamų. Tačiau išaugę mokėtini įsipareigojimai 8 kartus 2010 m. kreditorinio įsiskolinimo apyvartumą dienomis padidino 35 dienomis ir siekė 51 dieną. Nors 2011 m. rodiklis sumažėjo 17 dienų. Atlikus kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo tyrimą nustatyta, kad KB „Raveta“ ilgiausiai savo įsipareigojimus apmokėjo 2007 m. dėl mažesnių pardavimų, tačiau geriausiai su savo įsipareigojimais susitvarkė 2008 m. ir 2009 m., vidutiniškai per

17 dienų. Per analizuojamąjį laikotarpį KB „Raveta“ kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo 43 dienomis. Todėl galima teigti, kad įmonė greičiau padengė savo turimus įsipareigojimus.

Siekiant iširti, kiek kartų per metus buvo atnaujinamos atsargos, apskaičiuojamas atsargų apyvartumas kartais. Mažiausiai atsargos buvo atnaujinamos 2007 m. t.y. 3,28 kartus, tačiau dėl smarkiai išaugusių pardavimų 2008 m. atsargos buvo atnaujinamos 48,80 kartus daugiau. Tačiau mažėjantis paslaugų poreikis 2009 m. reikalavo ir mažesnio atsargų atnaujinimo, todėl rodiklis sumažėjo iki 24,81. Rodiklis mažėjo ir 2010–2011 m. nors pardavimai išaugo. Per 2007–2011 m. atsargų apyvartumas išaugo 6 kartus. Analizuojant atsargų apyvartumą dienomis, galima teigti, kad rečiausiai atsargos buvo atnaujinamos 2007 m. – kas 111 dienas. Kiekvieną savaitę atsargos buvo atnaujinamos 2008 m., o 2009 m. atsargas įmonė atnaujindavo kas 15 dienų. Atsargų atnaujinimo procesas pailgėjo 3 dienomis 2010 m. ir 2 dienomis 2011 m. palyginus su 2010 m. Gauti analizės rezultatai parodo, kad įmonė vengia sandėliuoti atsargas dėl jų galimo nebenaudojimo ateityje, todėl bus išvengta atsargų užsistovėjimo sandėliuose problema.

Trumpalaikio turto apyvartumas parodo ar įmonės trumpalaikis turtas yra efektyvus pardavimuose, ar netrūksta apyvartinio kapitalo, ar trumpalaikio turto cirkuliacija yra intensyvi. Trumpalaikio turto apyvartumas mažiausias buvo 2007 m. – vos 2,13, tačiau dvigubai didesnis 2008 m. Trumpalaikio turto apyvartumas padidėjo 2009 m. ir siekė 6,07, tačiau 0,17 punkto sumažėjo 2010 m., o 2011 m. siekė 6,64. Mažiausiai efektyviai naudojamas trumpalaikis turtas buvo 2007 m., jo cirkuliacija nebuvo intensyvi, nes turtas buvo atnaujinamas kas 171 dienas. Tačiau trumpalaikio turto efektyvumas pardavimams buvo 2 kartus didesnis 2008 m., taip pat trumpalaikio turto cirkuliacija buvo intensyvesnė – trumpalaikis turtas buvo atnaujinamas kas 81 dieną. Trumpalaikio turto efektyvumas pardavimuose 2009 m. tapo taip pat efektyvesnis ir jo atnaujinimas buvo kas 60 dienų. Rodiklio reikšmė 2010 m. padidėjo vos 2 dienomis, o 2011 m. sumažėjo 7 dienomis. Išanalizavus trumpalaikio turto apyvartumą, galima teigti, kad per analizuojamąjį laikotarpį trumpalaikio turto apyvartumas pagreitėjo, cirkuliacija tapo intensyvesnė ir labiau efektyvesnė pardavimams.

Atsargų ir trumpalaikio turto santykis parodo, atsargų proporcijas trumpalaikiame turte. Daugiausia atsargų trumpalaikį turtą sudarė 2007 m. – 65%. Tačiau atsargų proporcija trumpalaikiame turte 2008 m. sumažėjo 56% dėl išaugusių pirkėjų įsiskolinimo ir pinigų bei jų ekvivalentų. Dėl pastarųjų veiksmų sumažėjimo 2009 m. atsargų trumpalaikiame turte proporcijos nuo 9% išaugo iki 25% ir padidėjo dar 4% 2010 m., o 2011 m. jau siekė 36%. Per 2007–2011 m. atsargų trumpalaikiame turte sumažėjo 45%, nes KB „Raveta“ atsargų stengiasi ne sandėliuoti, o turėti optimalų kiekį, kuris užtikrintų įmonės veiklą esamu laikotarpiu.

Išanalizavus debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartumą bei atsargų ir ilgalaikio turto apyvartumą yra svarbu iširti, per kiek dienų kapitalas pereina visas apytakos stadijas. Todėl remiantis kapitalo apytakos ciklo dienomis rodikliu, galima teigti, kad greičiausiai t.y. per vieną dieną, kapitalas perėjo 2010 m. Ilgiausio kapitalo apytakos ciklo reikėjo 2007 m., net 34 dienų. Tačiau 10, 13 ir 22 dienas kapitalo cirkuliacija truko 2011 m., 2008 m. ir 2009 m. atitinkamai. Atlikus trumpalaikio turto apyvartumo tyrimą, galima teigti, kad 2007 m. trumpalaikis turtas mažiausiai buvo efektyvus, tačiau jau sekančiais analizuojamais metais, įmonė trumpalaikį turtą naudojo efektyviai, lėšų cirkuliacija jame buvo gana greita ir efektyvi. Ar ilgalaikio turto efektyvumas buvo analogiškas, tiriama analizuojant ilgalaikio turto apyvartumą.

Siekiant atlikti išsamią įmonės efektyvumo analizę reikia įvertinti ir ilgalaikio turto apyvartumo rodiklius, kurių apskaičiuotos 2007–2011 m. reikšmės 22 priede, pateiktos 16 lentelėje.

16 lentelė

KB „Raveta“ ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių analizė 2007–2011 m.

<i>Ilgalaikio turto apyvartumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Viso turto apyvartumas dienomis	225	197	195	173	141
Ilgalaikio turto apyvartumas dienomis	53	115	135	111	86

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Ilgalaikio turto apyvartumas kartais didžiausias buvo 2007 m.- 6,84, nes ilgalaikio turto kiekis buvo mažiausias per visą analizuojamąjį laikotarpį. Tačiau padidinus investicijas į ilgalaikį turtą 2008 m., ilgalaikio turto apyvartumas sumažėjo dvigubai ir siekė 3,17. Rodiklio reikšmė ir 2009 m. mažėjo dėl neatnaujinamo ilgalaikio turto ir esamo turto nusidėvėjimo. Jau 2010 m. ilgalaikio turto apyvartumas kartais padidėjo 0,59 punkto ir siekė 3,30, o 2011 m. – 4,26. Per visą laikotarpį ilgalaikio turto apyvartumas sumažėjo 38%. Ilgalaikio turto apyvartumas dienomis mažiausias buvo 2007 m. – 53 dienos. Tačiau 2008 m. rodiklio reikšmė padidėjo 62 dienomis, dėl padidėjusios ilgalaikio turto vertės. 2008 m. buvo praplėstas įmonės transporto ūkis. 2009 m. ilgalaikio turto apyvartumui reikėjo 135 dienų, tačiau 2010 m. 24 dienomis mažiau – 111 dienų, o 2011 m. rodiklis siekė 86 dienas. Ilgalaikio turto apyvartumo ciklui reikėjo didesnio laikotarpio nei trumpalaikio turto, nes ilgalaikio turto apyvartumui reikia daugiau lėšų.

Finansų teorijoje dauguma analitikų teigia, kad gero turto apyvartumo ribos yra 1,60–1,80. Analizuojant KB „Raveta“ viso turto apyvartumą, galima teigti, kad analizuojamas rodiklis buvo geras, nes 2007–2009 m. reikšmės buvo 1,63, 1,86 ir 1,87 atitinkamai. Tačiau 2010 m. turto apyvartumas padidėjo 0,24 punkto, o 2011 m. jau siekė 2,59. Išreiškiant ilgalaikio turto apyvartumą dienomis, galima teigti, kad kiekvienais metais ilgalaikio turto apyvartumo ciklas trumpėjo 2007 m. – 225 dienos, 2008 m. – 197 dienos, 2009 m. – 195 dienos ir 2010 m. – 173 dienos, 2011 – 141 dienos. Remiantis veiksmų įtaka turto apyvartumui, galima teigti, kad analizuojamas rodiklis sumažėjo 1,50 kartų dėl turto vertės pokyčių. Tačiau turto apyvartumas išaugo 2,46 kartų dėl

pardavimo apimtys pasikeitimo per tiriamąjį laikotarpį. Todėl bendrai turto apyvartumas per analizuojamąjį laikotarpį išaugo 0,96 kartus (23 priedas).

Analizuojant veiklos apyvartumą, galima teigti, kad kooperacinė bendrovė veikė efektyviai. Išlaidų lygiu analizuojant efektyvumą, galima teigti, kad išlaidos buvo apgalvotai ir efektyviai nustatytos, siekiant, kad įmonė dirbtų efektyviai. Trumpalaikio turto apyvartumo ciklas buvo greitesnis, nei ilgalaikio turto apyvartumas. Remiantis finansų analitikų efektyvumo vertinimo aspektais, galima teigti, kad įmonės veikla buvo efektyvi, tiek trumpalaikio tiek ilgalaikio turto apyvartumo vertinimo principais. Įmonė puikiai valdė gautinas sumas, ir turėjo ilgesnius atsidėjimus savo įsiskolinimas padengti.

2.2.4. Bankroto tikimybės tyrimas

KB „Raveta“ pelningumo, mokumo ir apyvartumo rodikliai įrodė, kad įmonė veikė efektyviai. Per 2007–2011 m. bendrovė susidūrė su valstybinio finansavimo sumažinimu veterinarijos rinkai, taip pat įmonės įsikūrimo metais patirtomis išlaidomis ir patirtu nuostoliu. 2008 m. KB „Raveta“ įsipareigojo finansų įstaigoms, dėl investicijų į transportą, dėl aukštesnio veiklos efektyvumo siekimo. Finansinis šalies nestabilumas ir kreditorinis įsiskolinimas gali kelti įvairių dvejonų įmonės investuotojams ar tiekėjams, todėl yra svarbu ištirti įmonės bankroto tikimybę.

Finansų analitikai nuolat tobulina bankroto tikimybės teoriją, tačiau šiuo metu patikimiausia bankroto tikimybių teorija yra laikoma E. Altman modelis. Tiriama bendrovė savo akcijomis neprekiuoja vertybinių popierių biržoje, todėl bankroto tikimybei nustatyti taikomas žemiau pateiktas modelis:

$$Z = 3,107K_1 + 0,995K_2 + 0,42K_3 + 0,847K_4 + 0,717K_5$$

Analizuojamai įmonei kiekvienais tiriamais metais buvo apskaičiuoti pajėgumo indeksai bei bankroto tikimybė, gauti rezultatai pateikti 17 lentelėje. (24 priedas)

17 lentelė

KB „Raveta“ pajėgumo indeksų ir bankroto tikimybės analizė 2007–2011 m.

Pajėgumo indeksas	2007	2008	2009	2010	2011
K_1	-0,34	0,21	-0,31	0,14	0,02
K_2	1,63	1,86	1,87	2,12	2,59
K_3	1,91	0,40	0,12	0,49	0,62
K_4	-0,34	0,17	-0,06	0,09	0,12
K_5	0,42	0,32	0,23	0,06	0,15
Z	1,40	3,03	1,07	2,86	3,13

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Vertinant bankroto tikimybę E. Altman modeliu, KB „Raveta“ ribinė Z reikšmė lygi 1,23. Jei

Z<1,23 tikėtina, kad bendrovė bankrutuos. Paklaida, kad įmonė išsilaikys - 3,00%. Dėl nepaskirstyto nuostolio, sumažėjusios veterinarinių paslaugų paklausos 2009 m. buvo tikėtina, kad įmonė bankrutuos, nes Z reikšmė buvo lygi 1,07. Panaši situacija dėl galimo bankroto buvo ir 2007 m. nes Z rodiklio reikšmė vos 0,17 punktų viršijo Z ribinę reikšmę. 2007 m. įmonė tik įsiliejo į veterinarijos rinką, todėl dėl vardo nežinomumo dirbo nuostolingai. 2008 m. Z indeksas buvo lygus 3,03, t.y. daugiau nei 2,90 (2010 m.), kas parodo, kad po 2007 m. patirtų įmonės nuostolių ir 2008 m. išaugusių įmonės pardavimų, bendrovė gali išvengti bankroto. 2011 m. rodiklio reikšmė išaugo 0,27 punkto palyginus su 2010 m.

KB „Raveta“ bankroto tikimybę galima įvertinti remiantis ir Blanko bankroto tikimybės nustatymo metodika, kitaip dar vadinama, sunkiai realizuotinių aktyvų modeliu. 18 lentelėje pateikti duomenys, kuriais remiantis apskaičiuojama bankroto tikimybė tiriamai įmonei.

18 lentelė

KB „Raveta“ sunkiai realizuotinių aktyvų analizė 2007–2011 m.

Sunkiai realizuotų aktyvų finansavimo koeficiento reikšmė	2007	2008	2009	2010	2011
Materialus turtas + atsargos	14021,00	120629,00	101661,00	237557,00	216558,00
Nuosavas kapitalas	14892,00	55783,00	14528,00	104329,00	110299,00
Bankroto tikimybė	Maža	-			
Materialus turtas + atsargos	14021,00	120629,00	101661,00	237557,00	216558,00
Nuosavas kapitalas + ilgalaikiai bankiniai kreditai	14892,00	103783,00	62528,00	104329,00	210299,00
Bankroto tikimybė	-	Galima	Galima	Galima	Galima

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Bankroto tikimybė, remiantis Blanko modeliu parodė, kad 2007 m. įmonės bankroto tikimybė buvo maža, tačiau 2008 – 2011 m. KB „Raveta“ galėjo bankrutuoti, dėl mažo grynojo pelno 2007 m. ir 2009 m. patirtų nuostolių.

Nors sunkiai realizuotinių aktyvų analizė parodė, kad tiriamai įmonei kiekvienais metais galimas bankrotas, E. Altmano bankroto tikimybės analizė, parodė, kad įmonei bankrotas grėsė tik 2009 m. dėl patirtų nuostolių. Tačiau investicijos į ilgalaikį turtą, efektyvus jo naudojimas 2008 m. įmonei suteikė perspektyvų ir galimybės išvengti bankroto. 2010 – 2011 m. pasikeitus įmonės vadovybei ir išaugus pardavimo pajamoms, įmonės veiklai buvo prognozuojama galimybė išvengti bankroto.

2.3. KB „Raveta“ makroaplinkos ir mikroaplinkos analizė

Įvertinus priklausomybes tarp įmonės vidinių veiksmų bei jų priklausomybės nuo išorinių, svarbu ištirti, ar palanki KB „Raveta“ makroaplinka ir mikroaplinka. Pirmiausia analizuojami KB „Raveta“ veikiantys vidaus veiksniai, remiantis Milnerio mikroaplinkos klasifikavimo sistema, kurioje išskiriami mikroaplinkos valdymo objektai, valdymo subjektai ir kapitalas.

1. KB „Raveta“ mikroaplinkos valdymo objektai:

- *Personalas*. KB „Raveta“ veikia kooperacinės bendrovės principais, kurioje yra svarbiausias įmonės pajininkų dalyvavimas veikloje. Tokiu būdu yra galimas tinkamų sprendimų priėmimas, siekiant užtikrinti įmonės profesionalumą veterinarijos paslaugų rinkoje. KB „Raveta“ turi 4 pajininkus, kurie į įmonę investavo po 5000 Lt.
- *Technologinės sistemos*. KB „Raveta“ vadovybė ypatingą dėmesį skiria inovatyvioms technologijoms. Kiekvienais metais įmonė siunčia savo atstovus į konferencijas, tobulinimosi kursus bei naujų ir perspektyvių veterinarijai reikalingų naujovių pristatymus. Tokiu būdu susipažįsta su potencialiomis veterinarijos teikiamomis paslaugomis, kurias galima pateikti ir Lietuvos veterinarijos rinkos vartotojui. Tokiu būdu siekdama būti savo srities lydere. Pastaruoju metu įmonė pristato rinkai Hormonost – Microlab Farmertest testą. Šis pažangus testas yra vienas iš dviejų investicinių projektų, kuriuos įmonė vykdys 2012–2016 m. Šis testas buvo pristatytas Vokietijoje rengtoje konferencijoje, kurioje dalyvavo ir KB „Raveta“ atstovai.

2. Valdymo subjektai:

- *Organizacijos valdymo struktūra*. KB „Raveta“ pajininkai išrenka vadovą, kuris yra tinkamiausias valdyti įmonę. Pagrindiniai bendrovės organai yra narių susirinkimas, valdyba ir administracijos vadovas. Būtina pabrėžti, kad tokio pobūdžio organizacijoje narys savo balsavimo teisę gali perleisti kitam nariui ar trečiajam asmeniui.

3. Kapitalas:

- *Finansavimo šaltiniai*. Minimalus pajinis kapitalas KB „Raveta“ yra neapibrėžtas, gali būti skolintas ir nuosavas. 2010 m. įmonė 3 kartus padidino įstatinį kapitalą iš narių įnašų dėl apyvartinių lėšų tūkumo. 2007 m. 5 pajininkai 22500 Lt. įstatinį kapitalą suformavo iš įnašų po 4500 Lt. 2010 m. įstatinis kapitalas buvo padidintas 52000 Lt. dėl apyvartinių lėšų poreikio.

Remiantis KB „Raveta“ mikroaplinkos pagrindiniais veiksniais, lemiančiais įmonės veiklą, būtina iširti makroaplinkos veiksnius, remiantis A. Žvirblio suformuota makroaplinkos veiksmų tyrimo metodologija. Siekiant įvertinti įmonės makroaplinką, sudaryta keturių ekspertų grupė, kurią sudaro įmonės vadovai, bei specialistai, gebantys kompetentingai vertinti analizuojamą sritį. 19 lentelėje identifikuoti šeši makroaplinkos komponentai ir kiekvieną iš jų nulemiantys veiksniai.

Įvertinus kokybiniu – ekspertiniu aspektu makroekonominę KB „Raveta“ aplinką, taip pat nustatyti reikšmingo koeficientai kiekvieno komponento veiksmui. Kiekvieno komponento reikšmingumo koeficientų suma turi būti lygi 1. Ekspertų vertinimui parinkta 100 balų vertinimo sistema. 100 balų atitinka palankiausių veiksmo įtaką įmonės rinkovados sprendimams, 80 – labai palankią įtaką, 60 – 70 - pakankamai palankią įtaką, 50 – 60 - vidutiniškai palankią įtaką, 40 – 50 - nepalankią įtaką, 30 – 40 – labai nepalankią įtaką.

KB „Raveta“ makroaplinkos ekspertinė analizė

Sąlyginis žymėjimas	Makroaplinkos komponentai ir juos nulemiantys veiksniai	Vertinimas balais				Veiksnių vertinimo vidurkis	Reikšmingumo koeficientas
		Eksp1	Eksp2	Eksp3	Eksp4		
P	Politinė aplinka						
P ₁	Priklausymas ES	40	30	45	55	42,5	0,2
P ₂	Santykiai su šalimis kaimynėmis	50	70	85	75	70	0,4
P ₃	ES parama žemės ūkiui	60	50	55	50	53,75	0,3
P ₄	Lietuvos žemės ūkiui skiriama biudžeto dalis	30	35	20	30	28,75	0,1
I	Istatyminė aplinka						
I ₁	Konkurencijos teisinis reguliavimas	50	55	45	40	47,5	0,2
I ₂	Veterinarijos veiklą reguliuojantys Lietuvos Respublikos įstatymai	70	70	50	65	63,75	0,3
I ₃	ES direktyvos	60	40	65	55	55	0,3
I ₄	Tarptautinių konvencijų ratifikavimas	40	30	45	30	36,25	0,2
S	Socialinė kultūrinė aplinka						
S ₁	Tradicijos	55	50	70	50	56,25	0,3
S ₂	Kvalifikuotų veterinarų stygius	30	40	45	20	33,75	0,2
S ₃	Pasitikėjimas veterinarijos saugumu	40	50	30	30	37,5	0,2
S ₄	Požiūris į ekologiją	50	60	40	50	50	0,3
E	Ekonominė aplinka						
E ₁	BVP augimas	70	65	75	70	70	0,2
E ₂	Laisvųjų ekonominių zonų plėtra	60	45	50	55	52,5	0,2
E ₃	Mokesčių dydis, kaita	80	90	75	80	81,25	0,2
E ₄	Medikamentų kainų kaita	90	90	90	90	90	0,3
E ₅	Investicijų klimatas	50	45	40	50	46,25	0,1
T	Technologinė aplinka						
T ₁	Progresyvių technologijų prioritetai	20	40	35	40	33,75	0,2
T ₂	Inovacijų taikymas	50	60	40	40	47,5	0,3
T ₃	Medicininės įrangos atnaujinimas	60	65	55	50	57,5	0,4
A	Gamtinė aplinka						
A ₁	Biologinės įvairovės užtikrinimas	70	80	60	65	68,75	0,3
A ₂	Ekologijos skatinimas	60	75	45	50	57,5	0,2
A ₃	Gyvulių ir laukinės gamtos apsauga	55	50	60	60	56,25	0,2
A ₄	Klimatinės sąlygos, gamtiniai veiksniai	80	60	70	65	68,75	0,3

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Žvirblis, A. (2007). Verslo makroaplinkos komponentų ir veiksmų kompleksinis vertinimas. *Ekonomika*, p.111

Remiantis 19 lentelės duomenimis, apskaičiuojama kiekviena makroaplinkos komponento įtaka KB „Raveta“ žemiau pateiktomis funkcijomis:

$$P = \sum_{i=1}^{i=4} a_{pi} P_i = 53,4;$$

$$E = \sum_{i=1}^{i=5} a_{Ei} E_i = 72;$$

$$I = \sum_{i=1}^{i=4} a_{Ii} I_i = 52,6;$$

$$T = \sum_{i=1}^{i=3} a_{Ti} T_i = 48,3;$$

$$S = \sum_{i=1}^{i=4} a_{Si} S_i = 46,3;$$

$$A = \sum_{i=1}^{i=4} a_{Ai} A_i = 63,4;$$

Remiantis gautomis reikšmėmis, galima teigti, kad ekspertų vertinimu KB „Raveta“ daugiausiai veikia makroekonominiai veiksniai, ypač medikamentų kainų kaita ir mokesčių dydis. Analizuojant įmonę, svarbu atsižvelgti į gamtinius makroaplinkos veiksnius, kurie pagal reikšmingumą taip pat reikšmingai veikia įmonę. Mažiausiai vadovų sprendimams įtakos turi socialinės makroaplinkos veiksniai.

Siekiant įvertinti visų makroaplinkos elementų įtaką KB „Raveta“, remiantis apskaičiuotas rodikliais nustatyti reikšmingumo koeficientai kiekvienam makroaplinkos komponentui: $k_P=0,16$; $k_I=0,16$; $k_S=0,14$; $k_E=0,21$; $k_T=0,14$; $k_A=0,19$. Sekančiame etape apskaičiuojamas makroaplinkos indeksas:

$$M = \sum_{i=1}^{i=6} k_i M_i = 57,44;$$

Makroaplinkos indekso reikšmė parodo, kad makroaplinkos komponentų visuma daro 57,44 balų vidutiniškai palankią įtaką KB „Raveta“ veiklos efektyvumui.

Atlikus makroaplinkos analizę, paaiškėjo, kad stipriausiai įmonės veikla yra lemiama ekonominių ir gamtinių makroaplinkos komponentų. Ekonominiai veiksniai: medikamentų kainų kaita ir mokesčių dydis, gamtiniai veiksniai: biologinės įvairovės užtikrinimas ir klimatinės sąlygos. Mažiausios įtakos vadovų sprendimams turi socialinės makroaplinkos veiksniai. Makroaplinkos indeksas parodo, kad KB „Raveta“ veiklos efektyvumas yra vidutiniškai palankiai veikiamas išanalizuotų makroaplinkos komponentų. Tačiau svarbus aspektas įmonei yra tas, kad ji veikia kooperatinės bendrovės principais, dėl ko įmonės pajininkai gali paveikti įvairius sprendimus, tiek formuojant kapitalą, tiek investuojant į naujas technologijas.

3. KB „Raveta“ ekonominio efektyvumo pokyčių ir plėtros galimybių vertinimas įgyvendinant investicinius projektus

Šiame efektyvumo tyrimo etape būtina iširti, kaip keistųsi ekonominio efektyvumo rodikliai, įgyvendinant suformuotus investicinius projektus. 28 priede pateikti 2012–2016 m. balansai ir 29 priede pelno (nuostolių) ataskaitos 2012–2016 m. Finansinės ataskaitos yra suformuotos remiantis investicinių projektų pinigų srautais, pateiktais 26 ir 27 prieduose, kurie suformuoti remiantis įmonės vadovybės planuojamais sprendimais.

KB „Raveta“ 2012–2016 m. planuoja įgyvendinti dvejus investicinius projektus. Pirmasis projektas yra investicijos įsigyjant Hormonost – Microlab Farmertest testus paslaugų suteikimui bei perpardavimui. Antrasis projektas yra vaistinės atidarymas nuomojamuose patalpose. Vienas iš svarbiausių aspektų yra įmonės projektų finansavimas iš nuosavų, o ne skolintų lėšų. Be šių projektų įmonė numato ir kitus aspektus. 2014 m. KB „Raveta“ skirs 592 Lt. programinės įrangos

atnaujinimui. Transporto ūkio plėtra neplanuojama, bus skiriama lėšų tik automobilių priežiūrai. KB „Raveta“ planuoja griežčiau kontroliuoti pirkėjų įsiskolinimus ir labiau skatinti išankstinius mokėjimus, siekiant sumažinti skolas tiekėjams. Taip pat neplanuojami nauji kreditiniai įsipareigojimai. Todėl pirmiausia ištiriami projektų pelningumai, nustatomos galimos investicijų rizikos. Kitame tyrimo etape, siekiant detaliau išanalizuoti galimus pokyčius KB „Raveta“ ir jų priežastis investicinių projektų įgyvendinimo laikotarpiu, atliekama ekonominė efektyvumo analizė 2012 – 2016 m.

3.1. KB „Raveta“ investicinių projektų suformavimo ir vertinimo analizė

KB „Raveta“ plėsdama įmonę ir priimdama inovacinius sprendimus, stengiasi Lietuvos veterinarijos rinkai pristatyti naujausius prietaisus. Todėl aktyviai dalyvaudama įvairiose tarptautiniuose seminaruose bei renginiuose atrenka Lietuvos gyvulininkystei reikalingas naujoves ir siekia jas populiarinti rinkoje. Taip pat siekdama išlikti konkurencinga, įmonė siekia didinti prieinamumą ir investuoja į vaistinės atidarymą, kas pritrauktų daugiau klientų. Todėl yra svarbu detaliau ištirti kiekvieną iš pateiktų projektų detaliai.

KB „Raveta“ pirmoji Lietuvos rinkoje pristatys naują technologiją, kuri padeda sureguliuoti bandos rūją, anksčiausiai nustato karvių vertingumą ir išaiškina kiaušidžių cistas tik per 20 min. ir panaudojus tik 3 lašus pieno. Testas Hormonost – Microlab Farmertest yra ne tik pažangus, tačiau ir ekonomišką, dėl ko jo paklausa pieno ūkiuose bus tikrai didelė. Veterinarijos specialistų pagalba bus galima ne tik kontroliuoti vaisingumą prieš sėklinimą, bet ir nustatyti ankstyvą veršingumą. Ūkininkams šios paslaugos maži kaštai ir svarbūs duomenys bus ypatingai aktualūs planuojant veiklą, priimant įvairius sprendimus ir, žinoma, išvengiant didelių nuostolių.

Atliekant analizę yra svarbu ištirti šių investicijų galimą ekonominę efektyvumą. Todėl pirmiausia atliekama testo investicinė vertinimo analizė. Aparato Hormonost – Microlab Farmertest kaina KB „Raveta“ yra 1933,57 Lt. su jau pritaikyta, būtent šiai bendrovei, nuolaida. Įmonės vadovybė planuoja ūkiams suteikti ne tik veterinarines paslaugas, naudojant šį testą, bet ir planuoja gana nemažą paklausą šiems aparatams, kuriais įmonė prekiaus. Aparato antkainis planuojamas 50%. Darbui su šiuo testu apmokėti du darbuotojai, kurių ugdymui skirta 6000 Lt. Taip pat KB „Raveta“ numachiusi per kiekvienus metus skirti 2000 Lt. šio testo marketingo išlaidoms. Testo Hormonost – Microlab Farmertest tarnavimo laikas 5 metai. Įmonė savo paslaugų teikimui planuoja įsigyti 2 aparatus, tačiau pardavimams aparatų skirtas skaičius bus kur kas didesnis.

Siekiant nustatyti investicijos ekonominę efektyvumą yra sudaromi pinigų srautai, kurie pateikti 20 lentelėje. 26 priede pateikta lentelės detalizacija, kurioje metai išskirstyti ketvirčiais, kad būtų galima nustatant ekonominę efektyvumą išskirti gyvulininkystei svarbius laikotarpius.

Daugiausia pajamų iš testu atliekamų paslaugų tikimasi 2013 m., kai aparatas nebus visiškai žinomas rinkoje ir gyvulininkystės specialistai bus suinteresuoti pirmiau išbandyti testo privalumus, dar neįsigijus, naujiena veterinarijos rinkoje tapusio testo. Pasiteisinus testo teigiamoms savybėms, daugiau ūkių sieks nusipirkti aparatą, negu naudotis veterinarijos įmonėse šiuo aparatu atliekamomis paslaugomis. Aparato įsigijimas bus ekonomiškėsnis sprendimas. Jau nuo 2014 m. planuojamas paslaugos paklausos mažėjimas ir testų pardavimų didėjimas. Per visus ateinančius metus planuojamas šio investicinio projekto pajamų didėjimas, pirmaisiais metais planuojama gauti 87 tūkst. Lt, o jau 2016 m. – 281 tūkst. Lt. didžiausią dalį pajamų sudarys testų pardavimai.

20 lentelė

KB „Raveta“ pirmojo investicinio projekto pinigų srautai 2012 – 2016 m., Lt.

	2012	2013	2014	2015	2016
Pajamos iš paslaugų, atliekamų naujuoju aparatu, Lt.	11500,00	25000,00	22000,00	15500,00	15000,00
Pajamos iš planuojamų aparatų pardavimų, Lt.	75409,15	194323,60	217526,40	246529,90	281334,14
Iš viso pajamų, Lt.	86909,15	219323,60	239526,40	262029,90	296334,14
Išlaidos aparatų aptarnavimo paslaugoms, Lt.	4950,00	6700,00	6600,00	5850,00	5850,00
Aparatų įsigijimo išlaidos, Lt.	50272,77	129549,10	145017,60	164353,30	187556,10
Investicijos, Lt.	3867,14	0,00	0,00	0,00	0,00
Nusidėvėjimas, Lt. pagal įstatymą, nuo investicijų skaičiuojami	696,08	696,08	696,08	696,08	696,08
Darbuotojų kvalifikacijos išlaidos, Lt.	6000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Reklamos išlaidos, Lt.	2000,00	2000,00	2000,00	2000,00	2000,00
Iš viso išlaidų, Lt.	67785,99	138945,14	154313,68	172899,36	196102,18
Grynasis pinigų srautas, Lt.	19123,16	80378,44	85212,72	89130,56	100231,96

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Augant pardavimų pajamoms auga ir išlaidos. Išlaidos, teikiant paslaugas testu Hormonost – Microlab Farmertest, nėra didelės. Didžiausią dalį išlaidų sudaro aparatų įsigijimo išlaidos. Tačiau per visą analizuojamąjį laikotarpį gryniesi pinigų srautai buvo teigiami. Neigiamas buvo pirmasis 2012 m. ketvirtis ir siekė 9541 Lt. neigiamą grynąjį pinigų srauto lygį. Analizuojant grynuosius pinigų srautus ketvirčiais pastebima, kad daugiausia lėšų planuojama gauti kiekvienais metais trečiąjį ketvirtį. Šis laikotarpis yra palankiausias sėklinimui gyvulininkystėje, todėl šio aparato ir su juo atliekamoms paslaugoms paklausa yra didžiausia, palyginus su kitais ketvirčiais. Per ateinančius laikotarpius planuojama iš investicinio projekto uždirbti 374 tūkst. Lt. Tačiau grynujų pinigų srautų suformavimas nėra pagrindinis ir galutinis kriterijus vertinant investicijų ekonominę efektyvumą, todėl kitame tyrimo etape yra būtina nustatyti grynąją dabartinę investicinio projekto vertę, kuriai apskaičiuoti yra reikalinga diskonto norma. Nustatyti diskonto normą galima remtis vidutiniais svertiniais kapitalo kaštais (AWCC). Diskonto norma apskaičiuojama:

$$k = AWCC + IR;$$

čia: k – diskonto norma; AWCC – vidutiniai svertiniai kapitalo kaštai; IR – numatoma infliacija.

$$AWCC = \sum_{i=1}^n P_i D_i;$$

čia: P_i – atskiro finansavimo šaltinio kaina;

D_i – atskiro finansavimo šaltinio dalis kapitale.

$P_i = \text{Grynasis pelnas (Rezervai + kapitalas)} = 5970/74500 = 8\%$;

$AWCC = 8 \cdot 1 = 8\%$.

$IR = 3\%$, remiantis Lietuvos banko makroekonominėmis prognozėmis.

$k = 8 + 3 = 11\%$

Ekonominio efektyvumui nustatyti bus naudojama 11% diskonto norma. Diskonto norma nebus mažesnė, nes investicinio projekto kaštams padengti bus naudojamos gaunamos pajamos, todėl nebus skolintų lėšų.

Remiantis apskaičiuota diskonto norma (11%) yra apskaičiuojama grynoji dabartinė vertė, kurios reikšmė yra aktuali siekiant nustatyti projekto ekonominį efektyvumą.

$$NPV = \sum_{k=1}^n \frac{P_k}{(1+i)^k} - \sum_{j=1}^m \frac{IC_j}{(1+i)^j} = 262967,68 \text{ Lt.}$$

Grynoji dabartinė vertė parodo, kad investicinis projektas yra priimtinas ir rekomenduotinas KB „Raveta“ nes gana daug viršija 0. Todėl bendrovės vertė padidėtų 262967,68 Lt. Tačiau suminė grynujų pinigų srautų vertė yra 374076,84 Lt. Bet kuriuo atveju investicinis projektas yra ekonomiškai efektyvus.

Siekiant dar detaliau ištirti ekonominį investicinio projekto efektyvumą yra nustatomas pelningumo koeficientas (PI), kuris parodo dabartinių diskontuotų pajamų ir tai pačiai datai diskontuotų išlaidų santykį.

$$PI = \frac{\sum_{k=1}^n \frac{P_k}{(1+i)_k}}{\sum_{t=1}^m \frac{P_t}{(1+i)_t}} = 1,51$$

Gautas rezultatas parodo, kad pelningumo koeficientas yra 1,51, t.y. diskontuotos pajamos yra 51% didesnės už diskontuotas išlaidas. Rezultatas yra labiausiai lemiamas testų pardavimų, nes planuojamas antkainis yra 50%, o savikainos kitimo tiekėjai neplanuoja. Pelningumas siekia 51%, kas parodo projekto efektyvumą, nes 2011 m. KB „Raveta“ grynasis pelningumas siekė vos 1%.

Antrojo KB „Raveta“ investicinio projekto pelningumas ir ekonominis efektyvumas nustatomas analogiškais principais, kaip ir tiriant pirmojo investicinio projekto efektyvumą. Analizuojamos įmonės vadovybė 2012 m. atidaro vaistinę, kurioje bus prekiaujama medikamentais ir kitomis prekėmis reikalingoms gyvulininkystei. 21 lentelėje pateikti suformuoti grynujų pinigų srautai

investicinio laikotarpio metu, kurių detalizacija pateikta 27 priede, lentelėje pateikta apskaičiuota grynoji dabartinė vertė, pelningumo indeksas, remiantis diskonto norma, kuri yra 11%.

21 lentelė

KB „Raveta“ antrojo investicinio projekto pinigų srautai 2012–2016 m., Lt.

	2012	2013	2014	2015	2016
Pajamos iš veterinarinių prekių, Lt.	4900,00	10000,00	13000,00	16000,00	18000,00
Pajamos iš medikamentų, Lt.	130000,00	132000,00	132000,00	132000,00	132000,00
Iš viso pajamų, Lt.	134900,00	142000,00	145000,00	148000,00	150000,00
Medikamentų isigijimo kaina, Lt.	104000,00	105600,00	105600,00	105600,00	105600,00
Veterinarinių prekių isigijimo kaina, Lt.	2450,00	5000,00	6500,00	8000,00	9000,00
Vaistinės atidarymo išlaidos (baldai, kasos aparatas, remontas ir t.t.), Lt.	7000,00	1000,00	1500,00	1500,00	2000,00
Patalpų išlaikymo ir nuomos išlaidos, Lt.	9000,00	9200,00	9400,00	9400,00	9400,00
Administracinės išlaidos, Lt.	1600,00	1600,00	1600,00	1600,00	1600,00
Darbuotojų skaičius	1	1	1	1	1
Darbo užmokestis, Lt. augti	5067,24	5067,24	5067,24	5067,24	5067,24
Darbuotojų kvalifikacijos išlaidos, Lt.	840,00	840,00	840,00	840,00	840,00
Reklamos išlaidos, Lt.	1200,00	1200,00	1200,00	1200,00	1200,00
Iš viso išlaidų, Lt.	131157,24	129507,24	131707,24	133207,24	134707,24
Grynasis pinigų srautas, Lt.	3742,76	12492,76	13292,76	14792,76	15292,76
Grynoji dabartinė vertė, Lt.	42050,77				
Pelningumo indeksas, Lt.	1,09				

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

2012 m. atidaromoje vaistinėje planuojama prekiauti medikamentais, kurių antkainis bus 20%. Taip pat vaistinėje ūkininkai galės įsigyti pašarų, gyvūnų priežiūros prekių ir kitų reikmenų, reikalingų gyvulininkystės ūkiuose. Būtina pabrėžti, kad vaistinės atidarymui nuomojamos patalpos, kurių mėnesio nuomos kaina 500 Lt. Vaistinės atidarymui bus priimtas vienas darbuotojas, kuriam kasmet bus skiriama 840 Lt. kvalifikacijai kelti. Darbuotojo mėnesio atlyginimas sieks 800 Lt. atskaičius mokesčius.

Investicinio projekto pelningumui tirti suformuojami grynieji pinigų srautai 2012–2016 m. planuojama daugiausia pajamų surinkti 2016 m. t.y. 150000 Lt. Per visą investicinį laikotarpį planuojama daugiausia pajamų uždirbti iš medikamentų pardavimų, kurios sudarys 92% visų vaistinės pajamų. Paskutiniaisiais investiciniais metais tikimasi uždirbti daugiausia pajamų, nes būtent tiek laiko reikės iširti aptarnaujamų ūkių poreikius vaistinės prekėms. Didžiausią dalį išlaidų sudarys medikamentų savikaina, nes planuojamas antkainis sieks 20%. Tačiau dėl planuojamų didesnių pardavimų įmonės grynieji pinigų srautai planuojami teigiami. Neigiamas pinigų srautas numatomas pirmąjį 2012 m. ketvirtį (-5406,81Lt.), nes šiuo laikotarpiu įmonė investuoja lėšas, skirtas vaistinės atidarymui, baldų ir kasos aparato įsigijimui. Analizuojant antrojo projekto pinigų srautus, pastebima, kad daugiausia pardavimo pajamų surenkama kiekvienų metų antrąjį ir trečiąjį ketvirčius, nes gyvulininkystės ūkiuose tokiu laiku yra ypatingai aktyviai siekiama praplėsti bandas,

kas reikalauja papildomų išlaidų sėklinimui, įvairiems testams, tyrimams, medikamentams ir priežiūros priemonėms.

Per 2012–2016 m. planuojama iš antrojo investicinio projekto uždirbti 59613,80 Lt., kai pirmojo investicinio projekto planuojamas uždarbis siekia 374076,84 Lt. Projektų pelningumai skiriasi dėl skirtingo antkainių dydžio. Remiantis apskaičiuota grynąja dabartine verte (42050,77 Lt.), galima teigti, kad antrasis projektas yra ekonomiškai efektyvus ir rekomenduotinas įmonei, nes viršija 0. Taip pat pelningumo indeksas siekia 8,6%, t.y. tokiu procentu pajamos viršija išlaidas, kas parodo, kad projektas yra pelningas ir efektyvus.

Galima teigti, kad suformuoti projektai yra ekonomiškai efektyvūs, pelningi ir rekomenduoti įmonei. Pirmojo projekto svarba yra naujo testo pristatymas veterinarijos rinkai, kas parodo įmonės novatoriškumą, o antrojo investicinio projekto svarba yra įmonės stiprinimas veterinarijos rinkoje atidarant vaistinę ir tampant dar labiau prieinama klientams. Tačiau siekiant dar tiksliau įvertinti investicinių projektų pelningumus, yra atliekama *jautrumo* analizė, kuria nustatoma galimos investicinių projektų rizikos. *Jautrumo* analizė yra viena populiariausių analizių naudojamų projektų rizikai įvertinti. Pirmiausia yra pasirenkamas rodiklis, pagal kurį nustatinėjamas projekto jautrumas, ir šiuo atveju bus NPV. Sekančiame etape nustatomi veiksniai, kurie gali įtakoti NPV. Trečiame etape apskaičiuojamas NPV, pakitus nustatytiems veiksniams. 22 lentelėje nustatyti veiksniai galintys paveikti abiejų projektų NPV ir apskaičiuota analizuojamo rodiklio reikšmė.

22 lentelė

KB „Raveta“ NPV jautrumo analizė investiciniams projektams, Lt.

<i>Veiksnių pokyčiai</i>	<i>Pirmasis investicinis projektas</i>		<i>Antrasis investicinis projektas</i>	
	<i>NPV reikšmė pakitus veiksniams, Lt.</i>	<i>NPV pokyčio skirtumas, Lt.</i>	<i>NPV reikšmė pakitus veiksniams, Lt.</i>	<i>NPV pokyčio skirtumas, Lt.</i>
Padidėjusi testo savikaina 30% ir padidėjusi medikamentų savikaina 5% nepakeitus pardavimo kainos.	119110,10	143857,58	40609,33	1441,44
Išaugusios reklamos paslaugų kainos 30%	260750,14	2217,54	40720,25	1330,52
Išaugusios išlaidos aparatų aptarnavimo paslaugoms 30% ir išaugusios vaistinės patalpų išlaikymo išlaidos 30%	256353,14	6614,54	31785,15	10265,62
Pajamų sumažėjimas 30%	28994,31	233973,37	6398,68	35652,09
NPV reikšmė nepakitus veiksniams, Lt.	262967,68		42050,77	

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Atlikus jautrumo analizę, projektų rizikai įvertinti, galima teigti, kad bet kokių atveju projektai yra pelningi. Projektų grynąsias dabartines vertes daugiausiai sumažina pajamų sumažėjimas 30 %, pirmojo projekto grynoji dabartinė vertė sumažėtų 89%, antrojo investicinio projekto – 85%, tačiau ir šiuo atveju numatomų investicinių projektų reikšmės išlieka teigiamos. Mažiausią poveikį investicinio projekto atsipirkimui turi padidėjusios reklamos paslaugų kainos 30%, išaugusios

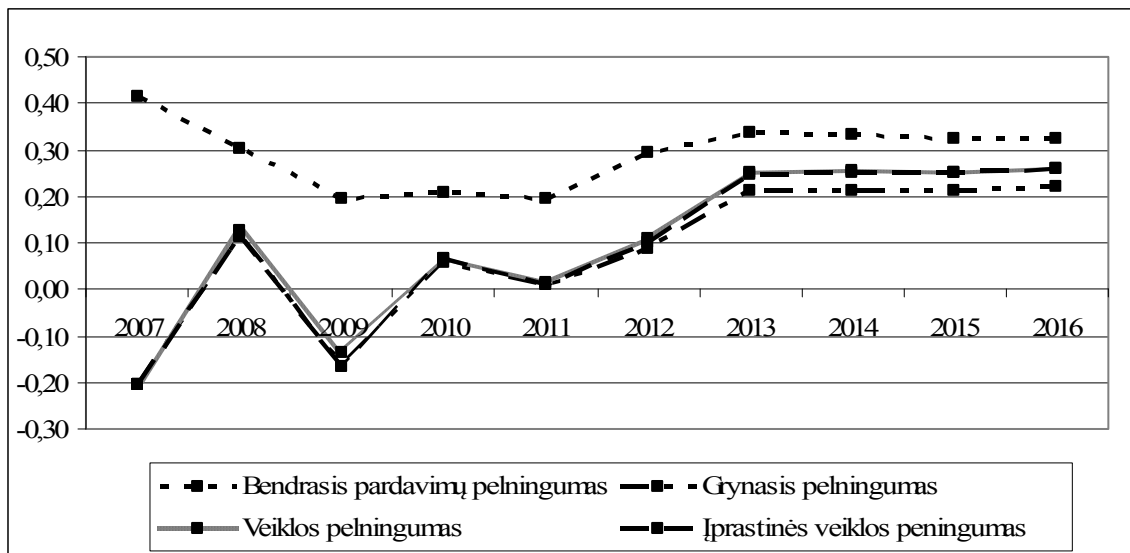
aparatus aptarnavimo paslaugų išlaidos 30% ir medikamentų savikainos padidėjimas 5%. Taip pat pirmojo projekto pelningumą 54,71% sumažintų padidėjusi testo savikaina, ir KB „Raveta“ nepadidintas antkainis. Vaistinei būtų nepalankus patalpų išlaikymo išlaidų padidėjimas, kuris grynąją dabartinę vertę sumažintų 24%.

Remiantis suformuotais grynaisiais pinigų srautais, pelningumo norma ir grynąja dabartine verte, galima teigti, kad projektai yra ekonomiškai efektyvūs. Taip pat siekiant įvertinti projektų riziką, remiantis jautrumo analize, nustatyta, kad projektai atsipirks. Taip pat KB „Raveta“ pirmoji Lietuvos rinkai pristatys testą Hormonost – Microlab Farmertest, kas investicinio projekto pelningumui yra svarbu, taip pat lemiamą ekonominiam efektyvumui. Tačiau visiškai nustatyti projekto ekonominį efektyvumą galima atliekant KB „Raveta“ ūkinės veiklos efektyvumo analizę.

3.2. KB „Raveta“ efektyvumo rodiklių pokyčių analizė 2012 m. – 2016 m.

3.2.1. KB „Raveta“ pelningumo rodiklių pokyčių tyrimas 2012 m. – 2016 m.

Analizuojant pelningumo rodiklius teoriniu aspektu, nustatyta, kad tai vieni iš svarbiausių rodiklių, kuriais vadovaujasi investuotojai ir kiti asmenys, suinteresuoti įmonės ūkine veikla. Todėl pokyčių vertinimo analizė pradedama pelningumo rodiklių pokyčio vertinimu. 11 paveiksle pateikta 2007–2016 m. pardavimų pelningumo dinamika, kuri remiasi 11 ir 30 priedais.

11 pav. Pardavimų pelningumo rodiklių kitimas 2007–2016 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

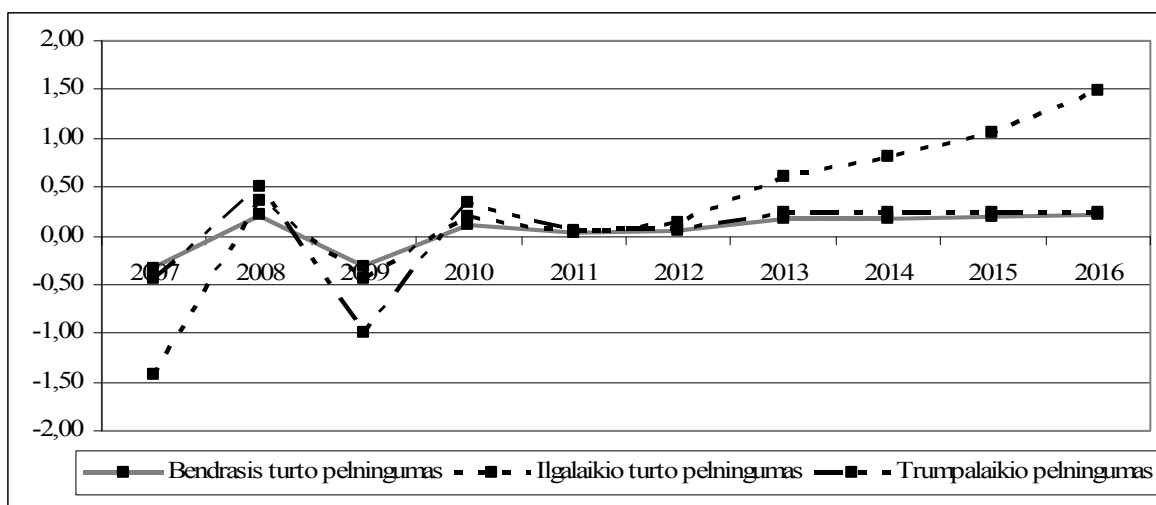
Aukščiausias bendrasis pardavimų pelningumas nustatytas 2007 m. (0,41), tačiau tyrimo tikslas yra ištirti kaip kinta efektyvumo rodikliai investicinių projektų laikotarpiu, o bendrasis pardavimų pelningumas per 2007–2011 m. sumažėjo 0,22 punktu. Remiantis 31 priede pateikta veiksmų analize, galima teigti, kad bendrasis pardavimų pelningumas investiciniu laikotarpiu išaugo 36%, dėl padidėjusių pardavimo pajamų, tačiau pardavimo savikainos pokyčiai turėjo neigiamos įtakos

bendrajam pardavimų pelningumui ir sumažino tiriamą rodiklį 33%. Todėl per 2012–2016 bendrasis pardavimų pelningumas padidėjo 3%.

Veiklos pelningumo rodiklis 2007–2011 m. kito netolygiai, nors išaugo 0,23 Lt. vienam pardavimo litui, tačiau padidėjimui įtakos turėjo nuostolinga KB „Raveta” veikla 2007 m. 2011–2013 m. pastebimas smarkus analizuojamojo rodiklio padidėjimas 0,23 Lt. vienam pardavimo litui, ir 2014–2016 m. išlaiko stabilią reikšmę, vidutiniškai 0,25 Lt. Veiklos pelningumo rodiklis parodo, kad KB „Raveta“ 2012–2016 m. geriau kontroliuoja veiklos sąnaudų formavimąsi, nei ankstesniu laikotarpiu. Bendrovėje yra geriau suderinta kainodara, tinkamai įvertintos sąnaudos ir pardavimų kainos. Analogiškai kito ir įprastinės veiklos pelningumas, kurį sumažino sąnaudos patirtos finansinėje ir investicinėje veikloje. Rodiklis investicinio laikotarpio metu išaugo 0,15 Lt. vienam pardavimų litui, kas parodo projektų teigiamą naudą įmonei.

Stabilesnę ir efektyvesnę įmonės veiklą pažymi grynasis pelningumas investiciniu laikotarpiu. 2011 m. mažesnė rodiklio reikšmė (0,01) parodė, kad įmonei reikalingos inovacijos. Todėl veterinarijos rinkai pristacius inovatyvų testą, KB „Raveta“ grynasis pelningumas palyginti su 2011 m. išaugo 0,21 punktu. Grynąjį pardavimų pelningumą 5% sumažino pardavimų apimties padidėjimas 2012–2016 m., tačiau grynojo pelno augimas, grynąjį pardavimų pelningumą padidino 18%, todėl analizuojamas rodiklis investiciniu laikotarpiu išaugo 13%. (31 priedas)

Galima teigti, kad KB „Raveta“ atsižvelgusi į pardavimų pelningumo rodiklių mažėjimus ankstesniais laikotarpiais, ir įvertinusi inovacijų poreikį, 2012–2016 m. įgyvendinusi investicinius projektus pradėtų veikti ekonomiškai efektyviau, vykdant geresnę sąnaudų kontrolę ir suformavusi tinkamą kainodaros sistemą. Pardavimų pelningumo rodikliai yra gerokai pažangesni investicinio laikotarpio metu, negu 2007–2011 m. Tačiau analizuojant pelningumo pokyčius, būtina įvertinti turto pelningumą, kurio kitimas pateiktas 12 paveiksle, remiantis 13 ir 32 priedais.

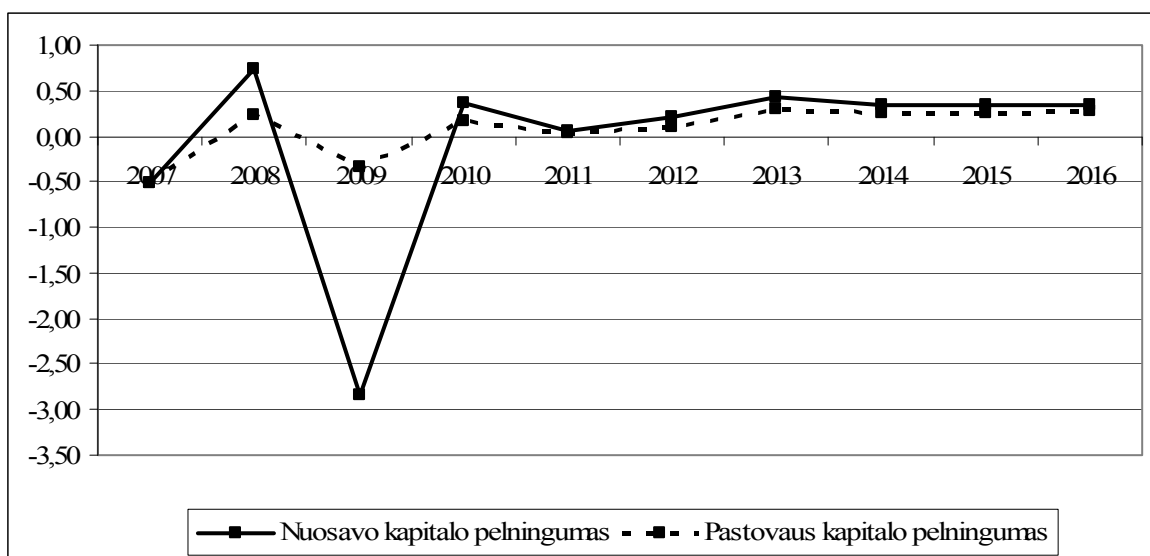

12 pav. Turto pelningumo rodiklių kitimas 2007–2016 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Turto pelningumo rodikliai, kaip ir kiti analizuojami pelningumo rodikliai stabilizuojasi 2012–2016 m. 2007–2011 m. bendrasis turto pelningumas padidėjo 0,36 punktais ir 2011 m. siekė 0,02 punkto. Investicinio laikotarpio metu analizuojamas rodiklis padidėjo 0,16. Turto pelningumui didžiausios neigiamos įtakos turėjo turto vertės pasikeitimas, kas analizuojamą rodiklį sumažino 1%, tačiau grynojo pelno didėjimas tiriamą rodiklį padidino 17%, dėl to turto pelningumas investiciniu laikotarpiu padidėjo 16%. Tačiau veiksmų analizės rezultatai apskaičiuoti turto pelningumui (33 priedas), taip pat parodo, kad teigiamai rodiklį įtakojo ir turto apyvartumo pokyčiai bei grynojo pardavimų pelningumo pasikeitimai po 3% ir 13% atitinkamai. Tačiau detalesnė analizė galima atskirai ištiriant trumpalaikio ir ilgalaikio turto pelningumus investicinio laikotarpio metu. Didžiausiu tempu išaugo ilgalaikio turto pelningumas 2007–2011 m. padidėjęs 1,45, tokiu pačiu tempu išaugo ir investicinio laikotarpio metu. Pastebima, kad investicinio laikotarpio pradžioje ilgalaikio turto pelningumas siekė 0,13, o 2007 m. rodiklio reikšmė buvo neigiama – 1,42. Trumpalaikio turto pelningumo rodiklis per investicinį laikotarpį išaugo 0,19, t.y. 5 kartus palyginus su 2011 m. Analizuojant 12 paveikslą, galima teigti, kad gana efektyviai buvo naudojamas trumpalaikis turtas 2012–2016 m., nes didžiąją KB „Raveta“ trumpalaikio turto dalį sudaro prekių skirtų perparduoti, šiuo atveju Hormonost – Microlab Farmertest testų ir medikamentų savikainos. Ilgalaikio turto pelningumas investiciniu laikotarpiu auga dėl mažėjančio ilgalaikio turto, į kurį vadovybė nusprendė sumažinti investicijas, transporto ūkis yra minimaliai atnaujinamas, taip pat įdiegiama programinė įranga, įsigijami testai bei kasos aparatas vaistinei.

Kitame pelningumo tyrimo etape tiriami kapitalo pelningumai, kurių kitimas pateiktas 13 paveiksle, remiantis 15 ir 34 priedais.

13 pav. Kapitalo pelningumo rodiklių kitimas 2007–2016 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Vidutiniai nuosavo kapitalo ir pastovaus kapitalo pelningumai 2012–2016 m. buvo 0,77, 0,32 punktais didesni palyginus su vidutiniais analizuojamų rodiklių dydžiais 2007–2011 m. Remiantis veiksmų analizės rezultatais, pateiktais 35 priede, galima teigti, kad nuosavo kapitalo pelningumo padidėjimui 27%, įtakos turėjo grynojo pelno augimas investiciniu laikotarpiu. Tačiau analizuojamo rodiklio reikšmę 14% sumažino nuosavo kapitalo vertės didėjimas. Dėl ko nuosavo kapitalo pelningumas 2012–2016 m. išaugo 14%. Nuosavo kapitalo didėjimas neigiamos įtakos turėjo ir pastovaus kapitalo pelningumui, rodiklis sumažėjo 75%, tačiau grynojo pelno augimas pastovaus kapitalo pelningumą padidino 99%. Ilgalaikių įsipareigojimų kitimas pastovaus kapitalo pelningumą sumažino 6%. Įvertinus visus veiksmus, galima teigti, kad pastovaus kapitalo pelningumas išaugo 18%, o nuosavo kapitalo pelningumas išaugo 13%.

Kitame tyrimo etape, siekiant detaliau ivertinti įmonės ekonominę efektyvumą investiciniu laikotarpiu apskaičiuojami determinacijos koeficientai (R^2) ir koreliacijos koeficientai (R) tarp investicijų apimčių ir pelningumo rodiklių, siekiant įvertinti ryšio stiprumą ir priklausomumą investicinių projektų laikotarpiu. Apskaičiuotos reikšmės gautos naudojantis Excel programa, CORREL funkcija. Taip pat įvertinamas ir elastingumo koeficientas, parodantis, kiek procentinių punktų išauga analizuojami rodikliai, 1% padidėjus investicijų apimčiai. Apskaičiuoti pelningumų ir investicijų ryšiai pateikti 44 priede.

Analizuojant pateiktų koeficientų reikšmes, galima teigti, kad visi ryšiai yra tiesioginiai, t.y. augant investicijų apimčiai (faktinis kintamasis) didėja pelningumai (rezultatinis kintamasis). Stipriausi koreliaciniai ryšiai yra tarp investicijų ir bendrojo turto pelningumo bei tarp investicijų ir ilgalaikio turto pelningumo, koreliacinių ryšių reikšmės siekia 0,98 ir 0,96 atitinkamai. Determinacijos koeficientai tarp analizuojamų rodiklių taip pat yra didžiausi iš visų pateiktų reikšmių. Determinacijos koeficientas tarp investicijų ir bendrojo turto pelningumo siekia 0,96, kas parodo, kad bendrasis turto pelningumas yra 96% įtakojamas investicijų ir tik 4% analizuojamą pelningumą lemia kiti veiksniai. Panašiai galima vertinti ir determinaciją tarp investicijų ir ilgalaikio turto pelningumo, kuris siekia 0,93, ir parodo, kad investicijos ilgalaikio turto pelningumą lemia 93%, o kitų veiksmų įtaka siekia 7%. Silpniausias koreliacinis ryšys iš analizuojamų yra tarp investicijų ir nuosavo kapitalo pelningumo ir siekia 0,61. Statistiniuose tyrimuose priklausomybė nėra laikoma stipria, nes nuosavo kapitalo pelningumą investicijos lemia 61%, o 39% pastarojo pelningumo lemia kiti veiksniai.

Elastingumo koeficiento reikšmės parodo, kad stipriausiai investicijų yra veikiamas ilgalaikio turto pelningumas, kuris išaugtų 2,65% išaugus investicijoms vienu procentiniu punktu. Mažiausiai investicijų augimas vienu procentiniu punktu nulemtų bendrąjį pardavimo pelningumą ir nuosavo kapitalo pelningumą, atitinkamai po 0,17% ir 0,66%.

KB „Raveta“ pelningumo rodikliai parodo, kad investicijos į Hormonost – Microlab Farmertest testus ir vaistinės atidarymą yra ekonomiškai efektyvios. Pardavimų pelningumai parodo, kad 2012–2016 m. įmonė geriau kontroliuoja sąnaudas, nustato efektyvesnę kainų politiką ir dėl to nedirba nuostolingai. Efektyviau naudojamas trumpalaikis turtas, kasmet didinamas rezervas būsimoms investicijoms, parodo įmonės potencialumą investuotojams. Remiantis pelningumo rodiklių ir investicijų apimties tarpusavio priklausomybių rezultatais, galima teigti, kad tarp analizuojamų rodiklių yra gana stiprus koreliacinis ryšys, vidutiniškai siekiantis 0,87, o vidutinis determinacijos koeficientas siekia 0,76, kas parodo, kad investicijos pelningumus įtakoja vidutiniškai 76%, o 24% pelningumų įtakoja kiti veiksniai.

3.2.2. KB „Raveta“ mokumo rodiklių pokyčių tyrimas 2012 m. – 2016 m.

Vienas iš svarbiausių ekonominių vertinimo aspektų yra mokumas, todėl šiame skirsnyje būtina iširti, kaip trumpalaikio ir ilgalaikio mokumo koeficientai pakito investicinio projekto metu. Tai yra aktualu, nes 2007 – 2010 m. įmonės trumpalaikiai įsipareigojimai buvo valdomi efektyviau, ir juos buvo galima padengti turimomis mokėjimo priemonėmis, o ilgalaikio mokumo rodikliai pabrėžė sunkesnę įmonės padėtį, dėl nepajėgumo padengti turimus ilgalaikius įsipareigojimus. Detalesnei mokumo analizei sudaryta 23 lentelė remiantis 17 ir 36 priedais.

23 lentelė

KB „Raveta“ trumpalaikio mokumo rodiklių kitimas 2007–2016 m., Lt.

<i>Trumpalaikio mokumo rodikliai</i>	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Grynasis apyvartinis kapitalas</i>	9524	63275	30072	19921	44036	39022	140374	228470	256658	286625
<i>Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas</i>	2,22	4,47	3,70	1,21	1,64	1,19	1,74	2,79	3,11	3,38
<i>Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas</i>	0,78	4,08	2,79	0,86	1,05	0,26	0,28	0,44	0,41	0,37
<i>Absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas</i>	0,73	2,74	1,27	0,17	0,31	0,02	0,06	0,09	0,11	0,12
<i>Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas</i>	0,34	0,09	0,08	0,30	0,24	0,53	0,42	0,28	0,26	0,25

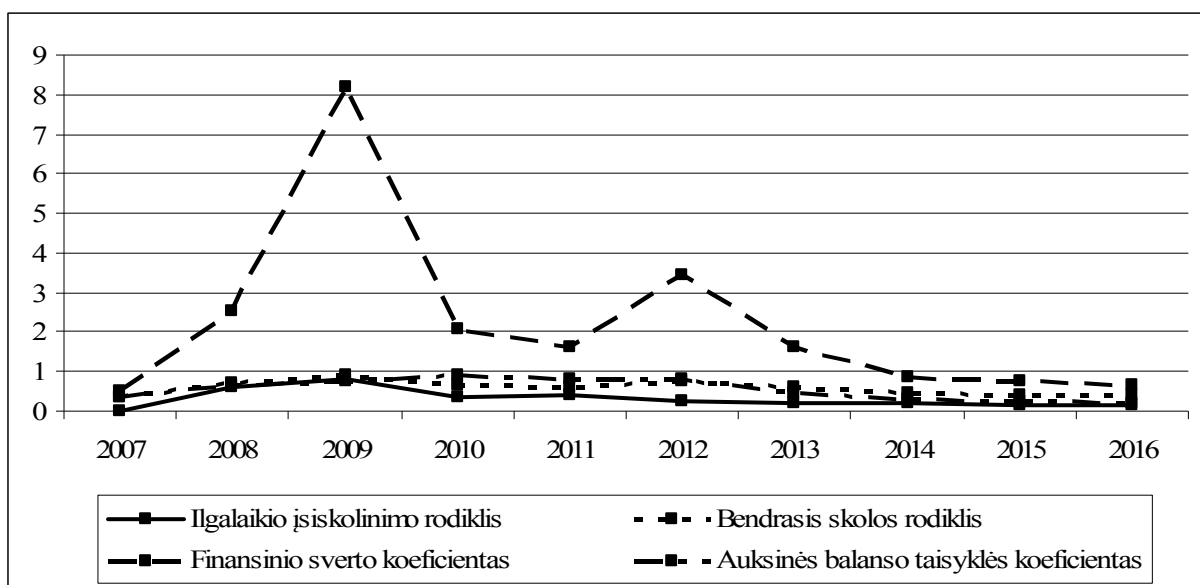
Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Grynasis apyvartinio kapitalo rodiklis parodo, kad įmonė yra pajėgi padengti turimus įsipareigojimus. Per 2007–2011 m. vidutinis grynasis apyvartinis kapitalas per metus buvo 33366 Lt., kai 2012–2016 m. KB „Raveta“ vidutinę analizuojamo rodiklio reikšmę padidino iki 190230 Lt. Tai parodo, kad įmonė veikia vis efektyviau, didėjančios trumpalaikio turto pardavimui skirtų prekių vertės ir mažėjantys įsipareigojimai, įrodo, įmonės gebėjimą padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas 2007–2011 m. kasmet vidutiniškai siekė 2,65 karto, o investicinio laikotarpio metu 2,44 kartus vidutiniškai kiekvienais metais. Remiantis rezultatais, būtų galima daryti išvadą, kad saugesnė situacija buvo 2007–2011 m., tačiau

šio laikotarpio vidutinę analizuojamojo rodiklio reikšmę padidina aukštos bendrojo trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmės 2008–2009 m. Kiekvienu laikotarpiu, remiantis analizuojamu rodikliu, padėtis buvo saugi, nes trumpalaikių kreditorių teisės yra padengtos tokiu turtu, kurį lengvai galima paversti pinigais. Greitojo trumpalaikio mokumo koeficiento reikšmė 2007–2011 m. vidutiniškai kasmet siekė 1,91, o investiciniu laikotarpiu vidutiniškai po 0,35 kiekvienais metais. Tai parodo, kad ankstesniu laikotarpiu įmonė turėjo daugiau didžiausio likvidaus turto palyginus su trumpalaikiais įsipareigojimais. Absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas 2007–2011 m. vidutiniškai siekė 1,04, ir parodė, kad turimi gryniesi pinigai nėra efektyviai naudojami ir yra neįtraukiami visapusiškai į cirkuliaciją. Tačiau investicinio laikotarpio metu, absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas siekė vos 0,08 punktus vidutiniškai kiekvienais metais, kas parodo, kad įmonė turėtų turėti daugiau grynųjų pinigų ir jų ekvivalentų. Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas parodo, kad 2007–2011 m. vidutinė rodiklio reikšmė siekė 0,21, kai 2012–2016 m. 0,35, kas parodo, kad investiciniu laikotarpiu KB „Raveta“ trumpalaikiai įsipareigojimai didesniu laipsniu viršijo visą turtą, dėl stipriai išaugusių skolų tiekėjams.

KB „Raveta“ investicinė veikla yra pakankamai efektyvi ekonominiu aspektu, remiantis trumpalaikio mokumo rodikliais. Įmonės atsargos yra organizuojamos ir kontroliuojamos, o išaugę išankstiniai gauti apmokėjimai, tik užtikrina veiklos efektyvumą, įmonės išaugusios skolos tiekėjams yra mažinamos kiekvienais metais, siekiant skatinti išankstinius apmokėjimus. Tačiau įmonė turi turėti didesnę kiekį didžiausio likvidumo trumpalaikio turto.

Kitame mokumo tyrimo etape būtina įvertinti ilgalaikio mokumo rodiklius, kurių detalizacija pavaizduota 14 paveiksle, remiantis 18 ir 37 priedų skaičiavimais.

14 pav. Ilgalaikio mokumo rodiklių kitimas 2007–2016 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis 2007–2011 m. vidutiniškai kasmet siekė 0,44, o 2009 m. rodiklio reikšmė prognozavo bankrotą, tačiau 2012–2016 m. ilgalaikis įsiskolinimo rodiklis siekė 0,19 punktų. Kas parodo ilgalaikių skolų sumažėjimą. Ilgalaikio finansinio svėro rodiklis 2007–2011 m. vidutiniškai kasmet siekė 2,98, kai investicinio laikotarpio metu, rodiklio vidutinė reikšmė sumažėjo iki 1,46, kas parodo, kad didėjantis nuosavas kapitalas investicinio laikotarpio metu, užtikrina saugesnę įmonės padėtį. Bendrasis skolos rodiklis palankesnis taip pat buvo investicinio projekto laikotarpiu, ir kasmet vidutiniškai siekė 0,54, kai 2007–2011 m. rodiklio reikšmė buvo 0,11 punktų didesnė. Auksinės balanso taisyklės koeficientas investiciniu laikotarpiu siekė 0,40, t.y. 73,05% mažiau nei vidutiniškai kiekvienais metais 2007–2011 m.

Remiantis 44 ir 45 prieduose pateiktais skaičiavimais, matoma, kad priešingai nei pelningumo ir investicijų koreliaciniai ryšiai, trumpalaikio įsiskolinimo, ilgalaikio įsiskolinimo, bendrojo skolos rodiklio, finansinio svėro ir auksinės balanso taisyklės koeficientų ryšiai su investicijomis investiciniu laikotarpiu buvo netiesioginiai, t.y. augant KB „Raveta“ investicijoms paminėtų mokumo rodiklių reikšmės sumažėdavo. Remiantis determinacijos koeficientu, galima tegti, kad net 99,00% ilgalaikio įsiskolinimo rodiklio sumažėjimui įtakos turi investicijų išaugimas. Visi netiesioginiai ryšiai yra labai stiprūs. Analizuojant tiesioginius mokumo rodiklių ir investicijų rodiklius pastebima, kad stipriausias ir labai glaudus ryšys yra tarp trumpalaikio mokumo absoliutaus koeficiento ir investicijų, kurio reikšmė siekia 0,97. determinacijos koeficientas parodo, kad pastarojo rodiklio reikšmė 94% priklauso nuo investicijų apimties, ir tik 4% yra lemiamą kitų veiksnių. Silpniausiai tarpusavyje koreliuoja greitis trumpalaikio mokumo koeficientas ir investicijos, kurių koreliacijos koeficientas siekia 0,73. O determinacijos koeficientas parodo, kad greitis trumpalaikio mokumo koeficientas yra investicijų įtakojamas 53%, o kitų veiksnių įtaka siekia 47%.

Elastingumo koeficientai vertinant mokumo rodiklių kitimą augant investicijoms, parodo kad investicijoms išaugus 1 %, trumpalaikio įsiskolinimo rodiklis sumažėtų 1,44%, ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis sumažėtų 0,95%, bendrasis skolos rodiklis sumažėtų 1,27%, finansinio svėro koeficientas sumažėtų 3,46%, o auksinės balanso taisyklės koeficientas sumažėtų 2,69%. Tai parodo, kad įmonės mažesnė turto dalis būtų formuojama skolintomis lėšomis augant investicijoms. Apskaičiuotas elastingumo koeficiento reikšmės taip pat parodo, kad išaugus investicijoms vienu procentiniu punktu trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis išaugtų 2,29%, bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas – 1,59%, greitis trumpalaikio mokumo koeficientas – 0,73%, o absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas išaugtų 2,21%.

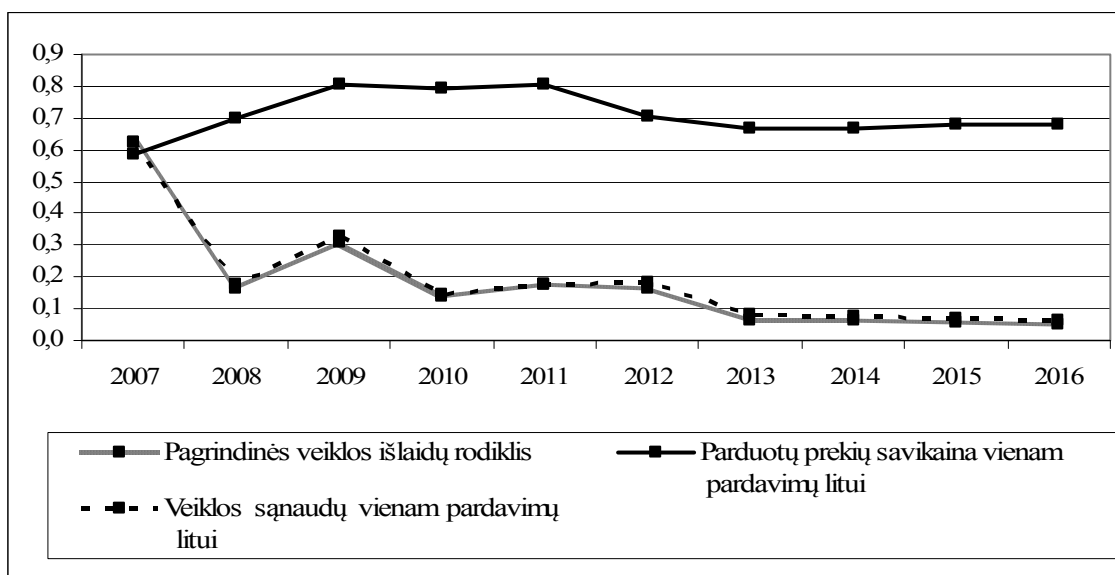
Ilgalaikio mokumo rodiklių rezultatai parodo, kad vis mažesnė KB „Raveta“ turto dalis formuojama naudojant skolintas lėšas. Įmonė investavo iš nuosavų lėšų, priimdama išankstinių apmokėjimų strategiją, dėl ko sumažėjo poreikis kreditinėms skoloms. Per 2012–2016 m. įmonės

ilgalaikio mokumo situacija tapo labiau palankesnė ekonominiu aspektu. Taip pat įmonė sumažino finansinio svėro reikšmę, nes padidino nuosavą kapitalą, ir mažino įsipareigojimus. Tačiau trumpalaikių mokumo rodiklių reikšmės investiciniu laikotarpiu sumažino skolų tiekėjams padidėjimas. Taip pat įmonė neturi pakankamai didžiausio likvidumo turto. Remiantis investicijų apimties ir mokumo rodiklių koreliacijos ir determinacijos koeficientais, galima teigti, kad trumpalaikio įsiskolinimo koeficiento, visi ilgalaikio mokumo rodikliai su investicijų kitimo koreliuoja netiesiogiai, t.y. investicijų apimtims padidėjus, paminėti rodikliai sumažėja. Būtina pastebėti, kad netiesioginiai ryšiai yra labai stiprūs.

3.2.3. KB „Raveta“ turto apyvartumo rodiklių pokyčių tyrimas 2012 m. – 2016 m.

Analizuojant 2007–2010 m. turto apyvartumo rodiklius nustatyta, kad KB „Raveta“ veikė efektyviai, sudariusi palankias sąlygas racionaliam turimų lėšų cirkuliavimui, kuris buvo gana rezultatyvus. Tačiau, remiantis investicinių projektų grynaisiais pinigų srautais, būtina nustatyti, ar suformuotos strategijos 2012–2016 m. išliks taip pat ekonomiškai naudingos bei suteiks efektyvumo įmonės veiklai. Siekiant iširti KB „Raveta“ turto apyvartumo rodiklius, sudarytas 15 paveikslas, remiantis 19 ir 38 priedais, kuriuose pateiktas veiklos efektyvumo vertinimas išlaidų lygiu 2007–2016 m.

15 pav. Išlaidų lygio rodiklių kitimas 2007–2016 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis 2007–2011 m. vidutiniškai siekė 0,29, tačiau per 2007–2016 m. laikotarpį mažėjo. Investicinių projektų įgyvendinimo laikotarpiu analizuojamas rodiklis vidutiniškai siekė 0,08 punktus, nes didžiausią sąnaudų dalį sudarė testų ir medikamentų savikainos, kurios nepriklauso bendrosioms ir administracinėms sąnaudoms. Tačiau veiklos sąnaudų vienam

pardavimo litui rodiklio kitimas nebuvo analogiškas pagrindinės veiklos išlaidų rodikliui. Veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui rodiklis apėmė ir pardavimo savikainą, kuri didžiausia buvo investicinio projekto įgyvendinimo laikotariu, nes testų antkainis siekė 50%, o medikamentų – 20%. Taip pat į rodiklio reikšmę įtraukiamos ir bendrosios bei administracinės išlaidos, kurios yra vienos didžiausių ir svarbiausių KB „Raveta“. Veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui rodiklis 2007–2011 m. vidutiniškai siekė 0,29, tačiau 2012–2016 m. vidutinė rodiklio reikšmė sumažėjo 3 kartus ir siekė 0,10. Finansų literatūroje yra pažymima, kad rodiklio reikšmės kitimo ribos yra 0,10 – 0,15, kas pabrėžia projektų efektyvumą. Investicinio laikotarpio metu analizuojamas rodiklis sumažėjo 12%, nes, remiantis veiksmų analizės rezultatais pateiktais 39 priede, veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui didžiausią neigiamą (-9%) įtaką turėjo pardavimų apimties augimas. O pardavimų savikainos išaugimas, analizuojamą rodiklį sumažino 3%. Rodiklio reikšmių kitimas stabilizavosi investicinio laikotarpio metu.

Vienas svarbiausių apyvartumo rodiklių yra parduotų prekių savikaina vienam pardavimo litui, kuri 2007–2011 m. vidutiniškai siekė kasmet 0,74, o investicinio laikotarpio metu – 0,68. Vidutinės rodiklio reikšmės sumažėjimas 10,50% pastebimas dėl didėjančių pardavimo pajamų. 2012–2016 m. parduotų prekių savikainos vienam litui rodiklis sumažėjo 3%. Veiksmų analizės rezultatai parodė (39 priedas), kad rodiklį 36% sumažino pardavimų apimties išaugimas, o savikainos didėjimas rodiklio reikšmę padidino 33%. Siekiant efektyvumo, analizuojamo rodiklio reikšmę būtina sumažinti iki 0,50, tokių rezultatų galima pasiekti padidinus medikamentų antkainį.

Investiciniai projektai yra ekonomiškai efektyvūs ir pelningi, remiantis išlaidų lygių rezultatais, tačiau detalesnis turto apyvartumo efektyvumas nustatomas remiantis trumpalaikio turto apyvartumo analize, kurios rezultatai pateikti 24 lentelėje, remiantis 21 ir 40 priedais.

24 lentelė

KB „Raveta“ trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių kitimas 2007–2016 m.

<i>Trumpalaikio turto apyvartumo rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis	0	24	24	34	24	79	40	39	30	22
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis	77	18	16	51	34	345	191	121	108	99
Atsargų apyvartumas dienomis	111	7	15	18	20	320	279	285	293	296
Trumpalaikio turto apyvartumas dienomis	171	81	60	62	55	410	333	338	337	333
Kapitalo apytakos ciklas dienomis	34	13	22	1	10	54	128	203	214	219

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Remiantis debitorinio įsiskolinimo apyvartumo rodikliais, galima teigti, kad įmonės pirkėjai 2007–2011 m. savo įsiskolinimus padengdavo vidutiniškai per 21 dieną, o investicinio laikotariu skolų padengimas pailgėjo 20 dienų, tačiau rodiklio reikšmė mažėtų, nes KB „Raveta“ planuoja

skatinti išankstinių apmokėjimų politiką. Vidutinis kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas 2007–2011 m. siekė 39 dienas, tačiau investicinio laikotarpio metu įsipareigojimus tiekėjams planuojama padengti vidutiniškai per 173 dieną, nes ne visi pardavimai apmokami iš anksto, todėl lėšų apyvartumui parduodant prekes reikia didesnio laikotarpio. Per 2007–2011 m. atsargos buvo atnaujinamos vidutiniškai kas 34 dienas kiekvienais metais, tačiau 2012–2016 m. atsargų atnaujinimas vyktų kas 295 dienas, t.y. vieną kartą per metus. Trumpalaikio turto apyvartumas siekė 86 dienas vidutiniškai kiekvienais metais 2007–2011 m. Tačiau investicinio laikotarpio vidutinė reikšmė kasmet išaugo iki 350 dienų. Rodiklio reikšmė išaugo dėl išaugusių atsargų, nes prekės skirtos perparduoti sudaro vidutiniškai apie 85% viso trumpalaikio turto kiekvienais investicinio laikotarpio metais. Rodiklio padidėjimui įtakos turėjo ir išankstinių pirkėjų įsiskolinimų augimas. Dėl minėtų priežasčių išaugo atsargų ir trumpalaikio turto santykis. 2007–2011 m. rodiklis siekė vidutiniškai 0,33 punktus, tačiau 2012–2016 m. išaugo 0,51 punktu. 2007–2011 m. kapitalo apytakos ciklas siekė 16 dienų kiekvienais metais vidutiniškai, tačiau investicinio projekto įgyvendinimo laikotarpiu kapitalo apytakos ciklas pailgėja 148 dienomis, dėl didesnio delsimo apmokėti skolas tiekėjams.

Kitame turto apyvartumo investicinio projekto laikotarpiu tyrimo etape analizuojamas ilgalaikio turto apyvartumas, kurio rezultatai pateikti 25 lentelėje, remiantis 22 ir 41 priedais.

25 lentelė

KB „Raveta“ ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių kitimas 2007–2016 m.

<i>Ilgalaikio turto apyvartumo rodikliai</i>	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Viso turto apyvartumas dienomis	225	197	195	173	141	657	459	434	410	387
Ilgalaikio turto apyvartumas dienomis	53	115	135	111	86	248	126	96	73	54

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Ilgalaikio turto apyvartumas 2007–2011 m. siekė 100 dienų per metus vidutiniškai, tačiau 2012–2016 m. apyvartumas išaugo 19 dienų. Pastarasis padidėjimas nebuvo toks staigus kaip trumpalaikio turto padidėjimo, nes ilgalaikio turto vertė mažėjo investicinio laikotarpio metu. Vienas iš svarbiausių aspektų yra viso turto apyvartumas, kuris kiekvienais metais 2007–2011 m. siekė vidutiniškai 1,94 kartus. 2011–2016 m. viso turto vidutinis apyvartumas kartais yra 0,81, dėl dideliu tempu išaugio trumpalaikio turto, tiksliau, prekių skirtų perparduoti. Remiantis veiksnių analize (42 priedas), turto apyvartumas kartais nuo 2012 m. iki 2016 m. išaugo 0,39 kartus dėl pardavimų apimtys padidėjimo, kas turto apyvartumą padidino 0,47 kartus. Tačiau turto apyvartumą 0,09 kartais sumažino turto vertės augimas.

46 priede pateikti apskaičiavimai parodo, kad efektyvumo rodikliai išlaidų lygiu su investicijų kitimu koreliuoja netiesiogiai, kas parodo, kad augant investicijų apimtims, išlaidų rodiklių

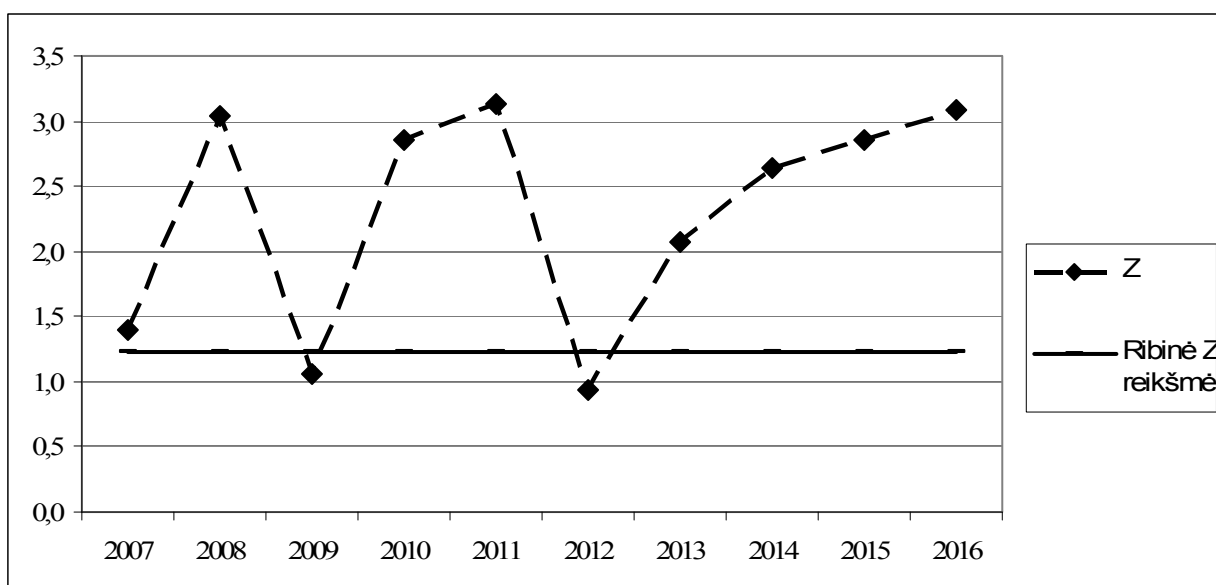
reikšmės mažėja. Netiesioginiai koreliaciniai ryšiai yra stiprūs. O determinacijos koeficientai parodo, kad pagrindinės veiklos išlaidų rodiklio 90%, o veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui 92% sumažėjimą lemia investicijų padidėjimas, o 10% ir 8% atitinkamai analizuojamų rodiklių sumažėjimus lemia kiti veiksniai. Ilgalaikio ir trumpalaikio turto mokumo rodikliai yra stipriai priklausomi nuo investicijų apimties, o priklausomybės yra tiesioginės. Silpniausias tiesioginis ryšys yra tarp atsargų apyvartumo ir investicijų kitimo. Determinacijos koeficientas tarp pastarųjų kintamųjų parodo, kad investicijų padidėjimas 38% lemia atsargų apyvartumo augimą, tačiau 62% augimo įtakos sudaro kiti veiksniai.

Elastingumo koeficientai parodo, kad 1% išaugusios investicijos ilgalaikio turto apyvartumą kartais padidintų 2,10%, kapitalo apytakos ciklo koeficientą padidintų 1,86%, debitorinį ir kreditorinį įsiskolinimo apyvartumą dienomis padidintų 1,78% ir 1,79% atitinkamai. Atsargų apyvartumas kartais padidėtų vos 0,14%, trumpalaikio turto apyvartumą kartais 0,34%, o atsargų ir trumpalaikio turto santykį išaugtų 0,21%, investicijoms išaugus vienu procentiniu punktu. Investicijų padidėjimas sumažintų pagrindinės veiklos išlaidų rodiklį, parduotų prekių savikainą vienam pardavimo litui ir veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui atitinkamai 2,52%, 0,08% ir 2,23%.

Remiantis turto apyvartumo rodiklių pokyčių analize 2012–2016 m., galima teigti, kad dėl išaugusių atsargų, įtakojamų testų ir medikamentų savikainos, trumpalaikio turto apyvartumo rodikliai išaugo. Taip pat planuojami pirkėjų įsiskolinimai apmokami per ilgesnį laikotarpį, kad ir skatinama išankstinių apmokėjimų politika. KB „Raveta“ dėl didesnio lėšų poreikio per ilgesnį laikotarpį apmokės skolas tiekėjams. Tačiau ilgalaikio turto apyvartumo rodikliai analizuojant pokyčius padidėjo nedideliu tempu, dėl transporto nusidėvėjimo bei nedidelių investicinių į kitus ilgalaikio turto straipsnius. Išlaidų lygio rodikliai investicinio projekto laikotarpiu parodo, kad investicinis projektas ekonomiškai efektyvus. Investicijų ir apyvartumo rodiklių priklausomybės tyrimas parodė, kad ryšys tarp investicijų ir efektyvumo rodiklių išlaidų lygių yra netiesioginis. Pastaruosius rodiklius investicijų augimas mažina. Tačiau trumpalaikio ir ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių priklausomumas nuo investicijų apimties yra stipriai ir tiesiogiai priklausomas.

3.2.4 Bankroto tikimybės tyrimas 2012 – 2016 m.

Investicinių projektų efektyvumo rodikliai rodo, kad KB „Raveta“ suformuotos investicijos yra ekonomiškai efektyvios. Tačiau išaugusių trumpalaikių atsargų kiekis, padidėjusios skolos tiekėjams, neiški vyriausybės ūkininkų finansavimo politika ateityje, neužtikrina visiško saugumo ir stabilumo įmonės plėtrai. Todėl yra aktualu ištirti, kokia yra bankroto tikimybė įmonei, investicinio projekto laikotarpiu. Dėl patikimumo viso 2007–2016 m. bankroto tikimybė tiriama remiantis E. Altman modeliu.

16 pav. KB „Raveta“ bankroto tikimybės kitimas 2007–2016 m.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Vertinant bankroto tikimybę E. Altman modeliui, KB „Raveta“ ribinė Z reikšmė lygi 1,23. Jei $Z < 1,23$ tikėtina, kad bendrovė bankrutuos. Paklaida, kad įmonė išsilaikys - 3,00%.

Dėl išaugusių įsipareigojimų bei grynojo nuostolio buvo galima pagrįstai tikėti, kad KB „Raveta“ bankrutuos 2007 m. ir 2009 m., remiantis E. Altman pateiktu modeliui. Nors remiantis investiciniais projektais, KB „Raveta“ dirbs pelningai, tačiau, dėl padidėjusių trumpalaikių įsipareigojimų bei išaugusių išlaidų investicinių projektų įgyvendinimui, taip pat gali susidurti su bankroto problema, nes Z reikšmė 2012 m. yra žemiau ribinės ir siekia 0,94. Tačiau 2013 m Z išaugo du kartus, o per 2013–2016 m. kiekvienais metais augo vidutiniškai 14,72%, 2016 m. Z siekė 3,09, kas reiškia, kad KB „Raveta“ bankroto tikimybė labai maža. (43 priedas)

Z indeksas yra tiesiogiai ir stipriai priklausomas nuo investicijų didėjimo, nes koreliacinė reikšmė siekia 0,99. Determinacijos koeficientas parodo, kad Z indekso augimą 98% lemia investicijų augimas, o kitus 2% augimo įtakoja kiti veiksniai. Investicijų padidėjimas 1%, padidintų Z indeksą 1,63%, remiantis elastingumo koeficientu, pateiktu 47 priede. Tai parodo, kad įmonės bankroto tikimybę investicijų augimas sumažintų.

Kokia galima bankroto tikimybė investiciniu laikotarpiu remiantis sunkiai realizuotinių aktyvų modeliui, analizuojama, remiantis 26 lentelės duomenimis.

Bankroto tikimybė, remiantis Blanko modeliui parodė, kad 2012–2016 m. įmonės bankroto tikimybė galima, tačiau nėra didelė ar labai didelė. Dėl augančio nuosavo kapitalo bankroto tikimybė yra mažėjanti.

KB „Raveta“ sunkiai realizuotinių aktyvų analizė 2012–2016 m., Lt.

Sunkiai realizuotų aktyvų finansavimo koeficiento reikšmė	2012	2013	2014	2015	2016
Materialus turtas + atsargos	345194,71	400905,53	400715,68	410150,42	427929,08
Nuosavas kapitalas + ilgalaikiai bankiniai kreditai	90033,54	79500,00	89500,00	94500,00	99500,00
Bankroto tikimybė	Galima	Galima	Galima	Galima	Galima

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Remiantis E. Altman bankroto tikimybės tyrimu investicinio projekto laikotarpiu, nustatyta, kad bankroto tikimybė kiekvienais metais mažėjo, todėl galima teigti, kad suformuoti investiciniai projektai yra ekonomiškai efektyvūs ir įmonei nekeliantys bankroto grėsmės. Nors Blanko modelis parodo galimą bankroto tikimybę, tačiau pajamų augimas bankroto tikimybę mažina.

3.2.5 KB „Raveta“ stabilaus augimo koeficiento nustatymas 2007–2016 m.

Siekiant ištirti įmonės perspektyvas ateityje buvo išanalizuota bankroto tikimybė. Tačiau KB „Raveta“ vadovybei ypatingai svarbus yra ir stabilaus augimo koeficientas (STAG). Stabilaus augimo koeficientas parodo ribą, iki kurios bendrovė gali plėsti veiklą, nesiskolindama papildomų lėšų. 27 lentelėje pateikti stabilaus augimo koeficientai kiekvieniems analizuojamiems metams ir apskaičiuoti rodiklį lemiantys veiksniai.

27 lentelė

KB „Raveta“ STAG analizė 2007–2016 m.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Turto apyvartumas	1,63	1,86	1,87	2,12	2,59	0,56	0,80	0,84	0,89	0,94
Turto pelningumas	-0,34	0,21	-0,31	0,12	0,02	0,12	0,21	0,22	0,23	0,25
Turto ir įsipareigojimų santykis	2,91	1,40	1,12	1,49	1,62	1,29	1,62	2,17	2,33	2,50
Įsipareigojimų ir akcinio kapitalo santykis	0,35	7,05	5,95	2,98	2,49	4,31	3,89	2,93	2,74	2,63
STAG	-0,55	3,80	-3,87	1,11	0,22	0,38	1,06	1,19	1,32	1,53

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Pirmiausia analizuojama STAG reikšmė 2007–2011 m., kai STAG mažiausia reikšmė buvo 2009 m. ir siekė – 3,87. Stabilaus augimo koeficientas buvo neigiamas dėl grynojo nuostolio, kuris nulėmė neigiamą turto pelningumo veiksnį, kuris įtakoja STAG. Dėl analogiškų priežasčių neigiamas stabilaus augimo koeficientas buvo ir 2007 m. (-0,55), žinoma, pirmaisiais įmonės metais turto ir grynojo nuostolio apimtys buvo ženkliai mažesnės nei 2009 m. Analizuojamas STAG veiksnys aukščiausias buvo 2008 m. dėl didžiausio grynojo pelno. Taip pat STAG viena iš geriausių reikšmių buvo 2010 m., nors įmonė turto turėjo ženkliai daugiau nei 2008 m., tačiau pelningumas buvo mažesnis. Turto apyvartumas augo kasmet dėl nuolat didėjančių pardavimo pajamų,

vidutiniškai po 9% kasmet. Dėl mažiausių įsipareigojimų 2007 m. turto ir įsipareigojimų santykis buvo didžiausias ir siekė 2,91. Per sekančius analizuojamus metus turto ir įsipareigojimų santykis kasmet mažėjo dėl įsipareigojimų didėjimo. 2010 m. pastarasis rodiklis padidėjo dėl ženkliai išaugusio įmonės turto. Įsipareigojimų ir akcinio kapitalo santykis buvo didžiausias 2008–2009 m. dėl išaugusių įsipareigojimų bei sumažinto akcinio kapitalo. Tačiau 2007 m. ir 2010 m. dėl didesnio akcinio kapitalo rodiklio reikšmės buvo mažesnės. 2011 m. analizuojama rodiklio reikšmė sumažėjo iki 0,22, t.y. 81% palyginus su 2010 m. dėl 83% sumažėjusio turto pelningumo. Visi analizuoti veiksniai yra reikšmingi stabilaus augimo koeficientui, kuris didžiausias per visą tiriamąjį laikotarpį buvo 2008 m. ir siekė 3,80. 2010 m. STAG taip pat buvo teigiamas ir siekė 1,11.

Šiame tyrime svarbu įvertinti KB „Raveta“ plėtros galimybes 2012–2016 m., todėl remiantis suformuotais investiciniais projektais, bei pagal juos sudarytais balansais bei pelno (nuostolio) ataskaitomis, būtina įvertinti kaip įmonė sugeba plėsti veiklą nesiskolindama papildomų lėšų. Tai yra ypatingai aktualu, nes įmonė 2012–2016 m. neplanuoja skolintis, ir siekia apmokėti 2007–2011 m. susidariusius finansinius įsipareigojimus. Stabilaus augimo koeficientas nuo 2012 m. pradėjo didėti nuo 0,38, ir jau 2016 m. pasiekė 1,53. per investicinį laikotarpį analizuojamo rodiklio reikšmė kasmet augo vidutiniškai 64%, t.y. 55% daugiau, nei 2007–2011 m. Tokiam augimui įtakos turėjo turto apyvartumo vidutinis augimas 15% kasmet, turto pelningumo augimas vidutiniškai 22% kasmet, turto ir įsipareigojimų didėjimas 19% kiekvienais metais ir įsipareigojimų bei akcinio kapitalo santykio sumažėjimas 11% kasmet 2012–2016 m. Pastarojo rodiklio mažėjimui įtakos turi mokėtinų sumų ir įsipareigojimų mažėjimas, nes įmonės nesiskolina, o siekia sumažinti turimas skolas, kas tik padidina STAG rodiklio reikšmę. Taip pat rodiklio reikšmė auga dėl nuolat augančių pajamų, kurios yra gaunamos dėl tinkamai suformuotų investicinių strategijų.

Remiantis stabilaus augimo koeficientu, galima teigti, kad KB „Raveta“ geriau veikia investiciniu laikotarpiu, per jį neįsigydama finansinių įsipareigojimų ir gebėdama padengti turimus finansinius įsipareigojimus iš 2007–2011 m. Dėl stabiliai augančių pajamų ir mažėjančių įsipareigojimų KB „Raveta“ 2012–2016 m. sugeba plėtoti veiklą be skolintų lėšų.

IŠVADOS

- Žemės ūkyje daugiausia sukuriama bendrojo vidaus produkto yra gyvulininkystės šakoje, todėl veterinarijos įmonių vaidmuo yra ypatingai svarbus. Įmonės veiklos ekonominis efektyvumas – jos gebėjimas efektyviai paskirstyti išteklius ekonomikoje, sudarant prielaidas tolimesniam vertės didėjimui, kuris yra veikiamas makroaplinkos ir mikroaplinkos veiksnių.
- Ekonominiam efektyvumui apskaičiuoti yra naudojami finansiniai ir nefinansiniai rodikliai. Įmonės pelningumas parodo pardavimų pelningumą, turimo turto panaudojimo efektyvumą, kapitalo struktūrą bei plėtros galimybes. Mokumo rodikliai parodo, kaip greitai įmonė padengia savo įsipareigojimus, kaip turimas lėšos sugeba įtraukti į apyvartą, kokia turto dalis yra finansuojama skolintomis lėšomis ir kokia įmonės finansinė rizika. Turto apyvartumas parodo kaip racionaliai cirkuliuoja įmonės valdomos lėšos gamybos procese
- Siekiant išlikti konkurencingu rinkoje, būtina plėsti veiklą investuojant į naujų prekių, paslaugų sukūrimą, kurių investicinei rizikai įvertinti tinkamiausias kokybinis jaurumo analizės metodas.
- Remiantis vertikaliąja ir horizontaliąja turto analize nustatyta, kad didžiausią įmonės valdomą turtą 2007 m. sudarė trumpalaikis turtas, kurio didžiausią vertę sudarė žaliavos ir komplektavimo gaminiai. 2008–2011 m. didžiausią turto dalį sudarė ilgalaikis turtas, nes ypatingai padidėjo investicijos į transporto priemones ir į veterinarijos aparatus bei mikroskopus, kurių įmonė galėjo įsigyti dėl skiriamos valstybės paramos. Per 2007–2011 m. turtas išaugo 13 kartų.
- 2008–2011 m. didžiausią nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalį sudarė finansinės skolos. Didžiausią įtaką įmonės nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų kitimui turėjo 2008 m. finansinių įsipareigojimų padidėjimas dėl transporto ūkio plėtimo.
- 2007 m. KB „Raveta“ buvo nuostolingi dėl įmonės išlaidų, siekiant įvesti naują įmonę į veterinarijos rinką. 2009 m. įmonei buvo nuostolingi dėl 50% sumažinto antkainio teikiamoms paslaugoms, taip pat įmonės grynajam nuostoliui įtakos turėjo valstybės finansavimo sumažinimas ūkių profilaktinėms veterinarijos paslaugoms. 2008 m. KB „Raveta“ buvo pelningi dėl valstybės teikiamo finansavimo regiono ūkininkams, taip pat įmonė pasirašė daugiau sutarčių su vietos ūkiais, kas užtikrino stabilų įmonės užimtumą. 2010 m. dėl suteiktos valstybės finansinės paramos buvo įsigyta pažangi įranga užtikrinanti patikimesnį gyvūnų gydymą.
- 2007 m. ir 2009 m. turto, pardavimo ir kapitalo pelningumo rodikliai buvo neigiami, kiekvieno rodiklio vienetui teko grynasis nuostolis. 2009 m. buvo sumažintas valstybinis finansavimas ūkininkams, dėl ko sumažėjimo veterinarinių paslaugų perkamumas. Tačiau kitais

metais dėl išaugusios aptarnavimo teritorijos, padidėjusių pardavimo sutarčių ir įsigytų technologijų KB „Raveta“ pelningumai padidėjo, tai parodo, kad turtas buvo efektyviai naudojamas, investicijos pelningos ir vertos investuotojų dėmesio.

- Trumpalaikis turtas 2007–2011 m. buvo naudojamas efektyviai ir trumpalaikius įsipareigojimus įmonė gebėjo padengti vidutiniškai per 39 dienas. Ilgalaikio mokumo rodikliai patenkinami buvo 2007 m. dėl nulinių ilgalaikių įsipareigojimų, o 2010 m. dėl išaugusio turto ir padidėjusių ilgalaikių įsipareigojimų. Tačiau ilgalaikio mokumo rodikliai 2008 m. ir 2009 m. dėl didelio ilgalaikio įsiskolinimo įmonei pranašavo didelę finansinę riziką ir net bankrotą.
- Išlaidų lygiu analizuojant efektyvumą, galima teigti, kad jos buvo apgalvotai ir efektyviai nustatytos, siekiant, kad įmonė dirbtų efektyviai. Trumpalaikio turto apyvartumo ciklas buvo greitesnis ir siekė 86 dienas vidutiniškai kasmet, nei ilgalaikio turto apyvartumas, kuris buvo ilgesnis 14 dienų vidutiniškai kiekvienais metais. Tačiau įmonės veikla buvo efektyvi, tiek trumpalaikio tiek ilgalaikio turto apyvartumo vertinimo principais. Įmonė puikiai valdė gautinas sumas, ir turėjo ilgesnius atsidėjimus savo įsiskolinimas padengti.
- E. Altmano bankroto tikimybės analizė parodė, kad dėl nuostolingų 2007 m. ir ekonomiškai sunkių valstybei bei ūkio sektoriui 2009 m. KB „Raveta“ grėsė bankrotas. Tačiau investicijos į ilgalaikį turtą, efektyvus jo naudojimas 2008 m. įmonei suteikė perspektyvų ir galimybės išvengti bankroto. 2010–2011 m. išvengus stipresnių finansinės krizės padarinių, pasikeitus bendrovės vadovybei ir išaugus pardavimo pajamoms įmonės veiklai buvo prognozuojama galimybė išvengti bankroto. Sunkiai realizuotinių aktyvų metodas parodė, kad 2007 m. bankroto tikimybė maža, o 2008–2011 m. buvo galima.
- Stipriausiai įmonės veiklą lemia ekonominiai (medikamentų kainų kaita ir mokesčių dydis) ir gamtiniai (biologinės įvairovės užtikrinimas ir klimatinės sąlygos) makroaplinkos komponentai. Mažiausios įtakos vadovų sprendimams turi socialinės makroaplinkos veiksniai. Makroaplinkos indeksas parodo, kad KB „Raveta“ veiklos efektyvumas yra vidutiniškai palankiai veikiamas išanalizuotų makroaplinkos komponentų. Svarbiausi mikroaplinkos veiksniai, lemiantys įmonės veiklą yra pajininkų sprendimai, formuojant kapitalą ir investuojant į naujas technologijas.
- Suformuoti investiciniai projektai yra ekonomiškai efektyvūs, nes projekto, investuojant į Hormonost – Microlab Farmertest testus, grynoji dabartinė vertė 262967,68 Lt., o pelningumo koeficientas 1,51. Vaistinės atidarymo investicinio projekto grynoji dabartinė vertė siekia 42050,77 Lt., o pelningumo indeksas yra 1,086. Taip pat siekiant įvertinti projektų riziką, remiantis jautrumo analize, nustatyta, kad projektai atsipirks.
- Investicijos į Hormonost – Microlab Farmertest testus ir vaistinės atidarymą yra ekonomiškai efektyvios, nes pardavimų pelningumai parodo, kad 2012–2016 m. įmonė geriau kontroliuoja sąnaudas, nustato efektyvesnę kainų politiką ir dėl to nedirba nuostolingai. Efektyviau

naudojamas trumpalaikis turtas, kasmet didinamas rezervas būsimoms investicijoms, parodo įmonės potencialumą investuotojams.

- 2012–2016 m. mažesnė KB „Raveta“ turto dalis formuojama naudojant skolintas lėšas. Įmonė investavo iš nuosavų lėšų, priimdama išankstinių apmokėjimų strategiją, dėl ko sumažėjo poreikis kreditinėms skoloms. Įmonės ilgalaikio mokumo situacija tapo palankesnė ekonominiu aspektu, taip pat įmonė sumažino finansinio svorto reikšmę, nes padidino nuosavą kapitalą, ir mažino įsipareigojimus. Trumpalaikių mokumo rodiklių reikšmės investiciniu laikotarpiu buvo nepatenkinamos dėl skolų tiekėjams padidėjimo ir didžiausio likvidumo turto tūkumo.
- 2012–2016 m. išaugusios atsargos, dėl testų ir medikamentų savikainos, įtakojo trumpalaikio turto apyvartumo rodikliai augimą. KB „Raveta“ dėl didesnio lėšų poreikio per ilgesnį laikotarpį apmokės skolas tiekėjams. Tačiau ilgalaikio turto apyvartumo rodikliai, analizuojant pokyčius, padidėjo nedideliu tempu, dėl transporto nusidėvėjimo bei nedidelių investicijų į kitus ilgalaikio turto straipsnius. Išlaidų lygio rodikliai investicinio projekto laikotarpiu parodo, kad investicinis projektas ekonomiškai efektyvus.
- Koreliacijos analizė ir determinacijos koeficientai parodė, kad tarp pelningumo rodiklių ir investicijų yra stiprus koreliacinis ryšys, vidutiniškai siekiantis 0,87, o vidutinis determinacijos koeficientas siekia 0,76, kas parodo, kad investicijos pelningumus įtakoja vidutiniškai 76%, o 24% - kiti veiksniai. Ilgalaikio mokumo rodikliai su investicijų kitimu koreliuoja netiesiogiai, t.y. investicijų apimtims padidėjus, rodikliai sumažėja. Investicijų ir apyvartumo rodiklių priklausomybės tyrimas parodė, kad ryšys tarp investicijų ir efektyvumo rodiklių išlaidų lygiu yra netiesioginis. Trumpalaikio ir ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių priklausomumas nuo investicijų apimtys yra stipriai ir tiesiogiai priklausomas.
- Remiantis sunkiai realizuotinių aktyvų metodu, galima teigti, kad investicinio projekto metu įmonei galima bankroto tikimybė. Tačiau E. Altman analizė parodė, kad 2012–2016 m. bankroto tikimybė kiekvienais metais mažėja.
- Remiantis stabilaus augimo koeficientu, galima teigti, kad dėl stabiliai augančių pajamų ir mažėjančių įsipareigojimų KB „Raveta“ 2012–2016 m. sugeba plėtoti veiklą be skolinčių lėšų.
- Hipotezė patvirtinta – naujų paslaugų teikimas turi reikšmingą įtaką įmonės ūkinės veiklos ekonominiam efektyvumui.

REKOMENDACIJOS

- KB „Raveta“ siekdama efektyvesnių rezultatų, turėtų efektyviau naudoti turimas transporto priemones. Įmonės skolintos lėšos gana stipriai praplėtė turimą transporto ūkį, kas įmonės veiklą sustiprino 2008 m. Todėl turimos galimybės praplečia įmonės aptarnavimo teritoriją, kuomet galėtų pasinaudoti įmonėje dirbantys veterinarai, aptarnaudami ne tik didesnius ūkius, bet ir asmenis turinčius minimalų ūkį.
- Efektyvesniam transporto priemonių naudojimui siūloma atsižvelgti į ekonomiškumą, mažinant kuro sąnaudas. Rekomenduojama įmonės darbuotojams, vykstantiems pas klientus, sudaryti kiekvienos dienos maršrutą. Sudaryti maršrutai bus tikslingesni, sutaupantys ne tik kuro sąnaudas, bet ir darbuotojo laiką.
- KB „Raveta“ vadovų sprendimams didžiausią įtaką turi kintančios medikamentų kainos, todėl įmonės administracija turėtų aktyviau vykdyti pirkimų politiką ieškant pigesnių ir kokybiškų medicininių priemonių, kurios sumažins įmonės teikiamų paslaugų savikainą.
- Įmonei rekomenduojama ateityje laikytis tos pačios sandėliavimo strategijos, kuri užtikrina greitą apyvartumą. KB „Raveta“ apgalvotai įsigyja žaliavas, todėl jos nėra ilgam laikotarpiui sandėliuojamos. O galimas žemesnis turto apyvartumas 2012–2016 m. įspėja apie prekių skirtų pardavimui sandėliavimą. Siekiant pagerinti rodiklio reikšmę būtina efektyviau organizuoti prekių srautus.
- Investicinio projekto rezultatai parodė, kad įmonė gali efektyviai veikti įvedus naują paslaugą bei prekę į rinką, todėl ateityje rekomenduojama KB „Raveta“ ieškoti naujų ir efektyvių technologinių sprendimų, galinčių palengvinti gyvulininkystės veiklą ir padėti įmonei išlikti konkurencinga rinkoje.
- Siekdama sumažinti debitorinį įsiskolinimą, KB „Raveta“ turėtų klientams suteikti mažesnio laikotarpio atidėjimus skoloms apmokėti. Taip pat įmonės darbuotojai turėtų suformuoti pirkėjų skolos apmokėjimo strategiją, kuria vadovaujantis laiku atsiskaitę klientai, galėtų tikėtis didesnių nuolaidų kitiems pirkimams. Todėl atsirastų daugiau apyvartinių lėšų, dėl ko būtų galima sumažinti ir kreditorinį įsiskolinimą.

LITERATŪRA

1. Adelman, P. J., Marks, A. M. (2007) – *Entrepreneurial finance*. New Jersey: Prentice Hall.
2. Aleknevičienė, V. (1997). *Investicijų rizikos valdymas (žemės ūkio produktus gaminančių ir perdirbančių įmonių pavyzdžiu)*. Daktaro disertacija. Kaunas: LŽŪU, 97 p.
3. Ališauskas, K. (2006). *Ūkininkavimo sąlygos ir Šiaulių regiono problemos*. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, p. 5-10.
4. Anandan R., Baghai, M., Coley, S., White, D. (1999). *Seven Paths to Grow* // Management Review, November.
5. Andrijauskienė, A., (2004). *Įmonių ekonomika*. Vilnius: Presvika.
6. Bagdanavičius, J. (2002). *Žmogišasis kapitalas*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
7. Bagdanavičius, J., Stankevičius, P., Lukoševičius L. (1999) *Ekonomikos terminai ir sąvokos*. Vilnius: VPU leidykla
8. Bagdžiūnienė, V. (2005). *Įmonių veiklos planavimas ir analizė*. Vilnius: Conto litera.
9. *Bendroji žemės ūkio produkcija ir apimties pokyčiai*. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2011-12-07]
Prieiga per internetą:
<<http://db1.stat.gov.lt/statbank/selectvarval/saveselections.asp?MainTable=M5010203&PLanguage=0&TableStyle=&Buttons=&PXSID=4356&IQY=&TC=&ST=ST&rvar0=&rvar1=&rvar2=&rvar3=&rvar4=&rvar5=&rvar6=&rvar7=&rvar8=&rvar9=&rvar10=&rvar11=&rvar12=&rvar13=&rvar14=>>>.
10. Bivainis, J., Drejeris, R. (2007). *Naujų paslaugų diegimo tikslingumo pagrindimas*. Verslas: teorija ir praktika. 3 (8).
11. Бланк, И. А. (1999). *Основы финансового менеджмента (I)*. К.: Ника-центр.
12. Бланк И. А. (2003). *Управление финансовой стабилизацией предприятия*. К.: Ника-центр, Эльга
13. Block, S. B., Hirt G.A. *Foundations of financial management*.
14. Boguslauskas, V., Jagelavičius, G. (2002). *Įmonės veiklos finansinis vertinimas: monografija*. Kaunas: Technologija.
15. Davis, Ch. (2002). *The management of public finance. A practical guide*. Oxford.
16. Deksnienė, J., Rudytė, D., Šimaitienė, K., Šimaitytė, D. (2007). *Lietuvos tekstilės įmonių ūkinės veiklos efektyvumo įvertinimas ir tendencijos*. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. 2 (9)
17. Galvijų skaičius ūkininkų ir šeimos ūkiuose 2007 – 2011 m. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-03-13] Prieiga per internetą:
<<http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveselections.asp>>.
18. Garškaitė, K. (2002). *Įmonės krizės stadijų analizė*. Verslas: teorija ir praktika. II (2).

19. Gronskas, V. (2005). *Ekonominė analizė*. Kaunas: Technologija.
20. Gupta, P. (2004). *Six sigma business scorecard: ensuring performance for profit*. New York.
21. Hair, Joseph, F. Et al. (2003). *Marketing Research: Within a Changing Information Environment* – Mc Graw – Hill, Higher Education.
22. Išoraitė, M. (2005a). Analysis of Transport Performance Indicators, *Transport*. T.20, Nr. 3.
23. James, O., James, C., Roffe, (2000) I. *The evaluation of goal and goal-free training innovation*. Journal of European Industrial Training. Vol.24, No. 1, p. 12-20.
24. Jakutis, A. (2008). Inovatyvusis Black – Scholes ir tradiciniai investicijų vertinimo metodai, jų panaudojimo galimybės. Taikomoji ekonomika: sisteminiai tyrimai. T. 2, Nr. 2, p.81 – 96.
25. Jasinavičius, R. (2006). *Žmogiškųjų išteklių reikšmė Lietuvos ekonomikos plėtrai*. [žiūrėta 2012-01-21]. Prieiga per internetą: <<http://www.klasteriai.lt/bylos/rjasinavicius.ppt#257,1>, Žmogiškųjų išteklių reikšmė Lietuvos ekonomikos plėtrai>.
26. Jewell, R. (2002). *Investicijų vertės nustatymas*. Integruotos verslo studijos. Vilnius, p. 297–308.
27. Juozaitienė, L. (2000). Finansai: analizė ir valdymas. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
28. Juozaitienė, L. (2007). *Įmonės finansai: analizė ir valdymas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
29. Juozaitienė, L., Staponkienė, J. (2004). *Industry Branch Change Managing Possibilities of Integration into European Union*. Kaunas: Technologija.
30. Juozaitienė, L., Staponkienė, J. (2008). *Verslo ir vadybos įvadas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
31. Kanceravyčius, G. (2009). *Rizika ir jos valdymas. Finansai ir investicijos*. Kaunas, p. 81 – 114.
32. *Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos*. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-02-27]. Prieiga per internetą: <http://www.lb.lt/makroekonomines_proгноzes>.
33. *Lietuvos Respublikos Žemės ūkio bendrovių įstatymas* (1991). Vilnius: Lietuvos Respublikos Seimas.
34. Kotler, P., Keller, K.L. (2007). *Marketingo valdymo pagrindai*. Klaipėda: Logitema.
35. Mackevičius, J., Poškaitė, D. (1998). *Finansinė analizė*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
36. Mackevičius, J. (2003). *Valdymo apskaita. Konceptija, metodika, politika*. Vilnius: TEV.
37. Mackevičius, J. (2005). *Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas*. Vilnius: TEV.
38. Mackevičius, J. (2007). *Įmonių veiklos analizė: monografija*. Vilnius: TEV

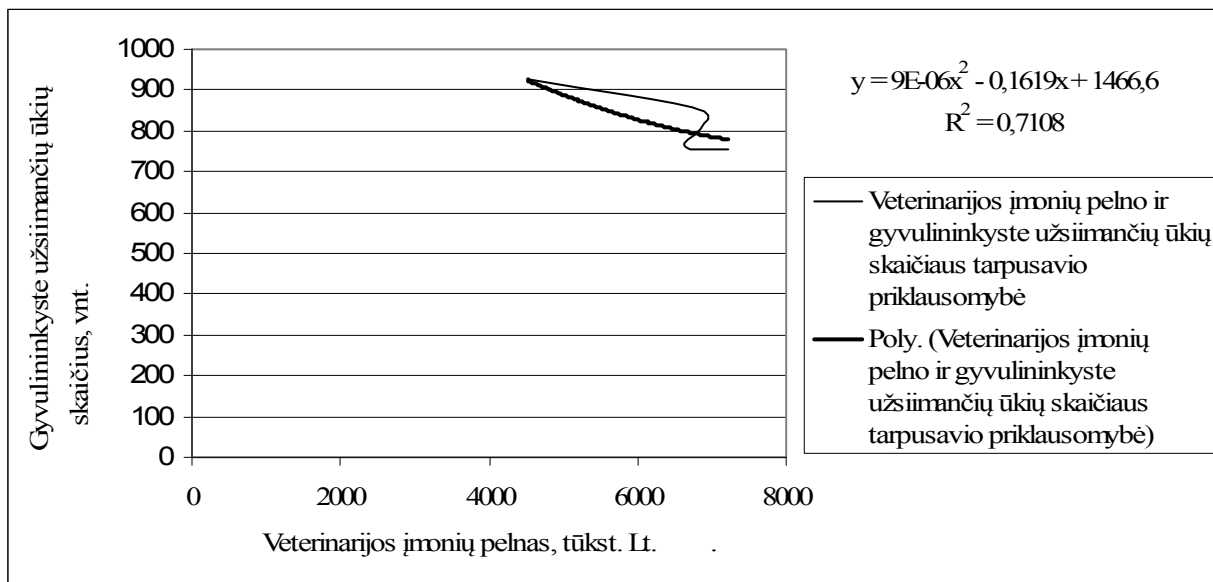
39. Mackevičius, J., Molienė, O., Poškaitė, D. (2008). *Bendrojo pardavimo pelningumo kompleksinės analizės metodika*. Ekonomika.
40. Mackevičius, J., Poškaitė, D. (2005). *Finansinė analizė*. Vilnius: Katalikų pasaulis.
41. Mackevičius, J., Rakštekienė, (2005) *Altman modelių taikymas Lietuvos įmonių bankrotui prognozuoti*. Pinigų studijos.
42. Mackevičius, J., Tomaševič, V. (2011). *Vidinės gražos normos metodo taikymas vertinant investicinių projektų ekonominį efektyvumą*. Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos. Nr. 1, p. 60 – 67.
43. Martinkus, B., Žičkienė, S., Žilinskas, V. J. (2002). *Įmonės ekonomika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
44. Mayer, R. C., Kretlow, W. (1997) *Contemporary financial management*. Cincinnati: West publishing company, p.854
45. Мильнер, Б., З. (2003). *Теория организации*. Учебник. Москва: ИНФРА – М.
46. Norvaišienė, R., Bagdzevičienė, R. (2000). *Investicinių projektų rizikos įvertinimo metodai*. Organizacijų vadyba: socialiniai tyrimai. Nr. 13, p. 127 – 136.
47. Pranulis, V., Pajuodis, A., Urbonavičius, S., Virvilaitė, R. (2008). *Marketingas*. Vilnius: Garnelis.
48. Puškorius, S., Raipa, A. (2002). *Teoriniai viešojo sektoriaus veiklos modernizavimo aspektai*. Viešojo politika ir administravimas. Nr. 2.
49. Puškorius, S. (2004). *Veiklos auditas*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
50. Rastėnienė, A. (2002). *Makroekonomika*. Vilnius: Vilniaus vadybos kolegija.
51. Samuels, J. M. Wilkes, F. M. Brayshaw, R.E. (1994) *Management of Company finance: fifth edition*. London: Chapman Hall.
52. Schlosseer, M. (2002) *Business Finance*. Prentice Hall.
53. Simanavičienė, R., Ustinovičius, L. (2011). Jautrumo analizės metodai ir jų naudojimas daugiakriteriniams sprendimams analizuoti. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-04-20] Prieiga per internetą: <<http://www.mla.vgtu.lt/index.php/mla/article/download/mla.2011/pdf>>.
54. Skurdenienė, I. (2010). *ES direktyvų įgyvendinimas gyvulininkystės ūkiuose*. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2011-12-05] Prieiga per internetą: <http://www.manoukis.lt/print_forms/print_st_z.php?s=2104&z=94>.
55. Stravinskas, J. (2000). *Augantis verslas ir jo plėtros galimybės Lietuvoje. Daktaro disertacija*. Socialiniai mokslai, ekonomika. Vilnius: VGTU.
56. Sūdžius, V. (1997). *Įmonių komercija: principai ir praktika*. Vilnius: Pačiomis.
57. Šalčius, A., (1998). *Organizacijos valdymo pagrindai*. Kaunas: Naujasis lankas.
58. Šidlauskas, S. (2005 – 2006) *Investicinių projektų efektyvumo vertinimo metodai*. Verslas,

- vadyba ir studijos. p. 169 – 181.
59. Šlekienė, D., Klimavičienė, I. (2000) *Įmonės veiklos finansinis įvertinimas*. Kaunas: Technologija.
  60. Tamoševič, V. (2010). *Investicinių projektų efektyvumo vertinimas grynosios dabartinės vertės metodu*. Verslas: teorija ir praktika. T 11, Nr. 4, p. 362 – 369.
  61. Vainienė, R. (2005). *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius: Tyto alba.
  62. Valentinavičius, S. (2010). *Investicinių pajamų vertinimo metodai. Investicijų grąža ir rizika. Investicijų valdymas (teoriniai ir praktiniai aspektai)*. Vilnius, p. 58 – 122.
  63. Vasiliauskas, A. (2005). *Strateginis valdymas*. Kaunas: Technologija.
  64. Vasiliauskienė, V. (2010). „Lietuvos žemės ūkio situacija“ – prof. V. Vasiliauskienės „Mėnesio žvilgsnis“. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2011-12-08] Prieiga per internetą: <<http://straipsniai.tk/lietuvos-zemes-ukio-situacija-prof-v-vasiliauskienes-%E2%80%9Emenesio-zvilgsnis%E2%80%9C/>>.
  65. *Veikiančių ūkio subjektų skaičius*. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-03-13] Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>>.
  66. Verdu, A. J., (2006). *Managers' environmental perceptions: an institutional perspective*. International Journal of Business Environment. 1 (1)
  67. *Veterinarinės veiklos įmonių pajamos, sąnaudos, pelnas 2007 – 2010 m.* . [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-03-11] Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>>.
  68. *Vidutinė pieno kaina už toną*. . [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-03-20] Prieiga per internetą: <<http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1280>>.
  69. Vitkienė, E. (2008). *Paslaugų marketingas*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
  70. Wonnacott, P., Wonnacott, R., (1997) *Mikroekonomika*. Kaunas: VDU leidykla.
  71. *Žemės ir maisto ūkio 2010 m. apžvalga*. [Interaktyvus]. [žiūrėta 2012-03-10] Prieiga per internetą: <<http://www.zum.lt/documents/Zemes%20ir%20maisto%20ukio%20apzvalga%202010.pdf>>.
  72. Žvirblis, A. (2007). *Verslo makroaplinkos komponentų ir veiksnių kompleksinis vertinimas*. Ekonomika.
  73. Žutautienė, J. (2007). *Verslo ekonomika*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
  74. Žvinklys, J., Vabalas, E. (2006). *Įmonės ekonomika: studentams ir verslininkams*. Vilnius: VVAM.
  75. Urniežius, R. (2004). *Ūkinės veiklos ekonominė analizė*. Vilnius: Ekonomikos mokymo centras.

PRIEDAI

Veterinarijos įmonių pelno ir gyvulininkystėje užsiimančių ūkių skaičiaus tarpusavio priklausomybė

Pateiktas 1 priedo paveikslas parodo, kad priklausomybė tarp veterinarijos įmonių pelno ir gyvulininkystės ūkių skaičiaus yra tiesioginis. T.y. didėjant gyvulininkystės ūkių skaičiui (faktinis kintamasis, x) auga veterinarinių paslaugų pajamos (rezultatinis kintamasis, y). Koreliacijos koeficientas R ($R = \sqrt{R^2}$) = 0,84, parodo, kad tarpusavio priklausomybė yra glaudi ir stipri. Determinacijos koeficientas $R^2 = 0,71$ parodo, kad veterinarijos įmonių pelną 71,00% įtakoja gyvulininkystės ūkių skaičius, o 29,00% pelno lemia kiti veiksniai.

Tarpusavio ryšiui nustatyti taikomas ir elastingumo koeficientas (E), kuris parodo, kaip faktinis kintamasis pasikeitęs vienu procentiniu punktu įtakoja rezultatinį kintamąjį. Siekiant apskaičiuoti elastingumą, būtina nustatyti faktinio kintamojo (x) ir rezultatinio kintamojo (y) vidutines reikšmes, kurių apskaičiavimo rezultatai pateikiami žemiau.

$$\bar{x} = \frac{925 + 850 + 763 + 755}{4} = 823$$

$$\bar{y} = \frac{4514 + 6891 + 6620 + 7207}{4} = 6308$$

Remiantis apskaičiuotais vidurkiais, galima apskaičiuoti vidutinius kvadratinius nuokrypius:

$$\delta_x = \sqrt{\frac{(925 - 823)^2 + (850 - 823)^2 + (763 - 823)^2 + (755 - 823)^2}{4}} = 80$$

$$\delta_y = \sqrt{\frac{(4514 - 6380)^2 + (6891 - 6380)^2 + (6620 - 6380)^2 + (7207 - 6380)^2}{4}} = 1220$$

Skaičiuojant elastingumo koeficientą, svarbi b reikšmė, kuri apskaičiuojama remiantis koreliacijos koeficientu ir vidutiniais kvadratiniais nuokrypiais.

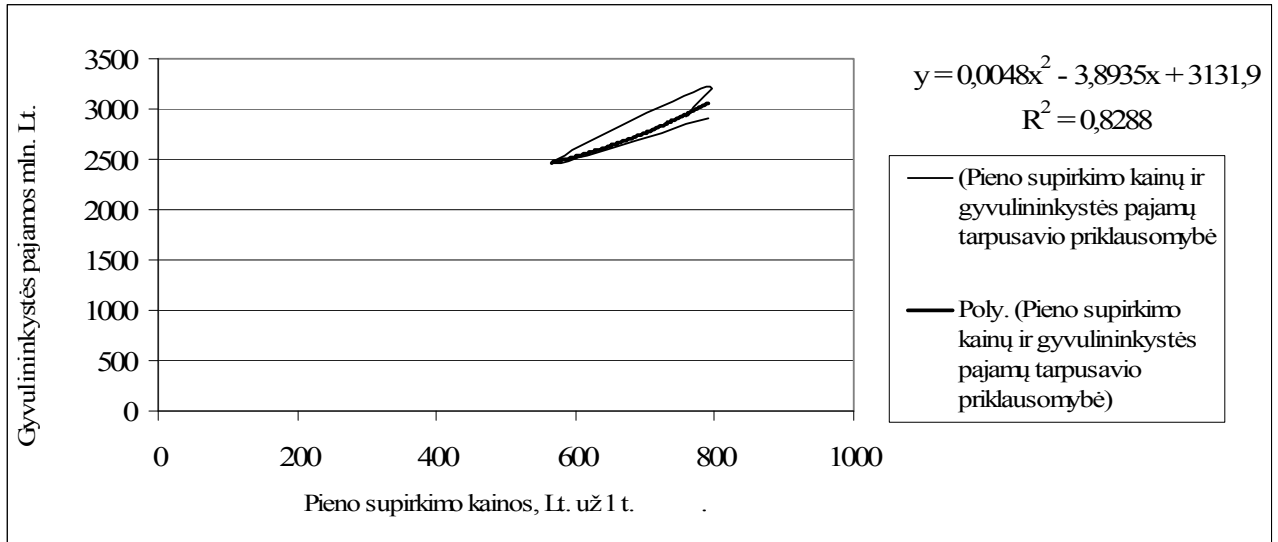
$$b = \frac{R * \delta_y}{\delta_x} = \frac{0,84 * 1220}{80} = 12,81$$

Turint visas reikšmes galima nustatyti elastingumo koeficientą:

$$E = b \cdot \frac{\bar{x}}{y} = 12,81 * \frac{823}{6308} = 1,67$$

Elastingumo koeficientas parodo, kad išaugus gyvulininkystės ūkių skaičiui 1,00%, veterinarijos įmonių pelnas išaugtų 1,67%.

Pieno supirkimo kainų ir gyvulininkystės sektoriaus pajamų tarpusavio priklausomybė

Pateiktas 2 priedo paveikslas parodo, kad priklausomybė tarp pieno supirkimo kainų ir gyvulininkystės sektoriaus pajamų yra tiesioginis. T.y. didėjant pieno supirkimo kainoms (faktinis kintamasis, x) auga gyvulininkystės sektoriaus pajamos (rezultatinis kintamasis, y). Koreliacijos koeficientas R ($R = \sqrt{R^2}$) = 0,91, parodo, kad tarpusavio priklausomybė yra glaudi ir labai stipri. Determinacijos koeficientas $R^2 = 0,83$ parodo, kad gyvulininkystės sektoriaus pelną 83,00% įtakoja pieno supirkimo kainų kitimas, o 17,00% pelno lemia kiti veiksniai.

Remiantis 1 priede pateikta elastingumo skaičiavimo metodika, galima nustatyti elastingumo koeficientą, kurio nustatymo eiga pateikiama žemiau:

$$\bar{x} = \frac{759 + 788 + 565 + 791}{4} = 726$$

$$\bar{y} = \frac{2932,1 + 3214,5 + 2467,6 + 2912}{4} = 2881,55$$

$$\delta_x = \sqrt{\frac{(759 - 726)^2 + (788 - 726)^2 + (565 - 726)^2 + (791 - 726)^2}{4}} = 108,23$$

$$\delta_y = \sqrt{\frac{(2932,1 - 2881,55)^2 + (3214,5 - 2881,55)^2 + (2467,6 - 2881,55)^2 + (2912 - 2881,55)^2}{4}} = 308,64$$

$$b = \frac{R \cdot \delta_y}{\delta_x} = \frac{0,91 \cdot 308,64}{108,23} = 2,60$$

$$E = b \cdot \frac{\bar{x}}{\bar{y}} = 2,60 \cdot \frac{726}{2881,55} = 0,66$$

Elastingumo koeficientas parodo, kad išaugus pieno kainoms 1%, gyvulininkystės sektoriaus pelnas išaugtų 0,66%.

KB "Raveta" turto horizontalioji analizė

Ilgalaikio turto absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇=Ilgalaikis turtas₂₀₀₈ – ilgalaikis turtas₂₀₀₇ = 115237 – 5368 = 109869 (Lt.);

Ilgalaikio turto procentinis pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇=Ilgalaikio turto absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ / Ilgalaikis turtas₂₀₀₇ = (109869/5368)*100 = 2047%;

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, apskaičiuojant ilgalaikio turto absoliutų ir procentinį pokytį, apskaičiuoti visi turto straipsniai, kurių skaičiavimo rezultatai pateikti 3 priedo lentelėje.

		2007	2008	2009	2010	2011	Absoliutus pokytis					Procentinis pokytis				
							2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007
A	Ilgalaikis turtas	5368,00	115237,00	92233,00	204519,00	176263,00	109869,00	-23004,0	112286,00	-28256,0	170895,0	2047%	-20%	122%	-14%	3184%
I.	Nematerialusis turtas	2590,00	1620,00	650,00	3,00	3,00	-970,00	-970,00	-647,00	0,00	-2587,00	-37%	-60%	-100%	0%	-100%
I.1.	Plėtros darbai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.2.	Prestižas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.3.	Patentai, licencijos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.4.	Programinė įranga	2590,00	1620,00	650,00	3,00	3,00	-970,00	-970,00	-647,00	0,00	-2587,00	-37%	-60%	-100%	0%	-99,9%
I.5.	Kitas nematerialusis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.	Ilgalaikis materialusis turtas	2778,00	113617,00	91583,00	204516,00	176260,00	110839,00	-22034,0	112933,00	-28256,0	173482,00	3990%	-19%	123%	-14%	6245%
II.1.	Žemė	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.2.	Pastatai ir statiniai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.3.	Mašinos ir įrengimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.4.	Transporto priemonės	815,00	109971,00	88307,00	173148,00	133354,00	109156,00	-21664,0	84841,00	-39794,0	132539,00	13393%	-20%	96%	-23%	16262%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrengimai	0,00	2244,00	2438,00	30000,00	31882,00	2244,00	194,00	27562,00	1882,00	31882,00	-	9%	1131%	6%	-
II.6.	Nebaigta statyba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.7.	Kitas materialusis turtas	1964,00	1402,00	839,00	1597,00	11024,00	-562,00	-563,00	758,00	9427,00	9060,00	-29%	-40%	90%	590%	461%
III.	Finansinis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.2.	Paskolos dukterinėms ir asocijuotoms įmonėms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.3.	Po vienrių metų gautinos sumos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-

3 priedo tęsinys

III.4.	Kitas finansinis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
B	Trumpalaikis turtas	17304,00	81520,00	41229,00	114443,00	113051,00	64216,00	-40291,00	73214,00	-1392,00	95747,00	371%	-49%	178%	-1%	553%
I.	Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	11643,00	7795,00	10714,00	34622,00	43311,00	-3848,00	2919,00	23908,00	8689,00	31668,00	-33%	37%	223%	25%	272%
I.1.	Atsargos	11243,00	7012,00	10078,00	33041,00	40298,00	-4231,00	3066,00	22963,00	7257,00	29055,00	-38%	44%	228%	22%	258%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	11243,00	7012,00	10078,00	33041,00	35978,00	-4231,00	3066,00	22963,00	2937,00	24735,00	-38%	44%	228%	9%	220%
I.1.2.	Nebaigta gamyba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.1.3.	Pagaminta produkcija	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.1.4.	Pirktos prekės skirtos perparduoti	0,00	0,00	0,00	0,00	4320,00	0,00	0,00	0,00	4320,00	4320,00	-	-	-	-	-
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	400,00	783,00	635,00	1582,00	3013,00	383,00	-148,00	947,00	1431,00	2613,00	96%	-19%	149%	90%	653%
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.	Per vienerius metus gautinos sumos	0,00	23800,00	16309,00	63623,00	48630,00	23800,00	-7491,00	47314,00	-14993,0	48630,00	-	-31%	290%	-24%	-
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	0,00	19450,00	16266,00	62435,00	48630,00	19450,00	-3184,00	46169,00	-13805,0	48630,00	-	-16%	284%	-22%	-
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.3.	Kitos gautinos sumos	0,00	4350,00	42,00	1189,00	0,00	4350,00	-4308,00	1147,00	-1189,00	0,00	-	99,03%	2731%	-100%	-
III.	Kitas trumpalaikis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.1.	Trumpalaikės investicijos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.2.	Terminuoti indėliai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
IV.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	5661,00	49925,00	14207,00	16197,00	21110,00	44264,00	-35718,00	1990,00	4913,00	15449,00	782%	-72%	14%	30%	273%
	Turtas iš viso:	22672,00	196757,00	133463,00	318961,00	289314,00	174085,00	-63294,0	185498,00	-29647,0	266642,00	768%	-32%	139%	-9%	1176%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis KB „Raveta“ 2007 – 2011 m. balansais

KB “Raveta” kapitalo ir įsipareigojimų horizontalioji analizė

Nuosavo kapitalo absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = Nuosavas kapitalas₂₀₀₈ – nuosavas kapitalas₂₀₀₇ = 55783 – 14892 = 40891(Lt.);

Nuosavo kapitalo procentinis pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = Nuosavo kapitalo absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇/Nuosavas kapitalas₂₀₀₇ = (40891/14892)*100 = =275%;

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, apskaičiuojant nuosavo kapitalo absoliutų ir procentinį pokytį, apskaičiuoti visi kapitalo ir įsipareigojimų straipsniai, kurių skaičiavimo rezultatai pateikti 4 priedo lentelėje.

							<i>Absoliutus pokytis</i>					<i>Procentinis pokytis</i>				
		<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2008-2007</i>	<i>2009-2008</i>	<i>2010-2009</i>	<i>2011-2010</i>	<i>2011-2007</i>	<i>2008-2007</i>	<i>2009-2008</i>	<i>2010-2009</i>	<i>2011-2010</i>	<i>2011-2007</i>
C	Nuosavas kapitalas	14892,00	55783,00	14528,00	104329,00	110299,00	40891,00	-41255,0	89801,00	5970,00	95407,00	275%	-74%	618%	6%	641%
I.	Kapitalas	22500,00	20000,00	20000,00	72000,00	72000,00	-2500,00	0,00	52000,00	0,00	49500,00	-11%	0%	260%	0%	220%
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	22500,00	20000,00	20000,00	72000,00	72000,00	-2500,00	0,00	52000,00	0,00	49500,00	-11%	0%	260%	0%	220%
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.3.	Akcijų priedai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.4.	Savos akcijos (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.	Perkainojimo rezervas (rezultatai)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.	Rezervai	0,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00	0,00	0,00	0,00	2500,00	-	0%	0%	0%	-
III.1.	Privalomasis	0,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00	0,00	0,00	0,00	2500,00	-	0%	0%	0%	-
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
III.3.	Kiti rezervai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
IV.	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	(7608,00)	33283,00	(7972,00)	29829,00	35799,00	40891,00	-41255,0	37801,00	5970,00	43407,00	-537%	-124%	-474%	20%	-571%
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	(7608,00)	33283,00	0,00	29829,00	5970,00	40891,00	-33283,0	29829,00	-23859,00	13578,00	-537%	-100%	-	-80%	-178%
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	0,00	0,00	33283,00	0,00	29829,00	0,00	33283,00	-33283,00	29829,00	29829,00	-	-	-100%	-	-
D	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
E	Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai	7780,00	140974,00	118934,00	214633,00	179015,00	133194,00	-22040,0	95699,00	-35618,00	171235,00	1712%	-16%	80%	-17%	2201%

I.	Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	0,00	122729,00	107778,00	120110,00	110000,00	122729,00	-14951,0	12332,00	-10110,00	110000,00	-	-12%	11%	-8%	-
I.1.	Finansinės skolos	0,00	122729,00	107778,00	120110,00	110000,00	122729,00	-14951,0	12332,00	-10110,00	110000,00	-	-12%	11%	-8%	-
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	0,00	74729,00	59778,00	120110,00	0,00	74729,00	-14951,0	60332,00	-120110,0	0,00	-	-20%	101%	-100%	-
I.1.2.	Kredito įstaigoms	0,00	48000,00	48000,00	0,00	100000,00	48000,00	0,00	-48000,00	100000,00	100000,00	-	0%	-100%	-	-
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	10000,00	0,00	0,00	0,00	10000,00	10000,00	-	-	-	-	-
I.2.	Skolos tiekėjams	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.4.	Atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.4.3.	Kiti atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.5.	Atidėtieji mokesčiai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.	Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	7780,00	18245,00	11157,00	94522,00	69015,00	10465,00	-7088,00	83365,00	-25507,00	61235,00	135%	-39%	747%	-27%	787%
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.2.	Finansinės skolos	0,00	0,00	0,00	33000,00	0,00	0,00	0,00	33000,00	-33000,00	0,00	-	-	-	-100%	-
II.2.1.	Kredito įstaigoms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.2.2.	Kitos skolos	0,00	0,00	0,00	33000,00	0,00	0,00	0,00	33000,00	-33000,00	0,00	-	-	-	-100%	-
II.3.	Skolos tiekėjams	6578,00	7275,00	5990,00	55410,00	62503,00	697,00	-1285,00	49420,00	7093,00	55925,00	11%	-18%	825%	13%	850%
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	5610,00	1054,00	0,00	0,00	5610,00	-4556,00	1054,00	-	-	-	-81%	-
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0,00	0,00	(2,00)	(3,00)	0,00	0,00	-2,00	-1,00	3,00	0,00	-	-	50%	-100%	-
II.7.	Atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-	-	-

II.8.	Kitos mokėtinios sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	1202,00	10970,00	5168,00	505,00	5458,00	9768,00	-5802,00	-4663,00	4953,00	4256,00	813%	-53%	-90%	981%	354%
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	22672,00	196757,00	133463,00	318961,00	289314,00	174085,00	-63294,0	185498,00	-29647,00	266642,00	768%	-32%	139%	-9%	1176%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis KB „Raveta“ 2007 – 2011 m. balansais

KB “Raveta” pelno (nuostolio) horizontalioji analizė

Pardavimo pajamų absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = Pardavimo pajamos₂₀₀₈ – pardavimo pajamos₂₀₀₇ = 365161 – 36843 = 328318(Lt.);

Pardavimo pajamų procentinis pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = Pardavimo pajamų absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇/Pardavimo pajamos₂₀₀₇ = (328318/36843)*100=891%;

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, apskaičiuojant pardavimo pajamų absoliutų ir procentinį pokytį, apskaičiuoti visi pelno (nuostolio) ataskaitos straipsniai, kurių skaičiavimo rezultatai pateikti 5 priedo lentelėje.

							<i>Absoliutus pokytis</i>					<i>Procentinis pokytis</i>				
		2007	2008	2009	2010	2011	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007
I.	Pardavimo pajamos	36843	365161	250075	674787	750439	328318	-115086	424712	75652	713596	891%	-32%	170%	11%	1937%
II.	Pardavimo savikaina	21616	254248	201883	533438	604554	232632	-52365	331555	71116	582938	1076%	-21%	164%	13%	2697%
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	15227	110913	48192	141349	145885	95686	-62721	93157	4536	130658	628%	-57%	193%	3%	858%
IV.	Veiklos sąnaudos	22843	64521	81857	95698	133955	41678	17336	13841	38257	111112	182%	27%	17%	40%	486%
IV.1.	Pardavimo sąnaudos	0	4117	4468	1416	1077	4117	351	-3052	-339	1077	-	9%	-68%	-24%	-
IV.2.	Bendrosios ir administracinės sąnaudos	22843	60404	77389	94282	132878	37561	16985	16893	38596	110035	164%	28%	22%	41%	482%
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	(7616)	46392	(33665)	45651	11931	54008	-80057	79316	-33720	19547	-709%	-173%	-236%	-74%	-257%
VI.	Kita veikla	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
VI.1.	Pajamos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
VI.2.	Kitos veiklos sąnaudos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	9	(5500)	(7589)	(2239)	(4960)	-5509	-2089	5350	-2721	-4969	-61211%	38%	-70%	122%	-
VII.1.	Pajamos	9	11	12	11	0	2	1	-1	-11	-9	22%	9%	-8%	-100%	-100%

VII.2.	Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos	0	5511	7601	2250	4906	5511	2090	-5351	2656	4906	-	38%	-70%	118%	-
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	(7607)	40892	(41254)	43412	7024	48499	-82146	84666	-36388	14631	-638%	-201%	-205%	-84%	-192%
IX.	Pagautė	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
X.	Netekimai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
XI.	Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	(7607)	40892	(41254)	43412	7024	48499	-82146	84666	-36388	14631	-638%	-201%	-205%	-84%	-192%
XII.	Pelno mokestis	0	0	0	5610	1054	0	0	5610	-4556	1054	-	-	-	-81%	-
XIII.	Grynasis pelnas (nuostoliai)	(7607)	40892	(41254)	37802	5970	48499	-82146	79056	-31832	13577	-638%	-201%	-192%	-84%	-178%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis KB „Raveta“ 2007 – 2011 m. balansais

KB “Raveta” turto vertikalioji analizė

Ilgalaikio turto proporcija visame turte₂₀₀₇ = Ilgalaikis turtas₂₀₀₇ / Visas turtas₂₀₀₇ = (5368/22672)*100 = 24%

Ilgalaikio turto proporcija visame turte₂₀₀₈ = Ilgalaikis turtas₂₀₀₈ / Visas turtas₂₀₀₈ = (115237/196757)*100 = 59%

Ilgalaikio turto proporcijų visame turte absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = Ilgalaikio turto proporcija visame turte₂₀₀₈ - ilgalaikio turto proporcija visame turte₂₀₀₇ = 59% - 24% = 35%

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, apskaičiuojant ilgalaikio turto proporciją visame turte ir absoliutų pokytį, apskaičiuoti visi turto straipsniai, kurių skaičiavimo rezultatai pateikti 6 priedo lentelėje.

		2007	2008	2009	2010	2011	Bendra vertikali					Absoliutus pokytis				
							2007	2008	2009	2010	2011	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007
A	ILGALAIKIS TURTAS	5368,00	115237,00	92233,00	204519,00	176263,00	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.	Nematerialusis turtas	2590,00	1620,00	650,00	3,00	3,00	48,25%	1,41%	0,70%	0,00%	0,00%	-46,84%	-0,70%	-0,70%	0,00%	-48,25%
I.1.	Plėtos darbai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.2.	Prestižas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.3.	Patentai, licencijos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.4.	Programinė įranga	2590,00	1620,00	650,00	3,00	3,00	48,25%	1,41%	0,70%	0,00%	0,00%	-46,84%	-0,70%	-0,70%	0,00%	-48,25%
I.5.	Kitas nematerialusis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.	Ilgalaikis materialusis turtas	2778,00	113617,00	91583,00	204516,00	176260,00	51,75%	98,59%	99,30%	100,00%	100,00%	46,84%	0,70%	0,70%	0,00%	48,25%
II.1.	Žemė	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.2.	Pastatai ir statiniai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.3.	Mašinos ir įrengimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.4.	Transporto priemonės	815,00	109971,00	88307,00	173148,00	133354,00	15,18%	95,43%	95,74%	84,66%	75,66%	80,25%	0,31%	-11,08%	-9,00%	60,47%
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrengimai	0,00	2244,00	2438,00	29772,00	31882,00	0,00%	1,95%	2,64%	14,56%	18,09%	1,95%	0,70%	11,91%	3,53%	18,09%
II.6.	Nebaigta statyba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.7.	Kitas materialusis turtas	1964,00	1402,00	839,00	1597,00	11024,00	36,59%	1,22%	0,91%	0,78%	6,25%	-35,37%	-0,31%	-0,13%	5,47%	30,33%

<i>III.</i>	<i>Finansinis turtas</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.2.	Paskolos dukterinėms ir asocijuotoms įmonėms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.3.	Po vienrių metų gautinos sumos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.4.	Kitas finansinis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B	TRUMPALAIKIS TURTAS	17304,00	81520,00	41229,00	114443,00	113051,00	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.	Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	11643,00	7795,00	10714,00	34622,00	43311,00	67,29%	9,56%	25,99%	30,25%	38,31%	-57,72%	16,42%	4,27%	8,06%	-28,97%
I.1.	Atsargos	11243,00	7012,00	10078,00	33041,00	40298,00	64,97%	8,60%	24,44%	28,87%	35,65%	-56,37%	15,84%	4,43%	6,77%	-29,33%
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	11243,00	7012,00	10078,00	33041,00	35978,00	64,97%	8,60%	24,44%	28,87%	31,82%	-56,37%	15,84%	4,43%	2,95%	-33,15%
I.1.2.	Nebaigta gamyba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.1.3.	Pagaminta produkcija	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.1.4.	Pirktos prekės skirtos parduoti	0,00	0,00	0,00	0,00	4320,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,82%	0,00%	0,00%	0,00%	3,82%	3,82%
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	400,00	783,00	635,00	1582,00	3013,00	2,31%	0,96%	1,54%	1,38%	2,67%	-1,35%	0,58%	-0,16%	1,28%	0,35%
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.	Per vienerius metus gautinos sumos	0,00	23800,00	16309,00	63623,00	48630,00	0,00%	29,20%	39,56%	55,59%	43,02%	29,20%	10,36%	16,04%	-12,58%	43,02%
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	0,00	19450,00	16266,00	62435,00	48630,00	0,00%	23,86%	39,45%	54,56%	43,02%	23,86%	15,59%	15,10%	-11,54%	43,02%
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.3.	Kitos gautinos sumos	0,00	4350,00	42,00	1189,00	0,00	0,00%	5,34%	0,10%	1,04%	0,00%	5,34%	-5,23%	0,94%	-1,04%	0,00%
III.	Kitas trumpalaikis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.1.	Trumpalaikės investicijos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.2.	Terminuoti indėliai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
IV.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	5661,00	49925,00	14207,00	16197,00	21110,00	32,71%	61,24%	34,46%	14,15%	18,67%	28,53%	-26,78%	-20,31%	4,52%	-14,04%
	Turtas iš viso:	22672,00	196757,00	133463,00	318961,00	289314,00										

KB "Raveta" kapitalo ir įsipareigojimų vertikaloji analizė

Nuosavo kapitalo proporcija kapitale ir įsipareigojimuose₂₀₀₇ = Nuosavas kapitalas₂₀₀₇ / Kapitalas ir įsipareigojimai₂₀₀₇ = (14892/22672)*100 = 66%

Nuosavo kapitalo proporcija kapitale ir įsipareigojimuose₂₀₀₈ = Nuosavas kapitalas₂₀₀₈ / Kapitalas ir įsipareigojimai₂₀₀₈ = (55783/196757)*100 = 28%

Nuosavo kapitalo proporcijų kapitale ir įsipareigojimuose absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = Nuosavo kapitalo proporcija kapitale ir įsipareigojimuose₂₀₀₈ - nuosavo kapitalo proporcija kapitale ir įsipareigojimuose₂₀₀₇ = 28% - 66% = -37%

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, apskaičiuojant nuosavo kapitalo proporciją kapitale ir įsipareigojimuose ir absoliutų pokytį, apskaičiuoti visi kapitalo ir įsipareigojimų straipsniai, kurių skaičiavimo rezultatai pateikti 7 priedo lentelėje.

		2007	2008	2009	2010	2011	Bendra vertikali					Absoliutus pokytis				
							2007	2008	2009	2010	2011	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007
C	Nuosavas kapitalas	14892,00	55783,00	14528,00	104329,00	110299,00	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.	Kapitalas	22500,00	20000,00	20000,00	72000,00	72000,00	151,09%	35,85%	137,67%	69,01%	65,28%	-115,23%	101,81%	-68,65%	-3,74%	-85,81%
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)	22500,00	20000,00	20000,00	72000,00	72000,00	151,09%	35,85%	137,67%	69,01%	65,28%	-115,23%	101,81%	-68,65%	-3,74%	-85,81%
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.3.	Akcijų priedai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
I.4.	Savos akcijos (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
II.	Perkainojimo rezervas (rezultatai)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.	Rezervai	0,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00	0,00%	4,48%	17,21%	2,40%	2,27%	4,48%	12,73%	-14,81%	-0,13%	2,27%
III.1.	Privalomasis	0,00	2500,00	2500,00	2500,00	2500,00	0,00%	4,48%	17,21%	2,40%	2,27%	4,48%	12,73%	-14,81%	-0,13%	2,27%
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
III.3.	Kiti rezervai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

IV.	<i>Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)</i>	<i>(7608,00)</i>	<i>33283,00</i>	<i>(7972,00)</i>	<i>29829,00</i>	<i>35799,00</i>	<i>(51,09%)</i>	<i>59,67%</i>	<i>(54,87%)</i>	<i>28,59%</i>	<i>32,46%</i>	<i>110,75%</i>	<i>-114,54%</i>	<i>83,46%</i>	<i>3%</i>	<i>46%</i>	
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	(7608,00)	33283,00	0,00	29829,00	5970,00	(51,09%)	59,67%	0,00%	28,59%	5,41%	110,75%	-59,67%	28,59%	-7%	36%	
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	0,00	0,00	0,00	0,00	29829,00	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	27,04%	0,00%	0,00%	0,00%	10%	10%	
D	<i>DOTACIJOS, SUBSIDIJOS</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0%</i>	<i>0%</i>	
E	<i>Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai</i>	<i>7780,00</i>	<i>140974,00</i>	<i>118934,00</i>	<i>214633,00</i>	<i>179015,00</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>-5%</i>	<i>28%</i>
I.	<i>Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai</i>	<i>0,00</i>	<i>122729,00</i>	<i>107778,00</i>	<i>120110,00</i>	<i>110000,00</i>	<i>-</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>-</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0%</i>	<i>38%</i>	
I.1.	Finansinės skolos	0,00	122729,00	107778,00	120110,00	110000,00	-	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	-	0,00%	0,00%	0%	38%	
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	0,00	74729,00	59778,00	120110,00	0,00	-	60,89%	55,46%	100,00%	0,00%	-	-5,43%	44,54%	-38%	0%	
I.1.2.	Kredito įstaigoms	0,00	48000,00	48000,00	0,00	100000,00	-	39,11%	44,54%	0,00%	90,91%	-	5,43%	-44,54%	35%	35%	
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	10000,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	9,09%	-	0,00%	0,00%	3%	3%	
I.2.	Skolos tiekėjams	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.4.	Atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.4.3.	Kiti atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.5.	Atidėtieji mokesčiai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0%	0%	
II.	<i>Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>	<i>7780,00</i>	<i>18245,00</i>	<i>11157,00</i>	<i>94522,00</i>	<i>69015,00</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>100,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00%</i>	<i>-6%</i>	<i>-10%</i>	
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0%	0%	0%	0,00%	0,00%	0%	0%	0%	0%	0%	

7 priedo tęsinys																
II.2.	Finansinės skolos	0,00	0,00	0,00	33000,00	0,00	0%	0%	0%	10,35%	0,00%	0%	0%	10%	-10%	0%
II.2.1.	Kredito įstaigoms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0%	0%	0%	0,00%	0,00%	0%	0%	0%	0%	0%
II.2.2.	Kitos skolos	0,00	0,00	0,00	33000,00	0,00	0%	0%	0%	10,35%	0,00%	0%	0%	10%	-10%	0%
II.3.	Skolos tiekėjams	6578,00	7275,00	5990,00	55410,00	62503,00	29%	4%	4%	17,37%	21,60%	-25%	1%	13%	4%	-7%
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0%	0%	0%	0,00%	0,00%	0%	0%	0%	0%	0%
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	5610,00	1054,00	0%	0%	0%	1,76%	0,36%	0%	0%	2%	-1%	0%
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0,00	0,00	(2,00)	(3,00)	0,00	0%	0%	0%	0,00%	0,00%	0%	0%	0%	0%	0%
II.7.	Atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0%	0%	0%	0,00%	0,00%	0%	0%	0%	0%	0%
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	1202,00	10970,00	5168,00	505,00	5458,00	5%	6%	4%	0,16%	1,89%	0%	-2%	-4%	2%	-3%
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	22672,00	196757,00	133463,00	318961,00	289314,00										

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis KB „Raveta“ 2007 – 2011 m. balansais

KB “Raveta” pelno (nuostolio) vertikalioji analizė

Pardavimų savikainos proporcija pardavimo pajamose₂₀₀₇ = $\text{Pardavimo savikaina}_{2007} / \text{Pardavimo pajamos}_{2007} = (21616/36843) \cdot 100 = 59\%$

Pardavimų savikainos proporcija pardavimo pajamose₂₀₀₈ = $\text{Pardavimo savikaina}_{2008} / \text{Pardavimo pajamos}_{2008} = (254248/365161) \cdot 100 = 70\%$

Pardavimų savikainos proporcijų pardavimo pajamose absoliutus pokytis₂₀₀₈₋₂₀₀₇ = $\text{Pardavimų savikainos proporcija pardavimo pajamose}_{2008} - \text{pardavimų savikainos proporcija pardavimo pajamose}_{2007} = 70\% - 59\% = 11\%$

Remiantis pateiktu pavyzdžiu, apskaičiuojant pardavimų savikainos proporcijas pardavimų pajamose ir absoliutų pokytį, apskaičiuoti visi pelno (nuostolio) ataskaitų straipsniai, kurių skaičiavimo rezultatai pateikti 8 priedo lentelėje.

							<i>Bendra vertikalioji analizė</i>					<i>Absoliutus pokytis</i>				
		2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2008-2007	2009-2008	2010-2009	2011-2010	2011-2007
I.	Pardavimo pajamos	36843	365161	250075	674787	750439	100%	100%	100%	100%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
II.	Pardavimo savikaina	21616	254248	201883	533438	604554	59%	70%	81%	79%	81%	11%	11%	-2%	2%	22%
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	15227	110913	48192	141349	145885	41%	30%	19%	21%	19%	-11%	-11%	2%	-2%	-22%
IV.	Veiklos sąnaudos	22843	64521	81857	95698	133955	62%	18%	33%	14%	18%	-44%	15%	-19%	4%	-44%
IV.1.	Pardavimo	0	4117	4468	1416	1077	0%	1%	2%	0%	0%	1%	1%	-2%	0%	0%
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	22843	60404	77389	94282	132878	62%	17%	31%	14%	18%	-45%	14%	-17%	4%	-44%
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	(7616)	46392	(33665)	45651	11931	(21%)	13%	(13%)	7%	2%	33%	-26%	20%	-5%	22%
VI.	Kita veikla	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
VI.1.	Pajamos	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
VI.2.	Sąnaudos	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	9	(5500)	(7589)	(2239)	(4960)	0%	(2%)	(3%)	0%	(1%)	-2%	-2%	3%	0%	-1%
VII.1.	Pajamos	9	11	12	11	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

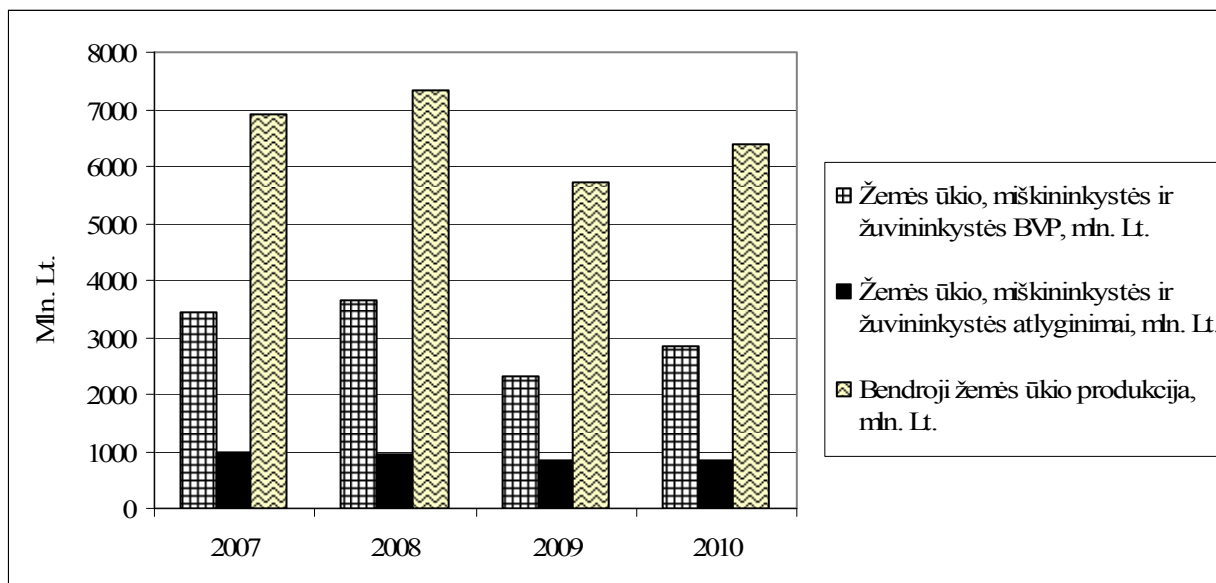

8 priedo tęsinys

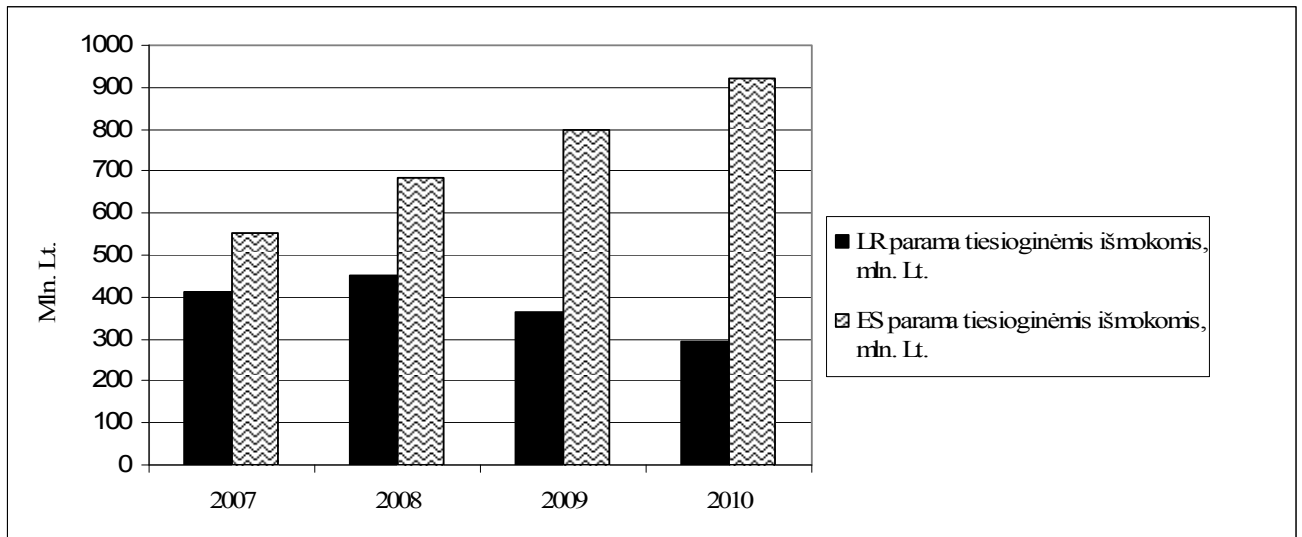
VII.2.	Sąnaudos	0	5511	7601	2250	4906	0%	2%	3%	0%	1%	2%	2%	-3%	0%	1%
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	(7607)	40892	(41254)	43412	7024	(21%)	11%	(16%)	6%	1%	32%	-28%	23%	-5%	22%
IX.	Pagautė	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
X.	Netekimai	0	0	0	0	0	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
XI.	Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	(7607)	40892	(41254)	43412	7024	(21%)	11%	(16%)	6%	1%	32%	-28%	23%	-5%	22%
XII.	Pelno mokestis	0	0	0	5610	1054	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	-1%	0%
XIII.	Grynasis pelnas (nuostoliai)	(7607)	40892	(41254)	37802	5970	(21%)	11%	(16%)	6%	1%	32%	-28%	22%	-5%	21%

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis KB „Raveta“ 2007 – 2011 m. balansais

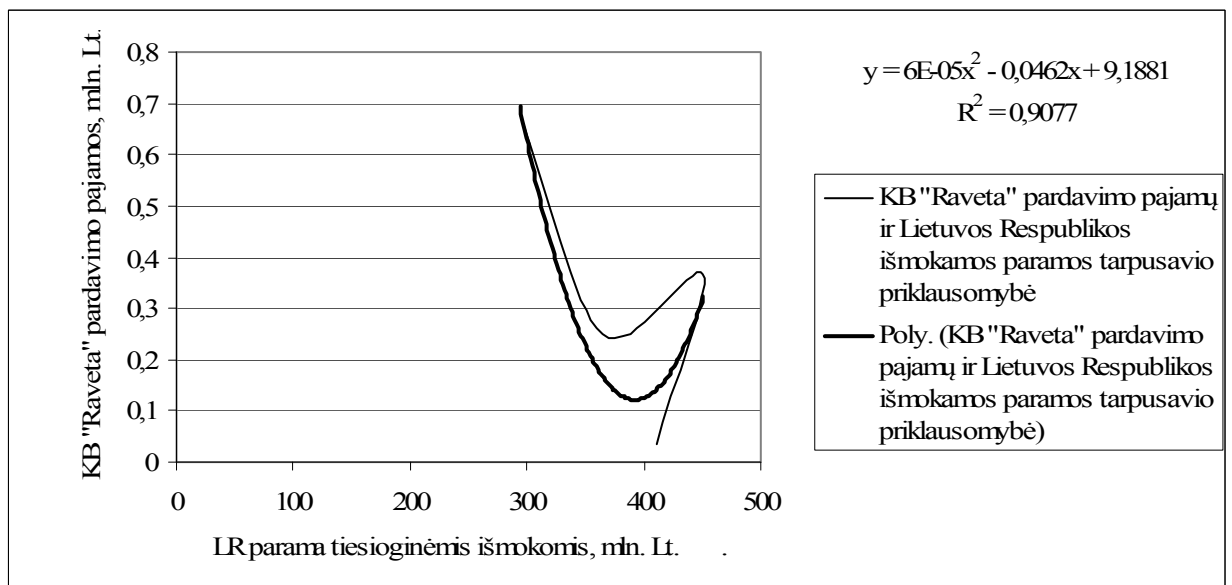
Lietuvos ekonominių rodiklių kitimas 2007 – 2010 m.

**Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teikiamos paramos apimtys žemės ūkiui kitimas
2007 – 2010 m.**

KB „Raveta“ pardavimo pajamų ir Lietuvos Respublikos teikiamos paramos žemės ūkiui tarpusavio priklausomybė

Pateiktas 12 priedo 2 paveikslas parodo, kad priklausomybė tarp KB „Raveta“ pardavimo pajamų ir LR teikiamos paramos žemės ūkiui yra tiesioginė. T.y. didėjant LR teikiamos paramos žemės ūkiui apimčiai (faktinis kintamasis, x) auga KB „Raveta“ pardavimo pajamos (rezultatinis kintamasis, y). Koreliacijos koeficientas R ($R = \sqrt{R^2}$) = 0,95, parodo, kad tarpusavio priklausomybė yra glaudi ir labai stipri. Determinacijos koeficientas $R^2 = 0,9077$ parodo, kad KB „Raveta“ pardavimo pajamas 91 % įtakoja LR teikiamos paramos žemės ūkiui, o 9% pelno lemia kiti veiksniai.

Elastingumo koeficiento reikšmingumui nustatyti, atliekami žemiau pateikti skaičiavimai:

$$\bar{x} = \frac{411 + 451 + 364 + 294}{4} = 380$$

$$\bar{y} = \frac{0,04 + 0,37 + 0,25 + 0,67}{4} = 0,33$$

$$\delta_x = \sqrt{\frac{(411 - 380)^2 + (451 - 380)^2 + (364 - 380)^2 + (294 - 380)^2}{4}} = 67,46$$

$$\delta_y = \sqrt{\frac{(0,04 - 0,33)^2 + (0,37 - 0,33)^2 + (0,25 - 0,33)^2 + (0,67 - 0,33)^2}{4}} = 0,27$$

$$b = \frac{R \cdot \delta_y}{\delta_x} = \frac{0,95 \cdot 0,27}{67,46} = 0,004$$

$$E = b \cdot \frac{\bar{x}}{\bar{y}} = 0,004 \cdot \frac{380}{0,33} = 4,61$$

Elastingumo koeficientas parodo, kad išaugus Lietuvos Respublikos paramai tiesioginėmis išmokomis 1%, KB „Raveta“ pardavimų pajmos išaugtų 4,61%.

Pardavimų pelningumų apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>Bendrasis pardavimų pelningumas = Bendrasis pelnas (nuostolis)/ Pardavimų pajamos</i>				
$\frac{15227}{36843} = 0,41$	$\frac{110913}{365161} = 0,30$	$\frac{48192}{250075} = 0,19$	$\frac{141349}{674787} = 0,21$	$\frac{145885}{750439} = 0,19$
<i>Grynasis pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/ Pardavimo pajamos</i>				
$\frac{-7607}{36843} = -0,21$	$\frac{40892}{365161} = 0,11$	$\frac{-41254}{250075} = -0,16$	$\frac{37802}{674787} = 0,06$	$\frac{5970}{750439} = 0,01$
<i>Veiklos pelningumas = Tipinės veiklos pelnas (nuostolis)/ Pardavimo pajamos</i>				
$\frac{-7616}{36843} = -0,21$	$\frac{46392}{365161} = 0,13$	$\frac{-33665}{250075} = -0,13$	$\frac{45651}{674787} = 0,07$	$\frac{11931}{750439} = 0,02$
<i>Įprastinės veiklos pelningumas = Įprastinės veiklos pelnas (nuostolis)/ Pardavimo pajamos</i>				
$\frac{-7607}{36843} = -0,21$	$\frac{40892}{365161} = 0,11$	$\frac{-41254}{250075} = -0,16$	$\frac{43412}{674787} = 0,06$	$\frac{7024}{750439} = 0,01$

Veiksnių įtaka pardavimų pelningumo rodikliams 2007 – 2011 m.

Veiksnių įtakos bendrojo pardavimų pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ bendrojo pardavimų pelningumo sumažėjimui 22% 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2007	2011	Pokytis (Lt, %)	Pardavimo pajamų pasikeitimo įtaka
Pardavimų pajamos, Lt (PP)	36843	750439	713596	$\Delta BP_1 = \frac{PP_{2011} - PS_{2007}}{PP_{2011}} - \frac{PP_{2007} - PS_{2007}}{PP_{2007}} = \frac{750439 - 21616}{750439} - \frac{36843 - 21616}{36843} = 56\%$
Pardavimo savikaina, Lt (PS)	21616	604554	582938	Pardavimo savikainos pasikeitimo įtaka
Bendrasis pardavimų pelningumas, % (BPP)	41	19	-22	$\Delta BP_2 = \frac{PP_{2011} - PS_{2011}}{PP_{2011}} - \frac{PP_{2011} - PS_{2007}}{PP_{2011}} = \frac{750439 - 604554}{750439} - \frac{750439 - 21616}{750439} = -78\%$

Veiksnių įtakos grynojo pardavimų pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ grynojo pardavimų pelningumo padidėjimui 22% 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2007	2011	Pokytis (Lt, %)	Pardavimų apimties padidėjimas
Grynasis pelnas, Lt (GP)	-7607	5970	13577	$\Delta GP_1 = \frac{GP_{2007} * 100}{PP_{2011}} - GPP_{2007} = \frac{-7607 * 100}{750439} - (-21) = 20\%$
Pardavimų pajamos, Lt (PP)	36843	750439	713596	Grynojo pelno padidėjimas
Grynasis pardavimų pelningumas, % (GPP)	-21	1	22	$\Delta GP_2 = GPP_{2011} - \frac{GP_{2007} * 100}{PP_{2011}} = 1 - \frac{-7607 * 100}{750439} = 2\%$

Turto pelningumų apskaičiavimas

<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
<i>Bendrasis turto pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/Visas turtas</i>				
$\frac{-7607}{22672} = -0,34$	$\frac{40892}{196757} = 0,21$	$\frac{-41254}{133463} = -0,31$	$\frac{37802}{318961} = 0,12$	$\frac{5970}{289314} = 0,02$
<i>Ilgalaikio turto pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/Ilgalaikis turtas</i>				
$\frac{-7607}{5368} = -1,42$	$\frac{40892}{115237} = 0,35$	$\frac{-41254}{92233} = -0,45$	$\frac{37802}{204519} = 0,18$	$\frac{5970}{176263} = 0,03$
<i>Trumpalaikio pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/Trumpalaikis turtas</i>				
$\frac{-7607}{17304} = -0,44$	$\frac{40892}{81520} = 0,50$	$\frac{-41254}{41229} = -1,001$	$\frac{37802}{114443} = 0,33$	$\frac{5970}{113051} = 0,05$

Veiksnių įtaka turto pelningumo rodikliams 2007 – 2011 m.

Veiksnių įtakos turto pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ turto pelningumo padidėjimui 36% 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

<i>Rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2011</i>	<i>Pokytis (Lt, %)</i>	<i>Dėl turto vertės pasikeitimo</i>		
Grynasis pelnas, Lt (GP)	-7607	5970	13577	$\Delta TP_1 = \frac{GP_{2007} * 100}{T_{2011}} - TP_{2007} = \frac{-7607 * 100}{289314} - (-34) = 31\%$	$\Delta TP_1 + \Delta TP_2 = \Delta TP$ 31 + 5 = 36	
Turtas, Lt (T)	22672	289314	266642	<i>Dėl grynojo pelno dydžio pasikeitimo</i>		
Turto pelningumas, % (TP)	-34	2	36	$\Delta TP_2 = TP_{2011} - \frac{GP_{2007} * 100}{T_{2011}} = 2 - \frac{-7607 * 100}{289314} = 5\%$	$\Delta TP_3 + \Delta TP_4 = \Delta TP$ -13 + 49 = 36	
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	36843	750439	713596	<i>Dėl turto apyvartumo pasikeitimo</i>		
Turto apyvartumas (TA)	1,63	2,25	0,62	$TA_{2011} * GPP_{2007} = 2,25 * (-21) = -47,25\%$ $\Delta TP_3 = -47,25 - (-34) = -13,25\%$		
Grynas pardavimų pelningumas, % (GPP)	-21	1	22	<i>Dėl grynojo pardavimų pelningumo pasikeitimo</i> $TA_{2011} * GPP_{2011} = 2,25 * 1 = 2,25\%$ $\Delta TP_4 = 2,25 - (-47,25) = 49,5\%$		

Kapitalo pelningumų apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>Nuosavo kapitalo pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/ Nuosavas kapitalas</i>				
$\frac{-7607}{14892} = -0,51$	$\frac{40892}{55783} = 0,73$	$\frac{-41254}{14528} = -2,84$	$\frac{37802}{104329} = 0,36$	$\frac{5970}{110299} = 0,05$
<i>Pastovaus kapitalo pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/ (Nuosavas kapitalas + po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai)</i>				
$\frac{-7607}{14892+0} = -0,51$	$\frac{40892}{55783+122729} = 0,23$	$\frac{-41254}{14528+107778} = -0,34$	$\frac{37802}{104329+120110} = 0,17$	$\frac{5970}{110299+110000} = 0,03$

Veiksnių įtaka kapitalo pelningumo rodikliams 2008 – 2011 m.

Veiksnių įtakos nuosavo kapitalo pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ nuosavo kapitalo pelningumo sumažėjimui 68% 2011 m. palyginus su 2008 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2008	2011	Pokytis (Lt, %)	Dėl nuosavo kapitalo vertės padidėjimo	$\Delta NKP_1 + \Delta NKP_2 = \Delta NKP$ $(-36) + (-32) = -68$
Grynasis pelnas, Lt (GP)	40892,00	5970,00	34922,00	$\Delta NKP_1 = \frac{GP_{2008} * 100}{NK_{2011}} - NKP_{2008} = \frac{40892,00 * 100}{110299,00} - 73 = -36\%$	
Nuosavas kapitalas, Lt (NK)	55783,00	110299,00	54516,00	Dėl pelno dydžio padidėjimo	
Nuosavo kapitalo pelningumas, % (NKP)	73	5	-68	$\Delta NKP_2 = NKP_{2011} - \frac{GP_{2008} * 100}{NK_{2011}} = 5 - \frac{40892,00 * 100}{110299,00} = -32\%$	

Veiksnių įtakos pastovaus kapitalo pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ pastovaus kapitalo pelningumo padidėjimui 54% 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

<i>Rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2011</i>	<i>Pokytis(Lt, %)</i>	<i>Dėl grynojo pelno dydžio padidėjimo</i>	$\Delta PKP_1 + \Delta PKP_2 + \Delta PKP_3 = \Delta NKP$ $91 + (-35) + (-2) = 54$
Grynasis pelnas, Lt (GP)	-7607	5970	13577	$\frac{GP_{2011} * 100}{NK_{2007}} = \frac{5970 * 100}{14892} = 40\%$ $\Delta PKP_1 = 40 - (-51) = 91\%$	
Nuosavas kapitalas, Lt (NK)	14892	110299	95407	<i>Dėl nuosavo kapitalo vertės padidėjimo</i>	
Ilgalaikiai įsipareigojimai, Lt (II)	0	110000	110000	$\frac{GP_{2011} * 100}{NK_{2011}} = \frac{5970 * 100}{110299} = 5\%$ $\Delta PKP_2 = 5 - 40 = -35\%$	
Pastovaus kapitalo pelningumas, % (PKP)	-51	3	54	<i>Dėl ilgalaikių įsipareigojimų padidėjimo</i> $\frac{GP_{2011} * 100}{NK_{2011} + II_{2011}} = \frac{5970 * 100}{110299 + 110000} = 3\%$ $\Delta PKP_3 = 3 - 5 = -2\%$	

Trumpalaikio mokumo rodiklių apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>Trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis = Trumpalaikis turtas - per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$17304 - 7780 = 9524$	$81520 - 18245 = 63275$	$41229 - 11157 = 30072$	$114443 - 94522 = 19921$	$113051 - 69015 = 44036$
<i>Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas = Trumpalaikis turtas / Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{17304}{7780} = 2,22$	$\frac{81520}{18245} = 4,47$	$\frac{41229}{11157} = 3,69$	$\frac{114443}{94522} = 1,21$	$\frac{113051}{69015} = 1,64$
<i>Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas = (Trumpalaikis turtas - atsargos) / Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{17304 + 11243}{7780} = 0,78$	$\frac{81520 + 7012}{18245} = 4,08$	$\frac{41229 + 10078}{11157} = 2,79$	$\frac{114443 + 33041}{94522} = 0,86$	$\frac{113051 + 40298}{69015} = 1,05$
<i>Absoliutaus trumpalaikio mokumo koeficientas = Pinigai ir pinigų ekvivalentai / Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{5661}{7780} = 0,73$	$\frac{49925}{18245} = 2,74$	$\frac{14207}{11157} = 1,27$	$\frac{16197}{94522} = 0,17$	$\frac{21110}{69015} = 0,31$
<i>Trumpalaikio išskolinimo koeficientas = Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai / Visas turtas</i>				
$\frac{7780}{22672} = 0,34$	$\frac{18245}{196757} = 0,09$	$\frac{11157}{133463} = 0,08$	$\frac{94522}{318961} = 0,29$	$\frac{69015}{289314} = 0,24$

Ilgalaikio mokumo rodiklių apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>Ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis = Po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai/Visas turtas</i>				
-	$\frac{122729}{196757} = 0,62$	$\frac{107778}{133463} = 0,81$	$\frac{120110}{318962} = 0,38$	$\frac{110000}{289314} = 0,38$
<i>Bendrasis skolos rodiklis = Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai/Visas turtas</i>				
$\frac{7780}{22672} = 0,34$	$\frac{140974}{196757} = 0,72$	$\frac{118934}{133463} = 0,89$	$\frac{214633}{318962} = 0,67$	$\frac{179015}{289314} = 0,62$
<i>Finansinio svėro koeficientas = Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai/Nuosavas kapitalas</i>				
$\frac{7780}{14892} = 0,52$	$\frac{140974}{55783} = 2,53$	$\frac{118934}{14528} = 8,19$	$\frac{214633}{104329} = 2,06$	$\frac{179015}{110299} = 1,62$
<i>Auksinės balanso taisyklės koeficientas = Ilgalaikis turtas / (Nuosavas kapitalas + po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai)</i>				
$\frac{5368}{14892 + 0} = 0,36$	$\frac{115237}{55783 + 122729} = 0,65$	$\frac{92233}{14528 + 107778} = 0,75$	$\frac{204519}{104329 + 120110} = 0,91$	$\frac{176263}{110299 + 110000} = 0,80$

Efektyvumo rodiklių išlaidų lygiu apskaičiavimas

<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
<i>Pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis = Bendrosios ir administracinės sąnaudos/Pardavimo pajamų</i>				
$\frac{22843}{36843} = 0,62$	$\frac{60404}{365161} = 0,17$	$\frac{77389}{250075} = 0,31$	$\frac{94282}{674787} = 0,14$	$\frac{132878}{750439} = 0,18$
<i>Parduotų prekių savikaina vienam pardavimų litui = Pardavimo savikaina/Pardavimo pajamų</i>				
$\frac{21616}{36843} = 0,59$	$\frac{254248}{365161} = 0,69$	$\frac{201883}{250075} = 0,81$	$\frac{533438}{674787} = 0,79$	$\frac{604554}{750439} = 0,81$
<i>Veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui = Veiklos sąnaudos/Pardavimo pajamų</i>				
$\frac{22843}{36843} = 0,62$	$\frac{64521}{365161} = 0,18$	$\frac{81857}{250075} = 0,33$	$\frac{95698}{674787} = 0,14$	$\frac{133955}{750439} = 0,18$

Veiksnių įtaka apyvartumo rodikliams 2007 – 2011 m.

Veiksnių įtakos pardavimo savikainos lygio rodikliui

KB „Raveta“ pardavimo savikainos lygio padidėjimui 22% 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2007	2011	Pokytis (Lt, %)	Dėl pardavimo apimties pasikeitimo	$\Delta PSL_1 + \Delta PSL_2 = \Delta PSL$ $(-56) + 78 = 22$
Pardavimo savikaina, Lt (PS)	21616	604554	582938	$\Delta PSL_1 = \frac{PS_{2007} * 100}{PP_{2011}} - PSL_{2007} = \frac{21616 * 100}{750439} - 59 = -56\%$	
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	36843	750439	713596	Dėl pardavimo savikainos pasikeitimo	
Pardavimo savikainos lygis, % (PSL)	59	81	22	$\Delta PSL_2 = PSL_{2011} - \frac{PS_{2007} * 100}{PP_{2011}} = 81 - \frac{21616 * 100}{750439} = 78\%$	

Veiksnių įtakos veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui rodikliui

KB „Raveta“ veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui sumažėjimui 44% 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2007	2011	Pokytis (Lt, %)	Dėl pardavimo apimties pasikeitimo	$\Delta VSP_1 + \Delta VSP_2 = \Delta PVSP$ $(-59) + 15 = -44$
Veiklos sąnaudos, Lt (VS)	22843	133955	111112	$\Delta VSP_1 = \frac{VS_{2007} * 100}{PP_{2011}} - VSP_{2007} = \frac{22843 * 100}{750439} - 62 = -59\%$	
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	36843	750439	713596	Dėl pardavimo savikainos pasikeitimo	
Veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui, % (VSP)	62	18	-44	$\Delta VSP_2 = VSP_{2011} - \frac{VS_{2007} * 100}{PP_{2011}} = 18 - \frac{22843 * 100}{750439} = 15\%$	

Trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos/ Per vienerius metus gautinos sumos</i>				
-	$\frac{365161}{23800} = 15,34$	$\frac{250075}{16309} = 15,33$	$\frac{674787}{63624} = 10,61$	$\frac{750439}{48630} = 15,43$
<i>Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis = Per vienerius metus gautinos sumos/Pardavimo pajamos*365</i>				
-	$\frac{23800}{365161} * 365 = 24$	$\frac{16309}{250075} * 365 = 24$	$\frac{63624}{674787} * 365 = 34$	$\frac{48630}{750439} * 365 = 24$
<i>Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos/ Per vienerius mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{36843}{7780} = 4,74$	$\frac{365161}{18245} = 20,01$	$\frac{250075}{11157} = 22,41$	$\frac{674787}{94522} = 7,14$	$\frac{750439}{69015} = 10,87$
<i>Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis = Per vienerius mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai / Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{7780}{36843} * 365 = 77$	$\frac{18245}{365161} * 365 = 18$	$\frac{11157}{250075} * 365 = 16$	$\frac{94522}{674787} * 365 = 51$	$\frac{69015}{750439} * 365 = 34$
<i>Atsargų apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos/Atsargų</i>				
$\frac{36843}{11243} = 3,28$	$\frac{365161}{7012} = 52,08$	$\frac{250075}{10078} = 24,81$	$\frac{674787}{33041} = 20,42$	$\frac{750439}{40298} = 18,62$
<i>Atsargų apyvartumas dienomis = Atsargos / Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{11243}{36843} * 365 = 111$	$\frac{7012}{365161} * 365 = 7$	$\frac{10078}{250075} * 365 = 15$	$\frac{33041}{674787} * 365 = 18$	$\frac{40298}{750439} * 365 = 20$
<i>Trumpalaikio turto apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos / Trumpalaikio turto</i>				
$\frac{36843}{17304} = 2,13$	$\frac{365161}{81520} = 4,48$	$\frac{250075}{41229} = 6,07$	$\frac{674787}{114443} = 5,90$	$\frac{750439}{113051} = 6,64$
<i>Trumpalaikio turto apyvartumas dienomis = Trumpalaikis turtas/ Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{17304}{36843} * 365 = 171$	$\frac{81520}{365161} * 365 = 81$	$\frac{41229}{250075} * 365 = 60$	$\frac{114443}{674787} * 365 = 62$	$\frac{113051}{750439} * 365 = 55$
<i>Atsargų ir trumpalaikio turto santykis = Atsargos/Trumpalaikis turtas</i>				
$\frac{11243}{17304} = 0,65$	$\frac{7012}{81520} = 0,09$	$\frac{10078}{41229} = 0,24$	$\frac{33041}{114443} = 0,29$	$\frac{40298}{113051} = 0,36$
<i>Kapitalo apytakos ciklas dienomis = Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis + atsargų apyvartumas dienomis - kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis</i>				
$0+111-77=34$	$24+7-18=13$	$24+15-16=23$	$34+18-51=1$	$24+20-34=10$

Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>Ilgalaikio turto apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos / Ilgalaikis turtas</i>				
$\frac{36843}{5368} = 6,86$	$\frac{365161}{115237} = 3,17$	$\frac{250075}{92233} = 2,71$	$\frac{674787}{204519} = 3,30$	$\frac{750439}{176263} = 4,26$
<i>Ilgalaikio turto apyvartumas dienomis = Ilgalaikis turtas/ Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{5368}{36843} * 365 = 53$	$\frac{115237}{365161} * 365 = 115$	$\frac{92233}{250075} * 365 = 135$	$\frac{204519}{674787} * 365 = 111$	$\frac{176263}{750439} * 365 = 86$
<i>Viso turto apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos /Visas turtas</i>				
$\frac{36843}{22672} = 1,63$	$\frac{365161}{196757} = 1,86$	$\frac{250075}{133463} = 1,87$	$\frac{674787}{318962} = 2,12$	$\frac{750439}{289314} = 2,59$
<i>Viso turto apyvartumas dienomis = Visas turtas/ Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{22672}{36843} * 365 = 225$	$\frac{196757}{365161} * 365 = 197$	$\frac{133463}{250075} * 365 = 195$	$\frac{318962}{674787} * 365 = 173$	$\frac{289314}{750439} * 365 = 141$

Veiksnių įtakos viso turto apyvartumo rodikliui

KB „Raveta“ viso turto apyvartumo padidėjimui 0,96 kartais 2011 m. palyginus su 2007 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

<i>Rodikliai</i>	<i>2007</i>	<i>2011</i>	<i>Pokytis</i>	<i>Dėl turto vertės pasikeitimo</i>	$\Delta TA_1 + \Delta TA_2 = \Delta TA$ $(-1,50) + 2,46 = 0,96$
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	36843	750439	713596	$\Delta TA_1 = \frac{PP_{2007}}{VTV_{2011}} - TA_{2007} = \frac{36843}{289314} - 1,63 = -1,50$	
Vidutinė turto vertė, Lt (VTV)	22672	289314	266642	<i>Dėl pardavimų apimtys pasikeitimo</i>	
Turto apyvartumas, kartai (TA)	1,63	2,59	0,96	$\Delta TA_2 = TA_{2011} - \frac{PP_{2007}}{VTV_{2011}} = 2,59 - \frac{36843}{289314} = 2,46$	

KB „Raveta“ pajėgumo indeksų ir bankroto tikimybės apskaičiavimas

2007	2008	2009	2010	2011
<i>K₁=Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą/Visas turtas</i>				
$\frac{-7607}{22672} = -0,34$	$\frac{40892}{196757} = 0,21$	$\frac{-41254}{133463} = -0,31$	$\frac{43412}{318961} = 0,14$	$\frac{7024}{289314} = 0,02$
<i>K₂=Pardavimo pajamos/Visas turtas</i>				
$\frac{36843}{22672} = 1,63$	$\frac{365161}{196757} = 1,86$	$\frac{250075}{133463} = 1,87$	$\frac{674787}{318961} = 2,12$	$\frac{750439}{289314} = 2,59$
<i>K₃=Nuosavas kapitalas/Mokėtinios sumos ir įsipareigojimai</i>				
$\frac{14892}{7780} = 1,91$	$\frac{55783}{140974} = 0,40$	$\frac{14528}{118934} = 0,12$	$\frac{104329}{214633} = 0,49$	$\frac{110299}{179015} = 0,62$
<i>K₄=Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)/Visas turtas</i>				
$\frac{-7608}{22672} = -0,34$	$\frac{33283}{196757} = 0,17$	$\frac{-7972}{133463} = -0,06$	$\frac{29829}{318961} = 0,09$	$\frac{35799}{289314} = 0,12$
<i>K₅=(Trumpalaikis turtas – per vienerius metus mokėtinios sumos ir įsipareigojimai)/Visas turtas</i>				
$\frac{17304 - 7780}{22672} = 0,42$	$\frac{81520 - 18245}{196757} = 0,32$	$\frac{41229 - 11157}{133463} = 0,23$	$\frac{114443 - 94522}{318961} = 0,06$	$\frac{113051 - 69015}{289314} = 0,15$
<i>Z = 3,107K₁ + 0,995K₂ + 0,42K₃ + 0,847K₄ + 0,717K₅</i>				
$3,107*(-0,34) + 0,995*1,63 + 0,42*1,91 + 0,847*(-0,34) + 0,717*0,42 = \mathbf{1,40}$	$3,107*0,21 + 0,995*1,86 + 0,42*0,40 + 0,847*0,17 + 0,717*0,32 = \mathbf{3,03}$	$3,107*(-0,31) + 0,995*1,87 + 0,42*0,12 + 0,847*(-0,06) + 0,717*0,23 = \mathbf{1,07}$	$3,107*0,14 + 0,995*2,12 + 0,42*0,49 + 0,847*0,09 + 0,717*0,06 = \mathbf{2,86}$	$3,107*0,02 + 0,995*2,59 + 0,42*0,62 + 0,847*0,12 + 0,717*0,15 = \mathbf{3,11}$

Koreliacijos koeficientas tarp KB „Raveta“ pardavimo pajamų ir žemės ūkį veikiančių veiksnių

	2007	2008	2009	2010	2011	<i>Koreliacijos koeficientas</i>
<i>Pardavimo pajamos, Lt.</i>	36843	365161	250075	674787	750439	
KB "Raveta" prižiūrimų bandų skaičius, vnt.	41	160	97	102	98	0,39
Galvijų skaičius Raseinių raj. vnt.	24512	23763	23092	23245	22808	-0,79

KB "Raveta" pirmojo investicinio projekto grynieji pinigų srautai 2012 – 2016 m.

	2012				2013				2014			
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
Pajamos iš paslaugų, atliekamų naujuoju aparatu, Lt.	2000,00	2500,00	4000,00	3000,00	5000,00	6000,00	7000,00	7000,00	5000,00	5000,00	6000,00	6000,00
Pajamos iš aparatų pardavimų, Lt.	0,00	11601,41	29003,52	34804,22	37704,58	52206,34	63807,74	40604,93	43505,28	43505,28	72508,80	58007,04
<i>Iš viso pajamų, Lt.</i>	<i>2000,00</i>	<i>14101,41</i>	<i>33003,52</i>	<i>37804,22</i>	<i>42704,58</i>	<i>58206,34</i>	<i>70807,74</i>	<i>47604,93</i>	<i>48505,28</i>	<i>48505,28</i>	<i>78508,80</i>	<i>64007,04</i>
Išlaidos aparatų aptarnavimo paslaugoms, Lt.	1000,00	1100,00	1450,00	1400,00	1600,00	1700,00	1700,00	1700,00	1600,00	1600,00	1700,00	1700,00
Aparatų pardavimo išlaidos, Lt.	0,00	7734,27	19335,68	23202,82	25136,38	34804,22	42538,50	27069,95	29003,52	29003,52	48339,20	38671,36
Investicijos, Lt.	3867,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nusidėvėjimas, Lt.	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02
Darbuotojų kvalifikacijos išlaidos, Lt.	6000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Reklamos išlaidos, Lt.	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
<i>Iš viso išlaidų, Lt.</i>	<i>11541,16</i>	<i>9508,29</i>	<i>21459,70</i>	<i>25276,84</i>	<i>27410,41</i>	<i>37178,25</i>	<i>44912,52</i>	<i>29443,97</i>	<i>31277,54</i>	<i>31277,54</i>	<i>50713,22</i>	<i>41045,38</i>
Grynasis pinigų srautas	(9541,16)	4593,11	11543,82	12527,39	15294,17	21028,09	25895,23	18160,95	17227,74	17227,74	27795,58	22961,66
	2015				2016							
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.				
Pajamos iš paslaugų, atliekamų naujuoju aparatu, Lt.	3000,00	3500,00	5000,00	4000,00	3000,00	4000,00	5000,00	3000,00				
Pajamos iš aparatų pardavimų, Lt.	52206,34	52206,34	78309,50	63807,74	63807,74	63807,74	87010,56	66708,10				
<i>Iš viso pajamų, Lt.</i>	<i>55206,34</i>	<i>55706,34</i>	<i>83309,50</i>	<i>67807,74</i>	<i>66807,74</i>	<i>67807,74</i>	<i>92010,56</i>	<i>69708,10</i>				
Išlaidos aparatų aptarnavimo paslaugoms, Lt.	1400,00	1400,00	1600,00	1450,00	1400,00	1450,00	1600,00	1400,00				
Aparatų pardavimo išlaidos, Lt.	34804,22	34804,22	52206,34	42538,50	42538,50	42538,50	58007,04	44472,06				
Investicijos, Lt.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Nusidėvėjimas, Lt.	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02	174,02				
Darbuotojų kvalifikacijos išlaidos, Lt.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Reklamos išlaidos, Lt.	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00				
<i>Iš viso išlaidų, Lt.</i>	<i>36878,25</i>	<i>36878,25</i>	<i>54480,36</i>	<i>44662,52</i>	<i>44612,52</i>	<i>44662,52</i>	<i>60281,06</i>	<i>46546,09</i>				
Grynasis pinigų srautas	18328,09	18828,09	28829,15	23145,23	22195,23	23145,23	31729,50	23162,01				

KB "Raveta" antrojo investicinio projekto grynieji pinigų srautai 2012 – 2016 m.

	2012				2013				2014			
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
Pajamos iš veterinarijai skirtu prekių, Lt.	1000,00	1400,00	1500,00	1000,00	1000,00	2000,00	4000,00	3000,00	1500,00	1500,00	5000,00	5000,00
Pajamos iš medikamentų, Lt.	32000,00	34000,00	36000,00	28000,00	33000,00	35000,00	35000,00	29000,00	33000,00	35000,00	35000,00	29000,00
<i>Iš viso pajamų, Lt.</i>	<i>33000,00</i>	<i>35400,00</i>	<i>37500,00</i>	<i>29000,00</i>	<i>34000,00</i>	<i>37000,00</i>	<i>39000,00</i>	<i>32000,00</i>	<i>34500,00</i>	<i>36500,00</i>	<i>40000,00</i>	<i>34000,00</i>
Medikamentų savikaina, Lt.	25600,00	27200,00	28800,00	22400,00	26400,00	28000,00	28000,00	23200,00	26400,00	28000,00	28000,00	23200,00
Veterinarinių prekių savikaina, Lt.	500,00	700,00	750,00	500,00	500,00	1000,00	2000,00	1500,00	750,00	750,00	2500,00	2500,00
Vaistinės atidarymo išlaidos (baldai, kasos aparatas, remontas ir t.t.), Lt.	7000,00	0,00	0,00	0,00	1000,00	0,00	0,00	0,00	1500,00	0,00	0,00	0,00
Nuomos ir patalpų išlaikymo išlaidos, Lt.	2500,00	2000,00	2000,00	2500,00	2600,00	2000,00	2000,00	2600,00	2700,00	2000,00	2000,00	2700,00
Administracinės išlaidos, Lt.	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00
Darbuotojų skaičius	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Darbo užmokestis, Lt.	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81
Darbuotojų kvalifikacijos išlaidos, Lt.	840,00	0,00	0,00	0,00	840,00	0,00	0,00	0,00	840,00	0,00	0,00	0,00
Reklamos išlaidos, Lt.	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00
<i>Iš viso išlaidų, Lt.</i>	<i>38406,81</i>	<i>31866,81</i>	<i>33516,81</i>	<i>27366,81</i>	<i>33306,81</i>	<i>32966,81</i>	<i>33966,81</i>	<i>29266,81</i>	<i>34156,81</i>	<i>32716,81</i>	<i>34466,81</i>	<i>30366,81</i>
Grynasis pinigų srautas, Lt.	(5406,81)	3533,19	3983,19	1633,19	693,19	4033,19	5033,19	2733,19	343,19	3783,19	5533,19	3633,19
	2015				2016							
	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.	I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.				
Pajamos iš veterinarijai skirtu prekių, Lt.	2000,00	6000,00	6000,00	2000,00	2000,00	7000,00	7000,00	2000,00				
Pajamos iš medikamentų, Lt.	33000,00	35000,00	35000,00	29000,00	33000,00	35000,00	35000,00	29000,00				
<i>Iš viso pajamų, Lt.</i>	<i>35000,00</i>	<i>41000,00</i>	<i>41000,00</i>	<i>31000,00</i>	<i>35000,00</i>	<i>42000,00</i>	<i>42000,00</i>	<i>31000,00</i>				
Medikamentų savikaina, Lt.	26400,00	28000,00	28000,00	23200,00	26400,00	28000,00	28000,00	23200,00				
Veterinarinių prekių savikaina, Lt.	1000,00	3000,00	3000,00	1000,00	1000,00	3500,00	3500,00	1000,00				
Vaistinės atidarymo išlaidos (baldai, kasos aparatas, remontas ir t.t.), Lt.	1500,00	0,00	0,00	0,00	2000,00	0,00	0,00	0,00				
Nuomos ir patalpų išlaikymo išlaidos, Lt.	2700,00	2000,00	2000,00	2700,00	2700,00	2000,00	2000,00	2700,00				
Administracinės išlaidos, Lt.	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00				
Darbuotojų skaičius	1	1	1	1	1	1	1	1				
Darbo užmokestis, Lt.	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81	1266,81				
Darbuotojų kvalifikacijos išlaidos, Lt.	840,00	0,00	0,00	0,00	840,00	0,00	0,00	0,00				
Reklamos išlaidos, Lt.	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00	300,00				
<i>Iš viso išlaidų, Lt.</i>	<i>34406,81</i>	<i>34966,81</i>	<i>34966,81</i>	<i>28866,81</i>	<i>34906,81</i>	<i>35466,81</i>	<i>35466,81</i>	<i>28866,81</i>				
Grynasis pinigų srautas, Lt.	593,19	6033,19	6033,19	2133,19	93,19	6533,19	6533,19	2133,19				

KB „Raveta“ balansai 2012 – 2016 m.

		2012	2013	2014	2015	2016
A	ILGALAIKIS TURTAS	150474,94	124759,43	101293,08	81737,12	66048,98
I.	Nematerialusis turtas	3,00	3,00	595,00	375,00	236,00
I.1.	Plėtros darbai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.2.	Prestižas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.3.	Patentai, licencijos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.4.	Programinė įranga	3,00	3,00	595,00	375,00	236,00
I.5.	Kitas nematerialusis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.	Ilgalaikis materialusis turtas	150471,94	124756,43	100698,08	81362,12	65812,98
II.1.	Žemė	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.2.	Pastatai ir statiniai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.3.	Mašinos ir įrengimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.4.	Transporto priemonės	106683,20	85346,56	68277,25	54621,80	43697,44
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrengimai	33867,14	30480,43	24384,34	19507,47	15605,98
II.6.	Nebaigta statyba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.7.	Kitas materialusis turtas	9921,60	8929,44	8036,50	7232,85	6509,56
III.	Finansinis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.2.	Paskolos dukterinėms ir asocijuotoms įmonėms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.4.	Kitas finansinis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B	TRUMPALAIKIS TURTAS	248890,05	329154,40	356196,30	378513,49	407099,88
I.	Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	196722,77	278449,10	302662,60	331829,30	365613,10
I.1.	Atsargos	194722,77	276149,10	300017,60	328788,30	362116,10
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	38000,00	36000,00	42900,00	50835,00	59960,00
I.1.2.	Nebaigta gamyba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.1.3.	Pagaminta produkcija	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.1.4.	Pirktos prekės skirtos perparduoti	156722,77	240149,10	257117,60	277953,30	302156,10
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai	2000,00	2300,00	2645,00	3041,00	3497,00
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.	Per vienerius metus gautinos sumos	47821,82	39739,12	41557,38	33582,69	26670,07
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	47821,82	39739,12	41557,38	33582,69	26670,07
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.3.	Kitos gautinos sumos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.	Kitas trumpalaikis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.1.	Trumpalaikės investicijos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.2.	Terminuoti indėliai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai	4345,46	10966,18	11976,32	13101,50	14816,71
	Turtas iš viso:	399364,99	453913,83	457489,38	460250,60	473148,86

		28 priedo tęsinys				
		2012	2013	2014	2015	2016
C	NUOSAVAS KAPITALAS	90033,54	174622,24	247397,25	263442,98	284467,15
I.	Kapitalas	72000,00	72000,00	72000,00	72000,00	72000,00
I.1.	Išstatinis (pasirašytasis)	72000,00	72000,00	72000,00	72000,00	72000,00
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.3.	Akcijų priedai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.	Perkainojimo rezervas (rezultatai)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.	Rezervai	7500,00	7500,00	17500,00	22500,00	27500,00
III.1.	Privalomasis	7500,00	7500,00	17500,00	22500,00	27500,00
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
III.3.	Kiti rezervai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IV.	Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	10533,54	95122,24	157897,25	168942,98	184967,15
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	18994,05	76128,19	81769,07	87173,91	97793,24
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)	5970,00	18994,05	76128,19	81769,07	87173,91
D	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E	MOKĖTINOS SUMOS, ĮSIPAREIGOJIMAI	309331,45	279291,59	210092,13	196807,63	188681,71
I.	Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	99463,09	90511,41	82365,39	74952,50	68206,78
I.1.	Finansinės skolos	99463,09	90511,41	82365,39	74952,50	68206,78
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	99463,09	90511,41	82365,39	74952,50	68206,78
I.1.2.	Kredito įstaigoms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.1.3.	Kitos finansinės skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.2.	Skolos tiekėjams	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.4.	Atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.4.3.	Kiti atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.5.	Atidėtieji mokesčiai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.	Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	209868,36	188780,18	127726,74	121855,13	120474,93
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.2.	Finansinės skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.2.1.	Kredito įstaigoms	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.2.2.	Kitos skolos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.3.	Skolos tiekėjams	161157,24	138549,31	81625,55	73933,00	77675,61
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai	40359,23	30796,48	25671,36	27538,50	20041,69
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai	3351,89	13434,39	14429,84	15383,63	17257,63
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.7.	Atidėjimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	5000,00	6000,00	6000,00	5000,00	5500,00
	Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų iš viso:	399364,99	453913,83	457489,38	460250,60	473148,86

KB „Raveta“ pelno (nuostolių) ataskaitos 2012 – 2016 m.

		<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>
I.	Pardavimo pajamos	221809,15	361323,60	384526,40	410029,90	446334,14
II.	Pardavimo savikaina	156722,77	240149,10	257117,60	277953,30	302156,10
III.	Bendrasis pelnas (nuostoliai)	65086,38	121174,50	127408,80	132076,60	144178,04
IV.	Veiklos sąnaudos	40828,29	30082,21	29986,12	28540,04	28343,95
IV.1.	Pardavimo	4950,00	6700,00	6600,00	5850,00	5850,00
IV.2.	Bendrosios ir administracinės	35878,29	23382,21	23386,12	22690,04	22493,95
V.	Tipinės veiklos pelnas (nuostoliai)	24258,09	91092,29	97422,68	103536,56	115834,09
VI.	Kita veikla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VI.1.	Pajamos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VI.2.	Sąnaudos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VII.	Finansinė ir investicinė veikla	(1912,15)	(1529,72)	(1223,78)	(979,02)	(783,22)
VII.1.	Pajamos	9,61	7,69	6,15	4,92	3,94
VII.2.	Sąnaudos	1921,76	1537,41	1229,93	983,94	787,15
VIII.	Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	22345,94	89562,57	96198,90	102557,54	115050,87
IX.	Pagautė	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
X.	Netekimai	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
XI.	Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	22345,94	89562,57	96198,90	102557,54	115050,87
XII.	Pelno mokestis	3351,89	13434,39	14429,84	15383,63	17257,63
XIII.	Grynasis pelnas (nuostoliai)	18994,05	76128,19	81769,07	87173,91	97793,24

Pardavimų pelningumų apskaičiavimas

<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>
<i>Bendrasis pardavimų pelningumas = Bendrasis pelnas (nuostolis)/ Pardavimų pajamos</i>				
$\frac{65086,38}{221809,15} = 0,29$	$\frac{121174,50}{361323,60} = 0,34$	$\frac{127408,80}{384526,40} = 0,33$	$\frac{132076,60}{410029,90} = 0,32$	$\frac{144178,04}{446334,14} = 0,32$
<i>Grynasis pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/ Pardavimo pajamos</i>				
$\frac{18994,10}{221809,15} = 0,09$	$\frac{76128,20}{361323,60} = 0,21$	$\frac{81769,10}{384526,40} = 0,21$	$\frac{87173,90}{410029,90} = 0,21$	$\frac{97793,20}{446334,14} = 0,22$
<i>Veiklos pelningumas = Tipinės veiklos pelnas (nuostolis)/ Pardavimo pajamos</i>				
$\frac{24258,10}{221809,15} = 0,11$	$\frac{91092,30}{361323,60} = 0,25$	$\frac{97422,70}{384526,40} = 0,25$	$\frac{103537,00}{410029,90} = 0,25$	$\frac{115834,00}{446334,14} = 0,26$
<i>Iprastinės veiklos pelningumas = Iprastinės veiklos pelnas (nuostolis)/ Pardavimo pajamos</i>				
$\frac{22345,90}{221809,15} = 0,10$	$\frac{89562,60}{361323,60} = 0,25$	$\frac{96198,90}{384526,40} = 0,25$	$\frac{102558,00}{410029,90} = 0,25$	$\frac{115051,00}{446334,14} = 0,26$

Veiksnių įtaka pardavimų pelningumo rodikliams 2012 – 2016 m.

Veiksnių įtakos bendrojo pardavimų pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ bendrajam pardavimų pelningumo padidėjimui 3% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2012	2016	Pokytis (Lt, %)	Pardavimo pajamų pasikeitimo įtaka
Pardavimų pajamos, Lt (PP)	221809,15	446334,14	221809,15	$\Delta BP_1 = \frac{PP_{2016} - PS_{2012}}{PP_{2016}} - \frac{PP_{2012} - PS_{2012}}{PP_{2012}} = \frac{446334,14 - 156722,77}{446334,14} - \frac{221809,15 - 156722,77}{221809,15} = 36\%$
Pardavimo savikaina, Lt (PS)	156722,77	302156,10	156722,77	Pardavimo savikainos pasikeitimo įtaka
Bendrasis pardavimų pelningumas, % (BPP)	29	32	3	$\Delta BP_2 = \frac{PP_{2016} - PS_{2016}}{PP_{2016}} - \frac{PP_{2016} - PS_{2012}}{PP_{2016}} = \frac{446334,14 - 302156,10}{446334,14} - \frac{446334,14 - 156722,77}{446334,14} = -33\%$

Veiksnių įtakos grynojo pardavimų pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ grynojo pardavimų pelningumo padidėjimui 13% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2012	2016	Pokytis (Lt, %)	Pardavimų apimties padidėjimas
Grynasis pelnas, Lt (GP)	18994,05	97793,24	78799,19	$\Delta GP_1 = \frac{GP_{2012} * 100}{PP_{2016}} - GPP_{2012} = \frac{18994,05 * 100}{446334,14} - 9 = -5\%$
Pardavimų pajamos, Lt (PP)	221809,15	446334,14	224524,99	Grynojo pelno padidėjimas
Grynasis pardavimų pelningumas, % (GPP)	9%	22%	13%	$\Delta GP_2 = GPP_{2016} - \frac{GP_{2012} * 100}{PP_{2016}} = 22 - \frac{18994,05 * 100}{446334,14} = 18\%$

Turto pelningumų apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>Bendrasis turto pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/Visas turtas</i>				
$\frac{18994,10}{399364,99} = 0,05$	$\frac{76128,20}{453913,83} = 0,17$	$\frac{81769,10}{457489,38} = 0,18$	$\frac{87173,90}{460250,60} = 0,19$	$\frac{97793,20}{473148,86} = 0,21$
<i>Ilgalaikio turto pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/Ilgalaikis turtas</i>				
$\frac{18994,10}{150474,94} = 0,13$	$\frac{76128,20}{124759,43} = 0,61$	$\frac{81769,10}{101293,08} = 0,81$	$\frac{87173,90}{81737,12} = 1,07$	$\frac{97793,20}{66048,98} = 1,48$
<i>Trumpalaikio pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/Trumpalaikis turtas</i>				
$\frac{18994,10}{248890,05} = 0,08$	$\frac{76128,20}{329154,40} = 0,23$	$\frac{81769,10}{356196,30} = 0,23$	$\frac{87173,90}{378513,49} = 0,23$	$\frac{97793,20}{407099,88} = 0,24$

Veiksnių įtaka turto pelningumo rodikliams 2012 – 2016 m.

Veiksnių įtakos turto pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ turto pelningumo padidėjimui 16% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

<i>Rodikliai</i>	<i>2012</i>	<i>2016</i>	<i>Pokytis (Lt, %)</i>	<i>Dėl turto vertės pasikeitimo</i>	
Grynasis pelnas, Lt (GP)	18994,05	97793,24	78799,19	$\Delta TP_1 = \frac{GP_{2012} * 100}{T_{2016}} - TP_{2012} = \frac{18994,05 * 100}{473148,86} - 5 = -1\%$	$\Delta TP_1 + \Delta TP_2 = \Delta TP$
Turtas, Lt (T)	399364,99	473148,86	73783,87	<i>Dėl grynojo pelno dydžio pasikeitimo</i>	
Turto pelningumas, % (TP)	5%	21%	16%	$\Delta TP_2 = TP_{2016} - \frac{GP_{2012} * 100}{T_{2016}} = 21 - \frac{18994,05 * 100}{473148,86} = 17\%$	-1 + 17 = 16
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	221809,15	446334,14	224525,00	<i>Dėl turto apyvartumo pasikeitimo</i>	$\Delta TP_3 + \Delta TP_4 = \Delta TP$ 3 + 13 = 16
Turto apyvartumas (TA)	0,56	0,94	0,39	$TA_{2016} * GPP_{2012} = 0,94 * 9 = 8\%$ $\Delta TP_3 = 8 - 5 = 3\%$	
Grynas pardavimų pelningumas, % (GPP)	9%	22%	13%	<i>Dėl grynojo pardavimų pelningumo pasikeitimo</i> $TA_{2016} * GPP_{2016} = 0,94 * 22 = 21\%$ $\Delta TP_4 = 21 - 8 = 13\%$	

Kapitalo pelningumų apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>Nuosavo kapitalo pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/ Nuosavas kapitalas</i>				
$\frac{18994}{90034} = 0,21$	$\frac{76128}{174622} = 0,44$	$\frac{81769}{247397} = 0,33$	$\frac{87174}{263443} = 0,33$	$\frac{97793}{284467} = 0,34$
<i>Pastovaus kapitalo pelningumas = Grynasis pelnas (nuostolis)/ (Nuosavas kapitalas + po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai)</i>				
$\frac{18994}{90034 + 99463} = 0,10$	$\frac{76128}{174622 + 90511} = 0,29$	$\frac{81769}{247397 + 82365} = 0,25$	$\frac{87174}{263443 + 74953} = 0,26$	$\frac{97793}{284467 + 68207} = 0,28$

Veiksnių įtaka kapitalo pelningumo rodikliams 2012 – 2016 m.

Veiksnių įtakos nuosavo kapitalo pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ nuosavo kapitalo pelningumo padidėjimui 13% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

<i>Rodikliai</i>	<i>2012</i>	<i>2016</i>	<i>Pokytis (Lt, %)</i>	<i>Dėl nuosavo kapitalo vertės padidėjimo</i>	$\Delta NKP_1 + \Delta NKP_2 = \Delta NKP$ $-14 + 27 = 13$
Grynasis pelnas, Lt (GP)	18994,05	97793,24	78799,19	$\Delta NKP_1 = \frac{GP_{2012} * 100}{NK_{2016}} - NKP_{2012} = \frac{18994,05 * 100}{284467,15} - 21 = -14\%$	
Nuosavas kapitalas, Lt (NK)	90033,54	284467,15	194433,61	<i>Dėl pelno dydžio padidėjimo</i>	
Nuosavo kapitalo pelningumas, % (NKP)	21%	34%	13%	$\Delta NKP_2 = NKP_{2016} - \frac{GP_{2012} * 100}{NK_{2016}} = 34 - \frac{18994,05 * 100}{284467,15} = 27\%$	

Veiksnių įtakos pastovaus kapitalo pelningumo rodikliui

KB „Raveta“ pastovaus kapitalo pelningumo padidėjimui 18% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2012	2016	Pokytis(Lt, %)	Dėl grynojo pelno dydžio padidėjimo	
Grynasis pelnas, Lt (GP)	18994,05	97793,24	78799,19	$\frac{GP_{2016} * 100}{NK_{2012}} = \frac{97793,24 * 100}{90033,54} = 109\%$ $\Delta PKP_1 = 109 - 10 = 99\%$	$\Delta PKP_1 + \Delta PKP_2 + \Delta PKP_3 =$ $= \Delta NKP$ $99 + (-75) + (-6) = 18$
Nuosavas kapitalas, Lt (NK)	90033,54	284467,15	194433,61	Dėl nuosavo kapitalo vertės padidėjimo	
Ilgalaikiai įsipareigojimai, Lt (II)	99463,09	68206,78	-31256,32	$\frac{GP_{2016} * 100}{NK_{2016}} = \frac{97793,24 * 100}{284467,15} = 34\%$ $\Delta PKP_2 = 34 - 109 = -75\%$	
Pastovaus kapitalo pelningumas, % (PKP)	10%	28%	18%	$\frac{GP_{2016} * 100}{NK_{2016} + II_{2016}} = \frac{97793,24 * 100}{284467,15 + 68206,78} = 28\%$ $\Delta PKP_3 = 28 - 34 = -6\%$	

Trumpalaikio mokumo rodiklių apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>Trumpalaikio mokumo absoliutus rodiklis = Trumpalaikis turtas - per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
248890 - 209868 = 39022	329154 - 188780 = 140374	356196 - 127726 = 228470	378513 - 121855 = 256658	407099 - 120474 = 286625
<i>Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas = Trumpalaikis turtas / Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{248890}{209868} = 1,19$	$\frac{329154}{188780} = 1,74$	$\frac{356196}{127726} = 2,79$	$\frac{378513}{121855} = 3,11$	$\frac{407099}{120474} = 3,38$
<i>Greitasis trumpalaikio mokumo koeficientas = (Trumpalaikis turtas - atsargos) / Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{248890 - 194723}{209868} = 0,26$	$\frac{329154 - 276149}{188780} = 0,28$	$\frac{356196 - 300018}{127726} = 0,44$	$\frac{378513 - 328788}{121855} = 0,41$	$\frac{407099 - 362116}{120474} = 0,37$
<i>Absoliutus trumpalaikio mokumo koeficientas = Pinigai ir pinigų ekvivalentai / Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{4345}{209868} = 0,02$	$\frac{10966}{188780} = 0,06$	$\frac{11976}{127726} = 0,09$	$\frac{13101}{121855} = 0,11$	$\frac{14817}{120474} = 0,12$
<i>Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas = Per vienerius metus mokėtinų sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai / Visas turtas</i>				
$\frac{209868}{399365} = 0,53$	$\frac{188780}{453914} = 0,42$	$\frac{127726}{457489} = 0,28$	$\frac{121855}{460251} = 0,26$	$\frac{120474}{473149} = 0,25$

Ilgalaikio mokumo rodiklių apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>Ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis = Po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai/Visas turtas</i>				
$\frac{99463}{399365} = 0,25$	$\frac{90511}{453914} = 0,20$	$\frac{82365}{457489} = 0,18$	$\frac{74953}{460251} = 0,16$	$\frac{68207}{473149} = 0,14$
<i>Bendrasis skolos rodiklis = Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai/Visas turtas</i>				
$\frac{309331}{399365} = 0,77$	$\frac{279292}{453914} = 0,62$	$\frac{210092}{457489} = 0,46$	$\frac{196808}{460251} = 0,43$	$\frac{188682}{473149} = 0,40$
<i>Finansinio sverto koeficientas = Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai/Nuosavas kapitalas</i>				
$\frac{309331}{90034} = 3,44$	$\frac{279292}{174622} = 1,60$	$\frac{210092}{247397} = 0,85$	$\frac{196808}{263443} = 0,75$	$\frac{188682}{284467} = 0,66$
<i>Auksinės balanso taisyklės koeficientas = Ilgalaikis turtas / (Nuosavas kapitalas + po vienerių metų mokėtinos sumos ir įsipareigojimai)</i>				
$\frac{150475}{90034 + 99463} = 0,79$	$\frac{124759}{174622 + 90511} = 0,47$	$\frac{101293}{247397 + 82365} = 0,31$	$\frac{81737}{263443 + 74953} = 0,24$	$\frac{66049}{284467 + 68207} = 0,19$

Efektyvumo rodiklių išlaidų lygiu apskaičiavimas

<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>
<i>Pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis = Bendrosios ir administracinės sąnaudos/Pardavimo pajamų</i>				
$\frac{35878}{221809} = 0,16$	$\frac{23382}{361323} = 0,07$	$\frac{23386}{384526} = 0,06$	$\frac{22690}{4100230} = 0,06$	$\frac{22494}{446334} = 0,05$
<i>Parduotų prekių savikaina vienam pardavimų litui = Pardavimo savikaina/Pardavimo pajamų</i>				
$\frac{156723}{221809} = 0,71$	$\frac{240149}{361323} = 0,67$	$\frac{257118}{384526} = 0,67$	$\frac{277953}{4100230} = 0,68$	$\frac{302156}{446334} = 0,68$
<i>Veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui = Veiklos sąnaudos/Pardavimo pajamų</i>				
$\frac{40828}{221809} = 0,18$	$\frac{30082}{361323} = 0,08$	$\frac{29986}{384526} = 0,08$	$\frac{28540}{4100230} = 0,07$	$\frac{28344}{446334} = 0,06$

Veiksnių įtaka apyvartumo rodikliams 2012 – 2016 m.

Veiksnių įtakos pardavimo savikainos lygio rodikliui

KB „Raveta“ pardavimo savikainos lygio sumažėjimui 3% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2012.	2016	Pokytis (Lt, %)	Dėl pardavimo apimties pasikeitimo	$\Delta PSL_1 + \Delta PSL_2 = \Delta PSL$ $(-36) + 33 = -3$
Pardavimo savikaina, Lt (PS)	156722	302156	145434	$\Delta PSL_1 = \frac{PS_{2012} * 100}{PP_{2016}} - PSL_{2012} = \frac{156722 * 100}{446334} - 71 = -36\%$	
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	221809	446334	224525	Dėl pardavimo savikainos pasikeitimo	
Pardavimo savikainos lygis, % (PSL)	71	68	-3	$\Delta PSL_2 = PSL_{2016} - \frac{PS_{2012} * 100}{PP_{2016}} = 68 - \frac{156722 * 100}{446334} = 33\%$	

Veiksnių įtakos veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui rodikliui

KB „Raveta“ veiklos sąnaudų vienam pardavimo litui sumažėjimui 12% 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

Rodikliai	2012	2016	Pokytis (Lt, %)	Dėl pardavimo apimties pasikeitimo	$\Delta VSP_1 + \Delta VSP_2 = \Delta PVSP$ $(-9) + (-3) = -12$
Veiklos sąnaudos, Lt (VS)	40828	28344	-12484	$\Delta VSP_1 = \frac{VS_{2012} * 100}{PP_{2016}} - VSP_{2012} = \frac{40828 * 100}{446334} - 18 = -9\%$	
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	221809	446334	224525	Dėl pardavimo savikainos pasikeitimo	
Veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui, % (VSP)	18	6	-12	$\Delta VSP_2 = VSP_{2016} - \frac{VS_{2012} * 100}{PP_{2016}} = 6 - \frac{40828 * 100}{446334} = -3\%$	

Trumpalaikio turto apyvartumo rodiklių apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos/ Per vienerius metus gautinos sumos</i>				
$\frac{221809}{47822} = 4,64$	$\frac{361324}{39739} = 9,09$	$\frac{384526}{41557} = 9,25$	$\frac{410030}{33583} = 12,21$	$\frac{446334}{26670} = 16,74$
<i>Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis = Per vienerius metus gautinos sumos/Pardavimo pajamos*365</i>				
$\frac{47822}{221809} * 365 = 79$	$\frac{39739}{361324} * 365 = 40$	$\frac{41557}{384526} * 365 = 39$	$\frac{33583}{410030} * 365 = 30$	$\frac{26670}{446334} * 365 = 22$
<i>Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos/ Per vienerius mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai</i>				
$\frac{221809}{209868} = 1,06$	$\frac{361324}{188780} = 1,91$	$\frac{384526}{127727} = 3,01$	$\frac{410030}{121855} = 3,36$	$\frac{446334}{120475} = 3,70$
<i>Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis= Per vienerius mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai / Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{209868}{221809} * 365 = 345$	$\frac{188780}{361324} * 365 = 191$	$\frac{127727}{384526} * 365 = 121$	$\frac{121855}{410030} * 365 = 108$	$\frac{120475}{446334} * 365 = 99$
<i>Atsargų apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos/Atsargų</i>				
$\frac{221809}{194723} = 1,14$	$\frac{361324}{276149} = 1,31$	$\frac{384526}{300018} = 1,28$	$\frac{410030}{328788} = 1,25$	$\frac{446334}{362116} = 1,23$
<i>Atsargų apyvartumas dienomis = Atsargos / Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{194723}{221809} * 365 = 320$	$\frac{276149}{361324} * 365 = 279$	$\frac{300018}{384526} * 365 = 285$	$\frac{328788}{410030} * 365 = 293$	$\frac{362116}{446334} * 365 = 296$
<i>Trumpalaikio turto apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos / Trumpalaikio turto</i>				
$\frac{221809}{248890} = 0,89$	$\frac{361324}{329154} = 1,10$	$\frac{384526}{356196} = 1,08$	$\frac{410030}{378513} = 1,08$	$\frac{446334}{407099} = 1,10$
<i>Trumpalaikio turto apyvartumas dienomis = Trumpalaikis turtas/ Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{248890}{221809} * 365 = 410$	$\frac{329154}{361324} * 365 = 333$	$\frac{356196}{384526} * 365 = 338$	$\frac{378513}{410030} * 365 = 337$	$\frac{407099}{446334} * 365 = 333$
<i>Atsargų ir trumpalaikio turto santykis = Atsargos/Trumpalaikis turtas</i>				
$\frac{194723}{248890} = 0,78$	$\frac{276149}{329154} = 0,84$	$\frac{300018}{356196} = 0,84$	$\frac{328788}{378513} = 0,87$	$\frac{362116}{407099} = 0,89$
<i>Kapitalo apytakos ciklas dienomis = Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis + atsargų apyvartumas dienomis - kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis</i>				
$79+320-345=54$	$40+279-191=128$	$39+285-121=203$	$30+293-108=215$	$22+296-99=219$

Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklių apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>Ilgalaikio turto apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos / Ilgalaikis turtas</i>				
$\frac{221809}{150475} = 1,47$	$\frac{361324}{124759} = 2,90$	$\frac{384526}{101293} = 3,80$	$\frac{410030}{81737} = 5,02$	$\frac{446334}{66049} = 6,76$
<i>Ilgalaikio turto apyvartumas dienomis = Ilgalaikis turtas/ Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{150475}{221809} * 365 = 248$	$\frac{124759}{361324} * 365 = 126$	$\frac{101293}{384526} * 365 = 96$	$\frac{81737}{410030} * 365 = 73$	$\frac{66049}{446334} * 365 = 54$
<i>Viso turto apyvartumas kartais = Pardavimo pajamos /Visas turtas</i>				
$\frac{221809}{399365} = 0,56$	$\frac{361324}{453914} = 0,80$	$\frac{384526}{457489} = 0,84$	$\frac{410030}{460251} = 0,89$	$\frac{446334}{473149} = 0,94$
<i>Viso turto apyvartumas dienomis = Visas turtas/ Pardavimo pajamos *365</i>				
$\frac{399365}{221809} * 365 = 657$	$\frac{453914}{361324} * 365 = 459$	$\frac{457489}{384526} * 365 = 434$	$\frac{460251}{410030} * 365 = 410$	$\frac{473149}{446334} * 365 = 387$

Veiksnių įtakos viso turto apyvartumo rodikliui

KB „Raveta“ viso turto apyvartumo padidėjimas 0,39 kartais 2016 m. palyginus su 2012 m. įtakos turėjo veiksniai, kurių reikšmės pateiktos žemiau esančioje lentelėje.

<i>Rodikliai</i>	<i>2012</i>	<i>2016</i>	<i>Pokytis</i>	<i>Dėl turto vertės pasikeitimo</i>	$\Delta TA_1 + \Delta TA_2 = \Delta TA$ $(-0,09) + 0,47 = 0,39$
Pardavimo pajamos, Lt (PP)	221809	446334	224525	$\Delta TA_1 = \frac{PP_{2012}}{VTV_{2016}} - TA_{2012} = \frac{221809}{473149} - 0,56 = -0,09$	
Vidutinė turto vertė, Lt (VTV)	399365	473149	73784	<i>Dėl pardavimų apimties pasikeitimo</i>	
Turto apyvartumas, kartai (TA)	0,56	0,94	0,39	$\Delta TA_2 = TA_{2016} - \frac{PP_{2012}}{VTV_{2016}} = 0,94 - \frac{221809}{473149} = 0,47$	

KB „Raveta“ pajėgumo indeksų ir bankroto tikimybės apskaičiavimas

2012	2013	2014	2015	2016
<i>K₁=Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą/Visas turtas</i>				
$\frac{22346}{399365} = 0,06$	$\frac{89563}{453914} = 0,20$	$\frac{96199}{457489} = 0,21$	$\frac{102558}{460251} = 0,22$	$\frac{115051}{473149} = 0,24$
<i>K₂=Pardavimo pajamos/Visas turtas</i>				
$\frac{221809}{399365} = 0,56$	$\frac{361324}{453914} = 0,80$	$\frac{384526}{457489} = 0,84$	$\frac{410030}{460251} = 0,89$	$\frac{446334}{473149} = 0,94$
<i>K₃=Nuosavas kapitalas/Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai</i>				
$\frac{90034}{309331} = 0,29$	$\frac{174622}{279292} = 0,63$	$\frac{247397}{210092} = 1,18$	$\frac{263443}{196808} = 1,34$	$\frac{284467}{188682} = 1,51$
<i>K₄=Nepaskirstytas pelnas (nuostoliai)/Visas turtas</i>				
$\frac{10534}{399365} = 0,03$	$\frac{95122}{453914} = 0,21$	$\frac{157897}{457489} = 0,35$	$\frac{168943}{460251} = 0,37$	$\frac{184967}{473149} = 0,39$
<i>K₅=(Trumpalaikis turtas – per vienerius metus mokėtinos sumos ir įsipareigojimai)/Visas turtas</i>				
$\frac{248890 - 209868}{399365} = 0,10$	$\frac{329154 - 188780}{453914} = 0,31$	$\frac{356196 - 127727}{457489} = 0,50$	$\frac{378513 - 121855}{460251} = 0,56$	$\frac{407100 - 120475}{473149} = 0,61$
<i>Z = 3,107K₁ + 0,995K₂ + 0,42K₃ + 0,847K₄ + 0,717K₅</i>				
$3,107*0,06 + 0,995*0,56 + 0,42*0,29 + 0,847*0,03 + 0,717*0,10 = 0,94$	$3,107*0,20 + 0,995*0,80 + 0,42*0,63 + 0,847*0,21 + 0,717*0,31 = 2,07$	$3,107*0,21 + 0,995*0,84 + 0,42*1,18 + 0,847*0,35 + 0,717*0,5 = 2,63$	$3,107*0,22 + 0,995*0,89 + 0,42*1,34 + 0,847*0,37 + 0,717*0,56 = 2,85$	$3,107*0,24 + 0,995*0,94 + 0,42*1,51 + 0,847*0,39 + 0,717*0,61 = 3,09$

KB „Raveta“ investicijų ir pelningumo rodiklių priklausomybės įvertinimas

R – koreliacijos koeficientas yra apskaičiuojamas Excel skaičiuokle CORREL funkcija, vidutinis kvadratinis nuokrypis apskaičiuojamas Excel skaičiuokle STDEV funkcija, determinacijos koeficientas yra $R^2=R*R$, b koeficientas apskaičiuojamas šia formule $b = \frac{R * \delta_y}{\delta_x}$, elastingumo

koeficientas apskaičiuojamas taip: $E = b \cdot \frac{\bar{x}}{y}$.

	2012	2013	2014	2015	2016	Vidurkis	δ	R^2	R	b	E
Investicijos, Lt.	156723	240149	257118	277953	302156	246819,77	55451,37				
Bendrasis pardavimų pelningumas	0,29	0,34	0,33	0,32	0,32	0,32	0,02	0,53	0,73	$\frac{0,73 * 0,02}{55451,37} = 2E-07$	$(2E - 07) * \frac{246819,77}{0,32} = 0,17$
Grynasis pelningumas	0,09	0,21	0,21	0,21	0,22	0,19	0,06	0,86	0,93	$\frac{0,93 * 0,06}{55451,37} = 9E-07$	$(9E - 07) * \frac{246819,77}{0,19} = 1,26$
Veiklos pelningumas	0,11	0,25	0,25	0,25	0,26	0,23	0,06	0,85	0,92	$\frac{0,92 * 0,06}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{0,23} = 1,18$
Įprastinės veiklos peningumas	0,10	0,25	0,25	0,25	0,26	0,22	0,07	0,86	0,93	$\frac{0,93 * 0,07}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{0,22} = 1,26$
Bendrasis turto pelningumas	0,05	0,17	0,18	0,19	0,21	0,16	0,06	0,96	0,98	$\frac{0,98 * 0,06}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{0,16} = 1,75$
Ilgalaikio turto pelningumas	0,13	0,61	0,81	1,07	1,48	0,82	0,51	0,93	0,96	$\frac{0,96 * 0,51}{55451,37} = 9E-06$	$(9E - 06) * \frac{246819,77}{0,82} = 2,65$
Trumpalaikio pelningumas	0,08	0,23	0,23	0,23	0,24	0,20	0,07	0,86	0,93	$\frac{0,93 * 0,07}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{0,20} = 1,43$
Nuosavo kapitalo pelningumas	0,21	0,44	0,33	0,33	0,34	0,33	0,08	0,37	0,61	$\frac{0,61 * 0,08}{55451,37} = 9E-07$	$(9E - 07) * \frac{246819,77}{0,33} = 0,66$
Pastovaus kapitalo pelningumas	0,10	0,29	0,25	0,26	0,28	0,23	0,08	0,78	0,88	$\frac{0,88 * 0,08}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{0,23} = 1,28$

KB „Raveta“ investicijų ir mokumo rodiklių priklausomybės įvertinimas

R – koreliacijos koeficientas yra apskaičiuojamas Excel skaičiuokle CORREL funkcija, vidutinis kvadratinis nuokrypis apskaičiuojamas Excel skaičiuokle STDEV funkcija, determinacijos koeficientas yra $R^2=R*R$, b koeficientas apskaičiuojamas šia formule $b = \frac{R * \delta_y}{\delta_x}$, elastingumo

koeficientas apskaičiuojamas taip: $E = b \cdot \frac{\bar{x}}{y}$.

	2012	2013	2014	2015	2016	Vidurkis	δ	R ²	R	b	E
<i>Investicijos, Lt.</i>	<i>156723</i>	<i>240149</i>	<i>257118</i>	<i>277953</i>	<i>302156</i>	<i>246819,77</i>	<i>55451,37</i>				
Bendrojo trumpalaikio mokumo koef.	1,19	1,74	2,79	3,11	3,38	2,44	0,94	0,87	0,93	$\frac{0,93 * 0,94}{55451,37} = 2E-05$	$(2E - 05) * \frac{246819,77}{2,44} = 1,59$
Greitasis trumpalaikio mokumo koef.	0,26	0,28	0,44	0,41	0,37	0,35	0,08	0,53	0,73	$\frac{0,73 * 0,08}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{0,35} = 0,73$
Absoliutaus trumpalaikio mokumo koef.	0,02	0,06	0,09	0,11	0,12	0,08	0,04	0,94	0,97	$\frac{0,97 * 0,04}{55451,37} = 7E-07$	$(7E - 07) * \frac{246819,77}{0,08} = 2,21$
Trumpalaikio įsiskolinimo koef.	0,53	0,42	0,28	0,26	0,25	0,35	0,12	0,89	-0,95	$\frac{-0,95 * 0,12}{55451,37} = -2E-06$	$(-2E - 06) * \frac{246819,77}{0,35} = -1,44$
Ilgalaikio įsiskolinimo rodiklis	0,25	0,20	0,18	0,16	0,14	0,19	0,04	0,99	-0,99	$\frac{-0,99 * 0,04}{55451,37} = -7E-07$	$(-7E - 07) * \frac{246819,77}{0,19} = -0,95$
Bendrasis skolos rodiklis	0,77	0,62	0,46	0,43	0,40	0,54	0,16	0,93	-0,96	$\frac{-0,96 * 0,16}{55451,37} = -3E-06$	$(-3E - 06) * \frac{246819,77}{0,54} = -1,27$
Finansinio svėro koef.	3,44	1,60	0,85	0,75	0,66	1,46	1,17	0,95	-0,97	$\frac{-0,97 * 1,17}{55451,37} = -2E-05$	$(-2E - 05) * \frac{246819,77}{1,46} = -3,46$
Auksinės balanso taisyklės koef.	0,79	0,47	0,31	0,24	0,19	0,40	0,24	0,98	-0,99	$\frac{-0,99 * 0,24}{55451,37} = -4E-06$	$(-4E - 06) * \frac{246819,77}{0,40} = -2,69$

KB „Raveta“ investicijų ir apyvartumo rodiklių priklausomybės įvertinimas

R – koreliacijos koeficientas yra apskaičiuojamas Excel skaičiuokle CORREL funkcija, vidutinis kvadratinis nuokrypis apskaičiuojamas Excel skaičiuokle STDEV funkcija, determinacijos koeficientas yra $R^2=R*R$, b koeficientas apskaičiuojamas šia formule $b = \frac{R * \delta_y}{\delta_x}$, elastingumo

koeficientas apskaičiuojamas taip: $E = b \cdot \frac{\bar{x}}{y}$.

	2012	2013	2014	2015	2016	Vidurkis	δ	R ²	R	b	E
<i>Investicijos, Lt.</i>	156723	240149	257118	277953	302156	246819,77	55451,37				
Pagrindinės veiklos išlaidų rodiklis	0,16	0,06	0,06	0,06	0,05	0,08	0,05	0,90	-0,95	$\frac{-0,95 * 0,05}{55451,37} = -8E-07$	$(-8E - 07) * \frac{246819,77}{0,08} = -2,52$
Parduotų prekių savikaina vienam pardavimų litui	0,71	0,66	0,67	0,68	0,68	0,68	0,02	0,53	-0,73	$\frac{-0,73 * 0,02}{55451,37} = -2E-07$	$(-2E - 07) * \frac{246819,77}{0,68} = -0,08$
Veiklos sąnaudų vienam pardavimų litui	0,18	0,08	0,08	0,07	0,06	0,10	0,05	0,92	-0,96	$\frac{-0,96 * 0,05}{55451,37} = -9E-07$	$(-9E - 07) * \frac{246819,77}{0,10} = -2,23$
Debitorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais	4,64	9,09	9,25	12,21	16,74	10,39	4,46	0,87	0,93	$\frac{0,93 * 4,46}{55451,37} = 8E-05$	$(8E - 05) * \frac{246819,77}{10,39} = 1,78$
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas kartais	1,06	1,91	3,01	3,36	3,70	2,61	1,10	0,91	0,96	$\frac{0,96 * 1,10}{55451,37} = 2E-05$	$(2E - 05) * \frac{246819,77}{2,61} = 1,79$

46 priedo tęsinys

Atsargų apyvartumas kartais	1,14	1,31	1,28	1,25	1,23	1,24	0,06	0,38	0,62	$\frac{0,62 * 0,06}{55451,37} = 7E-07$	$(7E - 07) * \frac{246819,77}{1,24} = 0,14$
Trumpalaikio turto apyvartumas kartais	0,89	1,10	1,08	1,08	1,10	1,05	0,09	0,82	0,91	$\frac{0,91 * 0,09}{55451,37} = 1E-06$	$(1E - 06) * \frac{246819,77}{1,05} = 0,34$
Atsargų ir trumpalaikio turto santykis	0,78	0,84	0,84	0,87	0,89	0,84	0,04	0,98	0,99	$\frac{0,99 * 0,04}{55451,37} = 7E-07$	$(7E - 07) * \frac{246819,77}{0,84} = 0,21$
Kapitalo apytakos ciklas dienomis	53,77	128,40	202,99	214,10	219,42	163,74	71,62	0,92	0,96	$\frac{0,96 * 71,62}{55451,37} = 1E-03$	$(1E - 03) * \frac{246819,77}{163,74} = 1,86$
Ilgalaikio turto apyvartumas kartais	1,47	2,90	3,80	5,02	6,76	3,99	2,02	0,87	0,93	$\frac{0,93 * 2,02}{55451,37} = 3E-05$	$(3E - 05) * \frac{246819,77}{3,99} = 2,10$

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

KB „Raveta“ investicijų ir Z indekso priklausomybės įvertinimas

R – koreliacijos koeficientas yra apskaičiuojamas Excel skaičiuokle CORREL funkcija, vidutinis kvadratinis nuokrypis apskaičiuojamas Excel skaičiuokle STDEV funkcija, determinacijos koeficientas yra $R^2=R*R$, b koeficientas apskaičiuojamas šia formule $b = \frac{R * \delta_y}{\delta_x}$, elastingumo

koeficientas apskaičiuojamas taip: $E = b \cdot \frac{\bar{x}}{y}$.

	2012	2013	2014	2015	2016	Vidurkis	δ	R ²	R	b	E
<i>Investicijos, Lt.</i>	156723	240149	257118	277953	302156	246819,77	55451,37				
Z	0,94	2,07	2,63	2,85	3,09	2,32	0,86	0,98	0,99	$\frac{0,99 * 0,86}{55451,37} = 2E-05$	$(2E - 05) * \frac{246819,77}{2,32} = 1,63$